www.biblioteca-universala.blogspot.c

Paul Auster

Cartea iluziilor

„Omul nu are doar o singură viaţă. Are mai multe vieţi, rânduite una după alta, şi aceasta e cauza nefericirii sale".

Chateaubriand

1

Toată lumea îl credea mort. În 1988, când mi-a apărut cartea despre filmele lui, nimeni nu mai primise vreo veste de la Hector Mann de aproape şaizeci de ani. În afară de câţiva istorici şi împătimiţi ai filmelor vechi, puţini mai păreau să ştie că existase vreodată. *Dublu sau nimic*, ultima comedie de două bobine pe care o făcuse la sfârşitul erei filmului mut, avusese premiera pe 23 noiembrie 1928. Două luni mai târziu, fără să-şi ia rămas-bun de la vreunul din prieteni sau colaboratori, fără să lase vreo scrisoare sau să spună cuiva despre planurile sale, a ieşit pe uşa casei de pe North Orange Drive în care locuia şi a dispărut fără urmă. DeSoto-ul albastru era parcat în garaj; contractul de închiriere a locuinţei era valabil pentru încă trei luni; chiria fusese plătită în întregime. Avea mâncare în bucătărie, whisky în bar, iar din sertarele din dormitor nu lipsea niciun articol de îmbrăcăminte. Conform ziarului *Los Angeles Herald Express* din 18 ianuarie 1929, părea că a ieşit la o scurtă plimbare şi că urma să se întoarcă în orice moment. Dar nu s-a întors, şi din acel moment Hector Mann a pierit parcă de pe faţa pământului.

Timp de câţiva ani după dispariţia sa au circulat tot felul de poveşti şi zvonuri despre ce i se întâmplase, dar niciuna dintre aceste supoziţii n-a condus la nimic. Cele mai plauzibile – cum că s-ar fi sinucis sau ar fi căzut victimă unor jocuri murdare – n-au putut fi nici confirmate, nici infirmate, din moment ce nu s-a găsit niciun cadavru. Celelalte ipoteze referitoare la soarta lui Hector au fost mai imaginative, mai pline de speranţă, mai conforme cu implicaţiile romantice ale unui astfel de caz. Într-una din ele, Hector se reîntorsese în Argentina sa natală, unde era acum proprietarul unui circ de provincie, într-alta, actorul se înscrisese în Partidul Comunist şi muncea sub un nume fals ca organizator sindical printre muncitorii de

la fermele de lapte din Utica, New York. În alta, vagabonda încoace şi încolo cu trenul, resimţindu-se de pe urma crizei economice. Fără îndoială că poveştile ar fi persistat dacă Hector ar fi fost mai celebru. Ar fi continuat să trăiască în lucrurile care se spuneau despre el, transformându-se treptat într-una dintre acele figuri simbolice care populează tărâmurile din adâncul memoriei colective, o întruchipare a tinereţii şi a speranţei şi a întorsăturilor imprevizibile ale sorţii. Dar nu s-a întâmplat nimic din toate astea, fiindcă Hector de-abia ce începea să-şi facă un nume la Hollywood când cariera i-a luat sfârşit. Venise prea târziu ca să-şi valorifice talentele la maxim şi nu stătuse destul pentru ca personalitatea sau talentul său să lase o amprentă de durată. Au mai trecut câţiva ani şi, treptat, lumea a încetat să se mai gândească la el. Prin 1932 sau 1933 Hector aparţinea deja unui univers dispărut şi tot ce mai rămăsese din el era câte-o notă de subsol în vreo carte obscură, pe care nimeni nu se obosea s-o citească. Filmele vorbeau acum şi pâlpâitoarele spectacole mute din trecut fuseseră uitate. Gata cu clovnii, gata cu mimii, gata cu fetişcanele cu păr şi fuste scurte dansând în ritmul unor orchestre neauzite. Nu dispăruseră decât de câţiva ani, dar erau deja percepuţi ca preistorici, ca nişte făpturi care cutreieraseră planeta pe când oamenii trăiau încă în peşteri.

N-am dat multe informaţii despre viaţa lui Hector în carte. *Universul mut al lui Hector Mann* e un studiu asupra filmelor sale, nu o biografie, iar puţinele detalii referitoare la activităţile lui de dincolo de ecran pe care le-am inclus în ea proveneau din sursele standard: enciclopedii cinematografice, memorii, istorii ale începuturilor Hollywood-ului. Am scris cartea pentru că am vrut să împărtăşesc şi celorlalţi entuziasmul pe care mi-l stârnise opera lui Hector. Povestea vieţii lui venea pe planul al doilea şi, decât să fac speculaţii în legătură cu ce i s-ar fi putut sau nu întâmpla, am preferat să mă rezum la o analiză atentă a filmelor în sine. Având în vedere că se născuse în 1900 şi că nu mai fusese văzut din 1929, nu mi-a trecut nicio clipă prin minte să sugerez că Hector Mann mai trăia. Morţii nu se întorc din mormânt şi, în ceea ce mă privea, numai un mort ar fi putut să stea ascuns atât de mult.

Cartea a fost publicată de Editura Universităţii Pennsylvania şi în martie s-au împlinit unsprezece ani de atunci. Trei luni mai târziu, imediat după ce începuseră să apară primele recenzii în revistele trimestriale de cinema şi în publicaţiile academice, m-am trezit cu o

scrisoare în cutia poştală. Plicul era mai mare şi mai pătrat decât cele care se găseau în mod normal în magazine şi, cum era din hârtie groasă şi scumpă, prima mea reacţie a fost să cred că era vorba de o invitaţie la nuntă sau la botez. Numele meu şi adresa acopereau faţa plicului într-un scris elegant, rotunjit. Dacă nu era opera unui caligraf profesionist, provenea oricum de la cineva care credea în virtuţile scrisului graţios, o persoană educată la vechile şcoli de etichetă şi bune maniere. Ştampila arăta că plicul fusese pus la poştă în Albuquerque, New Mexico, dar adresa expeditorului de pe spate indica faptul că scrisoarea fusese compusă în altă parte – presupunând că exista un astfel de loc şi că numele oraşului era real. Pe rândul de sus se putea citi: Blue Stone Ranch, iar pe cel de jos, Tierra del Sueño, New Mexico. Se prea poate să fi zâmbit văzând aceste cuvinte, dar nu mai ţin minte. Adresa nu era însoţită de niciun nume şi, când am deschis plicul să citesc mesajul dinăuntru, am simţit un uşor iz de parfum, o undă vagă de esenţă de lavandă.

Dragă domnule profesor Zimmer, spunea biletul. Hector v-a citit cartea şi ar vrea să vă cunoască. V-ar interesa să ne faceţi o vizită? A dumneavoastră, Frieda Spelling (Dna Hector Mann).

Am citit-o de şase sau şapte ori. Apoi am pus-o jos, m-am dus până în celălalt capăt al camerei şi m-am întors. Când am luat iar scrisoarea în mână, nu eram sigur că voi găsi cuvintele tot acolo. Sau, dacă le găseam, că vor fi aceleaşi cuvinte. Am mai citit-o de încă şase sau şapte ori, după care, tot nesigur de nimic, am alungat-o din minte ca pe-o glumă proastă. Peste o clipă însă m-au cuprins îndoielile, iar peste încă una am început să-mi pun şi îndoielile la-ndoială. Mă gândeam la un lucru şi imediat îmi trecea prin minte opusul lui, şi de-abia ce-l nimicea acesta pe primul, că-mi şi venea un al treilea ca să-l distrugă pe cel dinainte. Neştiind ce altceva să fac, m-am urcat în maşină şi am mers la poştă. Toate adresele din America erau incluse în cartea de coduri şi, dacă nu găseam acolo Tierra del Sueño, puteam să arunc biletul şi să uit tot incidentul. Dar l-am găsit. În volumul I, la pagina 1933, între Tierra Amarilla şi Tijeras – un oraş în toată regula, cu oficiu poştal şi propriul său cod de cinci cifre. Ceea ce nu însemna, bineînţeles, că scrisoarea era autentică, dar îi dădea cel puţin un aer de credibilitate şi, pe când am ajuns acasă, eram convins că va trebui să răspund. O astfel de scrisoare nu poate fi ignorată. O dată ce ai citit-o, ştii că dacă nu catadicseşti să te aşezi şi să scrii la rândul tău, vei

continua să te gândeşti la ea pentru tot restul zilelor.

N-am păstrat o copie a răspunsului, dar ţin minte că l-am scris de mână şi am încercat să-l fac cât se poate de scurt, limitându-l la câteva propoziţii. Fără să-mi dau seama, m-am trezit că adopt stilul sec, criptic, al scrisorii pe care o primisem. Mă simţeam astfel mai puţin expus, existau mai puţine şanse să fiu luat de prost de persoana care pusese la cale gluma – dacă era într-adevăr o glumă. Cu o aproximaţie de un cuvânt sau două, cam aşa arăta epistola mea:

Dragă Frieda Spelling. Bineînţeles că aş vrea să îl cunosc pe Hector Mann. Dar cum să fiu sigur că e încă în viaţă? Din câte ştiu eu, nu a mai fost văzut de peste o jumătate de secol. Vă rog să îmi daţi detalii. Cu mult respect, David Zimmer.

Pesemne că toţi vrem să credem în lucruri imposibile, să ne convingem că se pot întâmpla şi minuni. Cum eram autorul singurei cărţi scrise vreodată despre Hector Mann, probabil că era logic să se presupună că mă voi arunca asupra ocaziei de a crede că e încă în viaţă. Dar eu nu prea aveam chef să mă arunc. Sau cel puţin aşa credeam. Cartea se născuse dintr-o mare durere şi acum, când terminasem cartea, durerea era tot acolo. A scrie despre comedie nu fusese decât un pretext, un medicament ciudat pe care-l înghiţisem zi de zi, timp de mai bine de un an, sperând că doar – doar va îmblânzi durerea din mine. Într-o oarecare măsură, o făcuse. Dar Frieda Spelling (sau cine se dădea drept Frieda Spelling) n-avea de unde să ştie asta. N-avea de unde să ştie că pe data de 7 iunie 1985, cu doar o săptămână înaintea aniversării a zece ani de căsnicie, soţia mea şi cei doi fii ai noştri muriseră într-un accident de avion. Se poate să fi observat că lor le dedicasem cartea (Pentru Helen, Todd şi Marco – In Memoriam), dar ei numele astea nu-i spuneau nimic şi chiar dacă ar fi ghicit că erau importante pentru autor, nu putea şti că reprezentau tot ce însemnase vreodată ceva în viaţa lui şi că, atunci când Helen, de treizeci şi şase de ani, şi Todd, de şapte, şi Marco, de patru, muriseră, mare parte din el murise odată cu ei.

Mergeau spre Milwaukee să-i viziteze pe părinţii lui Helen. Eu rămăsesem în urmă, în Vermont, ca să corectez lucrări şi să dau notele finale pentru semestrul care tocmai se terminase. Asta îmi era slujba – profesor de literatură comparată la Hampton Collège din Hampton, Vermont – şi trebuia să mi-o fac. În mod normal, am fi plecat cu toţii pe 24 sau 25, dar tatăl lui Helen tocmai se operase de o tumoare la picior

şi familia hotărâse ca Helen şi băieţii să plece cât se poate de repede. Ceea ce a presupus nişte negocieri anevoioase, de ultim moment, cu şcoala lui Todd, ca să i se dea voie să lipsească de la ore în ultimele două săptămâni din clasa a doua. Directoarea a şovăit, dar a fost înţelegătoare şi în cele din urmă a cedat. Acesta a fost unul din lucrurile la care m-am tot gândit după accident. Dacă ne-ar fi refuzat, Todd ar fi trebuit să rămână acasă cu mine şi n-ar fi murit. Măcar unul dintre ei ar fi fost astfel cruţat. Măcar unul dintre ei nu s-ar fi prăbuşit unsprezece mii de picioare prin văzduh, iar eu n-aş fi rămas singur într-o casă în care ar fi trebuit să locuiască patru oameni. Mai erau, bineînţeles, şi alte chestiuni, alte jocuri ale întâmplării la care să mă gândesc şi cu care să mă torturez şi părea că nu mă mai satur să bat la nesfârşit aceleaşi drumuri fără ieşire. Toate erau complice, fiecare verigă din lanţul cauză-efect era o piesă esenţială a ororii – de la cancerul din piciorul socrului meu până la vremea din Midwest din săptămâna aceea şi la numărul de telefon al agenţiei de voiaj care rezervase biletele de avion. Mai groaznică decât orice altceva era propria mea insistenţă de a-i duce cu maşina la Boston, ca să poată lua o cursă directă. Nu voisem să plece din Burlington. Ar fi însemnat să zboare la New York într-un avion de optsprezece locuri şi de-acolo să ia legătura pentru Milwaukee, şi i-am spus lui Helen că nu-mi plac avioanele alea micuţe. Erau prea periculoase, i-am zis, şi nu puteam suporta gândul să îi las, pe ea şi pe băieţi, să călătorească cu aşa ceva fără mine.

Aşa că n-au făcut-o – ca să mă liniştească pe mine. Au luat un avion mai mare şi partea teribilă a fost că am şi gonit să-i duc acolo. Şoselele erau foarte aglomerate în dimineaţa aceea şi când am ajuns în cele din urmă la Springfield şi am intrat pe Mass Pike, am fost nevoit să conduc cu mult peste limita de viteză ca să ajungem la Logan la timp.

Nu mai ţin minte mare lucru din ce mi s-a întâmplat în vara aceea. Timp de câteva luni am trăit într-o negură de durere alcoolizată şi auto-compătimire, neieşind decât rareori din casă, neostenindu-mă decât rareori să mănânc sau să mă rad sau să-mi schimb hainele. Majoritatea colegilor mei erau plecaţi până la jumătatea lui august, aşa că n-a trebuit să suport multe vizite şi să fac faţă uzanţelor chinuitoare ale doliului colectiv. Aveau, fără îndoială, cele mai bune intenţii şi ori de câte ori venea câte un prieten să mă vadă, îl invitam înăuntru, dar îmbrăţişările acelea înlăcrimate şi tăcerile lungi nu mi-au fost de

niciun ajutor. Mi-am dat seama că era mai bine să fiu lăsat în pace, era mai bine să mă războiesc cu zilele în bezna din propria mea minte. Când nu eram beat sau tolănit pe canapeaua din camera de zi, uitându-mă la televizor, îmi petreceam timpul bântuind prin casă. Mergeam în camerele băieţilor şi mă aşezam pe jos, înconjurându-mă de lucrurile lor. Nu eram în stare să mă gândesc la ei direct sau să mi-i imaginez în mod conştient, dar, în timp ce aranjam piesele de puzzle şi mă jucam cu Lego-ul lor, construind structuri din ce în ce mai complexe şi mai baroce, aveam senzaţia că îi locuiam temporar, prelungindu-le fantomaticele vieţi prin faptul că repetam gesturile pe care le făcuseră când încă mai aveau trupuri. Am citit toate cărţile de poveşti ale lui Todd şi i-am aranjat pozele cu jucători de baseball. Am ordonat toate animalele de pluş ale lui Marco în funcţie de specie, culoare şi mărime, schimbând sistemul ori de câte ori intram în cameră. Astfel se scurgeau ore în şir, zile întregi se topeau în uitare, iar când nu mai puteam suporta, mă întorceam în camera de zi şi îmi mai turnam un pahar. În puţinele nopţi în care nu mi se rupea filmul pe canapea, dormeam în patul lui Todd. La mine în pat întotdeauna visam că Helen e cu mine şi, când îmi întindeam braţele să o cuprind, mă trezeam cu un spasm brusc şi violent, cu mâinile tremurând şi cu plămânii goliţi de aer, simţindu-mă de parcă eram pe punctul de a mă îneca. Nu puteam intra în dormitor după lăsarea întunericului, dar petreceam mult timp acolo în timpul zilei. Stăteam în şifonierul lui Helen şi îi atingeam hainele, rearanjându-i jachetele şi puloverele, luându-i rochiile de pe umeraşe şi întinzându-le pe jos. O dată am îmbrăcat una dintre ele, iar altă dată mi-am pus lenjeria ei intimă şi m-am machiat cu fardurile ei. A fost o experienţă extrem de satisfăcătoare, dar după ce-am mai experimentat puţin, am descoperit că parfumul era mai eficient decât rujul şi rimelul. Părea să o aducă înapoi mai intens, să îi evoce prezenţa pentru perioade mai lungi de timp. Norocul face că tocmai îi împrospătasem rezerva cu un flacon de Chanel No. 5 pe care i-l făcusem cadou de ziua ei, în martie. Limitându-mă la doze mici de două ori pe zi, am reuşit să-l fac să ţină până la sfârşitul verii.

Mi-am luat concediu în primul semestru, dar în loc să plec undeva sau să consult un psiholog, am rămas închis în casă, continuând să mă scufund. Pe la sfârşitul lui septembrie sau începutul lui octombrie rădeam mai bine de o jumătate de sticlă de whisky în

fiecare seară. Mă ajuta să nu simt prea mult şi, în acelaşi timp, mă scutea de orice percepţie a viitorului, iar când un om nu mai aşteaptă nimic, e ca şi mort. M-am surprins nu o dată în mijlocul unor reverii prelungi despre somnifere şi monoxid de carbon. N-am mers niciodată într-atât de departe încât să acţionez, dar, de câte ori mă uit acum în urmă la zilele acelea, îmi dau seama cât de aproape am fost de un astfel de gest. Somniferele erau în dulăpiorul cu medicamente şi luasem deja sticluţa de pe raft de trei sau patru ori; ţinusem deja tabletele în mână. Dacă situaţia ar mai fi durat mult, mă îndoiesc că aş fi avut tăria să rezist.

Cam aşa stăteau lucrurile cu mine când Hector Mann a intrat pe neaşteptate în viaţa mea. Habar n-aveam cine era, nu dădusem niciodată, nici măcar din întâmplare, peste vreo referinţă la numele lui, dar într-o seară, chiar înainte de începutul iernii, când în sfârşit copacii îşi lepădaseră tot veşmântul, s-a întâmplat să văd o secvenţă dintr-unul din filmele sale vechi şi m-a făcut să râd. S-ar putea să nu pară important, dar era prima dată când râdeam din iunie încoace şi, când am simţit acel spasm neaşteptat înălţându-mi-se în piept şi începând să-mi vibreze în plămâni, am înţeles că nu ajunsesem încă la fund, că mai exista o părticică din mine care voia să continue să trăiască. Nu cred să fi durat, cu totul, mai mult de câteva secunde. Prin comparaţie cu alte râsete, n-a fost cine ştie cât de zgomotos sau susţinut, dar m-a luat prin surprindere, iar din faptul că nu m-am împotrivit şi nici nu mi-a fost ruşine de mine că mi-am uitat nefericirea în acel scurt răstimp cât Hector Mann fusese pe ecran am fost nevoit să trag concluzia că aveam în mine ceva la care nu mă gândisem înainte, ceva diferit de moarte. Nu vorbesc aici de vreo intuiţie vagă sau vreo tânjire sentimentală după ceva ce s-ar fi putut întâmpla. Făcusem o descoperire empirică şi avea toată greutatea unei dovezi matematice. Dacă mai găseam puterea să râd, însemna că nu eram amorţit cu totul, însemna că nu mă izolasem de lume până-ntr-acolo încât să nu mai poată ajunge la mine nimic.

Trebuie să fi fost trecut puţin de ora zece. Eram înfipt la locul meu obişnuit de pe canapea, cu paharul de whisky într-o mână şi telecomanda în cealaltă, trecând absent de la un canal la altul. Am dat peste emisiune la câteva minute după ce începuse, dar nu mi-a luat mult să-mi dau seama că era un documentar despre actorii de comedie mută. Erau prezente toate feţele cunoscute – Chaplin, Keaton, Lloyd –,

dar induseseră şi nişte imagini rare cu comici de care nu auzisem niciodată, figuri mai puţin faimoase, cum ar fi John Bunny, Larry Semon, Lupino Lane şi Raymond Griffith. Am urmărit gagurile cu un soi de detaşare cumpănită, nefiind pe deplin atent, dar îndeajuns de absorbit ca să nu schimb canalul. Hector Mann nu şi-a făcut apariţia în emisiune decât mai târziu şi nici atunci n-au arătat decât o secvenţă de două minute din *Povestea casierului*, care se desfăşoară într-o bancă şi îl are pe Hector în rolul de funcţionar sârguincios. Nu pot să-mi explic de ce m-a prins – stătea acolo, în faţa mea, în costumul său alb tropical şi cu mustaţa lui subţire şi neagră, numărând grămezi de bani, în picioare, la o masă, şi muncea cu un asemenea spor feroce, cu o asemenea viteză fulgerătoare şi concentrare intensă, încât nu mi-am putut dezlipi ochii de el. La etaj, nişte muncitori puneau scânduri noi în pardoseala din biroul directorului băncii. De partea cealaltă a încăperii, aşezată la un birou, o secretară drăguţă îşi lustruia unghiile în spatele unei maşini de scris mari. La început totul arăta ca şi cum nimic nu l-ar fi putut distrage pe Hector de la îndeplinirea în timp record a sarcinii pe care o avea. Apoi, aproape pe nesimţite, începură să-i cadă pe haină firişoare de rumeguş şi, câteva clipe mai târziu, o zări în cele din urmă şi pe fată. Un element se transformase brusc în trei elemente şi din acel moment acţiunea a ricoşat de la unul la altul într-un ritm triunghiular de muncă, orgoliu şi dorinţă: strădania de a continua să numere banii, efortul de a-şi proteja mult-iubitul costum şi imboldul de a-i prinde fetei privirea. Din când în când, mustaţa lui Hector avea câte o zvâcnire de consternare, de parcă ar fi vrut să puncteze ceea ce se întâmpla cu un geamăt slab sau un aparteu mormăit. Umorul nu ţinea atât de mult de burlesc şi anarhie, cât de personaj şi cadenţă, un amestec fin orchestrat de obiecte, trupuri şi minţi. De fiecare dată când pierdea şirul numărătorii, Hector trebuia s-o ia de la capăt, ceea ce nu putea decât să-l facă să muncească de două ori mai repede ca înainte. De fiecare dată când îşi ridica ochii înspre tavan, ca să vadă de unde venea praful, o făcea la o fracţiune de secundă după ce muncitorii astupaseră gaura cu o nouă scândură. De fiecare dată când privea în direcţia fetei, ea se uita în cealaltă parte. Şi totuşi, în tot acest timp, Hector a reuşit să-şi păstreze cumpătul, refuzând să le permită acestor frustrări meschine să-i zădărnicească intenţiile sau să-i afecteze buna părere pe care o avea despre sine. N-o fi fost chiar cea mai grozavă secvenţă de comedie pe care-am văzut-o

vreodată, dar m-a atras până m-a prins cu totul, iar la a doua sau a treia zvâcnire a mustăţii lui Hector râdeam deja, râdeam în gura mare.

Acţiunea era însoţită de un comentariu, dar eram prea absorbit de scenă ca să prind tot ce spunea vorbitorul. Ceva despre dispariţia misterioasă a lui Hector din lumea cinematografului, cred, şi despre faptul că era considerat unul din ultimii actori importanţi de comedie de două bobine. În anii ’20, cei mai de succes şi mai inovativi clovni trecuseră deja la filmele de lung metraj, iar calitatea comediilor scurte suferise un declin dramatic. Hector Mann nu a adus nimic nou genului, spunea prezentatorul, dar a fost recunoscut ca un comic talentat, cu un control deosebit asupra corpului, unul din ultimii veniţi demni de luat în seamă, a cărui operă ar fi putut deveni importantă dacă nu şi-ar fi terminat cariera atât de brusc, în acel moment s-a terminat sceneta şi am început să ascult comentariile prezentatorului cu mai multă atenţie. Pe ecran s-au perindat câteva zeci de poze cu actori de comedie, vocea deplângând pierderea atâtor filme din epoca mută. După apariţia sunetului, filmele mute au fost lăsate să putrezească prin depozite, au fost distruse de incendii sau aruncate şi sute de realizări dispăruseră pentru totdeauna. Dar, a adăugat vocea, nu e pierdută chiar orice speranţă. Din când în când mai apar filme vechi şi în ultimii ani s-au făcut o seamă de descoperiri remarcabile. Luaţi cazul lui Hector Mann, a continuat comentariul. Până în 1981, în întreaga lume nu erau disponibile decât trei din filmele sale. Rămăşiţele celorlalte nouă existau îngropate într-un amestec de materiale secundare – reportaje din presă, recenzii, fotografii din timpul filmărilor, rezumate –, dar s-a presupus că filmele ca atare se pierduseră. Apoi, în luna decembrie a aceluiaşi an, la birourile Cinémathèque Française din Paris a fost livrat un colet anonim. Expediat aparent de undeva din centrul Los Angeles-ului, acesta conţinea o copie aproape nouă a filmului *Marionete*, al şaptelea din cele douăsprezece făcute de Hector Mann. La intervale neregulate, de-a lungul următorilor trei ani, alte opt asemenea colete au fost trimise principalelor arhive de film din lume: Muzeul de Artă Modernă din New York, Institutul Britanic de Film din Londra, Casa Eastman din Rochester, Institutul American de Film din Washington, Arhiva de Film Pacific din Berkeley şi încă o dată Cinematheque din Paris. Până în 1984, întreaga producţie a lui Hector Mann fusese împărţită între aceste şase organizaţii. Fiecare pachet fusese trimis dintr-un alt oraş, călătorind din locuri îndepărtate unele

de altele, cum ar fi Cleveland şi San Diego, Philadelphia şi Austin, New Orleans şi Seattle, şi, cum niciunul din filme nu era însoţit de vreo scrisoare sau vreun mesaj, a fost imposibil să se identifice donatorul sau să se formeze măcar vreo ipoteză despre cine era şi unde locuia. Se adăugase astfel încă un mister la viaţa şi cariera enigmaticului Hector Mann, a spus prezentatorul, dar comunităţii cinematografice i se făcuse un imens serviciu, pentru care aceasta era recunoscătoare.

Nu mă dădeam în vânt după mistere sau enigme, dar la finalul programului, cum stăteam acolo şi mă uitam la lista celor care contribuiseră la realizarea sa, mi-a trecut prin minte că s-ar putea să vreau să văd acele filme. Erau douăsprezece în total, împrăştiate în şase oraşe diferite din Europa şi Statele Unite, şi cine voia să le vadă trebuia să-şi sacrifice o bună parte din timp. În niciun caz mai puţin de câteva săptămâni, am socotit eu, ci probabil chiar o lună sau o lună şi jumătate. Ultimul lucru pe care mi l-aş fi imaginat în acel moment era că voi sfârşi prin a scrie o carte despre Hector Mann. Nu căutam decât ceva de făcut, ceva inofensiv, care să mă ţină ocupat până eram pregătit să mă întorc la serviciu, îmi petrecusem aproape jumătate de an privindu-mă cum mă duceam de râpă şi ştiam că dacă mai las lucrurile să continue în acelaşi fel, aveam să mor. Nu conta ce proiect era sau ce speram să obţin din el. În stadiul la care mă aflam, orice alegere ar fi fost arbitrară, dar în seara aceea mi se ivise o idee şi, pe baza a doua minute de film şi a unui râs scurt, am decis să cutreier lumea ca să mă uit la comedii mute.

Nu eram un împătimit al filmelor, începusem să predau literatură pe la douăzeci şi cinci de ani, pe când îmi făceam studiile postuniversitare, şi de atunci munca mea nu fusese legată decât de cărţi, de limbaj, de cuvântul scris. Tradusesem câţiva poeţi europeni (Lorca, Éluard, Leopardi, Michaux), scrisesem recenzii pentru ziare şi reviste şi publicasem două cărţi de critică. Prima, *Voci din zona de război*, era un studiu despre politică şi literatură care examina opera lui Hamsun, Céline şi Pound în conexiune cu activităţile lor profasciste din timpul celui de-al doilea război mondial. A doua, *Drumul spre Abisinia*, era o carte despre scriitori care renunţaseră la scris, o meditaţie asupra tăcerii. Rimbaud, Dashiell Hammett, Laura Riding, J.D. Salinger şi alţii – poeţi şi romancieri de un talent ieşit din comun care, dintr-un motiv sau altul, se opriseră. Când Helen şi băieţii au murit, plănuiam să scriu o nouă carte, despre Stendhal. Nu c-aveam

ceva împotriva filmelor, dar nu fuseseră niciodată foarte importante pentru mine şi, în mai bine de cincisprezece ani de predat şi scris, nu simţisem nici măcar o dată nevoia de a vorbi despre ele. Le gustam la fel ca toată lumea – ca divertisment, ca tapet animat, ca amuzament. Oricât de frumoase sau captivante erau uneori imaginile, nu reuşeau să mă satisfacă la fel de intens ca şi cuvintele. Aveam impresia că se dădea prea mult, că nu-i rămânea destul imaginaţiei spectatorului, şi, paradoxal, cu cât se apropiau mai mult de simularea realităţii, cu atât mai puţin reuşeau filmele să reprezinte lumea – care se află în noi la fel de mult ca în jurul nostru. De aceea întotdeauna preferasem instinctiv peliculele alb-negru celor color, filmele mute celor sonore. Cinematograful era un limbaj vizual, o modalitate de a spune povesti prin proiectarea de imagini pe un ecran bidimensional. Adăugarea sunetului şi culorii crease iluzia celei de-a treia dimensiuni, dar, în acelaşi timp, le răpise imaginilor puritatea.

Acestea nu mai erau singurele care acţionau şi, în loc să transforme filmul într-o modalitate hibridă perfectă de exprimare, în cea mai bună dintre lumile posibile, sunetul şi culoarea slăbiseră limbajul pe care ar fi trebui să-l potenţeze. În seara aceea, în timp ce mă uitam la Hector şi la ceilalţi actori arătând de ce sunt în stare în camera mea de zi din Vermont, mi-am dat brusc seama că mă aflam în faţa unei arte moarte, un gen defunct care nu avea să mai fie practicat niciodată. Şi cu toate acestea, în ciuda tuturor schimbărilor care avuseseră loc între timp, opera lor era la fel de proaspătă şi înviorătoare ca şi atunci când apăruse. Asta din cauză că ajunseseră să înţeleagă limba pe care o vorbeau. Inventaseră o sintaxă a privirii, o gramatică a mişcării pure şi, cu excepţia costumelor şi maşinilor şi mobilierului straniu din fundal, nimic din toate acestea nu putea îmbătrâni. Era vorba de gând transpus în gest, de voinţa umană exprimându-se prin corpul uman, şi de aceea era ceva pentru totdeauna. Majoritatea comediilor mute nici nu se oboseau să spună vreo poveste. Erau ca nişte poezii, ca nişte ilustrări ale unor vise, ca o coregrafie complexă a spiritului, iar din cauză că erau moarte, probabil că nouă ne vorbeau mult mai profund decât publicului contemporan lor. Noi le priveam de peste un abis de uitare şi tocmai lucrurile care ne separau de ele le făceau de fapt atât de captivante: muţenia lor, absenţa culorii, ritmurile spasmodice, accelerate. Toate astea erau impedimente şi ne îngreunau vizionarea, dar, în acelaşi timp, uşurau

imaginile de povara reprezentării. Se interpuneau între noi şi film, prin urmare nu mai trebuia să ne prefacem că ne uităm la lumea reală. Lumea o constituia ecranul plat şi exista în două dimensiuni. A treia dimensiune era în minţile noastre.

Nimic nu mă oprea să-mi fac bagajele şi să plec a doua zi. Aveam concediu tot semestrul acela, iar următorul nu începea decât la mijlocul lui ianuarie. Eram liber să fac ce voiam, liber să merg încotro vedeam cu ochii, şi adevărul era că dacă aveam nevoie de mai mult timp, puteam continua până după ianuarie, până după septembrie, până după toate lunile septembrie şi ianuarie, oricât de mult mi-aş fi dorit. Asta era ironia absurdei şi nenorocitei mele vieţi. Moartea lui Helen şi a băieţilor mă transformase într-un om bogat. Primii bani au venit din asigurarea de viaţă pe care Helen şi cu mine fuseserăm convinşi s-o facem imediat după ce-am început să predau la Hampton – pentru liniştea voastră sufletească, spusese omul – şi, cum făcea parte din programul de sănătate al colegiului şi nu costa foarte mult, plătiserăm o mică sumă în fiecare lună fără să ne mai batem capul. Nici nu mai ţineam minte că aveam o astfel de asigurare când s-a prăbuşit avionul, dar după mai puţin de o lună mi-a apărut la uşă un individ care mi-a înmânat un cec de câteva sute de mii de dolari. La scurt timp, compania aeriană a ajuns la o înţelegere cu familiile victimelor şi, ca unul care pierduse trei persoane în accident, am sfârşit prin a câştiga potul cel mare al compensaţiilor, giganticul premiu destinat învinsului pentru moarte aleatorie şi acte divine imprevizibile. Helen şi cu mine ne-am luptat întotdeauna să ne descurcăm din salariul meu de cadru universitar şi din banii pe care îi mai făcea ea câteodată din scris. O mie de dolari în plus ne-ar fi prins oricând enorm de bine. Acum aveam mia aceea şi încă de multe ori pe-atâta şi nu mai conta deloc. Când am primit cecurile, le-am trimis jumătate din bani părinţilor lui Helen, doar că ei mi i-au trimis înapoi, mulţumindu-mi pentru gest, dar asigurându-mă că nu-i voiau. Am cumpărat echipament nou pentru terenul de joacă de la şcoala primară la care fusese Todd, am donat cărţi în valoare de două mii de dolari, am înfiinţat o groapă de nisip ultimul răcnet la grădiniţa lui Marco şi am reuşit să-i fac pe sora mea şi pe soţul ei, profesor de muzică în Baltimore, să accepte o contribuţie consistentă în bani din partea Fondului Funerar Zimmer. Dacă aş mai fi avut pe cineva din familie căruia să-i dau bani, aş fi făcut-o, dar părinţii mei nu mai trăiau, iar Deborah era singura soră pe care o aveam. Aşa

că am mai deşertat un sac prin instituirea unei burse cu numele lui Helen la Hampton Collège: bursa de studii itinerante Helen Markham. Ideea era foarte simplă. În fiecare an, unui absolvent urma să-i fie acordat un premiu în bani pentru excelenţă în domeniul ştiinţelor umaniste. Banii erau destinaţi călătoritului, dar în afară de asta nu exista nicio regulă, nicio condiţie, nicio cerinţă de îndeplinit. Câştigătorul era desemnat de un comitet din care făceau parte, prin rotaţie, profesori de la câteva catedre diferite (istorie, filosofie, engleză şi limbi străine), iar atâta timp cât bursa era folosită pentru finanţarea unei călătorii în străinătate, bursierul Markham putea face orice credea de cuviinţă cu banii, fără să i se pună întrebări. A fost nevoie de cheltuieli uriaşe pentru a o înfiinţa, dar, oricât de mare a fost suma (echivalentul salariului pe patru ani), n-a făcut decât să-mi ciupească puţin din avere şi chiar după ce plasasem acele diverse sume în diversele moduri pe care le găsisem de cuviinţă, tot aveam mai mulţi bani decât puteam folosi. Era o situaţie grotescă, un exces de bogăţie dezgustător, şi fiecare bănuţ fusese obţinut cu sânge. Dacă nu intervenea o schimbare neaşteptată, probabil aş fi continuat să risipesc banii până n-ar mai fi rămas nimic. Dar într-o seară rece de la începutul lui noiembrie, m-am hotărât să călătoresc şi eu puţin, şi fără resurse financiare n-aş fi reuşit niciodată să duc la îndeplinire un astfel de proiect spontan. Până în acel moment banii nu fuseseră decât un chin pentru mine. Acum îi vedeam ca pe un leac, un balsam menit să prevină un colaps definitiv al spiritului. Statul la hotel şi mâncatul la restaurant urmau să fie o întreprindere costisitoare, dar măcar o dată în viaţă nu era nevoie să-mi fac griji dacă puteam sau nu să-mi permit ceea ce voiam. Eram disperat şi nefericit, dar eram de asemenea un om liber şi, pentru că aveam buzunarele pline, puteam să dictez condiţiile acestei libertăţi după bunul meu plac.

Jumătate din filme erau la o distanţă de mers cu maşina faţă de unde locuiam. Rochester era la aproximativ şase ore spre vest, iar New York şi Washington erau chiar la sud – aproximativ cinci ore pentru prima parte a călătoriei, apoi alte cinci pentru a doua. Am hotărât să încep cu Rochester. Se apropia iarna şi, cu cât amânam mai mult călătoria, cu atât mai mari erau şansele de a da peste furtuni şi şosele îngheţate, de a rămâne împotmolit în vreo urgie tipică pentru nord. A doua zi dimineaţa am sunat la Casa Eastman ca să mă interesez cum se pot viziona filmele pe care le aveau în colecţie. Habar n-aveam care era

procedura şi, pentru că nu voiam să par complet ignorant, când m-am prezentat la telefon, am adăugat că eram profesor la Hampton Collège. Speram că asta-i va impresiona destul ca să mă ia drept om serios şi nu drept vreun nebun sunând din senin, ceea ce eram de fapt. Oh, zise femeia de la celălalt capăt al firului, scrieţi ceva despre Hector Mann? A pus întrebarea în aşa fel încât nu exista decât un singur răspuns posibil şi, după o scurtă pauză, am mormăit cuvintele pe care se aştepta să le audă. Da, i-am răspuns, aşa e, chiar aşa. Scriu o carte despre el şi trebuie să văd filmele, ca parte a documentării pe care o fac.

Acesta a fost începutul proiectului. A fost bine că s-a întâmplat atât de repede, pentru că după ce-am văzut filmele din Rochester (*Clubul de călărie* şi *Băgăciosul*), mi-am dat seama că nu-mi pierdeam vremea. Talentul şi măiestria lui Hector erau întru totul la înălţimea speranţelor mele, iar dacă şi celelalte zece filme se ridicau la nivelul primelor două, atunci merita să se scrie o carte despre el, merita şansa să fie redescoperit. Aşa că de la bun început am făcut mai mult decât să mă uit doar la filmele lui Hector; le-am şi studiat. Dacă n-aş fi avut acea conversaţie cu femeia din Rochester, nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap o astfel de abordare. Planul meu original fusese mult mai simplu şi mă îndoiesc că m-ar fi ţinut ocupat dincolo de Crăciun sau de Anul Nou. Aşa însă, n-am terminat de văzut toate filmele decât la jumătatea lui februarie. Ideea iniţială fusese să văd fiecare film o singură dată. Acum le vizionam de mai multe ori şi, în loc să vizitez o arhivă pentru doar câteva ore, rămâneam acolo zile întregi, rulând filmele pe mese de montaj şi moviole, urmărindu-l pe Hector în continuu, de dimineaţa până după-amiaza, derulând peliculele până nu-mi mai puteam ţine ochii deschişi. Luam notiţe, consultam cărţi, scriam comentarii exhaustive, detaliind cadrele şi unghiurile aparatului de filmat şi luminile, analizând toate aspectele fiecărei scene până în cele mai mici amănunte, şi nu plecam niciodată dintr-un loc până nu eram gata şi nu mă familiarizam cu filmul până-ntr-acolo încât să-i ştiu fiecare bucăţică pe dinafară.

Nu m-am întrebat dacă merita să fac toate astea. Aveam o sarcină şi singurul lucru important era să mă ţin de ea şi să mă asigur că va fi dusă la îndeplinire. Ştiam că Hector nu e decât o figură minoră, o anexă la lista de candidaţi necâştigători şi concurenţi ghinionişti, dar asta nu mă oprea să-i admir opera şi să-mi facă plăcere tovărăşia lui. Filmele fuseseră produse în ritmul de unul pe lună, timp de un an, şi

făcute cu bugete atât de mici, pe sume atât de departe de cele necesare pentru a regiza cascadoriile spectaculoase şi secvenţele uluitoare care sunt în mod normal asociate cu filmul mut, încât e o minune că a reuşit să creeze ceva în primul rând, darmite douăsprezece filme perfect vizionabile. Din ce-am citit, Hector şi-a început cariera la Hollywood ca recuzitor, pictor scenograf şi uneori figurant, a avansat la roluri mărunte într-o serie de comedii, după care cineva pe nume Seymour Hunt i-a dat şansa de a-şi regiza propriile filme şi de a juca în ele. Hunt, un bancher din Cincinnati care voia să devină cunoscut în industria cinematografului, se mutase în California la începutul lui 1927 pentru a-şi înfiinţa propria companie de producţie, Kaleidoscope Pictures. Lăudăros şi duplicitar – după toate spusele –, Hunt nu ştia nimic despre cum se fac filmele şi chiar şi mai puţin despre cum se conduc afacerile. (Kaleidoscope şi-a încetat activitatea după numai un an şi jumătate. Hunt, acuzat de fraudă şi delapidare, s-a spânzurat înainte să ajungă la tribunal.) Cu bani puţini, cu oameni puţini şi sâcâit de amestecul continuu al lui Hunt, Hector n-a ratat totuşi ocazia şi a încercat să profite din plin de ea. Nu existau scenarii, bineînţeles, şi nici decoruri gata pregătite. Doar Hector şi vreo doi gagmani pe nume Andrew Murphy şi Jules Blaustein, care improvizau pe măsură ce înaintau, filmând deseori noaptea, în studiouri împrumutate, cu personal epuizat şi echipament de mâna a doua. Nu-şi puteau permite să distrugă o duzină de maşini sau să întărite o cireada s-o ia nebuneşte la goană. Casele nu se puteau prăbuşi, nici clădirile nu puteau exploda. Nici urmă de inundaţii sau uragane sau locuri exotice. Figuranţii erau greu de găsit, iar dacă o idee nu ţinea, nu-şi îngăduiau luxul de a reface scena după ce filmul era gata. Totul trebuia să meargă ca pe bandă rulantă şi nu era timp de îndoieli. Gaguri la comandă: trei râsete pe minut şi apoi mai introduceţi o monedă în aparat. Cu toate dezavantajele aranjamentului, Hector părea să prospere pe seama restricţiilor la care fusese supus. Opera sa era modestă ca amploare, dar avea o intimitate care-ţi reţinea atenţia şi te forţa să reacţionezi într-un fel. Înţelegeam de ce specialiştii îi respectau munca, dar şi de ce nimeni nu era extraordinar de impresionat de ea. Nu descoperise nimic nou, iar acum, că toate filmele lui erau disponibile, era clar că istoria respectivei epoci nu va trebui rescrisă. Filmele lui Hector erau doar nişte mici contribuţii aduse acestei arte, dar nu erau de neglijat şi, cu cât mă uitam mai mult la ele, cu atât îmi plăceau mai tare pentru

graţia şi inteligenţa lor subtilă, pentru stilul nostim şi tulburător al starului lor. După cum aveam să aflu în curând, niciun om nu văzuse încă toate filmele lui Hector. Ultimele nu apăruseră decât recent şi nimeni nu se apucase să facă turul arhivelor şi muzeelor din jurul lumii. Dacă reuşeam să-mi duc planul la bun sfârşit, urma să fiu primul.

Înainte de a pleca din Rochester, l-am sunat pe Smits, decanul de la Hampton, şi i-am spus că vreau să-mi prelungesc concediul cu încă un semestru. La început s-a cam îmbufnat, invocând faptul că-mi anunţaseră deja cursurile în catalog, dar i-am trântit apoi o minciună, spunându-i că sunt în tratament psihiatric şi omul şi-a cerut scuze. A fost o chestie destul de urâtă, bănuiesc, dar eram la stadiul în care luptam pentru viaţa mea şi n-aveam puterea să explic nimănui de ce devenise dintr-odată atât de important să mă uit la filme mute. Am sfârşit prin a avea o discuţie cordială şi la urmă mi-a urat noroc, dar, deşi amândoi ne prefăceam să credem că mă voi întoarce toamna următoare, bănuiesc că şi-a dat seama că mă îndepărtam, că nu-mi mai stătea mintea la aşa ceva.

Am văzut *Scandal* şi *Weekend la ţară* în New York, apoi am mers mai departe, la Washington, pentru *Povestea casierului* şi *Dublu sau nimic*. Am făcut rezervări pentru restul călătoriei printr-o agenţie din Dupont Circle (Amtrak până în California şi QE 2 spre Europa), dar a doua zi dimineaţă, într-un acces iraţional de eroism, am anulat biletele şi am hotărât să iau avionul. Era nebunie curată, dar acum, că reuşisem un început atât de promiţător, nu voiam să-mi pierd avântul. Nu mai conta că trebuia să mă conving să fac exact lucrul pe care mă hotărâsem să nu-l mai fac niciodată. Pur şi simplu nu puteam s-o las mai moale şi dacă asta însemna că trebuia să găsesc o soluţie farmaceutică problemei, eram pregătit să înghit oricâte narcotice ar fi fost nevoie. O doamnă de la Institutul American de Film mi-a dat numele unui doctor. Mi-am imaginat că întrevederea nu va dura mai mult de cinci sau zece minute. Urma să-i spun de ce aveam nevoie de tablete, el îmi va scrie o reţetă şi-atâta tot. Frica de zbor era, în fond, o problemă destul de obişnuită şi nu voi fi nevoit să vorbesc despre Helen şi despre băieţi, nu voi fi nevoit să-mi deschid sufletul în faţa lui. Nu voiam decât să-mi blochez sistemul nervos central preţ de câteva ceasuri şi, din moment ce nu puteai cumpăra chestii de-astea fără reţetă, singurul lui rol era să-mi înmâneze o bucată de hârtie semnată de el. Dar doctorul Singh s-a dovedit a fi un om meticulos şi, în timp ce

mi-a luat tensiunea şi mi-a ascultat inima, mi-a pus destule întrebări ca să mă ţină în cabinet trei sferturi de oră. Era prea inteligent ca să nu vrea să investigheze şi, încet-încet, adevărul a ieşit la iveală.

Toţi vom muri odată şi-odată, domnule Zimmer, mi-a zis. Ce vă face să credeţi că veţi muri într-un avion? Dacă e să credeţi ce spun statisticile, aveţi şanse mult mai mari să muriţi stând pur şi simplu acasă.

N-am spus că mi-e frică de moarte, i-am răspuns, am spus că mi-e frică să mă urc în avion. E cu totul altceva.

Dar dacă avionul nu se va prăbuşi, de ce să vă faceţi griji?

Pentru că nu mai am încredere în mine. Mi-e teamă c-o să-mi pierd controlul şi nu vreau să mă dau în spectacol.

Mi-e teamă că nu-nţeleg.

Mă văd urcându-mă la bordul avionului şi, înainte ca măcar s-ajung la locul meu, o iau razna.

O luaţi razna? În ce sens o luaţi razna? Mental, vreţi să spuneţi?

Da, cedez nervos în faţa a patru sute de necunoscuţi şi-mi pierd minţile, înnebunesc.

Şi ce vă imaginaţi c-o să faceţi?

Depinde. Uneori ţip. Uneori îi pocnesc pe oameni în plină figură. Alteori mă reped în carlingă şi încerc să-l strâng de gât pe pilot.

Vă opreşte cineva?

Bineînţeles că da. Se-adună toţi grămadă pe mine şi reuşesc să mă pună la pământ. Mă bat de-mi sună apa-n cap.

Când v-aţi bătut ultima dată, domnule Zimmer?

Nu mai ţin minte. Când eram copil, bănuiesc. Aveam vreo unsprezece – doisprezece ani. Chestii de şcoală. Mă apăram de durul clasei.

Şi ce vă face să credeţi că vă veţi încăiera din nou acum?

Nimic. O simt pur şi simplu în mine, atâta tot. Dacă mă va irita ceva, nu cred că mă voi putea abţine. Se poate întâmpla orice.

Dar de ce tocmai în avion? De ce nu vă e teamă că v-aţi putea pierde controlul pe pământ?

Deoarece avioanele sunt sigure. Toată lumea ştie asta. Avioanele sunt sigure, rapide şi eficiente şi, o dată ce eşti în aer, nimic nu ţi se poate întâmpla. De-asta mi-e frică. Nu din cauză că-mi imaginez că voi muri, ci din cauză că ştiu că nu se va-ntâmpla aşa ceva.

Aţi încercat vreodată să vă sinucideţi, domnule Zimmer?

Nu.

V-aţi gândit vreodată la asta?

Bineînţeles. N-aş fi om dacă n-aş fi făcut-o.

De-asta sunteţi acum aici? Ca să vă faceţi rost de-o reţetă pentru un medicament grozav, puternic, şi să vă faceţi felul?

Eu caut uitarea, doctore, nu moartea. Tabletele mă vor adormi şi, atâta timp cât sunt inconştient, nu va trebui să mă gândesc la ce fac. Voi fi şi-n acelaşi timp nu voi fi acolo, iar în măsura în care nu voi fi, voi fi protejat.

Protejat de ce?

De mine însumi. De oroarea de a şti că nu mi se va întâmpla nimic.

Vă aşteptaţi să aveţi un zbor liniştit, fără evenimente deosebite. Tot nu-nţeleg de ce vă înspăimântă asta.

Pentru că şansele sunt de partea mea. Voi decola şi voi ateriza fără nicio problemă şi, odată ajuns la destinaţie, voi coborî din avion viu. Bravo mie, veţi spune, dar în momentul în care fac asta, scuip de fapt pe tot ce cred. Îi insult pe cei morţi, doctore. Transform o tragedie într-o simplă chestiune de ghinion. Acum mă înţelegeţi? Le spun morţilor că au murit degeaba.

A înţeles. Nu fusesem chiar atât de explicit, dar doctorul acesta avea o minte delicată şi sofisticată şi era perfect capabil să-şi imagineze restul. J.M. Singh, absolvent al Colegiului Regal de Medicină, internist rezident la Spitalul Universităţii Georgetown, cu accentul său englezesc distinct şi chelia prematură, s-a prins brusc de ce tot încercam eu să-i spun în acel cabinet cu lumini fluorescente şi suprafeţe metalice strălucitoare. Eram încă pe masa de consultaţie, încheindu-mi nasturii de la cămaşă şi privind în jos (nevrând să mă uit la el, nevrând să risc nişte lacrimi penibile), când, după o tăcere ce mi s-a părut lungă şi apăsătoare, mi-a pus mâna pe umăr.

Îmi pare rău, mi-a zis. Îmi pare sincer rău.

După luni de zile, era pentru prima dată că mă atingea cineva şi mi s-a părut stânjenitor, respingător aproape, să fiu transformat în obiectul unei astfel de compasiuni.

N-am nevoie de mila dumneavoastră, doctore. N-am nevoie decât de nişte pastile.

S-a dat înapoi cu o uşoară grimasă, apoi s-a aşezat pe un scaun într-un colţ. Pe când tocmai îmi terminam de băgat cămaşa în

pantaloni, l-am văzut scoţând din halat un carneţel de reţete.

Sunt dispus s-o fac, mi-a zis, dar înainte să vă ridicaţi şi să plecaţi, vreau să vă rog să vă mai gândiţi la hotărârea pe care aţi luat-o. Cred că pot să-mi imaginez prin ce aţi trecut, domnule Zimmer, şi ezit să vă pun într-o situaţie care v-ar putea provoca un asemenea chin. Există şi alte mijloace de a călători, după cum ştiţi. Poate deocamdată ar fi mai bine să evitaţi avioanele.

M-am gândit deja la toate astea, i-am spus, şi-am decis că nu. Distanţele sunt pur şi simplu prea mari. Următoarea mea destinaţie este Berkeley, în California, şi după aceea trebuie să merg la Londra şi la Paris. Trenul până pe coasta de vest face trei zile. Înmulţiţi cu doi pentru drumul înapoi, adăugaţi după aceea încă zece zile pentru a traversa Atlanticul dus şi întors, şi avem deja un minimum de şaisprezece zile pierdute. Cam ce-aş putea să fac în tot acest timp? Să mă holbez pe fereastră, admirând peisajul?

N-ar fi chiar aşa de rău s-o lăsaţi mai moale. Ar mai reduce din tensiune.

Dar tocmai de tensiune am nevoie. Dacă mi-aş pierde concentrarea acum, m-aş dezintegra. M-aş risipi într-o sută de direcţii diferite şi n-aş mai fi în stare să mă adun niciodată.

Era ceva atât de intens în felul în care am rostit acele cuvinte, ceva atât de pătimaş şi nebunesc în timbrul vocii mele, că doctorul aproape că zâmbi – sau cel puţin păru să-şi reprime un zâmbet.

Ei bine, nu vrem să se întâmple una ca asta, nu-i aşa? zise el. Dacă sunteţi atât de hotărât să zburaţi, foarte bine, faceţi-o. Dar haideţi să ne asigurăm c-o veţi face într-o singură direcţie. Şi, cu acest comentariu ciudat, scoase un stilou din buzunar şi mâzgăli nişte semne indescifrabile pe reţetă. Poftim, îmi zise, desprinzând reţeta din teanc şi punându-mi-o în mină. Biletul dumneavoastră pentru Air Xanax.

N-am auzit în viaţa mea de el. Xanax.

Un medicament puternic, foarte periculos. Folosiţi-l cum v-am indicat, domnule Zimmer, şi vă veţi transforma într-un zombi, într-o fiinţă fără sine, într-un boţ de carne inconştient. Puteţi zbura peste continente şi oceane întregi cu chestia asta şi vă garantez că nici măcar n-o să vă daţi seama că v-aţi ridicat de la sol.

A doua zi după-amiaza eram în California. La mai puţin de douăzeci şi patru de ore după aceea, intram într-una din sălile de proiecţie de la Arhiva de Film Pacific pentru a viziona încă două din

comediile lui Hector Mann. *Încâlceală de la un tango* s-a dovedit a fi una din producţiile sale cele mai năvalnice şi mai efervescente; *Bucuriile de-acasă* – una din cele mai precaute. Am petrecut mai bine de două săptămâni cu aceste filme, întorcându-mă în clădire în fiecare dimineaţă la ora zece fix, iar când aceasta s-a închis (de Crăciun şi de Anul Nou), am continuat să muncesc la hotel, citind cărţi şi aprofundându-mi notiţele în vederea următoarei etape a călătoriilor mele. Pe 7 ianuarie 1986 am mai înghiţit câteva dintre pilulele magice ale doctorului Singh şi-am zburat de la San Francisco la Londra – şase mii de mile non-stop în Catatonia Expres. De data asta a fost nevoie de o doză mai mare, dar şi aşa tot am fost îngrijorat că nu va fi destul şi ca urmare, chiar înainte de a mă urca la bordul avionului, am mai luat o tabletă. Ar fi trebuit să-mi dau seama că nu e cazul să nu respect indicaţiile doctorului, dar gândul că m-aş putea trezi în timpul zborului era atât de înspăimântător, că aproape m-am adormit pentru vecie. În vechiul meu paşaport există o viză care dovedeşte că am intrat în Marea Britanie pe 8 ianuarie, dar eu nu ţin minte nici c-am aterizat, nici c-am trecut prin vamă şi nici cum am ajuns la hotel. M-am trezit într-un pat străin pe data de 9 ianuarie şi atunci mi-a început din nou viaţa. Niciodată nu mă mai pierdusem atât de serios de mine însumi. Mai rămăseseră patru filme – *Văcarii* şi *Domnul Nimeni* la Londra, *Marionete* şi *Recuzitorul* la Paris – şi mi-am dat seama că asta era singura şansă pe care o aveam de a le vedea. Puteam oricând să revizitez arhivele americane dacă era nevoie, dar o întoarcere la Institutul Britanic de Film şi la Cinémathèque era în afara oricărei discuţii. Reuşisem acum să mă aduc în Europa, dar n-aş mai fi putut să încerc imposibilul încă o dată. Din această cauză am sfârşit prin a sta la Londra şi la Paris mult mai mult decât era necesar – aproape şapte săptămâni în total –, petrecându-mi jumătate de iarnă ascuns în vizuină, ca o sălbăticiune subpământeană înnebunită. Şi până atunci fusesem metodic şi conştiincios, dar proiectul ajunsese acum la un alt nivel de intensitate, o dârzenie de la care nu mai era decât un pas până la obsesie. Scopul meu declarat era să studiez şi să ajung să cunosc filmele lui Hector Mann, dar adevărul e că mă-nvăţam de fapt pe mine cum să mă concentrez, mă antrenam să mă gândesc doar la un lucru şi la nimic altceva. Era o viaţă de monomaniac, dar era singurul mod în care reuşeam să trăiesc în acel moment fără să mă fac fărâme. În februarie, când m-am întors în cele din urmă la Washington, am

dormit într-un hotel de la aeroport, ca să scap de efectele Xanaxului, şi apoi, dis-de-dimineaţă, mi-am recuperat maşina din parcarea pe termen lung şi-am plecat la New York. Nu eram pregătit să mă întorc în Vermont. Dacă voiam să scriu cartea, aveam nevoie de un loc în care să m-ascund şi, dintre toate oraşele din lume, mi s-a părut că New York-ul mă va călca cel mai puţin pe nervi. Am petrecut cinci zile căutând un apartament în Manhattan, dar nu s-a ivit nimic. Era pe vremea boom-ului de pe Wall Street, cu aproape doi ani înainte de criza din ’87, şi nu prea se găseau locuinţe de închiriat şi subînchiriat. În cele din urmă am trecut podul în Brooklyn Heights şi-am luat primul lucru care mi-a fost arătat – un apartament cu două camere pe strada Pierrepont, care de-abia apăruse pe piaţă în dimineaţa aceea. Era scump, insalubru şi aiurea împărţit, dar m-am considerat norocos că l-am găsit. Am cumpărat o saltea pentru una din camere şi un birou cu un scaun pentru cealaltă, apoi m-am mutat. Contractul de închiriere era pentru un an. Era valabil din data de 1 martie şi aceea a fost şi ziua în care am început să scriu cartea.

2

Înainte de trup e faţa şi înainte de faţă e linia aceea subţire şi neagră situată între buza de sus şi nas. Filament spasmodic de emoţii, coardă metafizică, dâră fremătând de uluire, mustaţa e seismograful stărilor interioare ale lui Hector şi nu numai că te face să râzi, dar îţi spune şi ce gândeşte Hector, te lasă de fapt să pătrunzi în maşinăria gândurilor sale. Mai sunt şi alte elemente antrenate – ochii, gura, mersul legănat şi poticnirile calibrate –, dar mustaţa este instrumentul de comunicare şi chiar dacă vorbeşte o limbă fără cuvinte, zvârcolirile şi tremurările ei sunt la fel de clare şi comprehensibile ca un mesaj transmis în cod Morse.

Nimic din toate astea n-ar fi posibil fără intervenţia aparatului de filmat. Intimitatea mustăţii vorbitoare e o creaţie a obiectivului, în toate filmele lui Hector, la un moment dat unghiul se schimbă brusc şi un cadru larg sau mediu e înlocuit de un prim-plan. Faţa lui Hector umple ecranul şi, o dată eliminate toate legăturile cu spaţiul înconjurător, mustaţa devine centrul lumii, începe să se mişte şi, cum Hector are abilitatea de a-şi controla restul muşchilor de pe faţă, mustaţa pare să acţioneze de una singură, ca un mic animal înzestrat cu conştiinţă şi voinţă independente. Colţurile gurii se îndoaie puţin, nările se umflă uşor, dar altfel faţa este în mare nemişcată în timp ce

mustaţa îşi execută piruetele nostime şi te regăseşti în nemişcarea ei ca-ntr-o oglindă, căci acestea sunt momentele în care Hector este cel mai pe deplin şi mai convingător uman, o reflectare a ceea ce suntem cu toţii când rămânem singuri în interiorul fiinţei noastre. Aceste prim-planuri sunt rezervate pasajelor critice ale povestirii, momentelor de maximă tensiune sau surpriză, şi nu durează niciodată mai mult de patru sau cinci secunde. Când au loc însă, orice altceva încetează. În timpul celor câteva clipe speciale în care mustaţa se lansează în acest monolog, acţiunea lasă loc gândurilor. Putem citi ce se întâmplă în mintea lui Hector ca şi cum am avea explicaţia în cuvinte pe ecran şi, până să dispară, aceste cuvinte sunt la fel de vizibile ca o clădire, un pian sau o plăcintă în plină figură.

Când se mişcă, mustaţa e un instrument de exprimare a gândurilor tuturor oamenilor. Când e nemişcată, nu e decât un ornament. Delimitează locul pe care Hector îl ocupă în lume, stabileşte ce fel de personaj întruchipează şi defineşte felul în care e perceput de ceilalţi, dar nu aparţine decât unui singur om şi, după cât e de absurd de subţire şi unsă, nu ne e greu să ghicim cine e acest om. E dandy-ul sud-american, amantul latino, haimanaua oacheşă căreia îi curge sânge fierbinte prin vine. Mai adăugaţi şi părul lucios, dat pe spate, şi veşnicul costum alb, iar rezultatul e un amestec inconfundabil de vino-ncoa' şi bune maniere. Aşa funcţionează codul imaginilor. Semnificaţiile sunt înţelese dintr-o privire şi, pentru că în acest univers-capcană al găurilor de canal fără capace şi al trabucurilor ce explodează, orice lucru este urmarea inevitabilă a ceea ce s-a întâmplat înaintea sa, în clipa în care vezi un bărbat în costum alb mergând pe stradă, ştii că va da de necaz din cauza acelui costum.

După mustaţă, costumul este cea mai importantă piesă din repertoriul lui Hector. Mustaţa e veriga de legătură cu interioritatea sa, o expresie metonimică a dorinţelor, gândurilor şi furtunilor sale mentale. Costumul întruchipează relaţia cu lumea înconjurătoare, iar albul său lucios, scânteind în contrast cu griurile şi negrurile din jur, serveşte drept magnet pentru privire. Hector poartă costumul în fiecare film şi în fiecare film există cel puţin un gag mai lung pornit de la pericolele care pândesc încercarea sa de a-l păstra curat. Noroi şi vaselină, sos de spaghetti şi melasă, funingine şi bălţi din care se împroaşcă – toate lichidele sau substanţele închise la culoare ameninţă să mânjească în orice moment demnitatea imaculată a costumului lui

Hector. Acel costum este averea sa cea mai de preţ şi el îl poartă cu aerul spilcuit şi cosmopolit al unui om hotărât să dea gata pe toată lumea. Şi-l pune în fiecare dimineaţă la fel ca un cavaler care-şi pune armura, pregătindu-se pentru bătăliile pe care societatea i le-ar putea rezerva în ziua aceea, şi nu-i trece nici măcar o clipă prin cap că realizează chiar opusul a ceea ce şi-a propus, în loc să se protejeze împotriva posibilelor lovituri, se transformă într-o ţintă, în punctul de atracţie al tuturor nenorocirilor care se pot întâmplă pe o rază de o sută de kilometri în jurul persoanei sale. Costumul alb este un semn al vulnerabilităţii lui Hector, conferind un anumit patos festelor pe care i le joacă viaţa, încăpăţânat în eleganţa sa, agăţându-se de convingerea că acest costum îl transformă în cel mai atractiv şi mai dorit dintre bărbaţi, Hector îşi ridică vanitatea la rangul de cauză cu care spectatorii se pot identifica. Priviţi-l cum îşi scutură scamele imaginare de pe sacou în timp ce sună la uşa iubitei sale în *Dublu sau nimic* şi vă veţi da seama că nu mai sunteţi martorii unei demonstraţii de narcisism: ceea ce urmăriţi sunt chinurile timidităţii. Costumul alb îl transformă pe Hector într-un învins, îi câştigă simpatia publicului şi, o dată ce reuşeşte aşa ceva, un actor îşi poate permite să facă orice.

Era prea înalt ca să fie un clovn desăvârşit şi prea arătos ca să joace rolul inocentului care face totul de mântuială, cum făceau alţi comici. Cu ochii săi negri şi expresivi şi nasul său elegant, Hector arăta ca un actor principal de categoria a doua, un ambiţios erou romantic care a nimerit din greşeală pe alt platou de filmare. Era un adult în toată regula şi simpla prezenţă a unei astfel de persoane părea să fie împotriva regulilor consacrate ale comediei. Bărbaţii amuzanţi trebuiau să fie scunzi, deformaţi sau graşi. Erau drăcuşori şi bufoni, nătângi şi proscrişi, copii făcând pe adulţii sau adulţi cu minţi de copii. Gândiţi-vă la rotunjimea juvenilă a lui Arbuckle, la timiditatea sa, la zâmbetul său prostesc şi la buzele vopsite, feminizate. Aduceţi-vă aminte de arătătorul său, care îi zboară în gură ori de câte ori o fată se uită la el. Parcurgeţi apoi lista de recuzită şi costume care au definit carierele maeştrilor recunoscuţi: vagabondul lui Chaplin, cu pantofii scâlciaţi şi hainele zdrenţuite; papă-laptele băţos al lui Lloyd, cu ochelarii săi cu ramă de baga; nătângul lui Keaton, cu pălăria sa ca o clătită şi faţa încremenită; idiotul lui Langdon, cu pielea albă ca varul. Toţi sunt nişte neadaptaţi şi, pentru că nici nu ne pot ameninţa, nici nu ne fac să-i invidiem, le facem galerie să-şi învingă duşmanii şi să

cucerească inima fetei pe care o doresc. Singura problemă e că nu suntem tocmai siguri că vor şti ce să facă o dată ce se trezesc singuri cu fata. Cu Hector însă nu ne încearcă niciodată astfel de îndoieli. Atunci când îi face cu ochiul unei fete, e aproape sigur că ea o să-i răspundă. Şi când o face, e clar că niciunul dintre ei nu se gândeşte la căsătorie.

Dar râsul nu este absolut garantat. Hector nu e ceea ce s-ar numi o figură simpatică şi nici cineva de care să-ţi fie neapărat milă. Dacă reuşeşte totuşi să câştige simpatia spectatorului, e pentru că nu ştie niciodată când să se oprească. Harnic şi bine dispus, întruchiparea perfectă a unui *homme moyen sensuel*, el nu e atât în contratimp cu lumea care-l înconjoară, cât o victimă a circumstanţelor, posesorul unui talent inepuizabil de a da de ghinion. Hector are întotdeauna un plan în minte, un scop pentru care face ceea ce face şi, cu toate acestea, întotdeauna se iveşte ceva care să-l împiedice să-şi atingă ţelul. Filmele sale sunt pline de întâmplări bizare, de defecţiuni mecanice neobişnuite, de obiecte care refuză să se comporte aşa cum ar trebui. Cineva cu mai puţină încredere în sine ar fi copleşit de aceste dificultăţi, dar, în afara unor sporadice izbucniri de exasperare (redate de monologurile mustăţii), Hector nu se plânge niciodată. I se trântesc uşi peste degete, albinele îl înţeapă în gât, i se prăbuşesc statui pe degetele de la picioare, dar de fiecare dată trece peste aceste nenorociri şi deşi magician ambulant din *Văcarii*, apare mereu ca muncitor de rând, trudind pentru alţii în slujbe umile şi prost plătite. Chelner în *Clubul de călărie*, şofer în *Weekend la ţară*, vânzător din uşă-n uşă în *Marionete*, instructor de dans în *încâlceală de la un tango*, funcţionar la bancă în *Povestea casierului*, Hector e prezentat de obicei ca un tânăr pe punctul de a porni în viaţă. Perspectivele pe care le are sunt departe de-a fi încurajatoare, dar nu dă niciodată impresia că ar fi un învins. Are prea multă mândrie pentru asta şi, când îl vezi cum îşi vede de treabă cu destoinicia sigură de sine a unuia care are încredere în propriile înzestrări, îţi dai seama că e sortit succesului. Ca urmare, filmele lui Hector au în general două finaluri posibile: sau cucereşte fata sau face un act de eroism care îi reţine şefului atenţia. Iar dacă şeful e prea îngust la minte (cei bogaţi şi puternici sunt deseori zugrăviţi drept neghiobi), fata va observa ce s-a întâmplat şi această răsplată va fi de ajuns. Ori de câte ori e de ales între dragoste şi bani, dragostea are întotdeauna ultimul cuvânt. De exemplu, lucrând ca şi chelner în *Clubul de călărie*, Hector reuşeşte să pună mâna pe un hoţ de

bijuterii în timp ce serveşte câteva mese de oaspeţi beţi la un banchet dat în onoarea Wandei McNoon, aviatoare campioană. Cu mâna stângă îl pocneşte pe hoţ cu o sticlă de şampanie; cu dreapta, în acelaşi timp, serveşte desertul şi, pentru că dopul zboară din sticlă şi un litru de Veuve Clicquot se împrăştie pe ospătarul-şef, Hector îşi pierde slujba. Dar nu contează. Curajoasa Wanda e martor direct al isprăvii lui Hector. Îi strecoară acestuia numărul ei de telefon şi îşi vede de drum. Începi să-l admiri pentru perseverenţă, pentru calmul care-l cuprinde în faţa adversităţilor, dar ce-ţi reţine de fapt atenţia e felul în care se mişcă. Hector te poate fascina cu oricare din cele o mie de gesturi diferite ale lui. Sprinten şi vioi, nonşalant până la indiferenţă, se strecoară printre obstacolele cursei vieţii fără urmă de stângăcie sau teamă, uimindu-te cu felul în care se dă înapoi şi se fereşte, cu răsucirile bruşte şi paşii fandaţi de pavană, cu reacţiile întârziate şi ţopăielile şi învârtelile de rumba. Observaţi-i neastâmpărul degetelor şi felul în care bate darabana, îndemânarea cu care-şi dozează respiraţia, uşoara săltare a capului în momentul în care observă ceva neaşteptat. Aceste acrobaţii în miniatură ţin de personaj, dar sunt plăcute şi în sine. Chiar şi atunci când i se lipeşte hârtia de muşte de talpa pantofului şi băieţelul familiei l-a prins în lasou (imobilizându-i braţele de-a lungul corpului), Hector reuşeşte să se mişte cu o graţie şi o stăpânire de sine neobişnuite, neavând nicio îndoială că în curând va reuşi să se elibereze şi din această încercare – deşi în camera următoare îl aşteaptă încă una. Ghinion pe capul lui Hector, desigur, dar acestea sunt momentele hotărâtoare. Important e nu cum ştii să eviţi necazul, ci cum reuşeşti să te descurci când dai de el.

În majoritatea cazurilor Hector se află pe treapta cea mai de jos a scării sociale, însurat e numai în două din filme (*Bucuriile de-acasă* şi *Domnul Nimeni*) şi, cu excepţia detectivului particular pe care-l joacă în *Băgăciosul* şi a rolului din ultima scenă, se urcă împreună în avion şi îşi iau zborul, dispărând în zare.

Imprevizibil în comportament, plin de impulsuri şi dorinţe contradictorii, caracterul lui Hector e prea complex conturat ca să ne simţim complet confortabil în prezenţa lui. Nu e un exemplu tipic sau o figură dintr-o categorie familiară, iar pentru fiecare din acţiunile pe care le înţelegem există încă una care ne zăpăceşte şi ne debusolează. Are ambiţia luptătoare tipică pentru un imigrant care munceşte din greu, pentru un om hotărât să depăşească obstacolele şi să-şi câştige

un loc în jungla americană, şi cu toate acestea e suficient doar să zărească o femeie frumoasă ca să fie abătut din drum, să se aleagă praful de planurile lui atent construite. Hector are aceeaşi personalitate în fiecare film, dar nu există o ierarhie fixă a preferinţelor sale şi nu se poate şti ce toane îl vor apuca în continuare. E în acelaşi timp populist şi aristocrat, senzual şi romantic în secret, un bărbat cu maniere foarte precise, chiar scrupuloase, care nu ezită niciodată să facă un gest grandios. E în stare să-şi dea ultimul bănuţ cerşetorului de pe stradă, dar ceea ce-l mână nu e mila sau compasiunea, ci poezia actului în sine. Oricât de mult munceşte, oricât de sârguincios şi-ar executa sarcinile mărunte – uneori chiar absurde – care-i sunt date, Hector răspândeşte un aer de detaşare, de parcă şi-ar bate cumva joc de el însuşi, dar totodată s-ar şi felicita. Pare să trăiască într-o stare de buimăceală ironică, angrenat în lume şi, simultan, observând-o de la mare distanţă, în *Recuzitorul*, care e probabil cel mai amuzant film al lui, transformă aceste contradicţii într-un principiu unic, cel al haosului. E cel de-al nouălea scurt metraj din serie şi Hector joacă în el rolul managerului unei trupe de teatru mici şi jerpelite. Compania ajunge în oraşul Wishbone Falls pentru trei zile de reprezentaţii cu *Săracii n-au de unde-alege*, o farsă de dormitor de Jean-Pierre Saint Jean de la Pierre, un cunoscut dramaturg francez. Când deschid camionul ca să descarce decorurile şi să le ducă în teatru, descoperă că acestea lipsesc. Ce-i de făcut? Piesa nu se poate juca fără ele. Au de mobilat un întreg salon, ca să nu mai vorbim de înlocuirea câtorva accesorii importante: o puşcă, un colier de diamante şi un porc la frigare. Cortina urmează să se ridice a doua zi, la ora opt seara, şi dacă nu reuşesc să refacă scena complet, compania va da faliment. Regizorul trupei, un fanfaron plin de afectare, cu o eşarfă înfăşurată în jurul gâtului şi un monoclu în ochiul stâng, zăreşte interiorul camionului gol şi leşină pe loc. Chestiunea e în mâinile lui Hector. După câteva comentarii scurte, dar incisive, ale mustăţii, el cântăreşte cu calm situaţia, îşi netezeşte costumul alb imaculat şi se pune pe treabă. În următoarele nouă minute şi jumătate, filmul devine o ilustrare a binecunoscutului dicton anarhist al lui Proudhon: orice proprietate este un furt. Într-o succesiune de episoade scurte şi frenetice, Hector aleargă încoace şi-ncolo prin oraş, furând decoruri, îl vedem interceptând un transport de mobilă la depozitul unui magazin şi plecând cu mese, scaune şi lămpi, pe care le încarcă în propriul său

camion şi o porneşte imediat spre teatru. Din bucătăria unui hotel şterpeleşte argintărie, pahare şi un set întreg de veselă. Printr-o cacealma, pretinzând că are o comandă de la un restaurant local, izbuteşte să pătrundă în magazia unei măcelării, de unde iese abia târându-se sub greutatea unei carcase de porc aruncate peste umăr. În aceeaşi seară, în timpul unei recepţii în cadru restrâns date în onoarea actorilor, la care participă cei mai de vază cetăţeni ai oraşului, reuşeşte să-i subtilizeze şerifului pistolul din toc. Puţin mai târziu deschide îndemânatic închizătoarea unui colier purtat de o femeie voluminoasă, între două vârste, pe când aceasta se pierde cu totul în faţa puterii de seducţie a lui Hector. Niciodată nu e mai onctuos decât în această scenă. Vrednic de dispreţ în prefăcătoriile lui, dezgustător în ipocrizia râvnei sale, el ne apare însă şi ca un haiduc viteaz, un idealist gata să se sacrifice pentru binele cauzei pentru care luptă. Ne e silă de metodele sale, dar în acelaşi timp ne rugăm să-i reuşească furtul. Spectacolul trebuie să continue şi dacă Hector nu reuşeşte să şutească bijuteriile, nu va mai fi niciun spectacol. Pentru a complica şi mai mult intriga, Hector tocmai a zărit-o pe frumoasa oraşului (care se întâmplă să fie fiica şerifului) şi, cu toate că-şi continuă asalturile amoroase asupra cotoroanţei, începe să-i arunce şi tinerei priviri pe furiş. Din fericire, Hector şi victima sa se află în spatele unei draperii de catifea. Aceasta acoperă jumătate din uşa care separă holul de la intrare de salon, iar faptul că Hector se află de o parte a femeii şi nu de cealaltă îi permite să privească în salon printr-o aplecare uşoară a capului spre stânga. Dar femeia rămâne ascunsă şi, chiar dacă Hector o vede pe fată şi fata îl vede pe Hector, ea n-are nici cea mai vagă idee că cealaltă femeie se află acolo. Asta îi permite lui Hector să-şi urmărească amândouă obiectivele – falsa seducţie şi adevărata seducţie – în acelaşi timp şi, pentru că le contrastează într-un amestec inteligent de cadre şi unghiuri de filmare, fiecare dintre elemente îl face pe celălalt şi mai amuzant decât ar fi fost de unul singur. Aceasta este esenţa stilului lui Hector. Nu se mulţumeşte niciodată cu o singură glumă. O dată ce situaţia a fost stabilită, trebuie să i se adauge încă o complicaţie, iar apoi o a treia şi uneori chiar o a patra. Gagurile lui Hector se desfăşoară ca nişte compoziţii muzicale, ca o confluenţă de melodii şi voci contrastante, şi cu cât vocile interacţionează mai mult una cu alta, cu atât mai precară şi mai instabilă devine lumea. În *Recuzitorul*, Hector gâdilă gâtul femeii în spatele draperiei, se joacă de-a mija cu

fata din camera alăturată şi pune în cele din urmă mâna pe colier când un ospătar care trece pe lângă ei alunecă pe trena rochiei femeii şi îi varsă o tavă plină de băuturi pe spate – ceea ce-i dă lui Hector suficient timp să desfacă închizătoarea. A realizat ceea ce şi-a propus – dar numai din greşeală, salvat din nou de neprevăzutul incontrolabil al situaţiei.

În seara următoare cortina se ridică şi spectacolul e un succes răsunător, însă măcelarul, proprietarul magazinului, şeriful şi femeia grasă sunt cu toţii în public, aşa că, în timp ce actorii se află încă pe scenă, înclinându-se în faţa mulţimii entuziaste şi trimiţându-i săruturi, un poliţist îi pune lui Hector cătuşele şi îl duce la închisoare. Dar Hector e fericit şi nu arată nicio urmă de remuşcare. A salvat situaţia şi nici măcar pericolul de a-şi pierde libertatea nu-i poate ştirbi triumful. Cineva care cunoaşte dificultăţile pe care le-a întâmpinat Hector în producerea acestor filme nu poate să nu interpreteze *Recuzitorul* ca pe o parabolă a vieţii sale sub contractul pe care îl avea cu Seymour Hunt şi a eforturilor presupuse de munca la Kaleidoscope Pictures. Când toate par dezlănţuite împotriva ta, singura şansă de a câştiga e să nu mai respecţi regulile. Cerşeşti, te împrumuţi şi furi, cum se spune, şi dacă se întâmplă să fii prins, măcar eşti învins luptând de partea care trebuie.

Această nepăsare senină faţă de consecinţe ia o turnură mai sumbră în cel de-al unsprezecelea film al lui Hector, *Domnul Nimeni*. Nu-i mai rămăsese mult timp şi îşi dăduse probabil seama că, o dată ce-i expira contractul, cariera sa era terminată, îşi făcea apariţia sonorul. Era un dat inevitabil, o certitudine care avea să distrugă tot ce se făcuse înainte, iar arta pe care Hector muncise atât de mult să o stăpânească nu va mai exista. Chiar dacă ar fi putut să-şi regândească ideile în aşa fel încât să cuprindă noua formă, tot nu l-ar fi ajutat cu nimic. Hector vorbea cu un puternic accent spaniol şi, în momentul în care şi-ar fi deschis gura pe ecran, publicul american l-ar fi respins, în *Domnul Nimeni* îşi permite să se lase pradă unei oarecari amărăciuni. Viitorul era descurajant, iar prezentul era umbrit de problemele financiare din ce în ce mai mari pe care le avea Hunt. Cu fiecare lună, răul cuprindea toate aspectele operaţiunilor de la Kaleidoscope. Bugetele erau tăiate, salariile rămâneau neplătite, iar dobânzile mari la împrumuturile pe termen scurt îl lăsau pe Hunt într-o nevoie perpetuă de bani gheaţă, împrumuta de la distribuitori în contul viitoarelor

venituri de casă şi când şi-a încălcat promisiunea în câteva din aceste înţelegeri, cinematografele au început să refuze să-i mai ruleze filmele. Hector făcea în acel moment cele mai bune filme ale sale, dar tristul adevăr era că din ce în ce mai puţini oameni puteau să le vadă. *Domnul Nimeni* e un răspuns la această frustrare crescândă. Pe răufăcătorul din poveste îl cheamă C. Lester Chase şi, o dată ce-ţi dai seama de unde vine ciudatul şi artificialul nume al personajului, e greu să nu-l vezi ca pe o dublură metaforică a lui Hunt. Traduceţi hunt în franceză şi obţineţi chasse; lăsaţi al doilea's din chasse pe dinafară şi rămâneţi cu chase. Dacă vă gândiţi în continuare că Seymour poate fi citit ca see more şi că Lester poate fi abreviat ca Les, ceea ce îl transformă pe C. Lester în C. Les – sau see less –, vă daţi seama că dovezile sunt destul de convingătoare. Chase e cel mai rău personaj din toate filmele lui Hector. E pornit să-l distrugă pe acesta, să-l lase fără identitate, şi îşi pune planul în aplicare nu trăgându-i lui Hector un glonte în spate sau înfigându-i un cuţit în inimă, ci ademenindu-l să bea o poţiune miraculoasă, care îl face invizibil. Ceea ce e, în fond, exact tratamentul pe care l-a aplicat Hunt carierei cinematografice a lui Hector. L-a promovat pe ecran, după care a făcut în aşa fel încât să fie aproape imposibil să-l mai vadă cineva. În *Domnul Nimeni* Hector nu dispare, dar, de îndată ce înghite băutura, nimeni nu mai poate să-l vadă. E încă acolo, sub ochii noştri, dar celelalte personaje din film îi ignoră complet prezenţa. Sare în sus şi-n jos, dă din mâini, se dezbracă la colţul unei străzi aglomerate, dar nimeni nu observă. Când le urlă oamenilor în faţă, vocea sa rămâne neauzită. E o fantomă în carne şi oase, un om care nu mai e om. Trăieşte încă în lume şi, cu toate acestea, lumea nu mai are loc pentru el. A fost ucis, dar nimeni n-a avut atâta bunăvoinţă sau consideraţie ca să-l omoare. A fost pur şi simplu şters. E prima şi singura dată în care Hector apare ca om bogat, în *Domnul Nimeni* are tot ce şi-ar putea dori cineva: o soţie frumoasă, doi copii mici şi o casă enormă, plină de servitori. În scena de început îl vedem pe Hector luând micul dejun împreună cu familia. Ungerea pâinii prăjite cu unt e însoţită de câteva faze burleşti şi în borcanul cu gem aterizează o viespe, dar principalul scop narativ al acestei secvenţe este să ne prezinte o imagine de fericire deplină. Suntem pregătiţi pentru dezastrele care se vor întâmpla în curând şi fără această privire aruncată asupra vieţii particulare a lui Hector (o căsnicie perfectă, copii perfecţi, armonic casnică în forma sa cea mai emfatică),

nenorocirea care urmează nu ar mai avea acelaşi impact. Aşa însă, suntem devastaţi de ceea ce i se întâmpla lui Hector. Îşi sărută soţia la despărţire şi, în momentul în care pleacă de lângă ea şi iese din casă, plonjează cu capul înainte într-un coşmar.

Hector e fondatorul şi preşedintele unui înfloritor concern producător de băuturi răcoritoare, Corporaţia de Băuturi Fizzy Pop. Chase este vicepreşedintele şi consilierul său, precum şi presupusul său prieten apropiat. Dar Chase a acumulat datorii uriaşe la cărţi şi e hărţuit de rechinii creditori să achite ceea ce le datorează, că dacă nu…

În dimineaţa aceea, când Hector ajunge la birou şi îşi salută angajaţii, Chase e într-o altă încăpere, cu doi indivizi cu înfăţişare de răufăcători. Nu vă faceţi probleme, le spune el. Vă veţi primi banii până la sfârşitul săptămânii. Până atunci voi prelua controlul asupra companiei şi acţiunile valorează milioane. Bătăuşii consimt să-i mai dea puţin răgaz. Dar asta e ultima ta şansă, îi spun ei. Dacă ne mai duci cu vorba, o să sfârşeşti înotând alături de peştii de pe fundul râului. Bărbaţii ies, călcând apăsat. Chase îşi şterge sudoarea de pe frunte şi răsuflă adânc uşurat. După aceea scoate din sertarul de sus al biroului o scrisoare. O parcurge rapid şi pare să fie foarte satisfăcut. Cu un rânjet răutăcios, o împăturește şi o strecoară în buzunarul de la piept. E clar că roţile se învârt, dar nu avem nici cea mai vagă idee încotro ne vor duce.

Imaginea se mută în biroul lui Hector. Chase intră având în mână ceva ce seamănă cu un termos mare şi îl întreabă pe Hector dacă vrea să guste noua aromă. Cum îi zice? întreabă Hector. Jazzmatazz, răspunde Chase şi Hector dă aprobator din cap, impresionat de cât de atrăgător sună cuvântul. Fără să bănuiască nimic, Hector îl lasă pe Chase să-i toarne o porţie zdravănă din noua invenţie. Cu o sclipire în ochii lui extrem de vigilenţi, Chase îl urmăreşte pe Hector cum ia paharul, aşteptând ca infuzia otrăvitoare să-şi facă efectul. Într-un prim-plan mediu, îl vedem pe Hector cum îşi duce paharul la buze şi ia o înghiţitură mică, de încercare. Nasul i se încreţeşte dezaprobator; ochii i se deschid larg; mustaţa îi tremură. Tonul este în întregime comic şi, cu toate acestea, în timp ce Chase îl îndeamnă să mai bea şi Hector îşi ridică paharul la gură pentru o a doua încercare, implicaţiile sinistre ale Jazzmatazz-ului devin din ce în ce mai clare. Hector dă pe gât încă o duşcă. Plescăie din buze, îi zâmbeşte lui Chase şi apoi scutură din cap, ca şi cum ar sugera că aroma nu e tocmai reuşită.

Ignorând critica şefului său, Chase se uită la ceasul de la mână, îşi ridică degetele de la mâna dreaptă şi începe să numere secundele de la unu la cinci. Hector e complet nedumerit. Însă înainte să apuce să spună ceva, Chase ajunge la a cincea şi ultima secundă şi dintr-odată, fără niciun fel de avertisment, Hector se prăbuşeşte pe scaun, iar capul i se loveşte pe birou. Presupunem că l-a adormit băutura, că nu e decât temporar inconştient, dar în timp ce Chase stă acolo, uitându-se la el cu privirea lui goală, fără urmă de milă, Hector începe să devină invizibil. Prima dată îi dispar braţele, pălind încet pe ecran şi apoi volatilizându-se cu totul, după aceea trunchiul şi în cele din urmă capul. Fiecare parte din el o urmează pe cealaltă, în final întregul trup dizolvându-i-se în neant. Chase iese din încăpere şi închide uşa în urma lui. Pe coridor se opreşte să-şi savureze triumful, sprijinindu-se cu spatele de uşă şi zâmbind. Pe un carton cu text se poate citi: Adio, Hector. Mi-a făcut plăcere să te cunosc.

Chase se îndepărtează. După ieşirea sa din cadru, camera rămâne fixată pe uşă timp de o secundă sau două şi apoi, foarte încet, începe să se strecoare pe gaura cheii. E o secvenţă minunată, plină de mister şi suspans, şi pe măsură ce deschizătura se lărgeşte, extinzându-se din ce în ce mai mult pe ecran, putem privi prin ea în biroul lui Hector. O secundă mai târziu suntem chiar în interiorul biroului şi, pentru că ne aşteptăm să-l găsim gol, nu suntem deloc pregătiţi pentru ce ne dezvăluie camera, îl vedem pe Hector prăbuşit peste masa de lucru. E încă inconştient, dar e din nou vizibil, iar când încercăm să ne obişnuim cu această turnură bruscă şi miraculoasă, nu putem să tragem decât o singură concluzie. Efectele băuturii trebuie să fi dispărut. L-am văzut pe Hector dispărând, iar dacă acum e posibil să-l vedem, asta nu poate să însemne decât că băutura a fost mai slabă decât ne-am imaginat.

Hector începe să se trezească. Ne simţim uşuraţi la acest semn de viaţă – suntem din nou în siguranţă. Presupunem că în univers s-a reinstaurat ordinea şi că Hector va purcede acum să se răzbune pe Chase şi să-i dea în vileag mârşăvia. În următoarele vreo douăzeci de secunde Hector ne oferă unul din numerele sale comice cele mai însufleţite şi mai incisive. Ca şi cum ar încerca să scape de o mahmureală groaznică, buimac şi dezorientat, el se ridică de pe scaun şi începe să se clatine prin încăpere. Râdem de toate astea. Credem în ceea ce ne spun ochii şi, pentru că suntem siguri că Hector şi-a revenit

la normal, ne putem permite să ne amuzăm de acest spectacol cu genunchi înmuiaţi şi căderi ameţite. Dar Hector se îndreaptă apoi spre oglinda de pe perete şi lucrurile se schimbă din nou. Vrea să se uite la el. Vrea să-şi aranjeze părul şi să-şi îndrepte cravata, dar când priveşte în ovalul de sticlă netedă şi strălucitoare, faţa sa nu e acolo. Imaginea nu-i e reflectată. Se atinge ca să se asigure că există, ca să-şi confirme tangibilitatea trupului, dar când se uită din nou în oglinda, tot nu se poate vedea. Hector e perplex, dar nu intră în panică. S-ar putea să fie ceva în neregulă cu oglinda.

Iese pe coridor. O secretară trece pe lângă el cu un teanc de hârtii în braţe. Hector îi zâmbeşte şi îi face prietenos cu mâna, dar ea pare să nu-l observe. Hector dă din umeri. Chiar în acel moment din direcţia opusă se apropie doi angajaţi tineri. Hector se strâmbă la ei. Mârâie ameninţător. Scoate limba. Unul din ei arată spre uşa biroului lui Hector. A venit şeful? întreabă el. Nu ştiu, răspunde celălalt. Nu l-am văzut. Bineînţeles că în timp ce rosteşte aceste vorbe, Hector se află chiar în faţa lui, la un mai mult de cincisprezece centimetri distanţă.

Scena se mută în camera de zi a casei lui Hector. Soţia sa păşeşte încoace şi încolo, când frângându-şi mâinile, când plângând cu o batistă la ochi. Nu există nicio îndoială că a primit deja vestea dispariţiei lui Hector. În acest moment intră Chase, infamul C. Lester Chase, autorul diabolicului plan de a-i fura lui Hector imperiul de băuturi răcoritoare. Se preface că o consolează pe biata femeie, bătând-o uşor pe umăr şi dând din cap a falsă disperare. Scoate din buzunarul de la piept misterioasa scrisoare şi i-o dă, explicându-i că a găsit-o azi-dimineaţă pe biroul lui Hector. Camera se mută pe un prim-plan mărit al scrisorii. Iubita mea dragă, putem citi. Te rog să mă ierţi. Doctorul spune că sufăr de o boală incurabilă şi că nu mai am decât două luni de trăit. Ca să te scutesc de chinul acesta, m-am hotărât să-i pun capăt acum. Nu-ţi face griji de ce se va întâmpla cu afacerile. Compania e pe mâini bune cu Chase. Te voi iubi mereu. Hector. Aceste minciuni şi înşelătorii îşi fac repede efectul. În scena următoare vedem scrisoarea alunecând printre degetele soţiei şi căzând pe jos. E prea mult pentru ea. Lumea s-a întors pe dos şi tot ce ţinea de această lume e spulberat. O clipă mai târziu leşină.

Aparatul de filmat o urmează pe podea şi apoi imaginea corpului ei nemişcat, lungit pe jos, se dizolvă într-un cadru larg cu Hector. Acesta a plecat de la birou şi cutreieră străzile, încercând să se

obişnuiască pe cât posibil cu straniul şi teribilul lucru care i s-a întâmplat. Ca să-şi demonstreze că într-adevăr nu mai e nicio speranţă, se opreşte într-o intersecţie aglomerată şi se dezbracă până la chiloţi. Dansează puţin, umblă în mâini, îşi arată fundul către maşinile care trec pe lângă el şi, cum nimeni nu-i dă nicio atenţie, îşi pune mohorât hainele şi se îndepărtează târându-şi picioarele. După această scenă, Hector pare resemnat cu soarta sa. Nu se mai luptă atât împotriva stării sale actuale, ci mai degrabă încearcă s-o înţeleagă şi, în loc să caute o modalitate de a se face vizibil din nou (confruntându-l pe Chase, de exemplu, sau căutând un antidot care să contracareze efectele băuturii), se lansează într-o serie de experimente ciudate şi impulsive, o investigaţie menită să afle cine este şi ce a devenit. Pe neaşteptate – cu o mişcare bruscă, fulgerătoare, a mâinii – îi dă unui trecător pălăria jos de pe cap. Deci aşa stau lucrurile, pare să-şi spună Hector. Un om poate fi nevăzut tuturor celor din jurul său, dar trupul său continuă să interacţioneze cu lumea. Se apropie un alt pieton. Hector îşi întinde piciorul şi-i pune piedică. Da, ipoteza sa e categoric corectă, dar asta nu înseamnă că nu e nevoie de mai multe cercetări. Din ce în ce mai prins de ceea ce face, îi ridică unei femei tivul de la rochie şi îi studiază picioarele. Pe alta o sărută pe obraz, apoi pe a treia pe gură. Acoperă literele de pe un indicator de stop şi, o secundă mai târziu, o motocicletă intră într-un troleibuz. Se strecoară în spatele a doi bărbaţi şi, lovindu-i pe fiecare uşor pe umăr şi în fluierul piciorului, stârneşte o încăierare. E ceva crud şi copilăresc în aceste pozne, dar e şi plăcut să te uiţi la ele, iar fiecare mai adaugă câte-un element la colecţia tot mai mare de dovezi. Apoi, pe când ridică o minge de baseball rătăcită care se rostogoleşte spre el pe trotuar, face a doua descoperire importantă. Dacă un om invizibil ia în mână un obiect, acesta devine şi el nevăzut. Nu pluteşte în aer; e absorbit în neant, în acelaşi nimic ce-l înconjoară şi pe om, şi, în momentul în care intră în acea sferă fantomatică, dispare. Băiatul care a pierdut mingea aleargă spre locul unde îşi imaginează că trebuie să fi aterizat. Legile fizicii spun că mingea ar trebui să fie acolo, dar nu e. Băiatul e complet nedumerit. Văzând asta, Hector lasă mingea jos şi se îndepărtează. Băiatul îşi coboară privirea şi, să vezi şi să nu crezi, mingea a reapărut chiar la picioarele lui. Oare ce s-a întâmplat? Micul episod se încheie cu un prim-plan pe faţa stupefiată a băiatului.

Hector dă colţul şi porneşte în jos pe următorul bulevard.

Aproape imediat se confruntă cu o imagine revoltătoare, ceva care face să-ţi fiarbă sângele în vine. Un domn gras şi bine îmbrăcat fură un exemplar din *The Morning Chronicle* de la un vânzător de ziare orb. Individul n-are mărunt şi, pentru că e grăbit, mult prea grăbit ca să se deranjeze să schimbe o bancnotă, ia pur şi simplu un ziar şi pleacă mai departe. Indignat, Hector o ia la goană după el şi, când bărbatul ajunge la capătul străzii şi se opreşte la semafor, îi fură portofelul din buzunar. Ceea ce e şi amuzant, şi tulburător. Nu ne pare deloc rău pentru victimă, dar suntem uluiţi de cât de uşor a luat Hector legea în propriile-i mâini. Nici când se întoarce la chioşc şi-i dă banii băiatului orb, tot nu suntem pe deplin liniştiţi. În primele momente de după furt ni se dă de înţeles că Hector va păstra banii pentru el, iar în acest răstimp scurt şi întunecat ne dăm seama că nu l-a furat pe grăsan ca să repare o nedreptate, ci pur şi simplu fiindcă ştie că n-are ce să i se întâmple. Generozitatea sa e doar un pic mai mult decât o idee ulterioară. Acum pentru el totul e posibil şi nu mai trebuie să se supună nici unei reguli. Poate să facă bine, dacă vrea, dar la fel de uşor poate să facă şi rău, iar în acest moment habar n-avem ce hotărâre va lua.

Acasă, soţia lui Hector a căzut la pat.

La birou, Chase deschide un seif din care scoate un teanc gros de acţiuni. Se aşază la masă şi începe să numere.

Între timp, Hector este pe punctul de a comite prima sa fărădelege majoră. Intră într-un magazin de bijuterii şi, în faţa unei jumătăţi de duzini de martori care nu observă nimic, eroul nostru nedreptăţit şi anihilat goleşte de conţinut o casetă de sticlă în care sunt expuse produsele, umplându-şi calm buzunarele cu pumni de ceasuri, coliere şi inele. Pare să fie şi amuzat, şi hotărât; îşi face treaba cu un zâmbet uşor, dar vizibil, care îi încreţeşte colţurile gurii. Totul ne apare ca un capriciu executat cu sânge rece şi, din dovezile pe care le avem în faţa ochilor, n-avem încotro şi trebuie să tragem concluzia că Hector e damnat. Pleacă din magazin, în mod inexplicabil, primul lucru pe care-l face e să se îndrepte spre un coş de gunoi aşezat pe bordura trotuarului, îşi vâră mâna adânc în gunoi şi scoate o pungă de hârtie. E clar că o pusese acolo dinainte şi, deşi punga e plină cu ceva, nu ştim cu ce. Iar când Hector se întoarce în faţa magazinului, deschide punga şi începe să presare o substanţă prăfoasă pe trotuar, suntem complet nedumeriţi. Ar putea fi pământ; ar putea fi cenuşă; ar putea fi praf de

puşcă; dar, orice-ar fi, ceea ce face Hector n-are niciun rost. În câteva clipe s-a format o linie subţire şi închisă la culoare, care duce din faţa magazinului de bijuterii până la marginea străzii. Acum, că a parcurs lăţimea trotuarului, Hector merge mai departe pe carosabil. Ferindu-se de maşini, dându-se la o parte din faţa tramvaielor, sărind încoace şi-ncolo ca să evite pericolele, el continuă să golească punga în timp ce-şi croieşte drum spre partea cealaltă, arătând din ce în ce mai mult ca un fermier nebun care încearcă să planteze un strat de seminţe. Dunga traversează acum bulevardul. Când păşeşte pe trotuarul de vizavi şi prelungeşte linia şi mai departe, ne cade în fine fisa. Vrea să lase o urmă. Nu ştim încă unde duce, dar când deschide poarta clădirii din faţa lui şi dispare înăuntru, bănuim că urmează o altă şmecherie. Poarta se închide în urma lui şi unghiul de filmare se schimbă brusc. Avem acum în faţă un cadru larg cu clădirea în care tocmai a intrat Hector: sediul Corporaţiei de Băuturi Fizzy Pop.

În continuare, acţiunea se precipită, într-o succesiune rapidă de scene grăitoare, directorul magazinului de bijuterii descoperă că a fost jefuit, se repede afară-n stradă şi face semn unui poliţist, căruia îi explică ce s-a întâmplat, cu gesturi insistente şi panicate. Poliţistul se uită în jos, zăreşte dunga întunecată de pe asfalt şi o urmăreşte cu privirea până la sediul Fizzy Pop de vizavi. Pare să fie o pistă, spune el. Să vedem unde duce, zice directorul şi cei doi o pornesc în direcţia clădirii.

Înapoi la Hector. Îl vedem mergând acum de-a lungul unui coridor, făcând cu atenţie ultimele retuşuri la dâră. Ajunge la uşa unui birou şi, în timp ce el goleşte ultimele rămăşiţe de pământ pe jumătatea din afară a pragului, camera de luat vederi se ridică să ne arate ce scrie pe uşă: C. LESTER CHASE, VICEPREŞEDINTE, în acel moment, cu Hector încă ghemuit, uşa se deschide şi din birou iese chiar Chase. Hector reuşeşte să sară înapoi în ultima clipă – înainte ca Chase să se împiedice de el – şi apoi, când uşa începe să se închidă, se strecoară prin deschizătură şi intră în birou cu un mers legănat, ca de raţă. Nici măcar acum, când melodrama se apropie de punctul culminant, Hector nu conteneşte să facă gaguri. Singur în birou, vede acţiunile răsfirate pe masa lui Chase. Le strânge, le netezeşte marginile cu o fluturare meticuloasă a mâinii şi le vâră în haină. Apoi, cu o serie de gesturi grăbite şi bruşte, îşi bagă mâinile în buzunare şi începe să scoată bijuteriile, făcând un morman de bunuri furate pe sugativa lui

Chase. Pe când tocmai adaugă colecţiei şi ultimul inel, Chase se întoarce, frecându-şi mâinile şi arătând excesiv de mulţumit de sine. Hector se dă în lături. De-acum şi-a terminat treaba şi nu-i mai rămâne de făcut decât să-şi urmărească duşmanul cum primeşte ceea ce merită.

Totul se întâmplă într-un vârtej de uimire şi confuzie, de dreptate făcută şi de nedreptate. Pentru început, bijuteriile îi distrag atenţia lui Chase şi el nu observă dispariţia acţiunilor. Pierde astfel timp preţios, iar când, în cele din urmă, scormoneşte sub grămada scânteietoare şi vede că certificatele nu mai sunt acolo, e prea târziu. Uşa se trânteşte de perete şi poliţistul năvăleşte înăuntru, împreună cu directorul magazinului. Bijuteriile sunt identificate, cazul rezolvat şi hoţul arestat. Nu contează că Chase e nevinovat. Urma a condus la această uşă şi l-au prins asupra faptului, cu marfa alături. Bineînţeles, Chase protestează, încearcă să fugă pe fereastră, începe să arunce cu sticle de Fizzy Pop în atacatori, dar după o încăierare sălbatică, în care intervin un baston de cauciuc şi o baionetă, este în cele din urmă învins. Hector urmăreşte scena cu o nepăsare înnegurată. Chiar şi când lui Chase i se pun cătuşele şi este condus afară din birou, Hector tot nu poate să-şi savureze victoria. Planul său a funcţionat perfect, dar cu ce îl ajută asta? Ziua se apropie de sfârşit şi el e încă invizibil.

Iese din nou afară şi începe să se plimbe pe străzi. Bulevardele din centru sunt pustii şi Hector pare să fie singura persoană care a mai rămas în oraş. Ce s-a întâmplat cu mulţimile şi agitaţia care-l înconjuraseră înainte? Unde sunt maşinile şi tramvaiele, puzderia de oameni împânzind trotuarele? Pentru o clipă ne întrebăm dacă nu cumva blestemul a fost inversat. Poate că Hector a redevenit vizibil şi restul lumii a dispărut. Apoi, din senin, apare un camion care trece în viteză printr-o băltoacă. Din asfalt se ridică trombe de apă, împroşcând totul în jur. Hector e stropit din cap până-n picioare, dar când camera de luat vederi se întoarce pentru a ne arăta dezastrul, partea din faţă a costumului e fără pată. Ar trebui să fie un moment amuzant, dar nu e şi, din cauză că Hector îl face în mod deliberat să nu fie amuzant (o privire lungă şi plină de tristeţe aruncată costumului; dezamăgirea din ochii săi când vede că nu e mânjit de noroi), acest truc simplu schimbă tonul filmului. La căderea nopţii îl vedem întorcându-se acasă. Intră, urcă scările până la etajul al doilea şi merge în camera copiilor. Fetiţa şi băieţelul dorm, fiecare în patul său. Se aşază lângă fată, îi studiază

faţa timp de câteva clipe, apoi îşi ridică mâna, vrând s-o mângâie pe păr. Dar, chiar când să o atingă, se opreşte, dându-şi brusc seama că mâna lui ar putea s-o trezească şi dacă s-ar trezi în întuneric şi n-ar vedea pe nimeni, s-ar speria. E o secvenţă emoţionantă, iar Hector o interpretează cu gravitate şi simplitate. Şi-a pierdut dreptul de a-şi atinge propria fiică şi, văzându-l cum ezită şi îşi retrage în cele din urmă mâna, ne dăm seama de grozăvia năpastei care s-a abătut asupra lui. Prin acel unic gest mărunt – mâna plutind în aer, palma deschisă la un mai mult de doi-trei centimetri de capul fetei –, înţelegem că Hector a fost redus la nimic. Se ridică şi iese din cameră ca o fantomă. Merge de-a lungul coridorului, deschide o uşă şi intră. E dormitorul şi, adormită în patul lor, o vedem pe soţia lui, pe Iubita lui Dragă. Hector se opreşte. Ea se zvârcoleşte, răsucindu-se de pe o parte pe alta şi descoperindu-se, pradă unui vis teribil. Hector se apropie de pat şi rearanjează păturile cu grijă, propteşte pernele şi stinge lampa de pe noptieră. Mişcările ei agitate încep să se potolească şi în curând cade într-un somn adânc şi liniştit. Hector se dă puţin în spate, îi trimite un sărut şi se aşază pe un scaun, la picioarele patului. Se pare că are de gând să stea acolo toată noaptea, veghind-o ca un spirit benefic. Chiar dacă nu poate s-o atingă sau să-i vorbească, o poate proteja şi se poate desfăta privind-o. Dar oamenii invizibili nu sunt nici ei imuni la oboseală. Au şi ei corpuri ca oricine altcineva şi, tot ca oricine altcineva, trebuie să doarmă şi ei. Lui Hector încep să i se îngreuieze pleoapele. Clipesc şi, se lasă, se închid şi-apoi se deschid din nou şi, chiar dacă se scutură de câteva ori ca să se trezească, e clar că bătălia e pierdută. O clipă mai târziu cedează cu totul.

Ecranul se întunecă. Când imaginea revine, e dimineaţă şi lumina zilei se revarsă prin draperii. Aparatul ne oferă un cadru cu soţia lui Hector, încă adormită în pat. Apoi un cadru cu Hector, adormit pe scaun. Trupul îi e contorsionat într-o poziţie imposibilă, un amestec comic de braţe şi picioare împrăştiate în toate direcţiile şi de încheieturi răsucite, şi, cum nu ne aşteptăm să-l vedem pe acest om-covrig dormind, ne apucă râsul şi, cu acest râs, tonul filmului se schimbă din nou. Iubita cea dragă se trezeşte prima, iar când deschide ochii şi se ridică în pat, expresia de pe faţa ei – trecând de la bucurie la neîncredere şi la optimism rezervat – ne spune totul. O vedem sărind din pat şi repezindu-se spre Hector. Îi atinge faţa (care atârnă pe spate, peste braţul scaunului) şi trupul lui Hector ţâşneşte ca electrocutat,

sărind încoace şi-ncolo, într-o fluturare de mâini şi picioare care-l depune în cele din urmă în poziţie verticală. Apoi îşi deschide ochii. Involuntar, aparent fără să-şi aducă aminte că ar trebui să fie invizibil, îi zâmbeşte. Se sărută, dar chiar când să li se atingă buzele, el se retrage nedumerit. Chiar e acolo? A fost dezlegat blestemul sau visează? îşi atinge faţa, îşi trece mâinile peste piept şi apoi îşi priveşte soţia în ochi. Mă poţi vedea? o întreabă. Bineînţeles că te pot vedea, îi spune ea şi, cu ochii umplându-i-se de lacrimi, se apleacă şi-l sărută din nou. Dar Hector tot nu e convins. Se ridică de pe scaun şi se îndreaptă spre oglinda agăţată pe unul din pereţi. Dovada se află în oglindă şi dacă va putea să-şi vadă imaginea reflectată, va şti că s-a sfârşit coşmarul. Că o vede într-adevăr e un deznodământ deja anticipat, dar frumuseţea acestui moment e dată de încetineala reacţiei lui Hector. Timp de o secundă sau două expresia de pe faţa lui rămâne neschimbată, iar când priveşte în ochii bărbatului care se uită la el din perete, e ca şi cum s-ar uita la un străin, ca şi cum ar vedea faţa unui om pe care nu l-a cunoscut niciodată. Apoi, pe măsură ce camera se apropie de faţa lui, Hector începe să zâmbească. Venind atât de curând după acea lipsă de reacţie care ne-a înfiorat, zâmbetul sugerează ceva mai mult decât simplul fapt că s-a redescoperit pe sine. În faţa lui nu se mai află vechiul Hector. E altcineva acum şi, oricât de mult ar semăna cu persoana dinainte, a fost reinventat, întors pe dos şi transformat într-un om nou. Zâmbetul îi devine din ce în ce mai larg, mai radios, mai satisfăcut de chipul pe care l-a găsit în oglindă. În jurul lui începe să se strângă un cerc şi în curând nu mai vedem nimic, în afară de buzele acelea zâmbitoare, buzele şi mustaţa de deasupra. Mustaţa tresare timp de câteva secunde, după care cercul se face mic, apoi şi mai mic. În momentul în care se închide, se termină şi filmul.

Întreaga carieră a lui Hector se termină de fapt cu acel zâmbet. Pentru a-şi îndeplini obligaţiile contractuale, a mai făcut un film, dar despre *Dublu sau nimic* nu se poate spune că e o creaţie nouă. Kaleidoscope era deja în pragul falimentului şi nu existau suficienţi bani pentru o producţie integrală. Aşa că, în loc de asta, Hector a adunat bucăţi de materiale care îi fuseseră respinse la filmele precedente şi le-a însăilat într-o antologie de gaguri, căzături, bătăi cu tarte de frişcă, urmăriri şi alte improvizaţii comice. A fost o operaţiune de salvare ingenioasă, dar nu ne dezvăluie nimic nou, în afară de talentele de editor ale lui Hector. Pentru a-i putea evalua corect opera,

Domnul Nimeni trebuie considerat ultimul său film. E o meditaţie asupra propriei sale dispariţii şi, în ciuda ambiguităţii şi sugestiilor sale abia perceptibile, în ciuda întrebărilor de ordin moral pe care le ridică şi la care refuză apoi să răspundă, e în esenţă un film despre suferinţele prin care trece sinele. Hector caută o modalitate de a-şi lua rămas-bun de la noi, de a spune adio lumii, şi, pentru a face asta, trebuie să se desfiinţeze în propriii lui ochi. Devine invizibil, iar când, în fine, magia se evaporă, iar el poate fi văzut din nou, nu-şi recunoaşte propria faţă. Ne uităm la el cum se uită la el însuşi şi în această dublare ciudată de perspective îl vedem confruntându-se cu propria sa anihilare. Dublu sau nimic. Aceasta a fost expresia pe care a ales-o drept titlu pentru următorul său film. Cuvintele n-au nici pe departe nimic de-a face cu vreunul din lucrurile prezentate în acel ghivechi de cascadorii şi giumbuşlucuri lung de optsprezece minute. Ele se referă la scena oglinzii din *Domnul Nimeni* şi, o dată ce Hector se destinde în acel zâmbet extraordinar, ni se oferă o scurtă avanpremieră a ceea ce-i rezervă viitorul. Prin acel zâmbet îşi dă voie să renască, dar nu mai e aceeaşi persoană, nu mai e acelaşi Hector Mann care ne-a întreţinut şi distrat în ultimul an de zile. Îl vedem transformat într-o persoană pe care n-o mai recunoaştem şi care dispare înainte să ne dăm seama cine ar putea fi acest nou Hector. În jurul feţei sale se închide un cerc, iar el e înghiţit de întuneric. O secundă mai târziu, pentru prima şi singura dată în toate filmele lui, apare pe ecran cuvântul SFÂRŞIT, iar pe el e ultima oară când îl mai vede cineva.

Am scris cartea în mai puţin de nouă luni. Manuscrisul a ajuns la peste trei sute de pagini dactilografiate şi fiecare din acele pagini a fost pentru mine o luptă. Dacă am reuşit să termin e numai din cauză că n-am făcut nimic altceva. Am lucrat şapte zile pe săptămână, stând la masa de scris între zece şi douăsprezece ore pe zi, iar cu excepţia micilor incursiuni pe strada Montague pentru a-mi face provizii de mâncare şi hârtie, cerneală şi panglici pentru maşina de scris, aproape că n-am ieşit din casă. N-am avut telefon, nici radio sau televizor şi niciun fel de viaţă socială. O dată, în aprilie, şi încă o dată, în august, am luat metroul până în Manhattan ca să consult nişte cărţi la biblioteca publică, dar în afară de asta nu m-am urnit din Brooklyn. Dar nici în Brooklyn nu pot spune că eram cu totul. Eram în carte şi cartea era în mintea mea şi, atâta timp cât rămâneam în mintea mea, puteam continua să scriu. Era ca şi când aş fi trăit într-o celulă capitonată, dar,

dintre toate viețile pe care le-aș fi putut duce în acel moment, era singura care-mi părea rezonabilă. Nu eram în stare să fiinţez în lume şi ştiam că, dacă mă întorc în ea înainte de vreme, voi fi zdrobit. Aşa că m-am ascuns în apartamentul acela mic şi mi-am petrecut zilele scriind despre Hector Mann. Era o muncă înceată, poate chiar o muncă fără sens, dar mi-a concentrat toată atenţia timp de nouă luni neîntrerupte şi, prin faptul că m-a ţinut prea ocupat ca să mă gândesc la altceva, probabil m-a împiedicat să înnebunesc cu totul.

Spre sfârşitul lui aprilie i-am scris lui Smits despre concediu, rugându-l să mi-l prelungească şi pe durata semestrului de toamnă. I-am spus că eram încă nehotărât în legătură cu planurile mele pe termen lung, dar că dacă nu intervenea o schimbare dramatică în următoarele câteva luni, probabil că terminasem cu predatul – dacă nu pentru totdeauna, măcar pentru o bună bucată de timp. Speram să mă ierte. Nu că-mi pierdusem interesul. Dar pur şi simplu nu puteam fi sigur că m-ar ţine picioarele în momentul în care m-aş ridica şi aş încerca să vorbesc în faţa studenţilor. Mă obişnuiam încetul cu încetul să fiu fără Helen şi fără băieţi, ceea ce nu însemna că făcusem vreun progres. Nu ştiam cine sunt, nu ştiam ce vreau şi, până nu găseam o modalitate de a trăi din nou printre ceilalţi, aveam să continui să fiu doar pe jumătate uman. Pe parcursul întregii perioade cât am scris cartea, am tot amânat să mă gândesc la viitor. O variantă rezonabilă ar fi fost să rămân în New York, să cumpăr nişte mobilă pentru apartamentul pe care-l închiriasem şi să încep o viaţă nouă acolo, dar când a venit momentul să fac pasul următor, am hotărât că mai bine nu, şi m-am întors în Vermont. Eram chiar la finalul reviziei manuscrisului, mă pregăteam să dactilografiez varianta finală şi să dau cartea la publicat, când mi-am dat brusc seama că New York-ul însemna de fapt cartea şi că în momentul în care aceasta era gata, trebuia să plec din New York şi să mă duc în altă parte. Vermont era probabil cea mai proastă alegere, dar măcar cunoşteam locul şi ştiam că dacă merg înapoi, aveam să fiu din nou aproape de Helen, aveam să respir acelaşi aer pe care l-am respirat împreună pe când încă mai trăia. Gândul acesta avea ceva liniştitor. Nu mă puteam întoarce în fosta mea casă din Hampton, dar mai erau case şi în alte oraşe şi, atâta timp cât rămâneam în zonă, puteam să-mi văd mai departe de viaţa mea dementă şi solitară, fără să trebuiască să întorc cu totul spatele trecutului, încă nu eram pregătit să mă desprind. Nu trecuse decât un

an şi jumătate şi voiam ca suferinţa să-mi continue. N-aveam nevoie decât de un alt proiect la care să lucrez, un alt ocean în care să mă scufund.

Am sfârşit prin a-mi cumpăra o casă în oraşul West T –, situat la sud de Hampton, la vreo douăzeci şi cinci de mile distanţă. Era o căsuţă ridicolă, un soi de cabană de schi din prefabricate, cu mochetă din perete în perete şi şemineu electric, de o urâţenie atât de extraordinară, încât friza frumosul. N-avea nici farmec, nici personalitate, nici vreun detaliu mai deosebit care să-ţi dea iluzia că locul s-ar putea transforma vreodată într-un cămin. Era un spital pentru morţii încă în viaţă, o haltă pentru bolnavii mintal, iar a locui în acele interioare inexpresive şi depersonalizate însemna a înţelege că lumea e o iluzie care trebuie reinventată în fiecare zi. Însă, în ciuda defectelor de design, mărimea casei mi s-a părut ideală. Nu era nici prea mare, ca să te simţi pierdut în ea, dar nici prea mică, încât să te simţi încorsetat. Avea o bucătărie cu lucarne în acoperiş, o cameră de zi cu podeaua sub nivelul restului casei, cu o fereastră imensă şi doi pereţi goi destul de înalţi ca să pot pune rafturi pentru cărţi, o loggie ce da spre camera de zi şi trei camere identic proporţionate: una pentru dormit, una pentru lucru şi una pentru depozitat lucrurile la care nu mai eram în stare să mă uit, dar pe care nici nu mă puteam hotărî să le arunc. Avea forma şi dimensiunile perfecte pentru un bărbat care intenţiona să trăiască singur şi mai avea şi avantajul că era complet izolată. Situată pe o pantă de munte, la jumătatea distanţei de vârf, şi înconjurată de pâlcuri dese de mesteceni, molizi şi arţari, nu se putea ajunge la ea decât pe un drum forestier. Nu trebuia să văd pe nimeni dacă n-aveam chef. Şi – ce era mai important – nimeni nu trebuia să mă vadă pe mine.

M-am mutat imediat după 1 ianuarie 1987 şi în următoarele şase săptămâni m-am dedicat cu totul chestiunilor practice: am construit biblioteca, am instalat o sobă cu lemne, am vândut maşina şi-am înlocuit-o cu o camionetă cu tracţiune pe patru roţi. Muntele era nesigur când ningea şi, cum ningea aproape tot timpul, aveam nevoie de ceva cu care să urc şi să cobor fără ca fiecare drum să se transforme într-o aventură. Am angajat un instalator şi un electrician care să repare ţevile şi instalaţia electrică, am zugrăvit, am adus lemne tăiate pentru toată iarna şi mi-am cumpărat un computer, un radio şi o combinaţie de telefon şi fax. Între timp, *Universul mut al lui Hector*

Mann înainta încet pe căile întortocheate presupuse de publicarea la editurile universitare. Spre deosebire de alte cărţi, cele de factură academică nu sunt acceptate sau respinse de un singur redactor, cel al editurii. Se expediază copii ale manuscrisului unor specialişti din domeniu şi nu se mişcă nimic până când aceşti oameni n-au citit textul şi nu şi-au trimis rapoartele. Onorariile pentru o astfel de muncă sunt minime (vreo două sute de dolari, în cel mai bun caz) şi, cum aceşti cititori sunt de obicei profesori ocupaţi cu predatul şi scrisul propriilor cărţi, de multe ori întregul proces trenează, în cazul meu, a trebuit să aştept de la mijlocul lui noiembrie până la sfârşitul lui martie înainte să primesc un răspuns. Pe atunci eram deja atât de absorbit de altceva, încât aproape uitasem c-am trimis manuscrisul. Bineînţeles că m-am bucurat că-l voiau, că eforturile mele se concretizaseră, dar n-aş putea spune c-a însemnat foarte mult pentru mine. Era o veste bună pentru Hector Mann, poate, o veste bună pentru pasionaţii de filme vechi şi pentru cunoscătorii în materie de mustăţi negre, dar acum, că depăşisem stadiul acestei experienţe, rareori mă mai gândeam la ea. În puţinele daţi când o făceam, aveam senzaţia că altcineva scrisese cartea.

Pe la mijlocul lui februarie am primit o scrisoare de la Alex Kronenberg, un fost coleg de studii postuniversitare, care preda acum la Columbia. Ultima dată îl văzusem la slujba de pomenire pentru Helen şi băieţi şi, deşi de atunci nu mai vorbiserăm, îl consideram încă un prieten de nădejde. (Scrisoarea sa de condoleanţe fusese un model de elocvenţă şi compasiune, cea mai bine scrisă pe care am primit-o de la cineva.) Îşi începea noua scrisoare cu scuze că nu mă căutase mai curând. Se gândise mult la mine, spunea el, şi auzise de la unul şi de la altul că îmi luasem concediu de la Hampton şi că locuisem câteva luni în New York. Îi părea rău că nu-l sunasem. Dacă ar fi ştiut că sunt acolo, ar fi fost extrem de bucuros să mă vadă. Exact aşa a spus: extrem de bucuros – o formulare tipică pentru Alex. Oricum, începea următorul paragraf, fusese rugat de curând de Editura Universităţii Columbia să coordoneze o nouă serie de cărţi, Biblioteca Clasicilor Universali. O persoană cu ridicolul nume de Dexter Feinbaum, absolvent al Facultăţii de Inginerie de la Columbia în 1927, le lăsase moştenire patru milioane şi jumătate de dolari cu scopul de a înfiinţa această colecţie. Ideea era să se adune toate capodoperele consacrate ale literaturii universale într-o colecţie unitară. Ea urma să includă totul,

de la Meister Eckhart la Fernando Pessoa, iar în cazul în care se considera că traducerile existente nu mai corespundeau, trebuia să se comande altele noi. E un proiect nebunesc, îmi scria Alex, dar m-au făcut director editorial şi, în ciuda muncii pe care-o am în plus (nici nu mai apuc să dorm, trebuie să recunosc că-mi place), în testament, Feinbaum a făcut o listă cu primele o sută de titluri pe care le vrea publicate. Averea şi-a făcut-o din fabricarea de învelişuri de aluminiu, dar în ceea ce priveşte gusturile lui literare n-ai ce să-i reproşezi. Una dintre cărţi e *Mémoires d'outre-tombe* a lui Chateaubriand. Nici până acum n-am citit blestemata aia de carte, cu cele două mii de pagini ale ei, dar ţin minte ce mi-ai spus într-o noapte din 1971 undeva în campusul de la Yale – se poate să fi fost lângă piaţa aceea mică din faţa bibliotecii Beinecke – şi am să-ţi repet acum vorbele. „Aceasta", mi-ai zis (ridicând primul volum din ediţia franceză şi fluturându-l în aer), „este cea mai bună autobiografie scrisă vreodată". Nu ştiu dacă încă mai crezi asta, dar probabil nu-i nevoie să-ţi spun că de la apariţia cărţii, în 1848, n-au existat decât două traduceri complete. Una în 1849 şi una în 1902. Nu crezi c-ar fi momentul să se apuce cineva de alta? Habar n-am dacă te mai interesează traducerile, dar, în caz că da, aş fi foarte bucuros dacă ai accepta să o faci pe asta pentru noi.

Acum aveam telefon. Nu că speram să mă sune cineva, dar m-am gândit că ar trebui să-mi instalez unul, în caz că apărea vreo problemă. N-aveam niciun vecin acolo sus şi voiam să pot suna după ajutor dacă se prăbuşea acoperişul sau lua foc casa. Era una din puţinele concesii făcute realităţii, o recunoaştere smulsă cu greu a faptului că nu eram de fapt singurul om rămas pe planetă. În mod normal, i-aş fi răspuns lui Alex în scris, dar în după-amiaza aceea s-a întâmplat să fiu în bucătărie când mi-am deschis corespondenţa şi telefonul era chiar acolo, pe bufet, la jumătate de metru de mâna mea. Alex se mutase de curând şi noua adresă, cu tot cu noul lui număr de telefon, apăreau scrise imediat sub semnătură. Era prea tentant ca să nu profit, aşa că am ridicat receptorul şi am format numărul.

La capătul celălalt telefonul a sunat de patru ori, apoi a intrat robotul, în mod surprinzător, mesajul era rostit de un copil. După trei sau patru cuvinte mi-am dat seama că e vocea fiului lui Alex. Jacob trebuie să fi avut vreo zece ani în acel moment. Era cu aproximativ un an şi jumătate mai mare decât Todd – sau un an şi jumătate mai mare decât ar fi fost Todd dacă ar fi trăit. Iată ce spunea micuţul: E sfârşitul

rundei a nouă. Bazele sunt ocupate şi doi jucători au ieşit. Scorul e patru la trei, echipa mea pierde şi e rândul meu. Dacă nimeresc, câştigăm meciul. Urmează aruncarea. Lovesc. E o minge joasă. Arunc bâta şi încep să alerg. Jucătorul de la baza a doua recuperează mingea, o aruncă primului şi sunt afară din joc. Da, m-aţi auzit bine. Sunt afară din joc. Jacob a ieşit. La fel şi Alex, tatăl meu; şi mama mea, Barbara; şi sora mea, Julie. Întreaga familie e plecată în momentul de faţă. Lăsaţi, vă rog, un mesaj după semnalul sonor şi vă vom suna de îndată ce ne-am terminat treaba şi ne întoarcem acasă.

Nu era decât o aiureală drăguţă, dar a reuşit să mă tulbure. Când s-a auzit sunetul de la sfârşitul mesajului, nu am fost în stare să mă gândesc ce să spun, aşa că, decât să las banda să se învârtă în gol, am preferat să închid. Nu-mi plăcuse niciodată să vorbesc cu maşinăriile astea. Mă făceau să mă simt agitat şi stânjenit, dar Jacob mă buimăcise cu totul, aducându-mă în pragul a ceva foarte apropiat de disperare. Simţisem prea multă fericire în vocea lui, prea mult râs gata să izbucnească din cuvintele lui. Şi Todd fusese un băieţel dezgheţat şi inteligent, dar nu avea opt ani şi jumătate acum. Nu avea decât şapte şi va continua să aibă doar şapte şi după ce Jacob va ajunge un bărbat în toată firea.

Am stat să mă liniştesc câteva minute, apoi am încercat din nou. Ştiam acum la ce să mă aştept şi când mesajul s-a declanşat a doua oară, am ţinut receptorul la distanţă de ureche, în aşa fel încât să nu trebuiască să-l ascult. Cuvintele păreau să nu se mai termine, dar când acel bip de final le-a pus în sfârşit capăt, mi-am apropiat telefonul de ureche şi-am început să vorbesc. Alex, am spus. Tocmai ţi-am citit scrisoarea şi vreau să-ţi spun că sunt dispus să fac traducerea. Luând în considerare cât de lungă e cartea, nu te aştepta să primeşti manuscrisul mai devreme de doi sau trei ani. Dar presupun că eşti deja conştient de asta. Eu încă mă aranjez aici, dar am să m-apuc de lucru de îndată ce învăţ cum să folosesc computerul pe care l-am cumpărat săptămâna trecută. Mulţumesc de ofertă. Căutam oricum ceva de făcut şi cred că asta îmi va face plăcere. Salutări Barbarei şi copiilor. Pe curând, sper.

M-a sunat el înapoi în aceeaşi seară, uimit şi în acelaşi timp fericit că acceptasem.

A fost doar aşa, o încercare, mi-a zis, dar nu m-aş fi simţit bine dacă nu te-aş fi întrebat pe tine mai întâi. Nu pot să-ţi spun cât de mult

mă bucur.

Mă bucur că te bucuri, i-am răspuns.

Am să le spun mâine să-ţi trimită un contract. Ca să facem totul foarte oficial.

Cum spui tu. Ştii, cred că mi-a venit deja o idee despre cum să traduc titlul.

Mémoires d'outre-tombe. Memorii de dincolo de mormânt.

Varianta asta mi se pare stângace. E cumva prea literală şi în acelaşi timp greu de înţeles.

La ce te-ai gândit?

Memoriile unui om mort.

Interesant.

Nu-i rău, aşa-i?

Nu, nu-i rău deloc, îmi place foarte mult.

Important e că înţelesul e logic. Lui Chateaubriand i-au trebuit treizeci şi cinci de ani să scrie cartea şi n-a vrut să fie publicată decât după cincizeci de ani de la moartea sa. E literalmente scrisă din punctul de vedere al unui mort.

Dar n-a durat cincizeci de ani. Cartea a fost publicată în 1848, anul în care a şi murit.

A avut probleme financiare. După revoluţia din 1830 i s-a terminat cariera politică şi a intrat în datorii. Madame de Recamier, amanta lui din ultimii vreo doisprezece ani – da, acea madame de Recamier –, l-a convins să accepte să citească din Memorii unui public restrâns şi select adunat în salonul ei. Ideea era să găsească o editură dispusă să-i plătească lui Chateaubriand un avans, să-i dea bani pentru o operă care urma să nu apară pentru mulţi ani de-atunci încolo. Planul n-a reuşit, dar reacţia la carte a fost extraordinar de bună. Memoriile au devenit cea mai lăudată carte neterminată, nepublicată şi necitită din toate timpurile. Dar Chateaubriand era tot lefter. Aşa că madame de Recamier s-a gândit la altă schemă, iar asta a funcţionat – sau, mă rog, într-un fel. A fost înfiinţată un soi de societate pe acţiuni şi oamenii au cumpărat cote-părţi din manuscris. Bănuiesc c-ai putea să-i spui convenţie forfetară, ceva asemănător cu felul în care cei de pe Wall Street fac speculaţii cu preţul porumbului şi al boabelor de soia, doar că aici era vorba de cuvinte. Chateaubriand şi-a ipotecat de fapt autobiografia ca să-şi finanţeze bătrâneţile. I-au pus pe masă o sumă frumuşică de bani, care l-a scăpat de creditori şi i-a asigurat o rentă

anuală pentru tot restul vieţii. Era un aranjament minunat. Singura problemă era că Chateaubriand a continuat să trăiască. Societatea s-a format când el avea vreo şaizeci şi cinci de ani şi a mai dus-o până la optzeci. La moartea sa, acţiunile îşi schimbaseră deja de câteva ori proprietarul, iar prietenii şi admiratorii care investiseră la început erau de mult plecaţi dintre cei vii. Chateaubriand ajunsese în proprietatea unei adunături de străini. Singurul lucru care-i interesa pe acesta era profitul şi cu cât trăia el mai mult, cu atât îi doreau mai tare moartea. Acei ultimi ani trebuie să fi fost sumbri pentru el. Un bătrân fragil şi invalid, suferind de reumatism, cu madame de Recamier aproape oarbă şi toţi ceilalţi prieteni morţi şi-ngropaţi. Dar a continuat să revizuiască manuscrisul până în ultima clipă.

Ce poveste veselă.

Nu tocmai amuzantă, bănuiesc, dar dă-mi voie să-ţi spun că bătrânul viconte ştia cum se scrie o propoziţie. E o carte incredibilă, Alex.

Deci n-ai nimic împotrivă să-ţi petreci următorii doi sau trei ani din viaţă în compania unui francez posomorât?

Tocmai mi-am petrecut un an cu un actor de comedie mută şi cred că mi-ar prinde bine o schimbare.

Comedie mută? N-am ştiut nimic despre asta.

Un anume Hector Mann. Astă-toamnă am terminat de scris o carte despre el.

Înseamnă c-ai fost ocupat. Asta-i bine.

Trebuia să fac ceva. Aşa că m-am hotărât să fac asta.

De ce n-am auzit eu de actorul ăsta? Nu c-aş şti foarte multe despre filme, dar numele lui chiar nu-mi spune nimic.

Nimeni n-a auzit de el. E clovnul meu propriu şi personal, un măscărici de curte care nu dă spectacole decât pentru mine. Timp de douăsprezece sau treisprezece luni mi-am petrecut fiecare clipă trează în compania lui.

Adică ai fost efectiv cu el? Sau e doar o figură de stil?

Nimeni n-a mai fost efectiv cu Hector Mann din 1929. E mort. La fel de mort ca Chateaubriand şi madame de Recamier. La fel de mort ca Dexter şi nu mai ştiu cum.

Feinbaum.

La fel de mort ca Dexter Feinbaum.

Deci ţi-ai petrecut un an uitându-te la filme vechi.

Nu chiar. Am petrecut trei luni uitându-mă la filme vechi, după care m-am închis într-o cameră şi am petrecut nouă luni scriind despre ele. E probabil cea mai ciudată chestie pe care am făcut-o vreodată. Scriam despre lucruri pe care nu le mai puteam vedea şi trebuia să le prezint în termeni strict vizuali, întreaga experienţă a fost halucinantă.

Şi cu cei vii cum rămâne, David? Cu ei cât timp petreci?

Cât se poate de puţin.

M-am gândit că vei spune asta.

Anul trecut, la Washington, am avut o conversaţie cu un bărbat pe nume Singh. Dr. J.M. Singh. O persoană deosebită. Chiar mi-a făcut plăcere timpul petrecut în compania lui. Mi-a făcut un mare serviciu.

Şi acum consulţi vreun medic?

Bineînţeles că nu. Şueta asta cu tine e cea mai lungă conversaţie pe care am avut-o de atunci încoace.

Ar fi trebuit să mă suni cât ai fost în New York.

N-am fost în stare.

N-ai nici patruzeci de ani, David. Viaţa nu se termină aici.

De fapt împlinesc patruzeci luna viitoare. Pe cincisprezece va fi o petrecere în toată regula la Madison Square Garden şi sper că tu şi Barbara veţi putea veni. Mă mir că n-aţi primit încă invitaţiile.

Toate lumea e îngrijorată din cauza ta, atâta tot. Nu vreau să-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala, dar când cineva care ţi-e drag se comportă astfel, e greu să stai deoparte şi doar să priveşti. Aş vrea să mă laşi să-ncerc să te ajut.

M-ai ajutat deja. Mi-ai dat ceva nou de lucru şi-ţi sunt recunoscător.

Asta-i muncă. Eu vorbesc despre viaţă.

Care-i diferenţa?

Eşti un ticălos încăpăţânat, asta eşti.

Spune-mi câte ceva despre Dexter Feinbaum. În fond, omul e binefăcătorul meu, iar eu nu ştiu nici cel mai mic lucru despre el.

N-ai de gând să vorbeşti despre asta, nu-i aşa?

După cum spunea vechiul nostru prieten de la biroul de scrisori returnate: aş prefera să nu.

Nimeni nu poate trăi de unul singur, David. Pur şi simplu nu e posibil.

Poate că nu. Dar nimeni n-a mai fost în pielea mea până acum. Poate că voi fi eu primul.

Din introducerea la *Memoriile unui om mort*
(Paris, 14 aprilie 1846; revizuit la 28 iulie):

Cum îmi e imposibil să-mi anticipez clipa morţii şi cum la vârsta mea zilele date oamenilor sunt doar zile de graţie sau mai degrabă de suferinţă, mă simt obligat să ofer o scurtă explicaţie.

Pe data de 4 septembrie voi împlini şaptezeci şi opt de ani. A venit timpul să părăsesc această lume de care sunt deja părăsit şi pe care n-am s-o regret…

O jalnică sărăcie, a cărei cizmă am simţit-o toată viaţa pe grumaz, m-a forţat să-mi vând Memoriile. Nu-şi poate nimeni imagina cât am suferit că am fost nevoit să-mi amanetez mormântul, dar am fost dator cu acest ultim sacrificiu promisiunilor solemne pe care le-am făcut şi consecvenţei de care am dat întotdeauna dovadă în comportament… Planul meu era să le las moştenire lui madame de Chateaubriand. Ea le-ar fi publicat sau le-ar fi distrus, după cum ar fi crezut de cuviinţă. Mai mult ca oricând, acum cred că a doua soluţie ar fi fost de preferat…

Aceste Memorii au fost compuse în epoci diferite şi în ţări diferite. De aceea am fost nevoit să adaug prologuri care să descrie locurile pe care le aveam în faţa ochilor şi sentimentele pe care le aveam în inimă când reluam firul povestirii. Astfel, formele schimbătoare ale vieţii mele se întrepătrund unele cu altele. S-a întâmplat ca uneori, în momente de prosperitate, să trebuiască să vorbesc despre zile de greutăţi şi în vremuri de restrişte să rememorez perioade de fericire. Tinereţea transformându-mi-se în bătrâneţe, gravitatea anilor de încercări întristându-mi anii fără griji, razele soarelui meu intersectându-se şi întrepătrunzându-se din momentul răsăritului până în cel al apusului, toate au produs un soi de confuzie în poveştile mele – sau, dacă vreţi, un soi de misterioasă coeziune. Leagănul meu are ceva din mormântul meu, mormântul ceva din leagăn; suferinţele îmi devin plăceri, plăcerile suferinţe; şi acum, că am terminat de răsfoit aceste Memorii, nu mai sunt sigur dacă sunt rodul unei minţi tinereşti sau al unui creştet încărunţit de vreme.

Nu am cum să ştiu dacă acest amestec, pe care nu l-am putut îmbunătăţi în niciun fel, îi va face plăcere cititorului sau dimpotrivă. E rezultatul norocului meu schimbător, al nestatorniciei stirpei mele. Furtunile m-au lăsat adesea fără măcar o masă pe care să scriu, în afară de stânca pe care am naufragiat.

Am fost îndemnat să mă învoiesc să las bucăţi din aceste Memorii să apară încă din timpul vieţii mele, dar prefer să vă vorbesc din adâncul mormântului. Istoria mea va fi astfel însoţită de acele voci care au ceva sacru în ele din cauză că vin din criptă. Dacă am suferit destul pe lumea asta ca să fiu transformat într-o umbră fericită pe cealaltă, o rază de pe Câmpiile Elizee va arunca o lumină protectoare asupra acestor ultime tablouri ale mele. Viaţa mă apasă cumplit; poate moartea mi se va potrivi mai bine.

Aceste Memorii au fost slăbiciunea mea. Sfântului Bonaventure i-a fost acordată permisiunea să-şi scrie mai departe cartea şi după moarte. Eu nu pot spera la o asemenea favoare, dar dacă nu altceva, mi-ar plăcea să fiu reînviat în vreun miez de noapte, să corectez şpalturile la a mea…

Dacă vreuna din părţile trudei mele a fost mai satisfăcătoare pentru mine decât altele, atunci e cea care se referă la tinereţe – cotlonul cel mai neglijat al vieţii mele. În ea a trebuit să readuc la viaţă o lume ştiută numai mie şi, hoinărind prin aceste tărâmuri dispărute, nu am întâlnit decât tăcere şi amintiri. Din toţi cei pe care i-am cunoscut odată, câţi mai sunt astăzi în viaţă?

…Dacă va fi să mor în afara Franţei, doresc ca trupul să nu-mi fie adus înapoi în patrie până ce nu vor fi trecut cincizeci de ani de la prima înhumare. Rămăşiţele să-mi fie scutite de sacrilegiul autopsiei; să nu-mi scormonească nimeni creierul fără viaţă şi inima stinsă, căutând să afle misterul fiinţei mele. Moartea nu dezvăluie secretele vieţii. Gândul unui cadavru trimis prin poştă mă umple de groază, dar nişte oase uscate şi fărâmicioase pot fi uşor transportate. Vor fi mai puţin ostenite în acea ultimă călătorie decât pe vremea când le târam eu pe această lume, împovărate de greutatea nenorocirilor mele.

3

Am început să lucrez la aceste pagini în dimineaţa de după discuţia cu Alex. Am putut s-o fac pentru că aveam un exemplar al cărţii (ediţia Pleiade în două volume, alcătuită de Levaillant şi Moulinier şi însoţită de variante, note şi apendice), pe care-l ţinusem în mână chiar cu trei zile înainte să sosească scrisoarea lui Alex. La începutul acelei săptămâni terminasem de instalat noua bibliotecă, îmi petrecusem în fiecare zi câteva ore despachetând cărţi şi punându-le pe rafturi, iar la un moment dat, în timpul acestei operaţiuni plicticoase, dădusem peste Chateaubriand. Nu mai răsfoisem

Memoriile de ani de zile, dar în dimineaţa aceea, în mijlocul haosului din camera mea de zi din Vermont, înconjurat de cutii goale şi răsturnate şi de teancuri de cărţi de pus pe categorii, am cedat impulsului de a le deschide din nou. Primul lucru pe care mi-au căzut ochii a fost un scurt pasaj din volumul întâi. Chateaubriand povesteşte aici despre cum l-a însoţit pe un poet breton într-o ieşire la Versailles, în iunie 1789. Mai era doar vreo lună până la căderea Bastiliei şi pe la jumătatea vizitei lor au zărit-o pe Maria-Antoaneta plimbându-se cu cei doi copii ai ei. Aruncând o privire zâmbitoare în direcţia mea, m-a salutat la fel de graţios ca în ziua în care le fusesem prezentat. Nu voi uita niciodată privirea aceea, care în curând avea să nu mai fie. Când zâmbea, forma gurii Mariei-Antoaneta se contura atât de clar, încât (oribil gând!) amintirea acelui surâs mi-a permis să recunosc maxilarul acestei fiice de regi când capul nefericitei a fost descoperit în timpul exhumărilor din 1815.

Era o imagine cruntă, care-ţi tăia respiraţia, şi am continuat să mă gândesc la ea mult timp după ce am închis cartea şi am pus-o pe raft. Capul tăiat al Mariei-Antoaneta scos la lumină dintr-o groapă de rămăşiţe umane, în trei propoziţii scurte, Chateaubriand parcurge douăzeci şi şase de ani. Trece de la carne la oase, de la o viaţă plină de culoare la o moarte anonimă, iar în abisul dintre cele două se află experienţa unei întregi generaţii, acei inexprimabili ani de teroare, violenţă şi nebunie. Fragmentul m-a copleşit, m-a mişcat cum nimic altceva pus în cuvinte nu mă mai mişcase de un an şi jumătate. Apoi, la doar trei zile de la întâlnirea mea întâmplătoare cu acele fraze, am primit scrisoarea lui Alex, care mă ruga să traduc cartea. Era o coincidenţă? Fără îndoială, dar atunci m-am simţit ca şi cum eu aş fi provocat-o, ca şi cum scrisoarea lui Alex ar fi dus cumva la bun sfârşit un gând pe care eu nu fusesem în stare să-l articulez până la capăt, înainte, nu crezusem niciodată în astfel de vorbărie mistică. Dar când trăieşti aşa cum trăiam eu atunci, închis ermetic în tine însuţi şi nedându-ţi osteneala să te uiţi la nimic din jurul tău, începe să ţi se schimbe perspectiva. Căci adevărul e că scrisoarea lui Alex purta data de nouă, care fusese într-o luni, şi eu am primit-o joi, în doisprezece, trei zile mai târziu. Ceea ce înseamnă că, pe când el era în New York şi-mi scria despre carte, eu eram în Vermont, cu cartea în mână. Nu vreau să mai insist asupra importanţei conexiunii, dar nu m-am putut abţine să nu văd în asta un semn. Era ca şi cum aş fi cerut ceva fără

să-mi dau seama şi, dintr-odată, dorinţa mi se îndeplinise. Aşa că m-am aşezat şi m-am apucat iar de lucru. Am uitat cu totul de Hector Mann şi am început să mă gândesc numai la Chateaubriand, îngropându-mă în cronica masivă a unei vieţi care n-avea nimic de-a face cu a mea. Asta mă atrăgea cel mai mult la ceea ce făceam: distanţa, pur şi simplu distanţa dintre mine şi obiectul muncii mele. Fusese bine să trăiesc un an în America anilor 1920; era şi mai bine să-mi petrec zilele în Franţa secolelor XVIII şi XIX. Pe micul meu munte din Vermont ningea, dar abia dacă am observat. Eram în Saint-Malo şi Paris, în Ohio şi Florida, în Anglia, Roma şi Berlin. Mare parte a muncii era mecanică şi, pentru că eram slujitorul textului şi nu creatorul său, era nevoie de o altfel de energie decât cea pe care o investisem în Universul mut. Munca de traducător seamănă pe undeva cu munca de fochist. Umpli o lopată cu cărbuni şi-o arunci în cuptor. Fiecare bulgăre e un cuvânt şi fiecare lopată încă o propoziţie, iar dacă ai spinarea zdravănă şi te ţin puterile să munceşti câte opt sau zece ore în continuu, poţi menţine focul arzând. Cu aproape un milion de cuvinte în faţă, eram dispus să lucrez cât de mult şi cât de intens era nevoie, chiar dacă asta însemna să dau foc casei.

În acea primă iarna aproape că n-am ieşit deloc. O dată la zece zile mergeam cu maşina la cumpărături în supermarketul Grand Union din Brattleboro, dar acesta era singurul lucru pe care-l lăsam să-mi întrerupă rutina. Brattleboro era destul de departe, dar mă gândeam că, făcând acele douăzeci de mile în plus, pot evita să dau peste cineva cunoscut. Marea majoritate a celor de la Hampton obişnuiau să meargă la cumpărături la un alt Grand Union, un pic mai la nord de colegiu, iar şansele ca vreunul din ei să apară în Brattleboro erau minime. Ceea ce nu însemna însă că nu se putea întâmpla şi, în ciuda felului atent în care plănuisem totul, strategia s-a întors în cele din urmă împotriva mea. Într-o după-amiază de martie, pe când îmi încărcăm coşul cu hârtie igienică, m-am trezit încolţit de Greg şi Mary Tellefson. Asta a atras după sine o invitaţie la cină şi, cu toată că m-am străduit din răsputeri să mă eschivez, Mary a tot jonglat cu datele până când nu m-a mai dus mintea la nicio scuză. Douăsprezece seri mai târziu eram în maşină, îndreptându-mă spre locuinţa lor de la marginea campusului Hampton, la mai puţin de o milă de casa unde locuisem cu Helen şi băieţii. Dacă ar fi fost numai ei doi, poate că n-ar fi fost aşa un chin pentru mine, dar Greg şi Mary avuseseră grijă să invite încă alte

douăzeci de persoane şi nu eram pregătit să înfrunt o asemenea mulţime. Bineînţeles că au fost cu toţii foarte prietenoşi şi probabil că majoritatea se bucurau să mă vadă, dar m-am simţit stingherit, nelalocul meu, şi de fiecare dată când am deschis gura să spun ceva, am sfârşit prin a spune ce nu trebuie. Nu mai eram capabil de bârfă de Hampton. Cu toţii îşi imaginaseră că voi vrea să aflu despre ultimele intrigi şi penibilităţi, divorţuri şi relaţii extraconjugale, avansări şi certuri din catedră, dar adevărul e că totul mi se părea insuportabil de plictisitor. Mă îndepărtam de o conversaţie şi o clipă mai târziu mă vedeam înconjurat de un alt grup, aflat în mijlocul unei alte discuţii, dar de acelaşi gen. Nimeni n-a fost atât de lipsit de tact încât s-o menţioneze pe Helen (universitarii sunt prea politicoşi pentru una ca asta), aşa că s-au limitat la subiecte teoretic neutre: ştiri recente, politică, sport. N-aveam nici cea mai vagă idee despre ce vorbesc. Nu pusesem mâna pe un ziar de mai bine de un an şi din partea mea puteau la fel de bine să fi vorbit despre evenimente care se întâmplaseră într-o altă lume.

Petrecerea a început cu oaspeţii învârtindu-se încoace şi-ncolo la parter, intrând şi ieşind din camere, adunându-se în grupuri pentru câteva minute şi apoi despărţindu-se pentru a forma noi grupuri în alte camere. Am mers din camera de zi în sufragerie, de-acolo în bucătărie şi-apoi în camera de odihnă, iar la un moment dat Greg m-a ajuns din urmă şi mi-a pus în mână un pahar de whisky cu sifon. L-am luat fără să mă gândesc şi, din cauză că eram stresat şi mă simţeam prost, l-am dat pe gât cât ai zice peşte. Era prima picătură de alcool în mai bine de un an. Cedasem tentaţiilor feluritelor minibaruri de prin hoteluri în timp ce mă documentam în legătură cu Hector Mann, dar după ce m-am mutat în Brooklyn şi am început să scriu cartea, am jurat că mă las de băutură. Nu-i duceam dorul în mod deosebit când n-o aveam prin preajmă, dar ştiam că nu era nevoie decât de câteva momente de slăbiciune pentru a-mi crea o problemă serioasă. Comportamentul meu de după accidentul de avion mă convinsese de asta şi dacă nu m-aş fi adunat şi n-aş fi plecat din Vermont atunci când am făcut-o, probabil că n-aş fi apucat petrecerea dată de Greg şi Mary – ca să nu mai vorbim de posibilitatea de a mă întreba de ce naiba mă întorsesem. După ce-am ras primul pahar, m-am dus la bar să-l umplu din nou, doar că de data asta m-am lipsit de sifon şi n-am adăugat decât nişte cuburi de gheaţă. La al treilea am uitat şi de gheaţă şi mi

l-am turnat sec.

Când s-a servit cina, oaspeţii s-au aliniat în jurul mesei, şi-au umplut farfuriile cu mâncare şi apoi s-au împrăştiat prin casă, căutându-şi scaune pe care să se aşeze. Eu am nimerit pe canapeaua din camera de odihnă, înghesuit între rezemătoarea pentru braţ şi Karin Müller, lector la catedra de germană. Deja nu mai eram complet stăpân pe mişcările mele şi cum stăteam acolo, cu o farfurie de salată şi tocăniţă de văcuţă în echilibru instabil pe genunchi, m-am întors să-mi recuperez paharul de pe spătarul canapelei (unde îl pusesem când m-am aşezat), dar nici nu l-am apucat bine, că mi-a şi alunecat din mână. O porţie cvadruplă de Johnnie Walker s-a vărsat pe gâtul lui Karin şi-apoi, o secundă mai târziu, i s-a izbit şi paharul de spate. A sărit de la locul ei – cum să nu sară? – şi, când a făcut-o, şi-a răsturnat propria farfurie cu tocăniţă şi salată, care nu numai că a trântit-o pe jos pe a mea, dar a şi căzut cu susul în jos la mine în poală.

Nu era defel o catastrofă, dar băusem prea mult ca să-mi mai dau seama de asta şi, cu pantalonii îmbibaţi brusc în ulei de măsline şi cămaşa împroşcată cu sos, am găsit de cuviinţă să mă simt ofensat. Nu mai ţin minte ce-am spus, dar a fost ceva necruţător şi jignitor, o remarcă profund nelalocul ei. Vacă neîndemânatică. Parcă aşa ceva. Dar se poate la fel de bine să fi fost şi vacă proastă sau poate chiar vacă neîndemânatică şi proastă. Oricare ar fi fost cuvintele exacte, ele exprimau o furie care n-ar trebui articulată niciodată, în niciun fel de situaţie, cu atât mai puţin când pot fi auzite de o cameră plină de profesori ţâfnoşi şi hipersensibili. Nici nu e probabil nevoie să adaug că femeia nu era nici neîndemânatică şi nici proastă şi, departe de a semăna cu o vacă, era o femeie suplă şi atrăgătoare, trecută de treizeci şi cinci de ani, care preda Goethe şi Hölderlin şi nu-mi arătase niciodată nimic altceva decât simpatie şi cel mai profund respect. Doar cu câteva secunde înainte de accident mă invitase să vorbesc la unul din cursurile ei şi tocmai îmi dregeam vocea şi mă pregăteam să-i spun că trebuie să mă mai gândesc, când am vărsat băutura. Era exclusiv greşeala mea şi totuşi am întors-o imediat şi am dat vina pe ea. Era o ieşire dezgustătoare, dar în acelaşi timp o dovadă în plus că încă nu trebuia să mi se dea drumul din cuşcă. Înainte de incident, Karin îmi făcuse o propunere prietenească, îmi dăduse chiar semnale de tatonare extrem de subtile că era dispusă să aibă conversaţii şi mai intime, pe orice fel de subiect, iar eu, care nu mai atinsesem o femeie

de aproape doi ani, m-am trezit răspunzând acelor aluzii aproape imperceptibile şi imaginându-mi, în felul cras şi vulgar al unui bărbat cu prea mult alcool în sânge, cum ar arăta dezbrăcată. Oare din cauza asta am reacţionat atât de violent? Mă dispreţuiam chiar atât de mult încât a trebuit s-o pedepsesc pentru faptul că deşteptase în mine o urmă de dorinţă? Sau ştiam, în adâncul fiinţei mele, că nu făcea nimic din toate astea şi că toată dramoleta era invenţia mea, un moment de poftă stârnit de apropierea trupului ei cald şi parfumat?

Ca să înrăutăţesc şi mai mult lucrurile, n-am fost deloc impresionat când a început să plângă. Eram acum amândoi în picioare şi, când am văzut cum începe să-i tremure buza de jos şi i se umplu ochii de lacrimi, m-am bucurat, am jubilat aproape, văzând consternarea pe care o provocasem. În acel moment în cameră se mai aflau şase sau şapte persoane şi, după primul ţipăt de surpriză al lui Karin, toate s-au întors în direcţia noastră. Zgomotul făcut de farfurii a mai adus şi el câţiva oaspeţi în pragul uşii, aşa că-n clipa când mi-am scuipat respingătoarea remarcă, au auzit-o cel puţin doisprezece martori. După care s-a lăsat tăcerea. A fost un moment de şoc colectiv şi în următoarele câteva secunde nimeni n-a ştiut ce să spună sau ce să facă. În acel interval scurt de surpriză şi nesiguranţă, durerea lui Karin s-a transformat în furie.

N-ai niciun drept să-mi vorbeşti astfel, David, mi-a spus. Cine te crezi?

Din fericire, una din persoanele care apăruseră în uşă era Mary şi, înainte ca eu să apuc să fac ravagii şi mai mari, s-a repezit în cameră şi m-a luat de braţ.

David n-a vrut, i-a zis ea lui Karin. Nu-i aşa, David? Se-ntâmplă să-ţi scape pe gură lucruri de care nu-ţi dai seama.

Simţeam nevoia s-o contrazic aruncându-i ceva urât, ceva care să arate că de fapt voisem să spun fiecare cuvânt pe care-l rostisem, dar mi-am ţinut fleanca. Mi-a trebuit toată stăpânirea de sine pe care o aveam, dar Mary se dăduse deja peste cap ca să facă pe împăciuitoarea şi o parte din mine ştia că voi regreta dacă-i voi face şi mai multe necazuri. Chiar şi aşa, nu mi-am cerut scuze şi n-am încercat să fac frumos, în loc să spun ce voiam să spun, mi-am eliberat braţul din strânsoare şi-am plecat de acolo, ieşind din încăpere şi traversând camera de zi, în timp ce foştii mei colegi se uitau şi nu ziceau nimic.

M-am dus direct sus, în dormitorul lui Greg şi Mary.

Intenţionam să-mi înşfac lucrurile şi să plec, dar hanoracul îmi era îngropat pe pat, sub o grămadă imensă de paltoane, şi nu-l găseam. După ce-am scormonit un timp, am început să azvârl paltoanele pe jos, eliminând din posibilităţi pentru a-mi uşura căutarea. Tocmai trecusem de jumătate – mai multe paltoane pe jos decât pe pat – când în cameră a intrat Mary. Era o femeie scundă, cu o faţă rotundă, păr blond, creţ, şi obraji rumeni şi din felul în care stătea în uşă, cu mâinile în şold, am înţeles imediat că o terminase cu mine. M-am simţit ca un copil care urma să fie certat de mama sa.

Ce faci? m-a întrebat.

Îmi caut haina.

E în dulapul de jos. Nu mai ţii minte?

Credeam că e aici.

E jos. Greg ţi-a pus-o în dulap când ai venit. Tu ai fost cel care i-ai găsit un umeraş.

Bine, mă duc jos s-o caut.

Dar Mary n-avea de gând să mă lase să scap aşa uşor. Mai intră câţiva paşi în cameră, se aplecă după un palton şi-l trânti furioasă pe pat. Apoi mai ridică unul şi-l aruncă şi pe acela pe pat. A continuat să culeagă paltoanele şi de fiecare dată când mai zvârlea câte unul pe pat, se întrerupea în mijlocul propoziţiei. Paltoanele erau ca nişte semne de punctuaţie – liniuţe bruşte, elipse repezite, semne de exclamare violente – şi fiecare îi despica vorbele ca un topor.

Când cobori, mi-a zis, vreau… să te împaci cu Karin… Nu mă interesează dacă va trebui să te aşezi în genunchi… şi să-i ceri iertare… Toată lumea vorbeşte numai despre asta… şi dacă n-o faci pentru mine acum, David… nu te mai invit niciodată în casa asta.

În primul rând, nici n-am vrut să vin, i-am răspuns. Dacă nu mi-ai fi forţat mâna, nu m-aş fi aflat aici şi nu ţi-aş fi jignit musafirii. Ai fi avut încă una din petrecerile plicticoase şi insipide pe care le dai întotdeauna.

David, ai nevoie de ajutor… Nu uit prin ce-ai trecut… dar răbdarea are o limită… Du-te la un doctor înainte să-ţi distrugi viaţa.

Am viaţa pe care cred c-o pot duce. Mersul la sindrofiile tale nu face parte din ea.

Mary aruncă ultimul palton pe pat şi apoi, aparent fără niciun motiv, se aşeză brusc şi începu să plângă.

Ascultă, cretinule, zise ea încet. Şi eu am iubit-o. Vei fi fost tu

însurat cu ea, dar mie Helen mi-a fost cea mai bună prietenă.

Nu, nu-i adevărat. Mie mi-a fost cea mai bună prietenă. Şi eu i-am fost ei. N-are nimic de-a face cu tine, Mary.

Asta a pus capăt conversaţiei. Fusesem atât de dur cu ea, atât de categoric în felul în care îi respinsesem sentimentele, încât nu mai avea ce să spună. Când am ieşit din cameră, stătea cu spatele la mine, legănându-şi capul în faţă şi în spate, cu privirea aţintită în jos, spre paltoane.

La două zile după petrecere, am primit de la Editura Universităţii Pennsylvania vestea că erau interesaţi să-mi publice cartea. Tradusesem deja o sută de pagini din Chateaubriand şi un an mai târziu, când a apărut *Universul mut al lui Hector Mann*, aveam alte o mie două sute de pagini în urma mea. Dacă aş fi continuat să lucrez în acelaşi ritm, aş fi terminat în şapte sau opt luni. Mai adăugaţi ceva timp pentru revizuiri şi răzgândiri şi i-aş fi putut da lui Alex manuscrisul final în mai puţin de un an.

Dar, după cum au evoluat lucrurile, anul acela n-a avut decât trei luni. Am mai înaintat două sute cincizeci de pagini, ajungând la capitolul despre căderea lui Napoleon din cartea a douăzeci şi treia (nenorocirile şi minunile sunt lucruri pereche, se nasc împreună), şi apoi, într-o după-amiază umedă şi vântoasă de la începutul verii, am găsit în cutia poştală scrisoarea de la Frieda Spelling. Recunosc că la început m-a buimăcit, dar o dată ce-am trimis răspunsul şi m-am mai gândit puţin la toată treaba, am reuşit să mă conving că era o farsă. Ceea ce nu însemna că făcusem o greşeală răspunzându-i, dar acum, că luasem în considerare toate posibilităţile, mi-am imaginat că schimbul nostru de corespondenţă se va opri aici.

Nouă zile mai târziu, am primit o altă scrisoare de la ea. De data asta folosise o coală de hârtie normală, care avea în partea de sus numele şi adresa gofrate în caractere albastre, îmi dădeam seama cât e de uşor să produci papetărie personalizată contrafăcută, dar ce interes ar fi avut cineva să se deranjeze până-ntr-acolo încât să încerce să se dea drept o persoană despre care nu auzisem niciodată? Numele de Frieda Spelling nu-mi spunea nimic. Putea să fie soţia lui Hector Mann sau putea la fel de bine să fie o nebună care trăia de una singură într-o colibă în deşert, dar nu mai avea rost să-i neg existenţa.

Stimate domnule profesor, îmi scria ea. Dubiile dumneavoastră sunt absolut fireşti şi nu mă surprinde deloc faptul că sunteţi reticent

în a mă crede. Singura modalitate de a afla adevărul este să acceptaţi invitaţia pe care v-am făcut-o în scrisoarea precedentă. Urcaţi-vă în avion şi veniţi la Tierra del Sueño să-l cunoaşteţi pe Hector. Poate veţi fi mai ispitit dacă vă voi spune că a scris şi regizat un număr de filme de lung metraj după ce a părăsit Hollywood-ul în 1929 şi că e dispus să vă lase să le vedeţi aici, la ranch. Hector are aproape nouăzeci de ani şi nu stă deloc bine cu sănătatea. Testamentul lui mă obligă să distrug aceste filme şi negativele lor în interval de douăzeci şi patru de ore de la moartea lui şi nu ştiu cât va mai trăi. Vă rog, contactaţi-mă cât de curând. Aştept cu nerăbdare răspunsul şi rămân a dumneavoastră, Frieda Spelling (Doamna Hector Mann).

Nu mi-am permis nici de data asta să mă las luat de val. Răspunsul meu a fost concis, formal, poate chiar puţin impertinent, dar înainte de a mă angaja la ceva, trebuia să ştiu că puteam avea încredere în ea.

Aş vrea să vă cred, i-am scris, dar am nevoie de dovezi. Dacă vreţi să mă duc până în New Mexico, trebuie să fiu sigur că afirmaţiile dumneavoastră sunt credibile şi că Hector Mann este într-adevăr în viaţă. O dată ce îndoielile îmi vor fi spulberate, voi veni la ranch. Dar trebuie să vă avertizez că nu circul cu avionul. Al dumneavoastră, D.Z.

N-aveam niciun dubiu că-mi va răspunde – în afară de cazul în care o speriasem. Iar dacă o făcusem, atunci recunoştea tacit că mă minţise şi întreaga tărăşenie s-ar fi terminat. Nu credeam că aşa stau lucrurile, dar, oricare i-ar fi fost intenţiile, urma să aflu în curând adevărul. Tonul celei de-a doua scrisori fusese imperativ, aproape implorator, şi dacă era cu adevărat cine spunea că este, nu putea decât să-mi scrie din nou cât se poate de repede. Tăcerea ar fi însemnat că-i descoperisem cacealmaua, dar dacă răspundea – şi eram aproape sigur c-o va face –, scrisoarea avea să fie promptă. Celei dinainte îi trebuiseră nouă zile. În aceleaşi condiţii (fără întârzieri, fără încurcături la poştă), mi-am imaginat că următoarea va ajunge şi mai rapid.

Am încercat din răsputeri să-mi păstrez calmul, să-mi văd de rutina zilnică şi să înaintez cu Memoriile, dar n-am reuşit. Atenţia îmi era prea distrasă, eram prea montat ca să mă mai pot concentra cum trebuie şi, după ce m-am luptat câteva zile la rând să-mi fac norma de pagini, am declarat în cele din urmă moratoriu asupra proiectului. A doua zi, dis-de-dimineaţă, am reuşit să-mi fac loc în debaraua din

camera-depozit şi să scot vechile dosare cu materiale despre Hector, pe care le împachetasem în cutii de carton după ce terminasem cartea. Erau în total şase cutii, în cinci dintre ele erau notiţe, schiţe şi ciorne ale manuscrisului meu, dar cealaltă era plină cu tot felul de lucruri preţioase: tăieturi din ziare, fotografii, documente microfilmate, articole xeroxate, tablete de la rubricile mondene de pe vremuri, toate mărunţişurile tipărite pe care reuşisem să le găsesc în legătură cu Hector Mann. Nu-mi mai aruncasem de mult ochii pe hârtiile acelea şi, cum n-aveam altceva de făcut decât să aştept ca Frieda Spelling să mă contacteze din nou, am dus cutia în birou şi am petrecut restul săptămânii triind materialele. Nu cred că mă aşteptam să aflu ceva ce nu ştiam deja, dar conţinutul dosarului începuse să mi se şteargă din minte şi simţeam că ar merita încă o lectură. Majoritatea informaţiilor pe care le strânsesem nu erau demne de încredere: articole din presa de scandal, prostii din revistele pentru fani, fragmente de reportaje de film îmbâcsite de hiperbole, supoziţii eronate şi neadevăruri de la un capăt la altul. Cu toate astea, atâta timp cât aveam grijă să nu cred ce citeam, nu vedeam cum mi-ar putea dăuna acest exerciţiu.

Hector fusese subiectul a patru profiluri biografice scrise în perioada cuprinsă între august 1927 şi octombrie 1928. Primul a apărut în Buletinul lunar publicat de Kaleidoscope, organul de publicitate al nou-înfiinţatei companii de producţie a lui Hunt. Era, în mare, un comunicat de presă care anunţa contractul pe care îl semnaseră cu Hector şi, cum în acel moment nu se ştiau multe despre el, şi-au putut permite să inventeze orice poveste le-ar fi servit scopurile. Tipul amantului latino îşi trăia pe atunci ultimele zile la Hollywood. Era imediat după moartea lui Valentino, când străinii oacheşi şi exotici încă atrăgeau un public larg, iar cei de la Kaleidoscope au încercat să profite de fenomen promovându-l pe Hector ca Señor Bufon, seducătorul sud-american cu talent de comedian. Ca să-şi întărească afirmaţia, i-au fabricat o listă uimitoare de realizări artistice, o întreagă carieră care i-ar fi precedat sosirea în California: apariţii în spectacole de music-hall din Buenos Aires, lungi turnee de vodevil prin Argentina şi Brazilia, o serie de filme de un succes răsunător produse în Mexic. Prezentându-l pe Hector ca pe un star deja consacrat, Hunt putea să-şi creeze lui însuşi reputaţia de om cu fler pentru talente. Nu era pur şi simplu un nou-venit în breaslă; era un şef de studio deştept şi întreprinzător, care-şi câştigase în faţa

competitorilor dreptul de a importa un binecunoscut artist străin şi de a-l oferi publicului american. Nu era greu să scapi basma curată cu astfel de minciuni, în fond, nimeni nu urmărea ce se întâmpla în alte ţări şi, când existau atâtea posibilităţi imaginative din care să alegi, de ce să te laşi încorsetat de realitate?

Şase luni mai târziu, un articol din numărul din februarie al revistei Photoplay oferea o viziune mai ponderată asupra trecutului lui Hector. Câteva dintre filmele lui se lansaseră deja şi, odată cu creşterea interesului general pentru el şi ceea ce făcea, fără îndoială că nevoia de a-i distorsiona viaţa anterioară scăzuse. Textul e scris de un reporter din redacţie, pe nume Brigid O'Fallon, şi din comentariile pe care le face în primul paragraf despre privirea pătrunzătoare şi musculatura mlădioasă ale lui Hector, ne dăm seama imediat că unica ei intenţie e să îl flateze. Fermecată de puternicul accent spaniol al lui Hector, lăudându-i în acelaşi timp fluenţa în engleză, îl întreabă de ce are nume german. E foarte simplu, răspunde Hector. Părinţii mei s-a născut în Germania şi aşa şi eu. Toţi emigrat în Argentina când eu eram copil mic. Vorbise germana cu ei acasă şi spaniola la şcoală. Engleza a venit mai târziu, după ce a mers în America, încă nu ştia bine. Domnişoara O'Fallon îl întreabă apoi de cât timp este aici şi Hector spune că de trei ani. Ceea ce, bineînţeles, contrazice informaţiile publicate de Buletinul Kaleidoscope-ului, iar când continuă şi povesteşte despre unele din muncile pe care le-a făcut înainte de a ajunge în California (picolo, vânzător ambulant de aspiratoare, săpător de şanţuri), nu face nicio referire la vreo slujbă din industria spectacolului. Nici vorbă de glorioasa carieră latino-americană care l-ar fi făcut, chipurile, faimos.

Nu-i deloc greu să respingem exagerările departamentului de publicitate al lui Hunt, dar, numai pentru că ei habar n-aveau care era adevărul, nu înseamnă că povestea din *Photoplay* este cu ceva mai precisă sau mai demnă de crezare. În numărul din martie al revistei *Picturegoer*, un ziarist pe nume Randall Simms scrie despre vizite pe care i-a făcut-o lui Hector pe platoul pe care se turna *încâlceală de la un tango* şi despre cât de uimit a fost să constate că această maşină de râs argentiniană vorbeşte o engleză fără cusur, cu doar o vagă urmă de accent. Dacă n-ai şti de unde este, ai jura c-a fost crescut în Sandusky, Ohio.

Intenţia lui Simms este laudativă, dar observaţia sa ridică întrebări incomode în legătură cu originile lui Hector. Dacă acceptăm

că Argentina e ţara unde şi-a petrecut copilăria, atunci se pare că a venit în America mult mai devreme decât sugerează celelalte articole. În următorul paragraf, Simms îl citează pe Hector, care ar fi spus: Am fost un copil foarte rău. Părinţii m-au alungat din casă pe când aveam şaisprezece ani şi nu m-am uitat niciodată îndărăt, în cele din urmă m-am îndreptat spre nord şi-am ajuns în America. De la bun început, n-am avut decât un singur gând: să dau lovitura în cinematografie. Bărbatul care rosteşte aceste cuvinte nu seamănă deloc cu cel care vorbise cu Brigid O'Fallon cu o lună înainte. Să se fi prefăcut că are accent în interviul pentru *Photoplay*, vrând să facă o glumă, sau denatura Simms adevărul în mod voit, scoţând în evidenţă cât de bună era engleza lui Hector, pentru a-i convinge pe producători de potenţialul său ca actor de film sonor în lunile şi anii care vor urma? Poate cei doi puseseră articolul la cale împreună sau poate că altcineva îl plătise pe Simms s-o facă – probabil Hunt, care avea deja probleme financiare serioase. Să fi încercat Hunt să îi crească lui Hector valoarea pe piaţă, ca să-i poată vinde serviciile unei alte companii de producţie? E imposibil să aflăm adevărul, dar, oricare vor fi fost motivele lui Simms şi oricât de prost va fi transcris O'Fallon afirmaţiile lui Hector, articolele n-au nimic în comun, indiferent câte scuze le-am găsi ziariştilor.

Ultimul interviu publicat al lui Hector a apărut în numărul din octombrie al revistei *Picture Play*. Pe baza a ceea ce i-a spus lui B.T. Barker – sau cel puţin a ceea ce Barker încearcă să ne facă să credem că i-ar fi spus –, pare foarte probabil că omul nostru a contribuit el însuşi din plin la crearea acestei confuzii. De data asta părinţii săi sunt din Stanislav, un oraş de la marginea estică a Imperiului Austro-ungar, iar limba maternă a lui Hector e poloneza, nu germana. La vârsta de doi ani pleacă împreună cu ai lui la Viena, stau acolo şase luni şi apoi merg în America, unde petrec trei ani în New York şi un an în Midwest înainte de-a o lua iarăşi din loc şi de a se stabili în Buenos Aires. Barker îl întrerupe ca să-l întrebe unde anume au locuit în Midwest şi Hector îi răspunde fără ezitare: Sandusky, Ohio. Cu doar şase luni înainte, Randall Simms menţionase Sandusky în articolul său din Picturegoer – nu ca un loc adevărat, ci ca o metaforă pentru un oraş american tipic. Hector îşi însuşeşte acum oraşul şi îl include în poveste, probabil pentru simplul motiv că-i place muzicalitatea răguşită şi jucăuşă a cuvintelor. San-dus-ky, O-hi-o sună plăcut, iar sprintenele sincope

triple au ritmul puternic şi precis tipic pentru un fragment poetic bine scris. Tatăl său, spune el, era inginer constructor, specializat în construcţia de poduri. Mama sa, cea mai frumoasă femeie de pe pământ, era dansatoare, cântăreaţă şi pictoriţă. Hector îi adora pe amândoi, era un băieţel cuminte şi religios (spre deosebire de băiatul rău din articolul lui Simms) şi până la moartea lor tragică, într-un accident cu barca, pe când el avea paisprezece ani, voia să îl urmeze pe tatăl său şi să se facă inginer. Pierderea neaşteptată a ambilor părinţi a schimbat însă totul. Din momentul în care a devenit orfan, susţine el, singurul său vis a fost să se întoarcă în America şi să înceapă o viaţă nouă acolo. A fost nevoie de un lung şir de miracole înainte ca visul să-i devină realitate, dar acum, că s-a întors, e sigur că acesta e locul unde i-a fost dat să trăiască.

Se poate ca unele din aceste afirmaţii să fi fost adevărate, dar nu multe. Probabil nici măcar una. Aceasta este a patra versiune pe care Hector o dă în legătură cu trecutul său şi, deşi există unele elemente comune (părinţii vorbitori de germană sau poloneză, timpul petrecut în Argentina, emigrarea din lumea veche în cea nouă), tot restul se schimbă, într-una din variante e practic şi neînduplecat, în următoarea – umil şi sentimental. Pentru un ziarist e scandalagiu, pentru altul ascultător şi pios; a crescut bogat, a crescut sărac; vorbeşte cu un accent puternic, vorbeşte fără niciun accent. Puneţi toate contradicţiile astea la un loc şi nu rămâneţi cu nimic; portretul acestui om cu atâtea personalităţi şi trecuturi de familie e redus la un maldăr de crâmpeie, un puzzle ale cărui piese nu se mai leagă. Ori de câte ori i se pune o întrebare, dă un alt răspuns. Cuvintele se revarsă din el, dar e hotărât să nu spună niciodată acelaşi lucru de două ori. Pare că ascunde ceva, că protejează un secret şi, cu toate astea, îşi mânuieşte impreciziile cu atâta graţie şi scânteietoare bună dispoziţie, încât nimeni nu pare să observe. Jurnaliştii îl găsesc irezistibil. Îi face să râdă, îi amuză cu mici şmecherii şi după un timp ei încetează să-l mai bată la cap cu detaliile exacte şi cedează fascinaţiei spectacolului. Hector continuă să improvizeze, virând nebuneşte de la bulevardele pietruite ale Vienei la câmpiile eufonice din Ohio, şi într-un final începi să te întrebi dacă e un joc al amăgirilor sau doar o încercare aleatorie de a scăpa de plictiseală. Poate că minciunile sale sunt inocente. Poate că nu vrea atât să prostească pe cineva, cât să găsească un mijloc prin care să se amuze, în fond, interviurile pot fi o chestiune plicticoasă. Dacă toţi îţi

pun aceleaşi întrebări, poate că trebuie pur şi simplu să dai alte răspunsuri, ca să nu te-apuce somnul. Nimic nu era sigur, dar după ce-am cernut toată această amestecătură de amintiri măsluite şi întâmplări ilogice, am avut impresia că descoperisem un amănunt. În primele trei interviuri Hector evită să spună unde s-a născut. Când e întrebat de O'Fallon, îi spune Germania; când e întrebat de Simms, îi spune Austria. Dar în niciunul din cazuri nu dă vreun detaliu: niciun sat, niciun oraş, nicio regiune. Conversaţia cu Barker e singura în care se deschide puţin şi umple golurile. Stanislav a făcut cândva parte din Austro-Ungaria, dar după destrămarea imperiului a revenit Poloniei. Pentru americani, Polonia e o ţară îndepărtată, mult mai îndepărtată decât Germania, şi pentru cineva ca Hector, care făcea tot ce-i stătea în putinţă să distragă atenţia de la faptul că era străin, e o scăpare ciudată să numească acel oraş drept locul naşterii sale. După părerea mea, singurul motiv pentru care ar fi făcut aşa ceva e că era adevărat. Nu puteam confirma această bănuială, dar altfel de ce să fi minţit? Polonia n-avea cum să-l ajute la imagine şi, dacă era aşa de pornit să-şi construiască un trecut fals, de ce s-a apucat s-o menţioneze? A fost o greşeală, o neatenţie de moment, şi nici n-aude Barker bine această scăpare, că Hector încearcă să repare pocinogul. Dacă tocmai s-a făcut prea străin, acum va compensa eroarea insistând asupra realizărilor sale americane. Se plasează în New York, oraşul imigranţilor, apoi îşi întăreşte ideea călătorind până în inima ţării. Aici intră în scenă Sandusky, Ohio. Apucă numele aşa, din văzduh, amintindu-şi-l din profilul care i se făcuse cu şase luni înainte, şi i-l serveşte apoi candidului B.T. Barker. Strategia funcţionează. Ziaristul e deturnat şi, în loc să pună mai multe întrebări despre Polonia, se lasă pe spătarul scaunului şi începe să depene cu Hector amintiri despre câmpurile de lucerna din Midwest.

Stanislav e situat chiar la sud de Nistru, la jumătatea drumului dintre Lvov şi Cernăuţi, în regiunea Galiţia. Dacă acesta a fost teritoriul copilăriei lui Hector, atunci avem toate motivele să presupunem că s-a născut evreu. Faptul că zona era împânzită de aşezări evreieşti n-ar fi fost suficient să mă convingă, dar puneţi la un loc populaţia evreiască şi plecarea familiei sale de-acolo şi argumentul devine destul de grăitor. Evreii au fost cei care au părăsit acea parte a lumii, iar după pogromurile ruseşti din anii 1880, sute de mii de imigranţi vorbitori de idiş s-au răspândit de-a lungul şi de-a latul Europei Occidentale şi al

Statelor Unite. Mulţi dintre ei au mers şi în America de Sud. Numai în Argentina, populaţia evreiască a crescut de la şase mii la mai bine de o sută de mii în perioada cuprinsă între începutul secolului XX şi începutul primului război mondial. Fără îndoială că Hector şi familia sa au contribuit la aceste statistici. Dacă nu, n-ar fi avut cum să ajungă în Argentina, în acel moment al istoriei singurii care călătoreau de la Stanislav la Buenos Aires erau evreii.

Eram foarte mândru de mica mea descoperire, dar asta nu însemna că-mi imaginam că ar avea vreo importanţă deosebită. Dacă Hector ascundea într-adevăr ceva şi dacă acel ceva se dovedea a fi religia în care se născuse, atunci tot ce dezgropasem nu era decât cea mai banală formă de ipocrizie socială. Pe vremea aceea să fii evreu la Hollywood nu era o crimă. Era pur şi simplu ceva despre care puteai să nu vrei să vorbeşti. Jolson făcuse deja *Cântăreţul de jazz*, iar sălile de pe Broadway erau pline de oameni care plăteau bani buni ca să-i vadă pe Eddie Cantor şi Fanny Brice, să-i asculte pe Irving Berlin şi pe fraţii Gershwin sau să-i aplaude pe fraţii Marx. Desigur, faptul că era evreu putea să fi fost o povară pentru Hector. Se prea poate să fi suferit şi să-i fi fost ruşine din această cauză, dar mi-e greu să-mi închipui că ar fi fost omorât dintr-un asemenea motiv. Nu că n-ar exista întotdeauna prin preajmă un bigot destul de plin de ură ca să ucidă un evreu, dar o astfel de persoană vrea ca fapta să-i fie cunoscută, să facă din ea un exemplu menit să-i sperie pe alţii, şi, oricare va fi fost soarta lui Hector, un lucru e sigur: că trupul nu i-a fost găsit niciodată.

Din ziua în care a semnat pentru Kaleidoscope până în ziua în care a dispărut, Hector a avut la dispoziţie doar şaptesprezece luni. Oricât de scurt ar fi fost timpul, a reuşit să-şi câştige o oarecare faimă şi pe la începutul lui 1928 numele a început să-i apară în cronicile mondene de la Hollywood. Pe parcursul călătoriilor mele reuşisem să recuperez vreo douăzeci de astfel de texte din tot felul de arhive de microfilme. Probabil că mai existau multe altele care-mi scăpaseră, ca să nu mai vorbim de cele care fuseseră distruse, dar, aşa puţine şi incomplete cum erau, acele consemnări ne arată că Hector nu era stilul care să stea acasă după lăsarea întunericului. Era văzut în restaurante şi cluburi de noapte, la petreceri şi premiere cinematografice, şi aproape de fiecare dată când îi apărea tipărit, numele său era însoţit de câte o expresie descriptivă care se referea la magnetismul său enigmatic, ochii săi irezistibili sau faţa sa atât de chipeşă, de-ţi stătea

inima-n loc. Asta se întâmpla mai ales când persoana care scria articolul era femeie, dar au fost şi destui bărbaţi care au căzut pradă farmecelor sale. Unul dintre ei, care lucra sub pseudonimul de Gordon Fly (titlul rubricii sale era Musca pe perete), a mers până într-acolo încât a sugerat că Hector îşi irosea talentele în comedie şi că ar trebui să se reorienteze spre dramă. Cu un profil ca acesta, scria Fly, e o jignire la adresa simţului nostru estetic să îl vedem pe elegantul señor Mann punându-şi nasul în pericol în izbiturile acelea repetate de pereţi şi stâlpi de iluminat. Publicului i s-ar face un serviciu mult mai mare dacă actorul ar renunţa la aceste cascadorii şi s-ar axa pe sărutatul femeilor frumoase. Cu siguranţă că sunt multe actriţe tinere prin preajmă care ar fi dispuse să accepte un astfel de rol. Sursele mele îmi spun că Irene Flowers a fost deja la câteva auziţii, dar se pare că distinsul hidalgo a pus acum ochii pe Constance Hart, nimeni alta decât populara fată din reclama Vim and Vigor. Aşteptăm cu nerăbdare rezultatele acestei probe.

De cele mai multe ori însă ziariştii abia dacă îl băgau în seamă pe Hector. Nu era încă atât de celebru, nu era decât un nou-venit promiţător printre mulţi alţii, şi în cel puţin jumătate din articolele pe care le-am avut în mână apare doar ca un nume – de obicei în compania unei femei, care e şi ea doar un nume. Hector Mann a fost zărit la The Feathered Nest alături de Sylvia Noonan. Hector Mann a ieşit aseară pe ringul de dans de la Gibraltar Club cu Mildred Swain. Hector Mann a fost văzut râzând cu Alice Dwyer, mâncând stridii cu Polly McCracken, ţinându-se de mână cu Dolores Saint John, intrând într-un bar cu Fiona Maar. Am numărat în total numele a opt femei diferite, dar cine ştie cu câte altele ar fi ieşit în acel an? Informaţiile mele se limitau la articolele pe care reuşisem să le găsesc şi cele opt puteau foarte bine să fi fost douăzeci, poate chiar mai multe.

Anul următor, în ianuarie, când s-a răspândit vestea dispariţiei lui Hector, nimeni n-a dat prea multă atenţie vieţii sale amoroase. Seymour Hunt se spânzurase cu doar trei zile înainte şi, în loc să încerce să găsească dovezi despre vreun amor înveninat sau vreo legătură secretă, poliţia şi-a concentrat eforturile pe relaţiile zbuciumate pe care Hector le avusese cu bancherul corupt din Cincinnati. Probabil era greu să rezişti ispitei de a face legătura între cele două scandaluri. După arestarea lui Hunt, Hector fusese citat cum c-ai fi zis că se simţea uşurat să afle că americanii mai aveau încă

simţul dreptăţii. Sursa anonimă, descrisă ca fiind unul din prietenii apropiaţi ai lui Hector, a declarat că acesta spusese, de faţă cu încă alte şase persoane: Individul e un escroc. M-a păgubit de mii de dolari şi a încercat să-mi distrugă cariera. Mă bucur că-l bagă la închisoare. O merită şi nu simt nicio urmă de milă pentru el. În presă au început să circule zvonuri că Hector fusese de fapt cel care îl turnase pe Hunt autorităţilor. Adepţii acestei teorii susţineau că acum, de vreme ce Hunt murise, asociaţii acestuia îl eliminaseră pe Hector pentru a-l împiedica să facă şi alte dezvăluiri care să ajungă la urechile publicului. Unele versiuni mergeau până într-acolo încât sugerau că moartea lui Hunt nu fusese sinucidere, ci o crimă deghizată în sinucidere – prima acţiune dintr-o conspiraţie complicată, pusă la cale de prietenii săi din lumea interlopă în încercarea de a şterge urmele fărădelegilor pe care le comiseseră.

Era o interpretare a evenimentelor tipic mafiotă, în America anilor 1920 trebuie să fi părut o abordare plauzibilă, dar fără un cadavru care să susţină ipoteza, ancheta poliţiei a început să se poticnească. Presa a ţinut isonul în primele săptămâni, publicând articole despre stilul în care-şi conducea Hunt afacerile şi despre apariţia elementului infracţional în industria cinematografică, dar când tot nu s-a putut stabili nicio legătură clară între dispariţia lui Hector şi moartea fostului său producător, ziariştii au început să caute alte motive şi explicaţii. Toată lumea fusese intrigată de proximitatea celor două evenimente, dar din punct de vedere logic era incorect să se presupună că unul îl determinase pe celălalt. Faptele apropiate nu sunt în mod necesar şi legate, deşi învecinarea ar părea să sugereze conexiunea. O dată ce investigaţiile au început să se orienteze şi în alte direcţii, s-a dovedit că multe piste îşi pierduseră deja actualitatea, Dolores Saint John, cea pe care câteva din articolele anterioare o numeau logodnica lui Hector, plecase discret din oraş, întorcându-se la casa părinţilor săi din Kansas. A mai trecut o lună până ce jurnaliştii să-i dea de urmă, iar când au făcut-o, ea a refuzat să le vorbească, pretinzând că era încă prea tulburată de dispariţia lui Hector ca să poată da o declaraţie completă. Singurul ei comentariu a fost Inima mea e frântă, după care nu a mai dat niciun semn de viaţă. Actriţă tânără şi atrăgătoare, care apăruse într-o jumătate de duzină de filme (printre care şi în *Recuzitorul* şi *Domnul Nimeni*, în care jucase rolurile fiicei şerifului şi al soţiei lui Hector), ea şi-a abandonat brusc cariera şi

a dispărut din lumea cinematografului. Jules Blaustein, comicul care lucrase alături de Hector în toate cele douăsprezece filme făcute la Kaleidoscope, i-a spus unui reporter de la Variety că el şi Hector începuseră colaborarea la o serie de scenarii pentru comedii sonore şi că tovarăşul său de scris fusese într-o dispoziţie excelentă. De la jumătatea lui decembrie se întâlniseră în fiecare zi şi, spre deosebire de toţi ceilalţi care fuseseră intervievaţi în legătură cu Hector, el continua să vorbească despre actor la timpul prezent. E adevărat că lucrurile s-au terminat destul de neplăcut cu Hunt, a recunoscut Blaustein, dar Hector n-a fost singurul care a păţit-o la Kaleidoscope. Toţi am încasat nişte lovituri acolo şi chiar dacă el le-a primit pe cele mai grele, nu e tipul care să poarte ranchiună. Are tot viitorul în faţă şi, în momentul în care i s-a terminat contractul cu Kaleidoscope, s-a orientat spre alte lucruri. A început să lucreze serios cu mine, mai serios decât l-am văzut făcând-o vreodată, iar mintea îi era plină de idei noi. Când a dispărut, primul nostru scenariu – o comedie nebună intitulată Codul Morse – era aproape gata şi eram pe punctul de a semna un contract cu Harry Cohn de la Columbia. Filmările urmau să înceapă în martie. Hector trebuia să regizeze filmul şi să şi joace un rol mut, mic, dar teribil de amuzant, şi dacă toate astea vi se par a fi acţiunile cuiva care are de gând să se sinucidă, atunci habar n-aveţi cine e Hector. Gândul că şi-ar lua viaţa e absurd. Poate că i-a luat-o altcineva, dar asta ar însemna că are duşmani şi, de când îl ştiu eu, nu l-am văzut niciodată să-l supere pe careva. Omul e un domn şi îmi place foarte mult să lucrez cu el. Putem sta aici toată ziua, meditând la ce s-a întâmplat, dar până şi banii par să spună că e bine mersi pe undeva, că i-o fi venit una dintre inspiraţiile lui demente în toiul nopţii şi a luat-o din loc să fie singur pentru un timp. Toată lumea zice că-i mort, dar nu m-ar mira dacă Hector ar intra pe uşa aceea chiar acum, şi-ar arunca pălăria pe scaun şi-ar spune „OK, Jules, hai să ne-apucăm de treabă”.

Columbia a confirmat că negociaseră cu Hector şi Blaustein un contract pentru trei filme, care includea Codul Morse, precum şi alte două comedii de lung metraj. Nu se semnase încă nimic, a spus purtătorul lor de cuvânt, dar o dată ce s-ar fi stabilit toţi termenii contractului şi ei ar fi întrunit acordul ambelor părţi, studioul aştepta cu nerăbdare să îl primească pe Hector în familie. Afirmaţiile lui Blaustein, coroborate cu declaraţia celor de la Columbia, au discreditat

ideea că Hector ajunsese într-un impas în carieră, idee pe care unele ziare de scandal o promovaseră ca pe un posibil motiv de sinucidere. Dar faptele arătau că perspectivele lui Hector erau departe de a fi sumbre, încurcăturile de la Kaleidoscope nu i-au dărâmat moralul, cum anunţa Los Angeles Record pe 18 februarie 1929, şi, cum nu apăruse nicio scrisoare sau bilet care să susţină ipoteza că Hector îşi pusese capăt zilelor, teoria sinuciderii a început să piardă teren în faţa unei grămezi de speculaţii exagerate şi deducţii excentrice: răpiri ratate, accidente bizare, evenimente supranaturale, între timp, poliţia nu făcea niciun fel de progres pe filiera legăturii cu Hunt şi, deşi susţinea că urmăreşte câteva piste promiţătoare (Los Angeles Daily News, 7 martie 1929), niciun alt suspect n-a mai fost menţionat vreodată. Dacă Hector fusese omorât, nu existau destule dovezi pentru a acuza pe cineva de crimă. Dacă se omorâse el, nimeni nu putea înţelege de ce. Câţiva cinici au sugerat că dispariţia sa nu era decât o strategie de publicitate, un truc ieftin orchestrat de Harry Cohn de la Columbia ca să atragă atenţia asupra noii sale vedete, şi că lumea se putea aşteptam orice moment la o reapariţie miraculoasă, ceea ce părea să aibă o oarecare logică perversă, dar, cum zilele treceau şi Hector tot nu se întorcea, şi această teorie s-a dovedit a fi greşită, la fel ca toate celelalte. Toţi îşi dădeau cu părerea despre ce se întâmplase cu Hector, dar adevărul e că nimeni nu ştia nimic. Iar dacă cineva ştia totuşi ceva, acea persoană nu spunea nimic.

Cazul a fost pe prima pagină a ziarelor timp de aproximativ o lună şi jumătate, dar după aceea interesul a început să scadă. N-a mai apărut nimic nou de spus, nici vreo nouă pistă de investigat, şi în cele din urmă presa şi-a îndreptat atenţia spre alte chestiuni. Spre sfârşitul primăverii, Los Angeles Examiner a publicat primul dintr-o serie de articole care au apărut cu intermitenţă de-a lungul următorilor câţiva ani, în care se spunea că Hector fusese văzut în locuri îndepărtate şi puţin probabile – erau aşa-numitele întâlniri cu Hector –, dar toate astea nu erau decât nişte mărunţişuri, umpluturi neînsemnate îngropate în josul paginii cu horoscopul, un soi de glumă perpetuă pentru cei din interiorul lumii Hollywood-ului. Hector în Utica, New York, muncind ca organizator sindical. Hector în pampas, cu propriul său circ ambulant. Hector la mahala. În martie 1933, Randall Simms, ziaristul care îl intervievase pe Hector pentru Picturegoer cu cinci ani în urmă, a publicat în suplimentul de duminică al ziarului

Herald-Express un articol intitulat Ce s-o fi întâmplat cu Hector Mann? Articolul promitea informaţii noi despre caz, dar în afară de nişte aluzii la un disperat şi complicat triunghi amoros din care Hector ar fi putut sau nu să facă parte, era în esenţă o reluare a reportajelor care apăruseră în ziarele din Los Angeles în 1929. Un text asemănător, scris de un anume Dabney Strayhorn, a apărut într-un număr din 1941 al revistei Collier's şi o carte cu titlul de duzină Scandaluri şi mistere la Hollywood, apărută în 1957 şi scrisă de Frank C. Klebald, dedica dispariţiei lui Hector un capitol, care la o examinare mai atentă se dovedea a fi un plagiat aproape cuvânt cu cuvânt după articolul lui Strayhorn. S-ar putea ca de-a lungul anilor să se fi scris şi alte articole sau capitole de carte despre Hector, dar eu unul n-aveam cunoştinţă de existenţa lor. Nu aveam decât ce se afla în cutie şi în cutie se afla tot ce reuşisem să găsesc.

4

Trecuseră două săptămâni şi tot nu primisem niciun fel de veste de la Frieda Spelling. Mă aşteptasem la telefoane în toiul nopţii, scrisori prin curier rapid, telegrame, faxuri, pledoarii disperate să mă grăbesc să ajung la căpătâiul lui Hector, dar după paisprezece zile de tăcere am încetat să-i mai acord prezumţia de nevinovăţie. Scepticismul mi-a revenit şi, încet-încet, am ajuns înapoi de unde plecasem. Cutia a dispărut din nou în debara şi, după ce m-am fâţâit încoace şi-ncolo încă vreo săptămână sau zece zile, am reluat manuscrisul lui Chateaubriand şi am reînceput să-mi croiesc drum prin el. Fusesem scos din ritm timp de aproape o lună, dar, în afară de nişte rămăşiţe de dezamăgire şi dezgust, am reuşit să-mi scot din minte Tierra del Sueño. Hector era din nou mort. Murise în 1929 sau, dacă nu, murise alaltăieri. Nu conta care moarte era reală. Nu mai aparţinea acestei lumi, iar eu n-aveam să-l întâlnesc niciodată.

M-am închis din nou în mine însumi. Vremea se schimba tot timpul, alternând între perioade frumoase şi perioade urâte. Câte o zi sau două de soare strălucitor erau urmate de furtuni dezlănţuite; ploi torenţiale, apoi cer albastru, fără nor; vânt şi nici urmă de vânt, căldură şi răcoare, ceaţă destrămându-se în limpezime. La mine sus pe munte, era întotdeauna mai rece cu cinci grade decât în oraşul de la poale, dar şi aşa erau după-amiezi în care puteam sta liniştit numai în pantaloni scurţi şi tricou. În alte după-amiezi trebuia să aprind focul şi să mă înfofolesc în trei pulovere. Iunie s-a schimbat în iulie. Lucram deja

constant de vreo zece zile, reintrând treptat în vechiul meu ritm şi adunându-mi energia pentru ceea ce credeam că va fi ultimul efort. După un weekend prelungit, într-o zi m-am oprit din lucru mai devreme şi am mers cu maşina la Brattleboro să-mi fac cumpărăturile. Am petrecut vreo patruzeci de minute la Grand Union şi apoi, după ce mi-am încărcat plasele în cabina camionetei, m-am hotărât să mai zăbovesc puţin şi să merg la un film. A fost doar un impuls, un capriciu de moment care mi-a venit pe când stăteam în parcare, transpirând şi abia ţinându-mi ochii deschişi în soarele după-amiezii târzii. Terminasem cu lucrul pe ziua aceea şi nu aveam niciun motiv să nu-mi schimb planurile, niciun motiv să mă grăbesc înapoi acasă dacă n-aveam chef. Am ajuns la Cinema Latchis de pe Strada Principală chiar când începea prezentarea programului viitor, la filmul de la ora şase. Mi-am cumpărat o Coca-Cola şi o pungă de pop-corn, mi-am găsit un loc la mijlocul ultimului rând din spate şi am urmărit până la capăt un film din seria înapoi în viitor. S-a dovedit a fi atât ridicol, cât şi distractiv. După ce reprezentaţia s-a terminat, am decis să-mi prelungesc ieşirea luând cina la restaurantul coreean de vizavi. Mai mâncasem o dată acolo şi, dacă e să judecăm după standardele din Vermont, mâncarea nu era deloc rea.

Petrecusem două ore în întuneric şi, când am ieşit de la cinema, vremea se schimbase din nou. O altă metamorfoză bruscă: norii se adunaseră ameninţători, temperatura scăzuse în jur de zece grade, vântul începuse să sufle. După o zi cu soare strălucitor şi intens, la ora aceea ar fi trebuit să mai fie ceva lumină pe cer, dar soarele dispăruse înainte de asfinţit şi ziua lungă de vară se transformase într-o seară răcoroasă şi umedă. Când am traversat strada, deja ploua şi am intrat în restaurant, iar după ce m-am aşezat la una din mesele de lângă fereastră şi mi-am comandat mâncarea, m-am uitat cum se înteţeşte furtuna de-afară. O pungă de hârtie îşi luă zborul de pe jos şi se izbi de geamul de la Sam's Army-Navy Store; o doză de apă minerală goală se rostogoli cu zgomot pe stradă în jos, către râu; gloanţe de ploaie răpăiau pe trotuar. Am început cu un platou de kimchi, însoţind fiecare a doua îmbucătură cu câte o înghiţitură de bere. Mâncarea avea un gust picant, care-ţi ardea limba, iar când am trecut la felul principal, am continuat să înmoi carnea în sos iute, ceea ce a însemnat că am continuat să beau bere. În total trebuie să fi dat pe gât trei sticle, poate patru, şi, pe când am ajuns să achit nota de plată, eram puţin mai

ameţit decât ar fi fost cazul. Destul de treaz ca să merg drept, cred, destul de treaz ca să-mi treacă prin minte gânduri lucide despre traducere, dar probabil nu destul de treaz ca să conduc.

Cu toate astea, n-am de gând să dau vina pe bere pentru ce s-a întâmplat. Îmi vor fi fost reflexele un pic încetinite, dar au mai existat şi alte aspecte şi mă îndoiesc că deznodământul ar fi fost altul dacă berea ar fi fost scoasă din ecuaţie. Când am ieşit din restaurant, afară încă turna şi, după ce-am fugit cele câteva sute de metri care mă despărţeau de parcarea municipală, eram ud până la piele. N-a ajutat nici faptul că am tot scotocit după chei, încercând să le scot din buzunarul pantalonilor uzi, şi nici că, după ce am reuşit să le apuc şi să le trag afară, le-am scăpat imediat într-o baltă. Asta a însemnat şi mai mult timp pierdut, fiindcă a trebuit să mă las pe vine şi să le caut în întuneric, iar când, într-un final, m-am ridicat şi m-am suit în camionetă, eram la fel de ud ca un ins care tocmai făcuse un duş cu hainele pe el. Daţi vina pe bere, dar daţi vina şi pe hainele acelea ude, şi pe apa care-mi picura întruna în ochi. A trebuit să-mi iau tot timpul o mână de pe volan ca să-mi şterg fruntea şi dacă adăugaţi asta la neajunsurile unui sistem de dezaburire prost (care mă silea ca, atunci când nu-mi ştergeam fruntea, să-mi folosesc aceeaşi mână ca să şterg parbrizul înceţoşat) şi complicaţi problema cu nişte ştergătoare de parbriz proaste (când nu sunt oare proaste?), condiţiile acelei nopţi nu erau tocmai cele care să-ţi garanteze o călătorie fără probleme.

Ironia e că îmi dădeam seama de toate astea. Deşi tremuram în hainele acelea ude şi eram nerăbdător să ajung acasă şi să mă schimb în ceva mai călduros, am făcut totuşi un efort conştient să şofez cât mai încet posibil. Asta m-a salvat, bănuiesc, dar la fel de bine se poate să fi fost şi cauza accidentului. Dacă aş fi condus mai repede, aş fi fost probabil mai alert, mai pe fază la neprevăzutul şoselei, dar aşa, după un timp mintea a început să-mi hoinărească şi în cele din urmă am căzut într-una dintre meditaţiile acelea lungi şi fără rost care au tendinţa să te cuprindă numai atunci când eşti singur în maşină. Cea de faţă, dacă ţin bine minte, era despre cuantificarea actelor efemere ale vieţii de zi cu zi. Cât timp petrecusem în ultimii patruzeci de ani legându-mi şireturile la pantofi? Câte uşi deschisesem şi închisesem? Cât de des strănutasem? Câte ore pierdusem căutând lucruri pe care nu le-am putut găsi? De câte ori îmi lovisem degetul mare de la picior sau dădusem cu capul de ceva sau clipisem ca să scap de ceva ce-mi

intrase în ochi? Mi s-a părut un exerciţiu foarte plăcut şi am tot lungit lista în timp ce înaintam împroşcând prin întuneric. La vreo douăzeci de mile de Brattleboro, pe o porţiune dreaptă de şosea, între oraşele T… şi West T, cu doar trei mile înainte de bifurcaţia care mă ducea pe drumul forestier spre casă, am văzut ochii unui animal strălucind în lumina farurilor. O secundă mai târziu am văzut că era un câine. Era la vreo douăzeci sau treizeci de metri în faţă – o creatură plouată şi ca vai de lume, bâjbâind prin noapte. Dar, spre deosebire de ceea ce fac majoritatea câinilor când se rătăcesc, nu mergea pe marginea drumului, ci mărşăluia chiar pe centru – sau puţin spre centru-stânga –, ceea ce-l plasa chiar în mijlocul benzii mele. Am virat ca să-l evit şi în acelaşi moment am apăsat pe frână. Probabil că n-ar fi trebuit s-o fac, dar, înainte s-apuc să mă opresc, o făcusem deja şi, pentru că suprafaţa şoselei era uleioasă şi udă de la ploaie, cauciucurile n-au mai avut aderenţă. Am derapat dincolo de linia galbenă şi, până să apuc să mă redresez, camioneta s-a înfipt într-un stâlp de telegraf.

Aveam centură de siguranţă, dar din cauza zdruncinăturii braţul stâng mi s-a izbit de volan, iar din cumpărăturile care-şi luaseră dintr-odată zborul din plase o conservă de bulion a ţâşnit şi m-a nimerit în bărbie. Mă durea faţa ca dracu', braţul îmi pulsa, dar încă îmi puteam îndoi mâna, încă îmi puteam deschide şi închide gura, aşa că am ajuns la concluzia că nu-mi rupsesem nimic. Ar fi trebuit să mă simt uşurat, norocos că scăpasem fără răni grave, dar nu prea aveam chef să văd partea bună a lucrurilor şi să mă gândesc cât de rău ar fi putut să fie. Era destul de rău oricum şi eram furios pe mine că accidentasem camioneta. Un far era distrus, aripa maşinii era îndoită, partea din faţă era turtită. Motorul mergea încă, dar când am încercat să dau în spate şi să plec, am descoperit că roţile din faţă îmi erau pe jumătate înfundate în noroi. Mi-au trebuit douăzeci de minute de opinteli în ploaie şi mocirlă ca să le scot de-acolo şi, când în cele din urmă am reuşit, eram prea ud şi prea epuizat ca să mai am chef să strâng cumpărăturile care se împrăştiaseră peste tot prin cabină. M-am aşezat doar la volan, m-am întors pe şosea şi am luat-o din loc. După cum mi-am dat seama mai târziu, am terminat drumul spre casă cu o pungă de mazăre îngheţată la şale.

Când am tras în faţa casei, era deja trecut de unsprezece. Tremuram tot în hainele de pe mine, mă dureau maxilarul şi braţul şi eram într-o dispoziţie îngrozitoare. Se spune că trebuie să prevezi

neprevăzutul, dar, o dată ce neprevăzutul se întâmplă, ultimul lucru la care te aştepţi e să se întâmple din nou. Eram cu garda lăsată şi, pentru că mă gândeam încă la câine şi la stâlpul de telegraf, rememorând detaliile accidentului în timp ce coboram din camionetă, n-am observat maşina parcată în stânga casei. Farul meu nu bătea în direcţia aceea, iar când am oprit motorul şi am stins luminile, totul în jurul meu s-a scufundat în beznă. Ploaia se potolise, dar mai cernea încă şi nici în casă nu era vreo lumină aprinsă. Gândindu-mă că mă voi întoarce înainte de lăsarea întunericului, nu catadicsisem să aprind becul de deasupra uşii de la intrare. Cerul era negru. Pământul era negru. Am orbecăit până la casă, mai mult din amintire şi pe pipăite, căci de văzut nu vedeam nimic.

În sudul Vermontului se obişnuia să-ţi laşi casa neîncuiată, dar eu n-o făceam. O zăvoram de fiecare dată când ieşeam. Era un ritual încăpăţânat de care refuzam să mă dezbar, chiar dacă nu plecam decât pentru cinci minute. Acum, când scotoceam după chei a doua oară în seara aceea, am înţeles cât de idioate erau precauţiile astea. Mă încuiasem practic afară din propria mea casă. Aveam deja cheile în mână, dar erau şase pe inel şi habar n-aveam care era cea bună. Am pipăit uşa, încercând să localizez broasca. După ce-am găsit-o, am ales la întâmplare una dintre chei şi am vârât-o în gaură. A intrat pe jumătate, după care s-a înţepenit. Urma să încerc alta, dar înainte de asta trebuia s-o scot pe prima, ceea ce a necesitat mult mai multe răsuciri decât anticipasem. În cele din urmă, chiar când să desţepenesc din broască ultimul dinte al cheii, aceasta s-a smucit uşor şi toată legătura mi-a alunecat din mână. A căzut zornăind pe treptele de lemn, după care a sărit Dumnezeu ştie unde, în întuneric. Aşa că drumul s-a sfârşit la fel cum începuse: cu mine târându-mă în patru labe, înjurând în barbă şi căutând un mănunchi de chei invizibile.

Nu cred că trecuseră mai mult de două sau trei secunde, când în curte se aprinse o lumină. Mi-am ridicat privirea întorcându-mi instinctiv capul spre lumină, şi, înainte să apuc să mă sperii, înainte chiar să-mi dau seama ce se petrece, am văzut că acolo se afla o maşină – o maşină care n-avea ce să caute pe proprietatea mea – şi că din ea se dădea jos o femeie. Aceasta a deschis o umbrelă mare şi roşie, a trântit portiera în urma ei şi lumina s-a stins.

Vă pot ajuta cu ceva? a zis ea. M-am ridicat precipitat în picioare şi în aceeaşi secundă s-a aprins o altă lumină. Femeia avea o lanternă

aţintită spre faţa mea.

Tu cine dracu' mai eşti? am întrebat-o.

Nu mă cunoaşteţi, mi-a răspuns, dar o cunoaşteţi pe persoana care m-a trimis.

Nu-i suficient. Spune-mi cine eşti sau chem poliţia.

Numele meu e Alma Grund. Vă aştept aici de mai mult de cinci ore, domnule Zimmer, şi trebuie să vă vorbesc.

Şi cine e persoana care te-a trimis?

Frieda Spelling. Starea lui Hector e foarte proastă. Vrea să ştiţi asta şi m-a rugat să vă spun că nu mai e timp de pierdut.

Am găsit cheile cu lanterna ei şi, după ce-am deschis uşa şi-am intrat în casă, am aprins luminile din camera de zi. Alma Grund m-a urmat. Era o femeie scundă, undeva la treizeci şi cinci-patruzeci de ani, îmbrăcată într-o bluză de mătase albastră şi pantaloni gri, croiţi pe corp. Păr castaniu, nu foarte lung, tocuri înalte, ruj roşu-aprins şi o geantă mare de piele aruncată pe umăr. Când a venit mai la lumină, am văzut că avea un semn din naştere pe faţă, în partea stângă. Era o pată purpurie aproape cât un pumn de mare, destul de lungă şi destul de lată ca să semene cu harta unui ţinut imaginar: o masă compactă şi decolorată care-i acoperea mai mult de jumătate de obraz, începând din colţul ochiului şi coborând până la maxilar. Era coafată în aşa fel încât să şi-o acopere aproape în totalitate şi îşi ţinea capul înclinat într-un unghi nefiresc, pentru a împiedica părul să se mişte. Bănuiesc că era un gest adânc înrădăcinat, un obicei dobândit după o viaţă marcată de timiditate, care îi dădea un aer de stângăcie şi vulnerabilitate, o înfăţişare de fată sfioasă, care preferă să se uite în jos, la covor, decât să-ţi întâlnească privirea.

Dacă aş fi întâlnit-o în orice alt moment, probabil că aş fi vrut să stau de vorbă cu ea – dar nu în noaptea aceea. Eram prea enervat, prea bulversat de ce se întâmplase deja, şi singurul lucru pe care mi-l doream era să-mi dau jos hainele de pe mine, să fac o baie fierbinte şi să merg la culcare, închisesem uşa în urma mea după ce aprinsesem luminile în camera de zi. Am deschis-o apoi din nou şi am rugat-o politicos să plece.

Acordaţi-mi doar cinci minute, a zis ea. Vă pot explica totul.

Nu-mi plac oamenii care-mi încalcă proprietatea, i-am spus, şi nu-mi place nici când oamenii se reped la mine în toiul nopţii. Nu vrei să mă forţezi să te-arunc pe uşă afară, nu-i aşa?

În acel moment şi-a ridicat privirea spre mine, surprinsă de vehemenţa mea şi înfricoşată de furia care-mi răzbătea din voce.

Credeam că vreţi să-l vedeţi pe Hector, mi-a zis, mai înaintând câţiva paşi în timp ce rostea aceste cuvinte, dar îndepărtându-se de uşă, în caz că aveam de gând să-mi duc ameninţarea la îndeplinire. Când s-a întors din nou cu faţa spre mine, am putut să-i văd partea dreaptă. Din acel unghi arăta cu totul altfel şi am sesizat că avea o fizionomie delicată, rotundă, cu pielea foarte fină. Departe de a fi urâtă, până la urmă; probabil aproape drăguţă. Ochii îi erau de un albastru închis şi trădau o inteligenţă vioaie, neastâmpărată, care-mi amintea puţin de Helen.

Nu mai sunt deloc interesat de ce are de spus Frieda Spelling, am zis. M-a făcut să aştept prea mult şi am avut mult de furcă până să-mi revin. N-am intenţia să mai fac încă o dată aceeaşi greşeală. Prea multă speranţă. Prea multă dezamăgire. N-am destulă energie pentru aşa ceva. Din punctul meu de vedere, povestea s-a sfârşit. Înainte să-mi poată răspunde, mi-am terminat mica tiradă servindu-i o mârlănie de despărţire. Mă duc să fac o baie, i-am spus. Sper să nu te mai găsesc aici când sunt gata. Fii bună, te rog, şi închide uşa în urma ta când pleci.

I-am întors spatele şi m-am îndreptat spre scări, hotărât s-o ignor şi să mă spăl pe mâini de toată afacerea. Pe la jumătatea treptelor, am auzit-o spunând:

Aţi scris o carte minunată, domnule Zimmer. Aveţi dreptul să ştiţi povestea adevărată şi am nevoie de ajutorul dumneavoastră. Dacă nu mă ascultaţi, se vor întâmpla lucruri cumplite. Acordaţi-mi numai cinci minute. E tot ce vă cer.

Termenii în care-şi prezenta cazul erau cum nu se poate mai melodramatici, dar n-aveam de gând să mă las afectat de acest lucru. Când am ajuns în capul scărilor, m-am întors şi i-am vorbit din loggie.

N-am să-ţi dau nici cinci secunde, i-am zis. Dacă vrei să vorbeşti cu mine, sună-mă mâine. Sau mai bine scrie-mi o scrisoare. Nu prea mă descurc la telefon. După care, fără să binevoiesc să-i aştept reacţia, am intrat în baie şi am încuiat uşa.

Am stat în vană cincisprezece sau douăzeci de minute. Dacă punem la socoteală şi cele trei sau patru minute cât mi-a luat să mă şterg, încă două să-mi examinez bărbia în oglindă şi apoi încă şase sau şapte să pun pe mine alt rând de haine, probabil c-am stat sus vreo jumătate de oră. Nu era nicio grabă. Ştiam că va fi tot acolo când voi

coborî şi eram încă îngrozitor de prost dispus, clocoteam încă de ură şi violenţă înăbuşite. Nu-mi era teamă de Alma Grund, dar mă înspăimânta furia mea şi nu puteam şti de ce mai eram în stare. Mai avusesem şi răbufnirea aceea de la familia Tellefson, din primăvara precedentă, dar de atunci stătusem ascuns şi îmi pierdusem obiceiul de a vorbi cu străinii. Singura persoană cu care ştiam cum să mă comport eram eu însumi, dar eu nu eram de fapt nimeni şi nu eram de fapt în viaţă. Nu eram decât cineva care se prefăcea a fi în viaţă, un om mort care-şi petrecea zilele traducând cartea unui om mort.

Când am apărut în loggie, a început cu un şuvoi de scuze, ridicându-şi privirea spre mine, rugându-mă să o iert pentru proastele ei maniere şi explicându-mi cât de rău îi părea că dăduse buzna peste mine fără să mă prevină. Mi-a zis că nu era genul care stă noaptea la pândă pe lângă casele oamenilor şi nu voise să mă sperie. La ora şase, când bătuse la uşa mea, soarele era încă pe cer. Presupusese – în mod eronat – că voi fi acasă, iar dacă a sfârşit prin a aştepta în curte atâtea ore, era numai din cauză că îşi imaginase că mă voi întoarce dintr-o clipă într-alta.

Pe când coboram scările, îndreptându-mă spre camera de zi, am văzut că-şi pieptănase părul şi-şi dăduse cu un strat proaspăt de ruj. Acum arăta mai stăpână pe ea – mai puţin neglijentă, mai puţin nesigură – şi mi-am dat seama, chiar în timp ce mergeam înspre ea, invitând-o să ia loc, că nu era chiar aşa de neajutorată şi intimidată cum o crezusem.

N-am de gând să te ascult până nu-mi răspunzi la nişte întrebări, i-am spus. Dacă sunt mulţumit de ce-mi spui, te voi lăsa să vorbeşti. Dacă nu, am să te rog să pleci şi nu vreau să te mai văd vreodată în faţa ochilor. Ne-am înţeles?

Vreţi răspunsuri lungi sau scurte?

Scurte. Cât se poate de scurte.

Spuneţi-mi doar cu ce să încep şi voi face tot ce-mi stă în putinţă.

Primul lucru pe care vreau să-l ştiu e de ce Frieda Spelling nu mi-a mai răspuns la scrisoare.

A primit a doua scrisoare de la dumneavoastră, dar, chiar când să vă răspundă, s-a întâmplat ceva care a împiedicat-o să o facă.

Timp de o lună?

Hector a căzut pe scări. Într-o parte a casei Frieda stătea la birou

cu stiloul în mână, iar într-altă parte a casei Hector se îndrepta spre scări. E ciudat cât de apropiate au fost cele două întâmplări. Frieda a apucat să scrie patru cuvinte – Dragă domnule profesor Zimmer – şi în acel moment Hector s-a împiedicat şi a căzut. Şi-a rupt piciorul în două locuri. Şi-a fisurat şi nişte coaste, într-o parte a capului a avut o umflătură urâtă. A venit un elicopter la ranch şi l-au dus la spitalul din Albuquerque. În timpul operaţiei la picior a suferit un infarct. L-au transportat la secţia de cardiologie şi apoi, chiar când se părea că îşi revine, s-a îmbolnăvit de pneumonie. A fost în pragul morţii timp de două săptămâni. De trei sau patru ori am crezut că-l pierdem. Pur şi simplu n-a fost posibil să vă scrie, domnule Zimmer. Prea se întâmplau multe şi Frieda nu s-a putut gândi la nimic altceva.

E încă în spital?

A venit acasă ieri. Am luat primul avion azi-dimineaţă, am aterizat la Boston pe la două şi jumătate, am închiriat o maşină şi am pornit-o încoace. E mai rapid decât o scrisoare, nu-i aşa? O singură zi în loc de trei sau patru, poate cinci. În cinci zile Hector poate să nici nu mai fie.

De ce n-ai pus mâna pe telefon să mă suni?

N-am vrut să risc. Aţi fi putut foarte simplu să-mi trântiţi receptorul în nas.

Şi de ce ţi-ar păsa? Asta e următoarea mea întrebare. Cine eşti şi de ce eşti implicată în toate astea?

Îi ştiu de când m-am născut. Sunt foarte apropiată de ei.

Doar nu eşti fiica lor.

Sunt fiica lui Charlie Grund. Poate nu-i mai ţineţi minte numele, dar sunt sigură că l-aţi întâlnit. Probabil l-aţi văzut de zeci de ori.

Cameramanul.

Exact. El a filmat toate peliculele lui Hector la Kaleidoscope. Când Hector şi Frieda au hotărât să se apuce din nou de făcut filme, a părăsit California şi s-a dus să locuiască la ranch. Asta se întâmpla în 1940. În 1946 s-a însurat cu mama. Acolo m-am născut, acolo am crescut. E un loc important pentru mine, domnule Zimmer. Tot ce sunt vine de-acolo.

Şi n-ai plecat niciodată?

Am plecat la şcoală şi la internat la cincisprezece ani. Apoi la facultate. După aceea am locuit în diferite oraşe. New York, Londra, Los Angeles. M-am măritat şi am divorţat, am avut tot felul de slujbe, am

făcut tot felul de lucruri.

Dar acum locuieşti la ranch.

M-am întors acum vreo şapte ani. Mama a murit şi am venit acasă pentru înmormântare. După aceea am hotărât să rămân. Charlie a murit câţiva ani mai târziu, dar eu sunt încă acolo.

Şi ce faci?

Scriu biografia lui Hector. Mi-a luat şase ani şi jumătate, dar sunt aproape gata.

Încet-încet, lucrurile încep să se lege.

Bineînţeles că se leagă. Credeţi c-aş fi călătorit două mii patru sute de mile ca să nu vă spun tot?

Asta-i întrebarea care urmează. De ce eu? Dintre toţi oamenii din lumea aceasta, de ce m-ai ales tocmai pe mine?

Pentru că am nevoie de un martor. În carte vorbesc despre lucruri pe care nu le-a mai văzut nimeni şi afirmaţiile mele nu vor fi credibile dacă nu am pe cineva care să mi le susţină.

Dar nu trebuie să fiu eu acela. Poate fi oricine. În felul tău prevăzător şi ocolit, tocmai mi-ai spus că acele filme târzii există. Dacă mai există lucrări de-ale lui Hector care trebuie vizionate, ar trebui să contactezi un specialist în cinematografie şi să îl rogi să le urmărească. Ai nevoie de o autoritate care să se pună chezaş pentru tine, cineva cu reputaţie în domeniu. Eu sunt doar un amator.

Poate că nu sunteţi critic de film profesionist, dar sunteţi expert în comediile lui Hector Mann. Aţi scris o carte extraordinară, domnule Zimmer. Nimeni nu va scrie niciodată mai bine despre filmele acelea. E o lucrare de referinţă.

Până în acel moment îmi acordase toată atenţia. Plimbându-mă încoace şi încolo prin faţa canapelei pe care stătea, mă simţisem ca un procuror interogând un martor. Avantajul fusese de partea mea, iar ea mă privise direct în ochi în timp ce-mi răspundea la întrebări. Acum, dintr-odată, se uită la ceas, începu să se agite şi am simţit că nu mai era aceeaşi atmosferă.

E târziu, zise ea.

I-am interpretat greşit comentariul, crezând că vrea să spună că se săturase. Ceea ce, dată fiind situaţia, mi s-a părut ridicol, un lucru cu totul absurd.

Tu eşti cea care a început toate astea, i-am spus. Sper că n-ai de gând să mă laşi baltă chiar acum. Tocmai ce ne încălzeam.

E unu şi jumătate. Avionul decolează din Boston la şapte şi-un sfert. Dacă plecăm într-o oră, probabil că-l prindem.

Ce tot vorbeşti acolo?

Doar nu credeţi c-am venit până în Vermont numai ca să stau la taclale? Vă iau cu mine înapoi în New Mexico. Am crezut că v-aţi dat seama.

Glumeşti.

E o călătorie lungă. Dacă mai aveţi întrebări, vă voi răspunde pe drum. Până ajungem acolo, veţi şti tot ce ştiu şi eu. Promit.

Eşti prea deşteaptă ca să-ţi închipui că aş fi dispus să fac una ca asta. Nu acum. Nu în toiul nopţii.

Trebuie s-o faceţi. Filmele acelea vor fi distruse la douăzeci şi patru de ore după moartea lui Hector. Şi nu-i exclus să fie mort deja. Ar fi putut muri astăzi, în timp ce eu veneam încoace. De ce nu-nţelegeţi, domnule Zimmer? Dacă nu plecăm acum, s-ar putea să nu mai avem destul timp.

Uiţi ce i-am spus Friedei în ultima scrisoare. Nu servesc avioane. Sunt împotriva religiei mele.

Fără o vorbă, Alma Grund îşi băgă mâna în geantă şi scoase de-acolo o punguţă albă de hârtie. Avea pe ea un însemn albastru şi verde şi sub imagine erau scrise câteva rânduri. De unde stăteam, n-am putut descifra decât un singur cuvânt, dar era şi singurul cuvânt de care aveam nevoie ca să ghicesc ce conţinea punga. Farmacie.

N-am uitat, a zis ea. Am adus nişte Xanax care să vă facă să vă simţiţi mai bine. Asta vă place să folosiţi, nu?

De unde ştii despre asta?

Aţi scris o carte nemaipomenită, dar asta nu înseamnă că puteam avea încredere în dumneavoastră. A trebuit să fac nişte săpături şi să vă verific. Am dat câteva telefoane, am scris câteva scrisori, v-am citit celelalte cărţi. Ştiu prin ce-aţi trecut şi îmi pare foarte rău – îmi pare foarte rău pentru ce s-a întâmplat cu soţia şi fiii dumneavoastră. Trebuie să fi fost groaznic.

N-ai niciun drept. E dezgustător să-ţi bagi nasul în viaţa cuiva în halul ăsta. Năvăleşti aici, cerându-mi ajutorul, şi apoi, dintr-odată, îmi spui asta? De ce te aş ajuta? Mă faci să vărs.

Frieda şi Hector nu mi-ar fi permis să vă invit dacă n-ar fi ştiut cine sunteţi. A trebuit s-o fac pentru ei.

N-am să înghit aşa ceva. N-am să înghit niciun cuvânt din

tâmpeniile pe care mi le spui.

Suntem de aceeaşi parte a baricadei, domnule Zimmer. N-ar trebui să ţipăm unul la altul. Ar trebui să colaborăm ca nişte prieteni.

Nu sunt prietenul tău. Nu sunt nimic pentru tine. Nu eşti decât o fantomă care a apărut din noapte şi acum tare mi-aş dori să te întorci acolo şi să mă laşi în pace.

Nu pot să fac asta. Trebuie să vă iau cu mine şi trebuie să plecăm acum. Vă rog, nu mă faceţi să vă ameninţ. E-un mod atât de stupid de a rezolva situaţia.

Habar n-aveam ce voia să spună. Eram cu vreo douăzeci de centimetri mai înalt şi aveam cel puţin douăzeci de kilograme mai mult decât ea – un bărbat de dimensiuni redutabile pe punctul de a-şi pierde cumpătul, o cantitate necunoscută care ar fi putut izbucni violent în orice moment – şi tot ea era cea care-mi vorbea mie despre ameninţări. Am rămas unde eram, uitându-mă la ea de la locul meu, de lângă soba de lemne. Eram la vreo trei sau patru metri unul de altul şi, chiar când s-a ridicat de pe canapea, o nouă rafală de ploaie s-a năpustit asupra acoperişului, răpăind pe ţigle ca şi când le-ar fi bombardat cineva cu pietre. A tresărit la zgomot, uitându-se prin cameră cu o privire speriată şi perplexă, şi în acel moment am ştiut ce urma să se întâmple. N-aş putea să explic de unde provenea această certitudine, dar, orice fel de premoniţie sau vigilenţă extrasenzorială mă vor fi cuprins când i-am văzut privirea, am ştiut că avea un pistol în geantă şi am ştiut că în următoarele trei sau patru secunde îşi va băga mâna dreaptă în acea geantă şi-l va scoate de-acolo.

A fost una dintre clipele cele mai sublim îmbătătoare din viaţa mea. Mă aflam cu un pas în faţa realităţii, cu câţiva centimetri dincolo de limitele propriului meu trup, iar când evenimentul s-a întâmplat exact aşa cum mi l-am imaginat, m-am simţit de parcă pielea mi-ar fi devenit transparentă. Nu mai ocupam loc în spaţiu, ci mă topeam în el. Ce era în jurul meu era şi în interiorul meu şi nu trebuia decât să mă uit în mine însumi pentru a vedea lumea.

Pistolul îi era în mână. Era un mic revolver argintiu, cu mâner de sidef, pe jumătate cât pistoalele cu capse cu care mă jucasem în copilărie. Când s-a întors înspre mine şi şi-a ridicat braţul, am văzut că mâna îi tremura.

Asta nu sunt eu, a zis ea. Nu-mi stă în fire aşa ceva. Spuneţi-mi să-l pun deoparte şi am s-o fac. Dar trebuie să plecăm acum.

Era prima dată când aveam un pistol aţintit asupră-mi şi mă minunam cât de în largul meu mă simţeam, cât de firesc acceptam posibilităţile momentului. O mişcare greşită, un cuvânt greşit, şi puteam muri fără motiv. Gândul ar fi trebuit să mă înspăimânte. Ar fi trebuit să mă împingă s-o iau la goană, dar n-am simţit niciun imbold s-o fac, niciun chef să opresc ceea ce se întâmpla. Mi se deschisese în faţă o frumuseţe imensă şi înfricoşătoare şi nu voiam decât să continui să mă uit la ea, să continui să mă uit în ochii acestei femei cu ciudata ei faţă dublă, amândoi în picioare în acea cameră, ascultând picăturile de ploaie cum răpăie deasupra noastră ca zece mii de tobe ce asmut diavolii nopţii.

Hai, trage, i-am spus. Mi-ai face un mare serviciu.

Vorbele mi-au ieşit pe gură fără să-mi dau seama. Mi-au sunat aspre şi cumplite, genul de lucru pe care numai o persoană cu nervii zdruncinaţi l-ar spune, dar, o dată ce le-am auzit, am priceput că n-aveam nici cea mai mică intenţie să retractez. Mi-au plăcut. M-a cucerit directeţea şi francheţea lor, felul hotărât şi frust în care abordau dilema cu care mă confruntam, în ciuda curajului pe care mi l-au dat acele cuvinte, tot nu sunt sigur ce voiau să spună. Chiar îi ceream să mă ucidă? Sau căutam o modalitate de a o face să se răzgândească şi de a mă asigura astfel că nu voi fi omorât? Îmi doream într-adevăr să apese pe trăgaci sau voiam să-i forţez mâna şi să o manipulez astfel încât să lase arma? Mi-am pus întrebările astea de multe ori în ultimii unsprezece ani, dar n-am reuşit să găsesc un răspuns clar. Tot ce ştiu e că nu-mi era frică. Revolverul pe care Alma Grund l-a scos şi l-a îndreptat înspre pieptul meu nu mi-a provocat teamă, ci fascinaţie. Am înţeles că gloanţele din acel pistol purtau în ele un gând care nu-mi mai trecuse niciodată prin minte. Lumea era plină de găuri, de mici deschizături de nonsens, de fisuri microscopice prin care mintea putea să se strecoare, şi, o dată ce te găseai de cealaltă parte a acestor găuri, erai eliberat de tine însuţi, eliberat de propria ta viaţă, eliberat de propria ta moarte, eliberat de tot ceea ce ţinea de tine. În acea noapte eu dădusem peste una dintre ele în camera mea de zi. Mi se arătase sub forma unui pistol şi acum, că eram în interiorul acelui pistol, nu-mi mai păsa dacă ies sau nu. Eram perfect calm şi perfect nebun, perfect pregătit să accept orice mi-ar fi oferit clipa. O indiferenţă de asemenea proporţii e rară şi, pentru că nu poate fi atinsă decât de cineva care e gata să renunţe la ceea ce este, impune

respect. Stârneşte admiraţia şi teama celor ce îl privesc.

Îmi amintesc totul până în acel punct, până în momentul în care am rostit acele vorbe şi puţin din ce s-a întâmplat în continuare, dar apoi filmul devine destul de neclar. Ştiu că am ţipat la ea, lovindu-mă peste piept şi provocând-o să tragă, dar nu mai ţin minte dacă am făcut asta înainte ca ea să înceapă să plângă sau după. Şi nici ce-a zis ea nu mai ţin minte. Ceea ce înseamnă, probabil, că eu am vorbit cel mai mult, dar cuvintele se năpusteau afară din mine atât de repede, încât abia dacă mai ştiam ce spun. Cel mai important însă e că o înspăimântasem. Nu se aşteptase să răstorn situaţia şi, când mi-am ridicat privirea de pe pistol şi m-am uitat din nou în ochii ei, am văzut că nu avea curajul să mă ucidă. Totul era doar o cacealma de o disperare copilărească, iar când am pornit înspre ea, şi-a coborât imediat braţul. Din gât i-a scăpat un sunet ciudat – un fel de respiraţie înăbuşită, sugrumată, un zgomot indescriptibil, ceva între geamăt şi suspin – şi, în timp ce continuam s-o bombardez cu sarcasmele şi insultele mele necontenite, urlându-i să se grăbească şi să-şi isprăvească treaba, mi-am dat seama – mi-am dat seama la modul absolut, dincolo de orice umbră de îndoială – că pistolul nu era încărcat. Nu pretind nici de data asta că aş şti de unde am avut această certitudine, dar în clipa în care am văzut-o lăsându-şi braţul în jos, am înţeles că nu mi se va întâmpla nimic şi am simţit nevoia s-o pedepsesc pentru asta, s-o fac să plătească pentru faptul că se prefăcuse a fi ceva ce nu era de-adevăratelea.

Toate acestea s-au întâmplat în câteva secunde – o viaţă întreagă redusă la câteva secunde. Am făcut un pas, apoi încă unul, şi dintr-odată m-am năpustit asupra ei, răsucindu-i braţul şi smulgându-i pistolul din mână. Nu mai era îngerul morţii, dar acum ştiam ce gust avea moartea şi, în demenţa secundelor ce au urmat, am făcut ceea ce a fost cu siguranţă cel mai sălbatic şi mai bizar lucru pe care l-am făcut vreodată. Doar ca să-i demonstrez. Doar ca să-i arăt că eram mai puternic decât ea. I-am luat pistolul, m-am dat câţiva metri în spate şi apoi mi l-am pus la tâmplă. Nu avea, bineînţeles, niciun glonţ în el, dar ea nu ştia că eu ştiu şi voiam să mă folosesc de asta ca s-o umilesc, să-i ofer imaginea unui om căruia nu îi e frică să moară. Ea începuse bâlciul, dar eu eram cel care-l termina. Ţin minte că ţipa deja, încă mai aud cum ţipa şi mă implora să n-o fac, dar acum nimic nu mai putea să mă oprească. Mă aşteptam să aud un clic, urmat probabil de un ecou

scurt şi percutant venind din interiorul gol. Am pus degetul pe trăgaci, i-am aruncat Almei Grund ceva ce trebuie să fi fost un rânjet grotesc şi greţos şi am început să apăs. Oh, Doamne, a strigat ea. Oh, Doamne, nu face una ca asta. Am apăsat, dar trăgaciul nu s-a urnit. Am încercat din nou şi din nou nu s-a întâmplat nimic. Am presupus că se înţepenise trăgaciul, dar când am coborât arma să mă uit ca lumea la ea, am priceput în cele din urmă care era problema. Avea siguranţa pusă. În pistol erau gloanţe şi arma avea siguranţa pusă. Uitase să-i dea drumul. Dacă n-ar fi fost greşeala asta, unul din gloanţe ar fi ajuns în capul meu.

S-a aşezat pe canapea şi a continuat să plângă, cu capul în mâini. Nu ştiam cât va dura, dar bănuiam că, o dată ce se va linişti, se va ridica şi va pleca. Ce altceva îi rămânea de făcut? Aproape că-mi zburasem creierii din cauza ei, iar acum, că pierduse acea dezgustătoare înfruntare de voinţe, nu-mi imaginam că va fi în stare să-mi mai adreseze vreun cuvânt.

Mi-am pus pistolul în buzunar. De îndată ce nu l-am mai atins, am simţit cum nebunia începe să mi se scurgă din trup. N-a rămas decât groaza – un soi de senzaţie fierbinte, tactilă, amintirea mâinii mele drepte încercând să apese trăgaciul, ţinând metalul greu lipit de creştet. Că nu aveam o gaură în creştet în acel moment nu se datora decât faptului că eram prost şi norocos, că, o dată-n viaţă, norocul câştigase în faţa prostiei. Fusesem la un pas de a mă sinucide. O serie de accidente îmi furaseră viaţa şi apoi mi-o dăduseră înapoi, iar în acest interval, în minuscula pauză dintre cele două momente, viaţa mi se transformase complet.

Când şi-a ridicat în cele din urmă capul, Almei îi şiroiau încă lacrimile pe obraji. Machiajul îi era tot mânjit, lăsând un zigzag de dungi negre prin mijlocul semnului din naştere, iar ea arăta atât de răvăşită, atât de distrusă de catastrofa pe care singură şi-o provocase, încât aproape că mi-a fost milă de ea.

Du-te şi spală-te, i-am spus. Arăţi groaznic. M-a mişcat faptul că n-a zis nimic. Era o femeie care credea în cuvinte, care nu se îndoia de abilitatea ei de a ieşi din cele mai dificile situaţii prin felul în care vorbea, dar când i-am dat acest ordin, s-a ridicat în tăcere de pe canapea şi a făcut ce-i spusesem să facă, doar cu o vagă urmă de zâmbet pe faţă şi o ridicare imperceptibilă din umeri, în timp ce se îndepărta, căutând drumul spre baie, am simţit cât de serios fusese înfrântă, cât de jenată era de ceea ce stârnise. În mod inexplicabil,

imaginea ei părăsind încăperea a declanşat în mine un resort. Ceva m-a făcut să mă răzgândesc şi, în acea primă licărire de simpatie şi compasiune, am luat o hotărâre bruscă şi cu totul neaşteptată, în măsura în care astfel de lucruri pot fi cuantificate, cred că acea hotărâre a marcat începutul povestirii pe care încerc să v-o spun acum.

Cât a lipsit din cameră, m-am dus în bucătărie ca să caut un loc unde să ascund pistolul. După ce am deschis şi închis dulapurile de deasupra chiuvetei, cotrobăind apoi în câteva sertare şi cutii de aluminiu, am ales congelatorul frigiderului. Era prima dată când aveam de-a face cu un pistol şi nu eram sigur că l-aş fi putut descărca fără să provoc vreun dezastru, aşa că l-am pus în congelator aşa cum era, cu gloanţe cu tot, înfigându-l sub o pungă de pui şi o cutie de ravioli. Voiam doar să nu mai fie prin preajmă, însă după ce am închis uşa, mi-am dat seama că nu simţeam neapărat nevoia să scap de el. Nu că-mi făcusem vreun plan să-l folosesc din nou, dar îmi plăcea ideea de a-l avea lângă mine şi, până să mă gândesc la un loc mai bun unde să-l ţin, aveam să-l las pe mai departe în frigider. De câte ori voi deschide uşa, îmi voi aminti ce mi se întâmplase în noaptea aceea. Urma să fie mausoleul meu secret, un monument închinat scurtei mele întrevederi cu moartea.

Nu se grăbea să iasă din baie. Ploaia se oprise şi, decât să stau degeaba, aşteptând-o să apară, am hotărât să curăţ mizeria din camionetă şi să aduc înăuntru cumpărăturile. Asta mi-a luat aproape zece minute. Când am terminat de pus mâncarea la locul ei, Alma era tot în baie. M-am dus să ascult la uşă, începând să mă-ngrijorez puţin, întrebându-mă dacă nu cumva intrase acolo cu intenţia de a face ceva pripit şi prostesc, înainte să merg afară, la maşină, curgea apa la chiuvetă. Auzisem robinetele deschise la maxim şi când am trecut pe lângă uşă, în drum spre ieşire, i-am auzit suspinele, în ciuda zgomotului. Acum apa era oprită şi nu se auzea nimic. Ceea ce putea însemna că îi trecuse criza de plâns şi că-şi pieptăna calmă părul şi se machia. Sau putea însemna că zăcea inconştientă pe jos, chircită şi cu douăzeci de tablete de Xanax în stomac.

Am bătut la uşă. Cum n-a răspuns, am bătut din nou şi am întrebat-o dacă se simte bine. Mi-a răspuns că va ieşi imediat şi apoi, după o lungă pauză şi cu o voce care părea să fi rămas fără suflu, mi-a zis că-i pare rău, foarte rău, pentru tot ce se întâmplase. Că mai degrabă moare decât să plece înainte s-o iert, că mă imploră s-o iert,

dar chiar dacă nu pot, va pleca oricum şi nu mă va mai deranja niciodată.

Am aşteptat lângă uşă. Când a ieşit, ochii îi arătau umflaţi, buhăiţi, ca după o porţie zdravănă de plâns, dar părul îi era aranjat la loc, iar pudra şi rujul reuşeau să ascundă mare parte din roşeaţă. A vrut să treacă mai departe pe lângă mine, dar am întins mâna şi-am oprit-o.

E trecut de două, i-am spus. Suntem amândoi epuizaţi şi avem nevoie de un pic de somn. Poţi să te culci în patul meu. Eu o să dorm pe canapeaua din camera de zi.

Îi era atât de ruşine de ea însăşi, încât n-a avut curajul să ridice capul şi să se uite la mine. Nu înţeleg, a zis ea, vorbindu-i podelei, şi, cum n-am răspuns imediat, a zis din nou: Nu înţeleg, în noaptea asta nu pleacă nimeni nicăieri, i-am spus. Nici eu, dar nici tu. Despre mâine putem discuta mâine, dar deocamdată rămânem amândoi unde suntem.

Ce înseamnă asta?

Înseamnă că e drum lung până în New Mexico. E mai bine să pornim dis-de-dimineaţă, odihniţi. Ştiu că te grăbeşti, dar câteva ore în plus sau în minus nu mai contează.

Credeam că vreţi să plec.

Am vrut. Dar m-am răzgândit. Şi-a ridicat atunci un pic privirea şi am văzut cât de nedumerită era.

Nu trebuie să fiţi drăguţ cu mine, mi-a zis. Nu vă cer aşa ceva.

Nu-ţi face griji. Mă gândesc la mine, nu la tine. Mâine avem în faţă o zi mare şi dacă nu mă culc de îndată, nu voi fi în stare să-mi ţin ochii deschişi. Bănuiesc că trebuie să fiu treaz ca să aud ce ai să-mi spui, nu?

Doar nu-mi spuneţi că vreţi să veniţi cu mine? Nu puteţi să-mi spuneţi una ca asta. Nu se poate.

Dacă stau să mă gândesc, oricum n-am altceva mai bun de făcut mâine. De ce n-aş merge?

Să nu mă minţiţi. Nu cred c-aş putea suporta să mă minţiţi acum. Mi-aţi sfâşia inima.

Mi-au trebuit câteva minute să o conving că aveam într-adevăr de gând să o însoţesc. Schimbarea era pur şi simplu prea neaşteptată ca s-o înţeleagă şi a fost nevoie să i-o repet de câteva ori înainte să fie dispusă să mă creadă. Bineînţeles că nu i-am spus totul. Nu m-am

obosit să-i explic despre găurile microscopice din univers sau despre puterile izbăvitoare ale nebuniei temporare. Ar fi fost prea greu, aşa că m-am limitat la a-i spune că era o hotărâre personală, care nu ţinea de ea. I-am spus că amândoi ne-am comportat urât, iar eu eram la fel de responsabil ca şi ea pentru tot ce se întâmplase. Fără acuzaţii, fără iertări, fără să ţinem evidenţa a cine, ce şi cui i-a făcut. Sau ceva de genul ăsta, ceva ce i-a dovedit până la urmă că aveam propriile mele motive pentru care voiam să-l întâlnesc pe Hector şi că nu mergeam pentru nimeni în afară de mine însumi.

Au urmat negocieri intense. Alma refuza să accepte oferta de a dormi în patul meu. Mă deranjase destul şi, în plus, mai eram şi lovit după accidentul din seara aceea. Trebuia să mă odihnesc şi sigur n-o voi face sucindu-mă şi învârtindu-mă pe canapea. Am insistat că asta nu era o problemă, dar nici n-a vrut să audă, şi am tot ţinut-o aşa, fiecare încercând să-l îndatoreze pe celălalt, într-o stupidă comedie a bunelor maniere, la mai puţin de o oră după ce îi smulsesem un pistol din nună şi aproape că-mi trăsesem un glonţ în creier. Eram însă prea epuizat ca să opun o rezistenţă cât de cât serioasă şi în cele din urmă am cedat.

I-am adus nişte aşternuturi şi o pernă, le-am trântit pe canapea şi apoi i-am arătat de unde să stingă lumina. Atâta tot. A spus că n-o deranjează să facă ea patul şi, după ce mi-a mulţumit pentru a şaptea oară în ultimele trei minute, am urcat la mine în dormitor.

Nu încăpea îndoială că eram obosit, dar o dată ce m-am vârât sub pături, n-am reuşit să adorm. Am zăcut acolo, uitându-mă la umbrele de pe tavan, şi când m-am plictisit de asta, m-am întors pe-o parte şi am ascultat zgomotele slabe pe care le făcea Alma la parter. Alma, femininul de la almus, care înseamnă hrănitor, îmbelşugat. În cele din urmă lumina care mi se strecura pe sub uşă s-a stins şi am auzit arcurile canapelei scârţâind când s-a întins să se culce. Trebuie să fi aţipit puţin după aceea, din moment ce nu ţin minte nimic altceva până mi-am deschis ochii, la trei şi jumătate. Am văzut ora pe ceasul electric de pe noptieră şi, deoarece eram ameţit, suspendat în starea aceea incertă dintre somn şi trezie, n-am înţeles decât vag că deschisesem ochii pentru că Alma tocmai se strecura în pat lângă mine şi îşi punea capul pe umărul meu. Mi-e urât acolo jos, mi-a zis, nu pot să dorm. Ceea ce puteam să înţeleg perfect. Ştiam prea bine cum e să nu fii în stare să dormi şi, înainte să fiu suficient de treaz ca s-o întreb

ce căuta în patul meu, o luasem deja în braţe şi o sărutam pe gură.

A doua zi am pornit la drum cu puţin înainte de prânz. Alma a vrut să conducă ea, aşa că eu m-am aşezat pe locul din dreapta şi am făcut pe copilotul, spunându-i în ce direcţie s-o ia şi pe ce autostradă, în timp ce ea cârmea Dodge-ul albastru, închiriat, înspre Boston. Pe şosea se mai vedeau urmele furtunii – crengi căzute, frunze ude lipite de maşini, un catarg de steag răsturnat într-o curte –, dar cerul era din nou senin şi am avut parte de soare până la aeroport.

Niciunul dintre noi n-a scos un cuvânt despre ce se întâmplase în dormitorul meu în noaptea dinainte. Era cu noi în maşină, ca un secret, ceva ce ţinea de domeniul odăilor mici şi gândurilor nocturne, şi nu trebuia scos la lumina zilei. Dacă am fi numit acel lucru, am fi riscat să-l distrugem şi de aceea n-am trecut dincolo de o privire furişă din când în când, un zâmbet trecător, o mână pusă cu grijă pe genunchiul celuilalt. Cum aş fi putut pretinde că ştiam ce gândeşte Alma? Eram fericit că mi se strecurase în pat şi fericit că petrecuserăm împreună acele ore în întuneric. Dar nu era decât o noapte şi habar n-aveam ce ni se va întâmpla în continuare.

Ultima dată când mă îndreptasem spre aeroportul Logan fusesem cu Helen, Todd şi Marco în maşină, îşi petrecuseră ultima dimineaţă din viaţă prin aceleaşi locuri prin care Alma şi cu mine treceam în acel moment. Făcuseră acelaşi drum, cotitură după cotitură; acoperiseră aceeaşi distanţă, milă după milă. Drumul 30 până la Autostrada 91; 91 până la Mass Pike; Mass Pike până la 93; 93 până la tunel. O parte din mine se bucura de această reconstituire grotescă. Era ca o pedeapsă viclean concepută, ca şi cum zeii hotărâseră să nu-mi dea voie să am un viitor până ce nu mă întorc în trecut. Dreptatea, aşadar, dictase că trebuia să-mi petrec prima dimineaţă cu Alma în acelaşi fel în care îmi petrecusem ultima dimineaţă cu Helen. Trebuia să mă urc într-o maşină şi să gonesc spre aeroport cu mult peste limita admisă de viteză, ca să nu pierd un avion.

Mi-am adus aminte că băieţii se ciorovăiseră pe bancheta din spate şi la un moment dat Todd l-a apucat pe fratele său mai mic şi i-a tras un pumn în braţ. Helen s-a întors să-i atragă atenţia că ar trebui să aibă destulă minte ca să nu se ia de un copil de patru ani, iar primul nostru născut a protestat bosumflat că Marco începuse şi, ca urmare, nu făcea decât să încaseze ceea ce merita. Dacă te loveşte cineva, a zis el, ai dreptul să ripostezi. La care eu i-am răspuns, emiţând ceea ce

urma să fie ultima sentinţă paternă din viaţa mea, că nimeni nu are dreptul să dea în cineva mai mic decât el. Dar Marco va fi întotdeauna mai mic decât mine, mi-a zis Todd. Asta înseamnă că n-o să-l pot lovi niciodată. Ei bine, i-am răspuns, impresionat de logica argumentului, uneori viaţa nu-i dreaptă. Spusesem un cretinism şi ţin minte că Helen a izbucnit în râs auzind acest truism groaznic. Era felul ei de a-mi spune că, dintre cei patru care se aflau în maşină în dimineaţa aceea, Todd era înzestrat cu cel mai bun creier. Am fost, bineînţeles, de acord cu ea. Erau toţi trei mai deştepţi decât mine şi nu mi-ar fi trecut nicio clipă prin minte să mă pretind mai bun decât ei.

Alma era un şofer bun. Aşezat lângă ea şi privind-o cum se strecura de pe o bandă pe alta, depăşind tot ce-i ieşea în cale, i-am spus că e frumoasă.

Asta pentru că te uiţi la partea mea bună, mi-a zis. Dacă ai sta de partea cealaltă, probabil că n-ai mai spune asta.

De-asta ai vrut să conduci tu?

Maşina e închiriată pe numele meu. Eu sunt cea care trebuie s-o conducă. Şi mândria n-are nimic de-a face cu asta. O să-ţi ia un pic de timp, David. N-are rost să exagerăm când nu e cazul.

Să ştii că nu mă deranjează. Deja mă obişnuiesc.

N-ai cum să te obişnuieşti. Oricum, nu încă. Nu m-ai privit destul ca să-ţi dai seama ce simţi.

Ziceai c-ai fost măritată. E clar că bărbaţii te-au găsit atrăgătoare.

Îmi plac bărbaţii. După un timp, ajung şi ei să mă placă pe mine. Poate că nu m-am învârtit la fel de mult ca alte fete, dar am trecut şi eu prin destule. Dacă petreci mai mult timp cu mine, ajungi să nu-mi mai vezi defectul.

Dar îmi place să-l văd. Te diferenţiază, te face să nu arăţi ca toţi ceilalţi. Eşti singura persoană pe care o ştiu şi care seamănă numai cu ea însăşi.

Asta-mi spunea şi tata. Mi-a zis că e un dar special de la Dumnezeu şi că mă face mai frumoasă decât toate celelalte fete.

L-ai crezut?

Uneori. Alteori m-am simţit blestemată, în fond, e un lucru urât şi te face foarte vulnerabil când eşti copil. Mă gândeam tot timpul că într-o zi voi putea să scap de el, că mă va opera un doctor şi mă va face să arăt normal. Ori de câte ori mă visam noaptea, ambele părţi ale feţei

îmi erau la fel. Netede şi albe, perfect simetrice. Toate astea n-au încetat decât când am ajuns la paisprezece ani.

Învăţai să-l accepţi.

Poate. Nu ştiu. Dar cam tot atunci mi s-a întâmplat ceva şi a început să mi se schimbe felul de-a gândi. A fost o experienţă deosebită, un punct de cotitură în viaţa mea.

Cineva s-a îndrăgostit de tine.

Nu, cineva mi-a dat o carte. Anul acela, de Crăciun, mama mi-a cumpărat o antologie de nuvele americane, Povestiri americane clasice, o carte uriaşă, cu coperte tari, îmbrăcate în pânză verde, în care, la pagina patruzeci şi şase, se găseşte o povestire de Nathaniel Hawthorne. Semnul din naştere. O ştii?

Vag. Nu cred c-am mai citit-o din liceu.

Timp de şase luni am citit-o în fiecare zi. Hawthorne o scrisese pentru mine. Era povestea mea.

Un om de ştiinţă şi tânăra lui soţie. Despre asta e vorba, nu? El încearcă să-i şteargă semnul de pe faţă.

Un semn roşu. În partea stângă a feţei.

Nu-i de mirare că ţi-a plăcut.

Plăcut nu-i un cuvânt destul de puternic. Am fost obsedată. M-a măcinat povestea aceea.

Semnul are forma unei mâini, nu-i aşa? Acum încep să-mi amintesc. Hawthorne zice că arată ca urma unei palme apăsate pe obraz.

Dar mică. E de mărimea unei palme de pigmeu sau de copil.

În afară de acest mic defect, faţa ei e perfectă. E cunoscută pentru frumuseţea ei extraordinară.

Georgiana. Până nu se mărită cu Aylmer, nici nu se gândeşte la semn ca la un defect. El e cel care o învaţă să-l urască, o întărâtă împotriva ei însăşi şi o face să-şi dorească să scape de el. Pentru el nu e doar un defect, ceva care îi distruge frumuseţea fizică. E semnul unei stricăciuni interioare, o pată pe sufletul Georgianei, un însemn al păcatului şi al morţii şi al putreziciunii. Pecetea mortalităţii.

Sau pur şi simplu ceea ce considerăm omenesc în noi. Tocmai din cauza asta totul e atât de tragic. Aylmer se duce în laborator şi începe să experimenteze cu elixiruri şi poţiuni, încercând să găsească o formulă care să şteargă mult urâta pată, iar inocenta Georgiana se conformează întru totul. Asta e partea cumplită. Vrea ca el s-o

iubească. Nu-i pasă de nimic altceva, iar dacă înlăturarea semnului din naştere e preţul pe care trebuie să-l plătească pentru dragostea lui, ea e dispusă să-şi rişte şi viaţa. Iar el sfârşeşte prin a o omorî. Dar nu înainte ca semnul din naştere să dispară. Ceea ce e foarte important, în ultimul moment, chiar când e pe punctul de a muri, semnul începe să i se şteargă de pe obraz. Ajunge invizibil, cu totul invizibil, şi doar atunci, doar în acea clipă moare şi biata Georgiana.

Semnul din naştere e de fapt ea. Fă-l să piară şi va pieri şi ea odată cu el.

Nu poţi să-ţi imaginezi ce efect a avut povestirea asupra mea. Am tot citit-o, m-am tot gândit la ea şi, încet-încet, am început să mă văd aşa cum eram. Ceilalţi îşi purtau umanitatea în interior, dar eu mi-o purtam pe chip. Asta era diferenţa dintre mine şi restul lumii. Eu n-aveam voie să ascund cine eram. De fiecare dată când mă priveau, oamenii se uitau direct în sufletul meu. Nu eram urâtă, ştiam asta, dar mai ştiam şi că întotdeauna voi fi caracterizată de pata aceea vineţie pe care o am pe faţă. N-avea rost să încerc să scap de ea. Era elementul esenţial al vieţii mele şi a-mi dori să dispară ar fi însemnat să-mi doresc să mă autodistrug. Nu voi avea niciodată parte de o fericire obişnuită, dar, după ce-am citit povestea aceea, mi-am dat seama că aveam ceva aproape la fel de bun. Ştiam ce gândeau oamenii. Nu trebuia decât să mă uit la ei, să le studiez reacţiile când îmi vedeau obrazul stâng, şi-mi dădeam seama dacă erau sau nu demni de încredere. Semnul acela era testul umanităţii lor. Le măsura valoarea sufletelor şi, dacă-mi puneam mintea, puteam să văd direct în ei şi să aflu cine erau. Pe la şaisprezece sau şaptesprezece ani aveam fineţea unui diapazon. Ceea ce nu înseamnă că n-am făcut şi greşeli în legătură cu oamenii, deşi de cele mai multe ori am avut dreptate. Dar, oricum, nu m-am putut opri.

Ca aseară.

Nu, nu ca aseară. Aceea n-a fost o greşeală.

Aproape că ne-am omorât unul pe altul.

Trebuia să se întâmple aşa. Când intri în criză de timp, totul prinde viteză. Nu ne-am putut permite luxul prezentărilor formale, al strângerilor de mână, al conversaţiei discrete la un pahar. Trebuia să fie violent. Ca două planete ciocnindu-se la marginea spaţiului.

Nu-mi spune că nu ţi-a fost frică.

Mi-a fost o frică de moarte. Dar să ştii că nu m-am băgat în toate

astea legată la ochi. Eram pregătită pentru orice.

Ţi-au spus că sunt nebun, nu-i aşa?

Nimeni n-a rostit niciodată cuvântul ăsta. Cea mai dură sintagmă pe care au folosit-o a fost cădere nervoasă.

Şi ce ţi-a spus diapazonul când ai ajuns la mine?

Ştii deja răspunsul.

Ai fost îngrozită, nu? Te-am îngrozit în ultimul hal.

A fost mai mult de-atât. E adevărat că mi-a fost teamă, dar în acelaşi timp am fost tulburată, aproape c-am tremurat de fericire. M-am uitat la tine şi preţ de câteva clipe a fost ca şi cum m-aş fi privit pe mine. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată aşa ceva.

Ţi-a plăcut.

Mi-a plăcut la nebunie. Eram atât de pierdută, încât am crezut că mă voi dezintegra.

Şi acum ai încredere în mine.

N-ai să mă dezamăgeşti. Şi nici eu n-am să te dezamăgesc pe tine. Amândoi ştim asta.

Ce altceva ştim?

Nimic. De aceea suntem acum împreună, în această maşină. Pentru că ne asemănăm şi pentru că, în afară de asta, nu ştim absolut nimic altceva.

Am ajuns la zborul de Albuquerque de la ora patru cu douăzeci de minute înainte de decolarea avionului, în mod ideal, ar fi trebuit să iau Xanaxul pe la Holyoke, Springfield sau Worcester – în cel mai rău caz –, dar eram prea prins în conversaţia cu Alma ca s-o întrerup, aşa c-am tot amânat. Când am trecut prin dreptul indicatoarelor pentru ieşirea de pe şoseaua 495, mi-am dat seama că nu mai avea rost să le iau. Tabletele erau în geanta Almei, dar ea nu citise indicaţiile de pe etichetă. Nu ştia că, pentru a-şi face efectul, trebuiau luate cu o oră sau două înainte.

La început m-am bucurat că nu cedasem. Orice olog tremură la gândul de a-şi abandona cârja, dar dacă reuşeam să supravieţuiesc zborului fără să mă dezintegrez în lacrimi sau deliruri demente, poate că în cele din urmă o să mă simt mai bine. Ideea asta m-a mai susţinut încă vreo douăzeci sau treizeci de minute. Apoi, pe când ne apropiam de periferiile Bostonului, am înţeles că nu mai aveam de ales. Călătoream de mai mult de trei ore şi încă nu vorbiserăm despre Hector. Îmi imaginasem că o vom face în maşină, dar am ajuns să

vorbim despre alte lucruri, lucruri care, fără îndoială, trebuiau discutate prima dată şi care erau la fel de importante ca şi ce ne aştepta în New Mexico, iar înainte să apuc să-mi dau seama, prima porţiune a călătoriei era aproape gata. Nu puteam s-o las baltă şi să adorm acum. Trebuia să stau treaz şi să ascult istoria pe care promisese să mi-o spună.

Ne-am aşezat în zona de lângă poarta de îmbarcare. Alma m-a întrebat dacă vreau să iau pastila şi de-abia atunci i-am spus că n-aveam de gând să folosesc Xanaxul. Numai să mă ţii de mână, i-am zis, şi voi fi în regulă. Mă simt bine.

M-a luat de mână şi preţ de câteva minute ne-am sărutat şi îmbrăţişat în faţa celorlalţi pasageri. Era un abandon total, adolescentin – nu adolescenţa mea, probabil, ci cea pe care mi-aş fi dorit-o –, şi era o experienţă atât de deosebită să sărut o femeie în public, încât n-am avut timp să mă gândesc la calvarul care mă aştepta. Când am urcat în avion, Alma îmi ştergea rujul de pe obraz, aşa că de-abia am observat când am trecut pragul şi am păşit în interior. N-a fost nicio problemă să înaintez pe culoarul din mijloc şi nici să mă aşez pe locul meu. N-am fost tulburat nici măcar când a trebuit să-mi pun centura de siguranţă şi chiar mai puţin când motoarele au început să se ambaleze şi am simţit cum toată maşinăria începe să-mi vibreze pe piele. Eram la clasa întâi. Conform meniului, aveau să servească pui la cină. Alma, care stătea la fereastră, în stângă mea – şi deci din nou cu partea dreaptă spre mine –, mi-a luat mâna în mâna ei, a ridicat-o la gură şi a sărutat-o.

Singura greşeală pe care am făcut-o a fost să închid ochii. Când avionul a ieşit din terminal şi a început să ruleze pe pistă, m-am gândit că nu vreau să văd cum decolăm. Simţeam că acela era momentul cel mai periculos şi-mi imaginam că dacă reuşeam să supravieţuiesc tranziţiei de la pământ la cer, să ignor pur şi simplu faptul că am pierdut contactul cu solul, voi putea să rezist şi în continuare. Dar m-am înşelat când am vrut să ignor ce se întâmpla, să mă desprind de eveniment în timp ce el se desfăşura în realitatea imediată. Experienţa în sine ar fi fost dureroasă, dar mi-a fost mult mai rău că m-am izolat de durere şi m-am retras în cochilia propriilor mele gânduri. Prezentul dispăruse. Nu mai era nimic de văzut, nimic care să mă împiedice să mă las pradă spaimelor mele, şi, cu cât mi-am ţinut mai mult ochii închişi, cu atât mai clar am văzut ce voiau să văd aceste spaime,

întotdeauna îmi dorisem să fi murit împreună cu Helen şi băieţii, dar nu mersesem niciodată până-ntr-acolo încât să-mi imaginez în amănunt prin ce trecuseră în ultimele lor clipe, înainte ca avionul să se prăbuşească.

Acum, cu ochii închişi, îi auzeam pe băieţi ţipând şi o vedeam pe Helen ţinându-i în braţe, spunându-le că îi iubeşte, şoptind, printre urletele a o sută patruzeci şi opt de alţi oameni care erau pe punctul de a muri, că îi va iubi întotdeauna, iar când am văzut-o acolo, cu copiii în braţe, am clacat şi am început să plâng. Exact aşa cum mi-am imaginat întotdeauna că voi face – am clacat şi am început să plâng.

Mi-am acoperit faţa cu mâinile şi am continuat să plâng la nesfârşit în palmele care-mi deveniseră sărate şi urât mirositoare, incapabil să-mi ridic capul, incapabil să-mi deschid ochii şi să mă opresc, în cele din urmă am simţit mâna Almei pe ceafă. Habar n-aveam de când era acolo, dar a venit şi clipa în care am început s-o simt, iar după un timp mi-am dat seama că mâna cealaltă i se mişca în sus şi în jos pe braţul meu stâng, mângâindu-l uşor, cu acelaşi gest delicat şi ritmic cu care o mamă îşi linişteşte copilul necăjit, în mod ciudat, în secunda în care am conştientizat acest gând şi faptul că făurisem acea imagine despre mame şi copii, am avut senzaţia că trecusem în trupul lui Todd, propriul meu fiu, şi că Helen, nu Alma, era cea care încerca să mă consoleze. Senzaţia n-a durat decât câteva secunde, dar a fost extrem de puternică, nu atât ca un produs al imaginaţiei, cât ca un lucru real, o transformare efectivă care m-a prefăcut în altcineva, iar în momentul în care a început să dispară, partea cea mai grea din ce mi se întâmplase a luat brusc sfârşit.

5

O jumătate de oră mai târziu, Alma a început să povestească. Eram deja la peste unsprezece mii de metri înălţime, zburând pe deasupra vreunui ţinut anonim din Pennsylvania sau Ohio, şi a continuat să vorbească tot drumul până la Albuquerque. Am făcut o mică pauză când am aterizat, dar apoi istoria a continuat după ce ne-am urcat în maşina ei şi am început călătoria de două ore şi jumătate până la Tierra del Sueño. Am mers prin deşert pe o serie de autostrăzi, în timp ce după-amiaza s-a transformat în înserare şi înserarea în noapte. Din câte ţin eu minte, povestea s-a oprit de-abia când am ajuns la porţile ranch-ului – şi nici atunci n-a fost chiar gata. Alma vorbea de aproape şapte ore, dar tot nu fusese suficient ca să

cuprindă totul.

La început a sărit cam tot timpul de la una la alta, mutându-se din trecut în prezent şi viceversa, şi mi-a luat destul de mult până să mă orientez şi să deslușesc cronologia evenimentelor. Toate astea apăreau în carte, mi-a spus, toate numele şi datele, toate faptele esenţiale, şi n-avea rost să reia detaliile vieţii lui Hector de dinainte de dispariţie – sau cel puţin nu în după-amiaza aceea, în avion, nu când urma să citesc eu însumi manuscrisul în zilele şi săptămânile care vor veni. Importante erau lucrurile care aveau de-a face cu destinul de om ascuns al lui Hector, anii pe care i-a petrecut în deşert scriind şi regizând filme care n-au fost făcute niciodată publice. Filmele acelea erau motivul pentru care o însoţeam acum în New Mexico şi, oricât de interesant ar fi fost de ştiut că Hector se născuse cu numele de Chaïm Mandelbaum – pe un vas olandez, în mijlocul Atlanticului –, nu era teribil de relevant. Nu conta că mama i-a murit pe când el avea doisprezece ani sau că tatăl său, un ebenist fără nici cel mai mic interes în politică, a fost aproape omorât în bătaie de o gloată antibolşevică şi antisemită în timpul săptămânii Tragice din Buenos Aires, în 1919. Asta a dus la plecarea lui Hector în America, dar tatăl lui îl îndemna deja de mult timp să emigreze, iar criza din Argentina n-a făcut decât să-i grăbească hotărârea. N-avea niciun rost să înşire cele douăzeci şi ceva de slujbe pe care Hector le-a avut după ce a ajuns la New York şi era şi mai puţină nevoie să vorbească despre ce i s-a întâmplat după ce-a ajuns la Hollywood, în 1925. Ştiam destule despre începuturile lui – când lucrase ca figurant, muncitor la decoruri şi uneori ca actor cu roluri minore într-o grămadă de filme pierdute şi uitate – ca să putem trece peste acei ani, ştiam destule şi despre relaţiile sale încâlcite cu Hunt ca să nu trebuiască să ne oprim din nou asupra lor. Această experienţă îi distrusese lui Hector iluziile pe care şi le făcuse în legătură cu industria cinematografului, a spus Alma, dar nu era dispus să renunţe şi, până în noaptea de 14 ianuarie 1929, ultimul gând care i-ar fi trecut prin cap era că va fi vreodată nevoit să plece din California.

Cu un an înainte să dispară, fusese intervievat de Brigid O'Fallon pentru Photoplay. Ea ajunsese la casa lui de pe North Orange Drive într-o după-amiază de duminică, la ora trei, şi pe la cinci erau deja amândoi pe jos, rostogolindu-se pe covor şi căutându-şi unul altuia orificiile şi crăpăturile de pe trup. Pentru Hector era ceva obişnuit să

se comporte astfel cu femeile, a zis Alma, şi nu era prima dată când îşi folosea puterea de seducţie pentru a face o cucerire rapidă şi decisivă. O'Fallon avea doar douăzeci şi trei de ani şi era o catolică dezgheţată din Spokane care terminase facultatea la Smith şi se întorsese în vest ca să-şi facă o carieră în jurnalism, întâmplarea făcea că şi Alma absolvise tot la Smith şi s-a folosit de cunoştinţele pe care le avea acolo pentru a pune mâna pe un exemplar din albumul cu absolvenţii anului 1926. Fotografia lui O'Fallon – numai capul – n-a fost deloc concludentă. Ochii îi erau prea apropiaţi, a spus Alma, avea bărbia prea lată, iar părul tuns drept nu-i avantaja deloc trăsăturile. Cu toate acestea, avea ceva efervescent, un soi de sclipire de zburdălnicie sau umor în priviri, şi un nemaipomenit avânt interior, într-o fotografie din timpul unui spectacol cu Furtuna al Societăţii Teatrale, O'Fallon fusese surprinsă în plină acţiune, costumată în Miranda, cu o rochie albă, subţire, şi o singură floare albă în păr, iar Alma spunea că în postura aceea arăta minunat: o fiinţă subţirică, strălucind de viaţă şi energie, cu gura deschisă şi un braţ aruncat înainte, în mijlocul unei replici. Ca ziaristă, O'Fallon scria în stilul la modă în epocă. Avea propoziţii clare şi tăioase, precum şi o iscusinţă deosebită în a-şi presăra articolele cu digresiuni pline de spirit şi jocuri de cuvinte extrem de reuşite, care au ajutat-o să urce repede în ierarhia revistei. Articolul despre Hector era o excepţie, fiind mult mai serios şi mai plin de admiraţie faţă de subiect decât orice alt text de-al ei pe care-l citise Alma. Accentul puternic însă era doar o uşoară exagerare. O'Fallon îngroşase puţin tuşa pentru a obţine un efect comic, dar în esenţă era, într-adevăr, felul în care vorbea Hector pe vremea aceea. Engleza i s-a îmbunătăţit de-a lungul timpului, dar prin anii '20 dădea încă impresia că abia coborâse de pe un vapor de emigranţi. E drept că aterizase în picioare la Hollywood, dar nu demult se aflase şi el în mulţimea de străini nedumeriţi ce stăteau pe docuri cu toată averea lor lumească îngrămădită într-o valiză de carton.

În lunile care au urmat interviului, Hector a continuat să-şi facă de cap cu o grămadă de tinere actriţe, îi plăcea să fie văzut cu ele în public, îi plăcea să se culce cu ele, dar niciunul din flirturile acestea nu a fost de durată. O'Fallon era mai deşteaptă decât celelalte femei pe care le cunoştea şi, de îndată ce se sătura de ultima achiziţie, Hector sfârşea invariabil prin a o suna pe Brigid şi a o ruga să se întâlnească din nou. Între februarie şi sfârşitul lui iunie a vizitat-o în apartamentul

ei în medie o dată sau de două ori pe săptămână, iar pe la mijlocul acestei perioade, în cea mai mare parte din aprilie şi în mai, a fost cu ea tot a doua sau a treia noapte. Neîndoielnic, se ataşase de ea. Odată cu trecerea lunilor, între ei s-a instalat o intimitate confortabilă, dar dacă mai puţin experimentata Brigid vedea aici un semn al iubirii veşnice, Hector nu s-a iluzionat niciodată până într-acolo încât să creadă c-ar putea fi ceva mai mult decât nişte prieteni apropiaţi. O vedea ca pe un tovarăş, un partener sexual, un aliat de încredere, dar asta nu însemna că avea vreo intenţie s-o ceară de nevastă.

Reporter fiind, Brigid trebuie să fi ştiut cam ce făcea Hector în nopţile când nu dormea în patul ei. Tot ce avea de făcut era să deschidă ziarul de dimineaţă ca să-i urmărească aventurile, să se pună la curent cu zvonurile despre ultimele lui amoruri şi cuceriri. Chiar dacă majoritatea articolelor despre el erau invenţii, existau dovezi mai mult decât suficiente care să-i stârnească gelozia. Dar Brigid nu era geloasă – sau cel puţin nu părea să fie. Ori de câte ori suna Hector, ea îl primea înapoi în braţele ei. Nu le pomenea niciodată pe celelalte femei şi, deoarece ea nu-l acuza şi nu-l mustra şi nu-i cerea să-şi revizuiască felul de a se comporta, afecţiunea lui pentru ea a crescut şi mai mult. Acesta era planul lui Brigid. Se îndrăgostise până peste cap de el, dar, decât să-l forţeze să ia o decizie pripită în legătură cu viaţa lor împreună, prefera să aibă răbdare. Mai devreme sau mai târziu, Hector avea să înceteze cu crailâcul. Alergatul ăsta frenetic după femei îşi va pierde într-o zi atracţia. Se va plictisi, îşi va pierde interesul, va vedea adevărul. Iar când o va face, ea urma să fie acolo, lângă el.

Cam aşa ceva urzea imaginativa şi pragmatica Brigid O'Fallon şi o vreme s-a părut că va pune într-adevăr mâna pe bărbatul dorit. Hector, ocupat cu diversele sale dispute cu Hunt, luptând din greu cu oboseala şi cu stresul, nevoit să scoată ca pe bandă rulantă câte un film pe lună, a devenit mai puţin dispus să-şi piardă nopţile prin cluburile de jazz şi prin bombele care vindeau ilegal alcool, să-şi irosească energia pe seducţii inutile. Apartamentul lui O'Fallon i-a devenit un refugiu şi serile calme pe care le-au petrecut împreună l-au ajutat să-şi păstreze echilibrul şi la cap şi-ntre picioare. Brigid era un critic incisiv şi, cum cunoştea mai bine decât el lumea cinematografiei, Hector a ajuns să se bazeze tot mai mult pe judecata ei. Ea a fost de fapt cea care i-a sugerat să o cheme la o audiţie pe Dolores Saint John pentru rolul fiicei şerifului din *Recuzitorul*, următorul său film de două bobine.

Brigid urmărea de câteva luni cariera lui Saint John şi, după părerea ei, actriţa de douăzeci şi unu de ani promitea să devină următorul mare star, o nouă Mabel Normand sau Gloria Swanson, o nouă Norma Talmadge.

Hector i-a urmat sfatul. Trei zile mai târziu, când Saint John a intrat în biroul lui, el văzuse deja vreo două din filmele ei şi era hotărât să-i ofere slujba. Brigid avusese dreptate în legătură cu talentul lui Saint John, dar nimic din ce spusese ea şi nimic din ce văzuse el în peliculele cu Saint John nu-l pregătise pe Hector pentru efectul copleşitor pe care prezenţa ei avea să-l aibă asupra lui. Era un lucru să vezi pe cineva jucând într-un film mut; era cu totul altceva să dai mâna cu acea persoană şi să o priveşti în ochi.

Poate că alte actriţe erau mai impresionante pe celuloid, dar în lumea reală, de sunet şi culoare, în lumea tridimensională, în carne şi oase, a celor cinci simţuri şi patru elemente şi două sexe, el nu mai întâlnise nicio creatură care să se compare cu aceasta. Nu că Saint John ar fi fost mai frumoasă decât alte femei sau că i-ar fi spus ceva remarcabil în cele douăzeci şi cinci de minute cât au petrecut împreună în acea după-amiază. Dacă e să spunem adevărul, fata părea mai degrabă ştearsă, de o inteligenţă cu nimic peste medie, dar avea ceva sălbatic în ea, o energie animalică îmbibată în piele care îi radia din gesturi şi care l-a făcut să nu-şi mai poată lua privirea de la ea. Ochii care-i întorceau această privire aveau cea mai pală nuanţă de albastru siberian. Pielea îi era albă, iar părul de cea mai întunecată nuanţă de roşu, un roşu bătând în culoarea lemnului de mahon. Spre deosebire de felul în care îşi purtau părul majoritatea femeilor americane în iunie 1928, al ei era lung şi îi cădea liber pe umeri. Au vorbit un timp despre nimicuri. Apoi, fără nicio introducere, Hector i-a zis că rolul era al ei, dacă-l voia, iar ea a acceptat. Nu mai jucase niciodată într-o comedie burlescă, a spus ea, şi aştepta cu nerăbdare această provocare. După care s-a ridicat de pe scaun, i-a strâns mâna şi a ieşit din birou. Zece minute mai târziu, cu imaginea feţei ei încă arzându-i în minte, Hector a decis că Dolores Saint John era femeia cu care se va însura. Era femeia vieţii lui, iar dacă ea nu-l voia, atunci n-avea să se însoare cu nimeni. Tânăra a jucat foarte bine în *Recuzitorul*, făcând tot ce i s-a cerut şi adăugând chiar câteva înfloriturі personale inteligente, dar când Hector a încercat s-o angajeze pentru următorul său film, ea a ezitat, îi fusese oferit rolul principal într-un

lung metraj de Allan Dwan şi ocazia era pur şi simplu prea bună ca s-o poată refuza. În ciuda presupusei sale puteri de fascinaţie asupra femeilor, Hector nu reuşea să ajungă nicăieri cu ea. Nu-şi găsea cuvintele potrivite prin care să se exprime în engleză şi ori de câte ori era pe punctul de a-şi declara intenţiile, se răzgândea în ultimul moment. Simţea că dacă vorbele i-ar ieşi cumva greşit, o va speria şi-şi va distruge astfel şansele pentru totdeauna. Între timp, a continuat să-şi petreacă în apartamentul lui Brigid câteva nopţi pe săptămână şi, pentru că ei nu-i făcuse nicio promisiune, pentru că era liber să iubească pe oricine ar fi vrut, nu i-a spus nimic despre Saint John. Spre sfârşitul lui iunie, când filmările pentru *Recuzitorul* s-au terminat, Saint John a plecat pe un alt platou, în Munţii Tehachapi. Acolo a muncit patru săptămâni la filmul lui Dwan, timp în care Hector i-a scris şaizeci şi şapte de scrisori, îşi găsise în sfârşit curajul să aştearnă pe hârtie ceea ce nu fusese în stare să-i spună prin viu grai. S-a repetat de nenumărate ori şi, deşi o spunea în alt fel de fiecare dată când îi scria, ideea era întotdeauna aceeaşi. La început Saint John a fost nedumerită. Apoi a fost flatată. Apoi a început să-i aştepte scrisorile cu nerăbdare şi spre final şi-a dat seama că nu mai putea trăi fără ele. La începutul lui august, când s-a întors la Los Angeles, i-a spus lui Hector că răspunsul e da. Da, îl iubea. Da, se va mărita cu el.

N-au stabilit niciodată exactă pentru nuntă, dar discutau de ianuarie sau februarie – ceea ce-i lăsa lui Hector timp suficient să-şi încheie contractul cu Hunt şi să se gândească la ce va face în continuare. Venise momentul să vorbească cu Brigid, dar tot amâna. Nu-şi putea lua inima-n dinţi s-o facă. Îi spunea că lucrează până târziu cu Blaustein şi Murphy, că e în camera de montaj, că e în căutarea unei locaţii, că nu se simte bine. Între începutul lui august şi mijlocul lui octombrie a inventat o grămadă de scuze ca să n-o viziteze, dar tot n-a fost în stare s-o rupă complet cu ea. A continuat să se vadă cu Brigid o dată sau de două ori pe săptămână chiar şi în perioada de apogeu a amorului pentru Saint John şi, de fiecare dată când intra pe uşa apartamentului, revenea la aceeaşi veche şi confortabilă rutină. Bineînţeles că ar putea fi acuzat de laşitate, dar la fel de bine s-ar putea spune despre el că era prins între ciocan şi nicovală. Poate că începuse să aibă îndoieli în legătură cu însurătoarea cu Saint John. Poate că nu era dispus să renunţe la O'Fallon. Poate era prins la mijloc între cele două femei şi simţea că are nevoie de amândouă. Vinovăţia îl poate

face pe om să acţioneze împotriva propriilor sale interese, dar acelaşi lucru îl poate face şi dorinţa, iar când vinovăţia şi dorinţa se amestecă în sufletul omului în proporţii egale, acesta e în stare să facă lucruri din cele mai ciudate.

O'Fallon nu bănuia nimic. În septembrie, când Hector a angajat-o pe Saint John să joace rolul soţiei lui din *Domnul Nimeni*, l-a felicitat pentru alegerea inteligentă pe care o făcuse. Chiar şi atunci când au început să-i ajungă la ureche zvonuri cum că ar fi existat o apropiere specială între Hector şi actriţa sa din rolul principal, tot nu s-a alarmat în mod deosebit. Lui Hector îi plăcea să flirteze, întotdeauna se îndrăgostea de actriţele cu care lucra, dar, o dată ce filmările se terminau şi fiecare se întorcea la treburile lui, uita rapid de ele. În acest caz însă bârfele au continuat. Hector începuse deja lucrul la *Dublu sau nimic*, ultimul său film la Kaleidoscope, iar Gordon Fly lăsa să se-nţeleagă în rubrica sa că în curând aveau să se audă clopotele de cununie pentru o anume sirenă cu păr lung şi frumosul ei comic cu mustaţă. Era deja mijlocul lui octombrie şi O'Fallon, care nu mai avea nicio veste de la Hector de cinci sau şase zile, a sunat la camera de montaj şi l-a rugat să treacă pe la ea în seara aceea. Nu-l mai rugase niciodată aşa ceva, aşa că el şi-a contramandat cina cu Dolores şi s-a dus s-o vadă pe Brigid. Iar acolo, confruntat cu întrebările la care de vreo două luni tot amânase să răspundă, i-a spus în fine adevărul.

Hector se rugase să aibă parte de o reacţie categorică, o erupţie de furie feminină care să-l arunce împleticindu-se în stradă şi să pună capăt lucrurilor o dată pentru totdeauna, dar, când i-a dat vestea, Brigid l-a privit doar, a tras aer adânc în piept şi i-a spus că nu era posibil să fie îndrăgostit de Saint John. Nu era posibil, pentru că o iubea pe ea. Da, i-a zis Hector, o iubea şi o va iubi întotdeauna, dar adevărul era că urma să se însoare cu Saint John. Atunci Brigid a început să plângă, dar nici acum nu l-a acuzat de trădare, nu s-a luptat pentru ea şi n-a strigat furioasă că nu se purtase cum trebuie cu ea. I-a spus că se înşela asupra lui însuşi şi că, o dată ce va înţelege că nimeni nu-l va iubi vreodată aşa cum îl iubea ea, se va întoarce la ea. Dolores Saint John, continuase Brigid, era un lucru, nu o persoană. Era un lucru luminos şi ameţitor, dar, dincolo de acest înveliş, era superficială şi grosolană şi proastă şi nu merita să fie soţia lui. În acest moment Hector ar fi trebuit să spună ceva. S-ar fi impus să vină cu o remarcă brutală, tăioasă, care să distrugă pentru totdeauna speranţele lui Brigid, dar

suferinţa ei era prea mare pentru el, devotamentul ei prea puternic, şi, ascultând-o rostind cu respiraţia tăiată propoziţiile acelea scurte, n-a avut tăria să pronunţe cuvintele. Ai dreptate, i-a zis. Probabil nu va dura mai mult de un an sau doi. Dar trebuie să o fac. Trebuie să o am şi după aceea toate celelalte se vor aranja de la sine.

A sfârşit prin a-şi petrece noaptea în apartamentul lui Brigid. Nu pentru că-şi imagina că le făcea bine, ci pentru că ea l-a implorat să rămână pentru ultima dată şi n-a putut s-o refuze. A doua zi dimineaţa s-a strecurat pe uşă afară înainte ca ea să se trezească şi din acel moment situaţia lui a început să se schimbe. I s-a terminat contractul cu Hunt; a început să lucreze la *Codul Morse* cu Blaustein; prindeau contur planurile de nuntă. După două luni şi jumătate, tot nu primise nicio veste de la Brigid. Îl tulbura puţin tăcerea ei, dar adevărul e că era prea preocupat de Saint John ca să se gândească foarte mult la asta. Dacă Brigid dispăruse, nu putea fi decât din cauză că era o persoană care se ţinea de cuvânt şi era prea mândră ca să-i stea în cale. Acum, că-i spusese clar care îi erau intenţiile, se dăduse la o parte ca să-l lase să se scufunde sau să înoate de unul singur. Dacă izbutea să înoate, probabil că n-avea s-o mai vadă niciodată. Dacă se îneca, probabil va apărea în ultima clipă şi va încerca să-l scoată din apă.

Conştiinţa lui Hector trebuie să fi fost liniştită de toate aceste gânduri despre O'Fallon, de faptul că o transformase într-un soi de fiinţă superioară, care nu simţea nicio durere când i se înfigeau cuţite în trup, care nu sângera când era rănită. Dar în absenţa oricăror fapte concrete, de ce să nu-ţi închipui numai ceea ce vrei? Voia să creadă că-i mergea bine, că-şi vedea curajoasă mai departe de viaţă. A observat că nu-i mai apărea niciun articol în Photoplay, dar asta putea însemna pur şi simplu că nu era în oraş sau că îşi găsise o slujbă în altă parte, aşa că deocamdată a refuzat să ia în considerare posibilităţile mai sumbre. De-abia când, în cele din urmă, şi-a făcut din nou apariţia (strecurându-i o scrisoare sub uşă în ajunul Anului Nou), a aflat Hector cât de groaznic se amăgise. În octombrie, la două zile după ce o părăsise, îşi tăiase venele în cadă. Dacă n-ar fi fost apa care începuse să picure în apartamentul de dedesubt, proprietăreasa n-ar fi deschis uşa şi Brigid n-ar fi fost găsită decât prea târziu. O ambulanţă a dus-o la spital. Şi-a revenit după câteva zile. Îi scria, dar mintea i se destrămase, era incoerentă şi plângea tot timpul, aşa că doctorii au hotărât s-o mai ţină sub observaţie, ceea ce a condus la o şedere de două luni în secţia

de psihiatrie. Era pregătită să-şi petreacă tot restul vieţii acolo, dar asta numai pentru că în acel moment singurul ei scop în viaţă era să se sinucidă şi nu conta unde se afla. Apoi, chiar când îşi punea la cale următoarea tentativă, s-a întâmplat o minune. Sau, mai degrabă, a descoperit că o minune se întâmplase deja şi că trăise sub vraja ei în ultimele două luni. După ce doctorii i-au confirmat că era ceva real şi nu doar o plăsmuire a imaginaţiei ei, nu şi-a mai dorit să moară. Credinţa şi-o pierduse cu mulţi ani în urmă, continua ea. Nu mai fusese la spovedanie din liceu, dar în dimineaţa aceea, când sora a venit să-i dea rezultatul analizelor, s-a simţit ca şi cum Dumnezeu şi-ar fi pus gura pe gura ei şi i-ar fi insuflat viaţă din nou. Era însărcinată. Se întâmplase în toamnă, în ultima noapte pe care o petrecuseră împreună, şi acum purta în pântece copilul lui Hector.

După ce au externat-o, s-a mutat din apartamentul în care stătuse. Reuşise să facă nişte economii, dar nu suficient ca să poată acoperi în continuare chiria fără să se întoarcă la lucru – şi nu mai putea face asta, deoarece renunţase deja la slujba de la revistă, îşi găsise o cameră ieftină undeva, spunea mai departe scrisoarea, o încăpere cu un pat cu ramă de fier şi o cruce de lemn pe perete şi o colonie de şoareci sălăşluind sub podea, dar nu-i va spune numele hotelului şi nici măcar oraşul în care se află. N-avea rost să încerce s-o caute. Era cazată sub un nume fals şi voia să stea ascunsă până când sarcina mai avansa puţin, în aşa fel încât să nu poată încerca s-o convingă să facă un avort. Se hotărâse să aibă copilul şi, fie că Hector dorea să se însoare cu ea sau nu, era hotărâtă să devină mama copilului lui. Scrisoarea se încheia astfel: Soarta ne-a adus împreună, dragul meu, şi, oriunde m-aş afla, tu vei fi întotdeauna cu mine.

După care iar tăcere. Au mai trecut două săptămâni, iar Brigid s-a ţinut de promisiune şi a rămas ascunsă. Hector nu i-a spus nimic lui Saint John despre scrisoarea lui O'Fallon, dar ştia că şansele de a se însura cu ea erau probabil spulberate. Nu se putea gândi la viitorul lor împreună fără a se gândi şi la Brigid, fără a se tortura cu imagini despre fosta lui iubită zăcând însărcinată într-un hotel jegos şi ieftin din vreun cartier ca vai de lume, adâncindu-se încet în demenţă, pe măsură ce copilul creştea în pântecele ei. Nu voia să o părăsească pe Saint John. Nu voia să renunţe la visul de a i se strecura în pat în fiecare noapte şi de a simţi pielea aceea întinsă, magnetică, lipindu-i-se de trupul gol, dar bărbaţii trebuie să-şi asume responsabilitatea faptelor

lor şi dacă acel copil urma să se nască, atunci nu mai avea cum să scape de ceea ce făcuse. Hunt s-a sinucis pe unsprezece ianuarie, dar Hector nu se mai gândea la Hunt şi a doua zi, când a primit vestea, n-a simţit nimic. Trecutul nu era important. Numai viitorul conta, iar viitorul era dintr-odată pus sub semnul întrebării. Ştia că va trebui să rupă logodna cu Dolores, dar nu o putea face până ce Brigid nu apărea din nou, şi, pentru că nu ştia unde s-o găsească, nu putea face nicio mişcare, nu se putea urni din locul în care îl surghiunise prezentul. Odată cu trecerea timpului, a început să se simtă ca un om căruia îi fuseseră ţintuite picioarele de podea, în seara zilei de paisprezece ianuarie el şi Blaustein s-au oprit din lucru la ora şapte. Saint John îl aştepta la cină la opt, în locuinţa ei din Topanga Canyon. Hector ar fi ajuns acolo mult mai devreme, dar pe drum a avut probleme cu maşina şi când a terminat de schimbat roata DeSoto-ului său albastru, pierduse deja trei sferturi de oră. Dacă n-ar fi fost pana aceea de cauciuc, evenimentul care i-a schimbat cursul vieţii ar fi putut să nu se-ntâmple, căci chiar atunci, în timp ce el se ghemuia în întuneric la marginea bulevardului La Cienega şi începea să ridice cu cricul partea din faţă a maşinii, Brigid O'Fallon bătea la uşa casei lui Dolores Saint John, iar pe când el şi-a terminat treaba şi s-a întors la volanul maşinii, Saint John trăsese din greşeală un glonţ de calibrul 32 în ochiul stâng al lui O'Fallon sau cel puţin aşa a susţinut fata şi, judecând după privirea împietrită şi îngrozită cu care l-a întâmpinat când a intrat pe uşă, Hector n-a văzut de ce s-ar îndoi de fată. Habar n-avea că pistolul era încărcat, i-a spus fata. I-l dăduse agentul ei cu trei luni în urmă, când se mutase în casa aceea izolată din canion. Trebuia să-l folosească pentru autoapărare şi, după ce Brigid începuse să-i spună toate lucrurile acelea demente, bătând câmpii despre copilul lui Hector şi venele ei tăiate şi gratiile de la ferestrele caselor de nebuni şi sângele care curge din rănile lui Hristos, lui Dolores i s-a făcut teamă şi a rugat-o să plece. Dar Brigid n-a vrut şi după câteva minute a început s-o acuze pe Dolores că i-a furat bărbatul, ameninţând-o cu ultimatumuri sălbatice şi făcând-o în toate felurile: diavol, târfă, curvă nenorocită de doi bani. Cu doar şase luni înainte, Brigid fusese ziarista aceea simpatică de la *Photoplay*, cu zâmbet frumos şi un ascuţit simţ al umorului, dar acum îşi ieşise din minţi, era periculoasă, se împleticea prin cameră şi urla cât o ţineau puterile, iar Dolores voia să scape de ea. Atunci s-a gândit la revolver. Era în sertarul din mijloc al scrinului

din camera de zi, la mai puţin de trei metri de unde stătea, aşa că s-a îndreptat spre scrin şi a deschis sertarul din mijloc. N-avusese de gând să apese pe trăgaci. Nu se gândise decât la faptul că vederea pistolului va fi, poate, suficientă ca s-o sperie pe Brigid şi s-o facă să plece. Dar după ce l-a scos din sertar şi l-a aţintit spre celălalt capăt al camerei, obiectul i s-a declanşat în mână. Nu făcuse cine ştie ce zgomot. Doar un fel de poc, a zis ea, după care Brigid a scos un mormăit ciudat şi s-a prăbuşit pe podea.

Dolores a refuzat să-l însoţească în camera de zi (E prea oribil, i-a zis, nu pot să mă uit la ea), aşa că a intrat singur. Brigid zăcea cu faţa în jos pe covoraşul din faţa canapelei. Trupul îi era cald şi de deasupra cefei îi mai curgea încă sânge. Hector a răsucit-o şi, când s-a uitat la faţa ei distrusă şi a văzut gaura unde fusese ochiul stâng, i s-a oprit dintr-odată respiraţia. Nu putea să o privească şi să respire în acelaşi timp. Ca să-şi recapete suflul, a trebuit să se uite în altă parte şi, după ce-a făcut-o, n-a reuşit să-şi mai întoarcă privirea spre ea. Totul se dusese de râpă. Totul era sfărâmat. Şi copilul nenăscut din ea, mort şi el. În cele din urmă s-a ridicat şi s-a dus în hol, unde a găsit o pătură în debara. Când s-a întors în camera de zi, a privit-o pentru ultima dată, simţind cum un junghi îi taie iar respiraţia, apoi a desfăcut pătura şi i-a acoperit micul şi tragicul trup cu ea.

Primul său impuls a fost să meargă la poliţie, dar Dolores era înspăimântată. Cum va suna povestea ei când o vor chestiona despre pistol, a zis, când o vor forţa să reia pentru a douăsprezecea oară incredibilul şir de evenimente şi o vor face să explice de ce în camera ei de zi zăcea moartă o femeie însărcinată, de douăzeci şi patru de ani? Chiar dacă o credeau, chiar dacă erau dispuşi să accepte că pistolul se declanşase din greşeală, scandalul o va distruge. Cariera ei va fi terminată, ca şi a lui Hector, de altfel, şi de ce să sufere ei pentru ceva care nu era vina lor? Ar trebui să-l sune pe Reggie, a spus – referindu-se la Reginald Dawes, agentul ei, acelaşi idiot care-i dăduse şi revolverul – şi să-l lase pe el să rezolve treaba. Reggie era deştept, ştia toate chichiţele. Dacă-l ascultau, Reggie va găsi o modalitate să le salveze pielea.

Dar Hector ştia că nu mai era nimic de salvat. Dacă mărturiseau, îi aşteptau scandalul şi umilinţa publică; dacă nu, era şi mai rău. Puteau fi acuzaţi de crimă şi, o dată ce cazul ajungea la tribunal, nimeni din lume nu ar fi crezut că moartea lui Brigid fusese un accident. Aveau

de ales între două rele. Hector trebuia să hotărască. Trebuia să hotărască pentru amândoi şi nu exista opţiune corectă. Nici să nu te gândeşti la Reggie, i-a zis el. Dacă Dawes afla ce se întâmplase, o va transforma în proprietatea lui. Va fi nevoită să se târască în genunchi în faţa lui pentru tot restul vieţii. Nu mai puteau implica şi pe altcineva. Fie puneau mâna pe telefon şi vorbeau cu poliţia, fie nu vorbeau cu nimeni. Şi dacă alegeau a doua variantă, atunci trebuiau să se ocupe ei înşişi de cadavru.

Ştia că va arde în iad pentru ce spusese şi ştia şi că n-o va mai vedea niciodată pe Dolores, dar a spus-o oricum, iar apoi s-au apucat de treabă. Nu mai era vorba de bine şi de rău. Era vorba să nu facă şi mai mult rău, să nu mai distrugă fără motiv încă o viaţă. Au luat Chryslerul lui Dolores şi au mers în munţi, cam la o oră nord de Malibu, cu trupul lui Brigid în portbagaj. Cadavrul era tot în pătură, care la rândul ei era învelită în covoraş, iar în portbagaj se mai găsea şi o lopată. Hector o găsise în magazia de unelte din spatele casei lui Dolores şi cu ea a săpat groapa. Dacă nu altceva, s-a gândit că-i datora măcar atât lui Dolores. În fond, o trădase şi era remarcabil că ea continuase să aibă încredere în el. Poveştile lui Brigid nu avuseseră niciun efect asupra ei. Le dăduse la o parte ca pe nişte aiureli, nişte minciuni demente spuse de o femeie geloasă, dezaxată, şi refuzase să le accepte chiar şi atunci când dovada îi fusese pusă direct sub nasul ei frumos. Bineînţeles c-ar fi putut fi vorba de orgoliu, un orgoliu monstruos, care nu vedea nimic în afară de ce voia să vadă, dar putea fi, totodată, şi dragoste adevărată, o iubire atât de oarbă încât Hector nici nu-şi putea imagina ce era pe punctul de-a pierde. Se înţelege de la sine că n-a aflat niciodată care a fost de fapt adevărul, în noaptea aceea, după ce s-au întors din hidoasa expediţie în munţi, s-a dus acasă cu maşina lui şi n-a mai revăzut-o niciodată pe Dolores.

Acesta a fost momentul în care a dispărut, în afară de hainele de pe el şi de banii din portofel, a lăsat totul în urma sa şi a doua zi dimineaţă, la ora zece, era în tren, îndreptându-se spre nord, spre Seattle. N-avea nicio îndoială că va fi prins. O dată ce Brigid era dată dispărută, nu va trece mult timp până să se facă legătura între cele două dispariţii. Poliţia va dori să-l interogheze şi atunci vor începe să-l caute serios. Dar Hector se înşela în această privinţă, aşa cum se înşelase şi în toate celelalte. El era cel a cărui lipsă a fost observată, iar despre Brigid nimeni nu ştia deocamdată nimic. Nu mai avea nici

slujbă şi nici adresă permanentă, iar după ce nu s-a mai întors în camera ei de la Fitzwilliam Arms, din centrul Los Angeles-ului, tot restul acelei săptămâni de la începutul lui 1929, recepţionerul a pus să-i fie cărate lucrurile în pivniţă şi a închiriat camera altcuiva. Nu era nimic neobişnuit în asta. Oamenii dispăreau tot timpul şi nu puteai lăsa o cameră goală când un alt client era dispus să plătească pentru ea. Chiar dacă recepţionerului i-ar fi păsat destul ca să cheme poliţia, tot n-ar fi avut ce să facă. Brigid se cazase sub un nume fals şi cum puteai să cauţi pe cineva care nu există?

Două luni mai târziu, tatăl ei a sunat din Spokane şi a vorbit cu un detectiv din Los Angeles, pe nume Reynolds, care a continuat să lucreze la caz până s-a pensionat, în 1936. Douăzeci şi patru de ani după aceea, rămăşiţele fiicei domnului O'Fallon au fost în sfârşit exhumate. Le-a dezgropat un buldozer de pe un şantier de locuinţe de lângă Simi Hills. Au fost trimise la laboratoarele de medicină legală din Los Angeles, dar dosarul întocmit de Reynolds era deja casat de mult şi n-a mai fost posibil să identifice cui aparţinuseră osemintele.

Alma ştia despre oasele lui Brigid pentru că se străduise să afle. Hector îi spusese unde erau îngropate şi când a vizitat cartierul acela de locuinţe, la începutul anilor optzeci, a vorbit cu destui oameni ca să fie sigură că fuseseră găsite în acel loc.

Când se-ntâmplau toate astea, Saint John murise şi ea. După ce s-a întors la casa părinţilor ei din Wichita, în urma dispariţiei lui Hector, a dat o declaraţie presei şi apoi s-a retras din viaţa publică. Un an şi jumătate mai târziu, s-a măritat cu George T. Brinkerhoff, un bancher local. Au avut doi copii, pe Willa şi George Junior. În 1934, când cel mai mare dintre copii nu avea încă trei ani, Saint John a pierdut controlul maşinii în timp ce se întorcea acasă într-o noapte de noiembrie cu ploaie torenţială. S-a izbit într-un stâlp de telefon, iar impactul coliziunii a proiectat-o prin parbriz, care i-a tăiat artera carotidă. Conform raportului autopsiei, a murit din cauza hemoragiei puternice, fără să-şi mai fi recăpătat cunoştinţa.

Doi ani mai târziu, Brinkerhoff s-a recăsătorit. În 1983, când Alma i-a scris pentru a-i solicita o întrevedere, i-a răspuns văduva sa, spunându-i că soţul ei murise toamna precedentă, în urma unui blocaj renal. Copiii erau însă în viaţă şi Alma a vorbit cu amândoi – unul trăia în Dallas, Texas, şi celălalt în Orlando, Florida. Niciunul n-a avut prea multe de spus. Erau atât de mici pe vremea aceea, i-au zis. Îşi ştiau

mama din fotografii, dar nu şi-o aduceau deloc aminte.

În dimineaţa zilei de cincisprezece ianuarie, când a ajuns la Gara Centrală, Hector nu mai avea mustaţă. Se deghizase îndepărtându-şi trăsătura cea mai uşor de identificat, transformându-şi faţa într-o altă faţă printr-o simplă operaţiune de scădere. Ochii şi sprâncenele, fruntea şi părul pomădat, pieptănat pe spate, l-ar fi dat şi ele de gol în faţa cuiva care îi cunoştea filmele, dar imediat după ce şi-a cumpărat biletul, Hector a găsit o soluţie şi pentru această problemă, în acelaşi timp, a spus Alma, şi-a găsit şi un nou nume.

În trenul spre Seattle de la ora 9.21 nu se putea urca decât peste o oră. Hector s-a hotărât să-şi omoare timpul mergând la restaurantul gării să bea o cafea, dar de-abia s-a aşezat la tejghea şi a mirosit şunca şi ouăle care se prăjeau într-o tigaie, c-a şi fost cuprins de un val de greaţă. A sfârşit în toaleta bărbaţilor, încuiat într-una din cabine, în genunchi şi sprijinindu-se în mâini, vomitându-şi conţinutul stomacului în W.C. S-a revărsat totul din el – lichide verzui şi cocoloaşe maronii de mâncare nedigerată, o curăţare spasmodică de ruşine şi teamă şi repulsie – şi, după ce criza s-a potolit, s-a lăsat să alunece pe podea şi-a zăcut acolo mult timp, luptându-se să-şi recapete suflul, îşi sprijinea capul de peretele din spate şi din acel unghi a putut să vadă ceva ce altfel i-ar fi scăpat: în cotul pe care ţeava îl făcea chiar în spatele toaletei, cineva lăsase o bască. Hector a scos-o din ascunzătoare şi a descoperit că era o bască de muncitor, un lucru trainic, din tweed, cu un cozoroc scurt în faţă, nu foarte diferită de cea pe care o purtase şi el pe vremea când de-abia ajunsese în America. Hector a întors-o pe dos ca să se asigure că nu era nimic în ea şi că nu era prea murdară sau prea scârboasă ca să şi-o pună pe cap. Atunci a văzut numele posesorului scris cu cerneală pe banda de piele din interior: Herman Loesser. Lui Hector i s-a părut un nume bun, excelent chiar, oricum un nume cu nimic mai prejos ca oricare altul. Nu era el Herr Mann? Dacă de-atunci încolo avea să-şi spună Herman, îşi schimba identitatea fără să renunţe cu totul la cine era. Asta era important: să înceteze să mai existe pentru alţii, dar el să nu uite cine era. Nu pentru că ar fi vrut, ci tocmai din cauză că nu şi-o dorea.

Hernan Loesser. Unii îl vor pronunţa Lesser, iar alţii îl vor citi Loser. Hector socoti că, în ambele cazuri, îşi găsise numele pe care îl merita.

Basca i se potrivea de minune. Nu era nici prea largă, nici prea

strâmtă, ci exact atât de încăpătoare cât să-l lase să şi-o tragă pe frunte, să-şi mascheze astfel forma distinctivă a sprâncenelor, să-şi umbrească limpezimea pătrunzătoare a ochilor. Aşadar, după o scădere, o adunare. Hector minus mustaţa, apoi Hector plus basca. Cele două operaţii îl neutralizară şi în dimineaţa aceea, când a ieşit din toaleta bărbaţilor, arăta ca toată lumea şi ca nimeni, semănând ca două picături de apă cu *Domnul Nimeni* însuşi.

A stat în Seattle şase luni, s-a mutat la Portland pentru un an de zile, apoi a revenit la nord de Washington, unde a rămas până în primăvara lui 1931. La început a fost mânat numai de teroare. Hector trăia cu sentimentul că fuge ca să-şi salveze viaţa şi în zilele care urmară dispariţiei sale a avut aceleaşi ambiţii ca oricare alt criminal: fiece zi care trecea fără să fie prins era considerată o zi petrecută cu folos. Dimineaţa şi după-masa citea despre el în ziare, urmărind evoluţia cazului, ca să-şi dea seama cât de aproape erau de a-i da de urmă. Era uluit de ceea ce scriau, îngrozit de cât de puţin se străduiseră să-l cunoască. Hunt nu avea decât o importanţă neglijabilă, totuşi toate articolele începeau şi se terminau cu el: speculaţii la bursă, investiţii fantomă, Hollywood-ul în toată gloria sa viermănoasă. Numele lui Brigid n-a fost menţionat niciodată, cât despre Dolores, până ce nu s-a întors în Kansas, nimeni nu s-a obosit să stea de vorbă cu ea. Tensiunea s-a diminuat de la o zi la alta şi, după patru săptămâni fără nicio descoperire şi cu reportaje din ce în ce mai puţine în presă, panica a început să i se domolească. Nimeni nu-l bănuia de nimic. Ar fi putut să se întoarcă acasă dacă ar fi vrut. Nu trebuia decât să se urce într-un tren care mergea la Los Angeles şi şi-ar fi putut relua viaţa exact de unde o lăsase.

Dar Hector n-a plecat nicăieri. Nimic nu voia mai mult decât să fie din nou în casa sa de pe North Orange Drive, să stea pe verandă împreună cu Blaustein, să bea ceaiuri cu gheaţă şi să facă ultimele retuşuri la *Codul Morse*. A face filme era ca şi a trăi într-un delir. Era munca cea mai grea, cea mai solicitantă pe care o inventase cineva şi, cu cât devenea mai dificilă, cu atât îi dădea o stare de euforie mai puternică. Tocmai învăţa dedesubturile, cum să stăpânească toate chichiţele meseriei, şi ştia că dacă ar mai fi avut un pic de timp, ar fi ajuns unul din cei buni. Era tot ce-şi dorise vreodată: să fie bun la acel lucru. Nu-şi dorise nimic altceva, aşa că tocmai asta nu-şi va mai da voie să facă din nou. Nu poţi s-o aduci pe o femeie nevinovată în pragul

nebuniei, nu poţi s-o laşi gravidă, nu poţi să-i îngropi cadavrul la doi metri şi jumătate sub pământ, iar apoi să vrei să-ţi continui viaţa ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Un bărbat care făcuse aşa ceva merita să fie pedepsit. Iar dacă nu-l pedepsea lumea, trebuia s-o facă el însuşi.

Şi-a închiriat o cameră la o pensiune de lângă piaţa Pike Place şi când i s-au terminat, în fine, banii din portofel, şi-a găsit o slujbă la unul din vânzătorii de peşte locali. Se trezea la patru în fiecare dimineaţă, descărcând camioane în ceaţa de dinaintea zorilor, ridicând lăzi şi coşuri, în timp ce umezeala din golful Puget Sound îi înţepenea degetele şi îi pătrundea în oase. Apoi, după ce fuma rapid o ţigară, întindea racii şi stridiile pe paturi de gheaţă fărâmiţată, după care urmau diferitele îndeletniciri repetitive din timpul zilei: cântăritul scoicilor şi zăngănitul lor pe talerele cântarului, împachetatul în pungile de hârtie maro, deschisul stridiilor cu cuţitul său încovoiat şi extrem de eficient. Când nu lucra, Herman Loesser citea cărţi de la biblioteca publică, ţinea un jurnal şi nu vorbea cu nimeni decât dacă era absolut necesar. Ideea, a zis Alma, era să se simtă în chingi din cauza rigorilor pe care şi le impusese, să-şi facă viaţa cât mai grea cu putinţă. Când munca a devenit prea uşoară, s-a mutat la Portland, unde şi-a găsit de lucru ca paznic de noapte la o fabrică de butoaie. După larma pieţei acoperite, tăcerea gândurilor sale. Nu exista nimic prestabilit în alegerile sale, mi-a explicat Alma. Penitenţa lui era un proiect în continuă transformare, iar pedepsele pe care şi le dădea se schimbau în funcţie de care credea el că-i sunt deficienţele în acel moment. Tânjea după companie, tânjea să fie din nou cu o femeie, îşi dorea să fie înconjurat de trupuri şi voci şi, ca urmare, s-a îngropat în fabrica aceea goală, străduindu-se să-şi însuşească nuanţele sacrificiului de sine.

În timp ce se afla la Portland, bursa a căzut, iar pe la mijlocul anilor ’30, când Compania de Butoaie Comstock a dat faliment, Hector şi-a pierdut slujba. Până în acel moment trecuse deja prin câteva sute de cărţi, începând cu romanele standard de secol XIX, despre care toată lumea îi vorbise, dar pe care nu se obosise niciodată să le citească (Dickens, Flaubert, Stendhal, Tolstoi), şi apoi, o dată ce-a simţit că înţelesese cam care era treaba, a luat-o de la zero, hotărând să se educe sistematic. Hector nu ştia mai nimic. Se lăsase de şcoală la şaisprezece ani şi nimeni nu catadicsise să-i spună vreodată că Socrate şi Sofocle nu erau aceeaşi persoană, că George Eliot era femeie sau că

Divina Comedie era un poem despre viaţa de apoi şi nu o farsă bulevardieră în care toate personajele sfârşesc prin a se căsători cu persoana potrivită. Circumstanţele de moment se dovediseră întotdeauna mai puternice şi Hector nu avusese pur şi simplu timp să-şi bată capul cu astfel de lucruri. Acum, dintr-odată, avea tot timpul din lume. Întemniţat în propriul său Alcatraz, şi-a petrecut anii de captivitate însuşindu-şi o nouă limbă, în care să mediteze asupra condiţiilor supravieţuirii sale, să înţeleagă durerea constantă, nemiloasă, din sufletul său. Alma susţinea că intransigenţa acestei educaţii intelectuale l-a transformat treptat în altcineva. A învăţat cum să se uite la el însuşi de la distanţă, să se vadă în primul rând ca pe un om printre alţi oameni, apoi ca pe un amestec de particule oarecare de materie şi în cele din urmă ca pe un fir de praf, şi, cu cât se îndepărta mai mult de punctul din care plecase, a zis ea, cu atât se apropia mai tare de dobândirea măreţiei, îi arătase jurnalele din perioada aceea şi, cincizeci de ani mai târziu, Alma a putut avea acces direct la agoniile conştiinţei lui. N-am fost niciodată mai pierdut ca acum, mi-a recitat ea, citind un fragment din memorie, niciodată mai singur şi mai înspăimântat – dar nici mai viu. Aceste cuvinte fuseseră scrise la mai puţin de o oră înainte să plece din Portland. Apoi, ca un fel de reflexie târzie, s-a aşezat şi-a mai adăugat încă un paragraf în josul paginii: Acum nu mai vorbesc decât cu morţii. Numai în ei mai am încredere, numai ei mă înţeleg. La fel ca ei, nici eu nu mai am viitor.

Se zvonea că în Spokane se găseşte de lucru. Fabricile de cherestea căutau, se pare, muncitori, iar câteva şantiere forestiere din est şi nord ar fi angajat şi ele. Pe Hector nu-l interesau aceste slujbe, dar i-a auzit pe doi indivizi vorbind despre posibilităţile de-acolo într-o după-amiază, la scurt timp după ce fabrica de butoaie se închisese, şi i-a venit o idee. O dată ce-a început să rumege acea idee, nu i s-a mai putut împotrivi. Brigid crescuse în Spokane. Mama îi murise, dar tatăl său trăia încă şi în familie mai erau şi două surori mai tinere. Dintre toate torturile pe care şi le-ar fi putut imagina Hector, dintre toate durerile pe care şi le-ar fi putut provoca, niciuna nu era mai groaznică decât gândul de a se duce în oraşul în care locuiau. Dacă l-ar fi zărit pe domnul O'Fallon şi pe cele două fete, ar fi ştiut cum arată şi feţele lor i-ar fi venit în minte ori de câte ori s-ar fi gândit la răul pe care li-l făcuse. Simţea că merita să sufere atâta. Avea obligaţia de a-i face reali, de a-i face la fel de reali în memoria sa cum era şi Brigid.

Cunoscut încă sub numele pe care i-l atrăsese părul în copilărie, Patrick O'Fallon era proprietarul şi administratorul magazinului de articole sportive „La Red" din Spokane de douăzeci de ani. În dimineaţa când a sosit acolo, Hector şi-a găsit un hotel ieftin la vest de gară, două străzi mai încolo, a plătit o noapte în avans şi apoi a ieşit să caute magazinul. L-a găsit în cinci minute. Nu se hotărâse ce va face odată ajuns acolo, dar, din motive de precauţie, s-a gândit că era mai bine să stea afară şi să încerce să-l vadă pe O'Fallon prin vitrină. Hector nu ştia dacă Brigid îl menţionase în vreuna din scrisorile pe care le trimisese acasă. Dacă da, atunci familia ei ştia că are un accent spaniol puternic. Mai mult, probabil că acordaseră o atenţie deosebită dispariţiei sale din 1929 şi, cum Brigid lipsea şi ea de vreo doi ani, ei ar fi putut fi singurii oameni din ţară care să-şi fi dat seama de legătura dintre cele două cazuri. Tot ce trebuia să facă era să intre în magazin şi să-şi deschidă gura. Dacă O'Fallon ştia cine e Hector Mann, existau şanse mari ca primele trei sau patru propoziţii să-i stârnească suspiciuni.

Dar nu era nici urmă de O'Fallon. Cum îşi lipise nasul de geam, prefăcându-se că admiră un set de crose de golf din vitrină, vedea nestânjenit în magazin şi, din câte putea să-şi dea el seama din acel unghi, înăuntru nu era nimeni. Nici clienţi, nici vreun vânzător în spatele tejghelei. Era încă devreme – abia trecuse de zece –, dar pe plăcuţa de pe uşă scria DESCHIS şi, decât să mai rămână pe strada aglomerată şi să rişte să atragă atenţia asupra sa, Hector renunţă la planul său iniţial şi hotărî să intre. Dacă îşi vor da seama cine e, s-a gândit el, aşa să fie.

Uşa scoase un sunet de clopoţel când trase s-o deschidă, iar podelele goale, de lemn, îi scârţâiră sub tălpi când se îndreptă spre tejgheaua din spatele magazinului. Locul nu era mare, dar rafturile erau ticsite de marfă şi păreau să conţină tot ce şi-ar fi putut dori un sportiv: undiţe şi mulinete, labe de cauciuc şi ochelari de înotat sub apă, carabine şi puşti de vânătoare, rachete de tenis, mănuşi de baseball, mingi de fotbal, mingi de baschet, întăritoare de umeri şi căşti, ghete cu crampoane, ghete cu ţinte, suporturi pentru mingile de golf, popice, haltere şi mingi medicinale. Două şiruri de stâlpi de susţinere, aşezaţi la distanţe egale unii de alţii, străbăteau magazinul în lungime şi pe fiecare dintre aceştia se găsea câte o fotografie înrămată de-a lui Red O'Fallon. Fotografiile fuseseră făcute pe când era tânăr şi

toate îl arătau prins în câte-o activitate sportivă: purtând echipament de baseball, de fotbal, dar cel mai adesea fugind, îmbrăcat în ţinuta sumară a atleţilor; într-una dintre poze aparatul îl surprinsese în plină alergare, cu ambele picioare în aer, la doi metri în faţa celui mai apropiat concurent, într-alta dădea mâna cu un bărbat cu joben şi frac, primind o medalie de bronz la Jocurile Olimpice de la Saint Louis din 1904.

Când Hector s-a apropiat de tejghea, dintr-o încăpere din spate a ieşit o femeie tânără, ştergându-se pe mâini cu un prosop. Privea în jos, capul îi era aplecat într-o parte şi, cu toate că faţa îi era în mare parte ascunsă, era ceva în felul în care îi cădeau umerii, ceva în felul în care-şi freca degetele cu prosopul, care l-a făcut să aibă impresia că se uită la Brigid. Preţ de câteva secunde s-a simţit ca şi cum ultimele nouăsprezece luni n-ar fi existat niciodată. Brigid nu mai era moartă. Se dezgropase, îşi croise drum cu unghiile de sub pământul pe care el îl aruncase peste ea şi iat-o acolo, nevătămată şi respirând din nou, fără niciun glonţ în ţeastă şi fără nicio gaură în loc de ochi, muncind ca vânzătoare în magazinul tatălui ei din Spokane, Washington.

Femeia a continuat să se îndrepte spre el, oprindu-se numai ca să lase prosopul deasupra unei cutii nedeschise încă, iar un lucru ciudat în ceea ce s-a întâmplat în continuare a fost faptul că iluzia a persistat chiar şi după ce ea şi-a ridicat privirea şi i s-a uitat în ochi. Faţa femeii era şi ea ca a lui Brigid. Acelaşi maxilar şi aceeaşi gură, aceeaşi frunte şi aceeaşi bărbie. O clipă mai târziu, când i-a zâmbit, a văzut că şi zâmbetul era la fel. De-abia când a ajuns la mai puţin de doi metri de el, Hector a început să observe diferenţele. Faţa îi era acoperită de pistrui, cum nu fusese cazul cu faţa lui Brigid, iar ochii îi erau de o nuanţă mai închisă de verde. Erau de asemenea mai la distanţă unul de celălalt, o idee mai îndepărtaţi de rădăcina nasului, iar această minusculă diferenţă îi sublinia armonia de ansamblu a feţei, făcând-o puţin mai drăguţă decât fusese sora sa. Hector i-a răspuns la zâmbet şi, până ca ea să ajungă la tejghea şi să i se adreseze cu aceeaşi voce ca şi Brigid, întrebându-l ce dorea, el scăpase de sentimentul că e gata să leşine şi să se întindă cât era de lung pe podea.

Îl căuta pe domnul O'Fallon, i-a zis el, şi se întreba dacă ar fi posibil să stea de vorbă cu el. N-a făcut niciun efort să-şi ascundă accentul, pronunţând cuvântul Dooomnul! cu un *l* final exagerat de lichid, aplecându-se apoi spre ea şi studiindu-i faţa, în căutarea

semnelor unei reacţii. Nu s-a întâmplat nimic sau, mai degrabă, conversaţia a continuat ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic şi în acel moment Hector şi-a dat seama că Brigid păstrase secretul. Fusese crescută într-o familie catolică şi probabil nu suportase ideea de a le spune tatălui său şi surorilor sale că se culca cu un bărbat care era logodit cu altă femeie şi că acel bărbat, al cărui penis era circumcis, n-avea nicio intenţie să rupă logodna şi să se însoare cu ea. Dacă aşa stăteau lucrurile, poate nu ştiuseră nici că era însărcinată. Şi nici că-şi tăiase venele în cadă sau că petrecuse două luni în spital, născocind mijloace mai bune şi mai eficiente de a se sinucide. Era posibil chiar să fi încetat să le mai scrie dinainte de apariţia lui Saint John în peisaj, pe când mai avea încă destulă încredere ca să presupună că toate se vor aranja aşa cum îşi dorea.

Mintea lui Hector o luase deja la goană, repezindu-se în mai multe direcţii deodată, iar când femeia din spatele tejghelei i-a spus că tatăl ei era plecat din oraş pentru o săptămână, că se dusese în California cu treburi, Hector a simţit că ştie despre ce fel de treburi era vorba. Red O'Fallon mersese la Los Angeles ca să discute cu poliţia despre fiica sa dispărută. Îi îmboldea să acţioneze cumva în acest caz care lâncezea deja de prea multe luni, iar dacă nu avea să fie mulţumit de răspunsurile lor, urma să angajeze un detectiv particular care să ia cercetările de la capăt. La naiba cu cheltuielile, îi zisese – probabil – fiicei sale din Spokane înainte de a pleca. Trebuia făcut ceva înainte de a fi prea târziu.

Fiica din Spokane a zis că ea îi ţinea locul tatălui ei la magazin cât timp acesta era plecat, dar dacă Hector dorea să-şi lase numele şi numărul de telefon unde putea fi găsit, ea îi va transmite mesajul vineri, când urma să se întoarcă. Nu-i nevoie, a spus Hector, va reveni el vineri, după care, din politeţe sau poate din cauză că voia să-i facă o impresie bună, o întrebă dacă fusese lăsată să se ocupe de treburi de una singură. Părea să fie prea mult de lucru pentru o singură persoană, i-a zis el.

Ar fi trebuit să fie trei, i-a răspuns ea, dar şeful de magazin anunţase că e bolnav, iar băiatul de la magazie fusese concediat săptămâna trecută pentru că furase mingi de baseball şi le vânduse la jumătate de preţ copiilor din cartier. Adevărul era că se simţea puţin pierdută, i-a zis. Trecuse o groază de timp de când nu mai ajutase la magazin, habar n-avea care-i diferenţa dintre o crosă de golf de lovit la

distanţă şi una de lovit aproape şi nici măcar casa n-o putea deschide fără să apese greşit nouă butoane şi să dea astfel peste cap întreaga evidenţă.

Totul era cât se poate de prietenos şi deschis. Fata nu părea să aibă niciun fel de ezitări în a-i face astfel de confidenţe şi, cum conversaţia a continuat, Hector a aflat că în ultimii patru ani fusese plecată, făcându-şi studiile ca să poată deveni învăţătoare la o instituţie căreia îi spunea State şi care se dovedi a fi State College of Washington din Pullman. Absolvise în iunie, iar acum se întorsese acasă şi stătea cu tatăl ei, aşteptând să-şi înceapă cariera de învăţătoare la clasa a IV-a de la şcoala elementară Horace Greeley. Nu-i venea să creadă că avusese un astfel de noroc, i-a spus. Era aceeaşi şcoală la care mersese şi ea şi atât ea, cât şi surorile ei mai mari o avuseseră în clasa a IV-a pe doamna Neergaard. Doamna N. predase acolo timp de patruzeci şi doi de ani, iar faptul că fosta ei învăţătoare se pensionase chiar când ea începuse să-şi caute o slujbă i se părea un fel de miracol, în mai puţin de şase săptămâni, avea să stea în faţa aceleiaşi clase în care stătuse în fiecare zi pe când era o elevă de zece ani şi nu era straniu, a zis ea, nu era ciudat cum se aranja uneori viaţa?

Da, foarte ciudat, a zis Hector, foarte ciudat. Ştia acum că vorbea cu Nora, cea mai mică dintre fetele O'Fallon, şi nu cu Deirdre, cea care se măritase la nouăsprezece ani şi se mutase la San Francisco. După trei minute petrecute în compania ei, Hector hotărâse că Nora nu aducea deloc cu sora ei moartă. În ciuda asemănării fizice cu Brigid, nu avea nimic din dinamismul său însufleţit şi ştrengăresc, nimic din ambiţia ei, nimic din inteligenţa ei sensibilă şi îndrăzneaţă. Era mai moale, mai naivă, se simţea mai bine în pielea ei. Şi-a amintit că Brigid se descrisese odată ca fiind singura dintre surorile O'Fallon căreia îi curgea sânge adevărat prin vine. Deirdre era făcută din oţet, zisese ea, iar în compoziţia Norei nu intrase decât lapte cald. Nora era cea care ar fi trebuit să poarte numele de Brigid, îi mai spusese ea, după Sfânta Brigid, patroana Irlandei, căci, dacă fusese cineva menit vreodată să se dedice unei vieţi caracterizate de sacrificiu de sine şi fapte bune, atunci acea persoană era cu siguranţă sora sa mai mică.

Hector a fost din nou pe punctul de a pleca şi din nou ceva l-a ţinut ţintuit locului, îi venise o nouă idee – un impuls de-a dreptul nebunesc, un lucru atât de riscant şi autodistructiv, încât era uluit că se şi gândise la el, darmite să mai creadă că avea curajul să-l ducă la

îndeplinire.

Nu rişti, nu câştigi, i-a zis el Norei zâmbind şi dând din umeri, ca şi când s-ar fi scuzat, dar motivul pentru care intrase în magazin în dimineaţa aceasta era că voia să-i ceară domnului O'Fallon o slujbă. Auzise de tărăşenia cu băiatul de la magazie şi se întreba dacă slujba mai era disponibilă. Ce ciudat, a spus Nora. Incidentul de-abia se întâmplase zilele trecute şi nu apucaseră încă să dea anunţ la ziar. Se gândeau s-o facă de-abia după întoarcerea tatălui ei din călătorie. Ei bine, veştile se răspândesc repede, a zis Hector. Da, probabil că aşa e, i-a răspuns Nora, dar, oricum, de ce l-ar fi interesat pe el să fie magaziner? Asta era o slujbă pentru oameni care nu făceau multe parale, pentru bărbaţi cu spate puternic, cu minţi încete şi fără ambiţii; cu siguranţă că el şi-ar fi putut găsi ceva mai bun. Nu neapărat, a zis Hector. Erau vremuri grele şi în asemenea timpuri orice slujbă care aducea nişte bani era o slujbă bună. De ce să nu-i dea o şansă? Era singură în magazin şi el îşi dădea seama că i-ar prinde bine un pic de ajutor. Dacă îi convenea cum muncea, poate că avea să pună o vorbă bună pe lângă tatăl ei. Ce zicea domnişoara O'Fallon? Băteau palma?

Herman Loesser era în Spokane de mai puţin de o oră şi deja era din nou angajat. Nora i-a strâns mâna, râzând de îndrăzneala propunerii, după care Hector şi-a dat jos haina (singurul articol de îmbrăcăminte mai de Doamne-ajută pe care îl avea) şi s-a apucat de lucru. Se transformase într-o molie şi şi-a petrecut restul zilei fluturând din aripi în jurul unei lumânări fierbinţi, aprinse. Ştia că putea lua foc în orice clipă, dar cu cât se apropia mai mult de flacără, cu atât era mai convins că-şi împlineşte destinul. După cum a scris în jurnal în aceeaşi seară. Dacă am de gând să-mi salvez viaţa, atunci trebuie s-ajung la un pas de a mi-o distruge.

În ciuda dificultăţilor, Hector a rezistat aproape un an. La început ca magaziner, apoi ca şef de magazin şi director adjunct, lucrând direct sub conducerea lui O'Fallon însuşi. Nora îi spusese că tatăl ei avea cincizeci şi trei de ani, dar lunea următoare, când Hector i-a fost prezentat, a avut senzaţia că arăta mai în vârstă – poate de şaizeci de ani, poate chiar de o sută. Părul fostului atlet nu mai era roşu, bustul cândva suplu nu mai era în formă şi mai şchiopăta din când în când de pe urma unui genunchi artritic. O'Fallon îşi făcea apariţia la magazin în fiecare dimineaţă la ora nouă fix, dar era clar că munca de-acolo nu-l interesa, aşa că în general se făcea iar nevăzut pe

la unsprezece sau unsprezece şi jumătate. Dacă-i permitea piciorul, mergea cu maşina la club şi juca o rundă de golf cu doi sau trei prieteni. Dacă nu, se ducea la Bluebell Inn, restaurantul de vizavi, pentru un prânz prelungit şi apoi pleca acasă, unde îşi petrecea după-amiaza în dormitor, citind ziarele şi bând din sticlele de whisky irlandez Jameson's pe care le aducea prin contrabandă din Canada în fiecare lună.

Pe Hector nu-l critica niciodată şi nu se plângea de munca lui. Dar nici vreun compliment nu-i făcea. O'Fallon îşi exprima satisfacţia prin tăcere şi câteodată, când era într-una din dispoziţiile lui mai volubile, îl saluta pe Hector printr-o aplecare aproape imperceptibilă a capului. Timp de câteva luni, cam la asta s-au redus contactele dintre ei. La început lui Hector i s-a părut puţin surprinzător, dar, odată cu trecerea timpului, a învăţat să nu o ia ca pe un afront personal. Omul trăia într-un univers al interiorităţii mute, al unei rezistenţe neistovite împotriva lumii, şi părea să treacă plutind de la o zi la alta, fără vreun alt scop decât să-şi consume orele într-un mod cât mai puţin dureros cu putinţă. Nu-şi pierdea niciodată cumpătul şi rareori schiţa câte un zâmbet. Era nepărtinitor şi detaşat, absent chiar şi atunci când era de faţă, iar sieşi îşi arăta la fel de puţină simpatie sau compasiune ca şi celor din jurul său.

Pe cât era O'Fallon de apatic şi de indiferent faţă de el, pe atât era Nora de deschisă şi de interesată. În fond, ea fusese cea care îl angajase pe Hector şi a continuat să se simtă responsabilă pentru el, tratându-l, pe rând, ca pe un prieten, ca pe un protejat şi ca pe un proiect personal de regenerare umană. După întoarcerea tatălui ei de la Los Angeles şi după ce şefului de magazin i-a trecut criza de Zona Zoster, n-au mai avut nevoie de Nora la magazin. Ea era acum ocupată cu pregătirile pentru noul an şcolar, îşi vizita foştii colegi de şcoală, jongla cu atenţiile câtorva tineri, dar, cât a fost vara de lungă, a reuşit să-şi găsească ceva timp să treacă şi pe la magazin după-amiaza devreme, ca să vadă cum se descurcă Hector. Nu lucraseră împreună decât patru zile, dar în acel răstimp îşi făcuseră un obicei din a mânca împreună sandvişuri cu brânză în magazie, în jumătatea de oră cât aveau pauza de prânz. Ea a continuat să apară cu sandvişurile cu brânză şi au continuat să-şi petreacă acele jumătăţi de oră discutând despre cărţi. Pentru Hector, autodidactul în devenire, era o ocazie să mai înveţe câte ceva. Pentru Nora, proaspătă absolventă, gata să se

dedice unei cariere de educare a altora, era o ocazie să-şi împărtăşească ştiinţa unui elev inteligent şi dornic de cunoaştere. În vara aceea Hector îşi croia drum cu greu prin Shakespeare, iar Nora citea piesele împreună cu el, ajutându-l la cuvintele pe care nu le înţelegea, explicându-i diferite chestiuni de istorie sau convenţie teatrală şi detaliind psihologia şi motivaţiile personajelor. În timpul uneia din întrevederile lor din magazie, când s-a împotmolit la pronunţarea unor cuvinte din actul al treilea din Regele Lear, Hector i-a mărturisit cât de jenat era de accentul pe care îl avea. Nu era în stare să înveţe nenorocita asta de limbă, i-a zis, şi ori de câte ori îşi va deschide gura în faţa unor oameni ca ea, avea să dea impresia că e un prost. Nora nici n-a vrut să audă de un astfel de pesimism. I-a spus că făcuse logopedie ca specializare secundară la State şi că existau remedii concrete, exerciţii practice şi tehnici de corectare. Dacă el era dispus să accepte provocarea, ea îi promitea că-l va scăpa de accent, că-i va îndepărta din vorbire orice urmă de spaniolă. Hector i-a amintit că nu avea cum să-i plătească pentru astfel de lecţii. A spus cineva ceva despre bani? a răspuns Nora. Dacă el era dispus să facă efortul, ea era dispusă să-l ajute.

În septembrie, odată cu începerea şcolii, noua învăţătoare de la clasa a IV-a n-a mai fost disponibilă la prânz. Aşa că, în loc de asta, ea şi elevul său lucrau seara, întâlnindu-se în fiecare marţi şi joi, de la şapte la nouă, în salonul casei familiei O'Fallon. Hector se lupta din răsputeri eu i-urile şi e-urile scurte, cu s-urile şi cu r-urile, care trebuiau pronunţate fără ca limba să atingă dinţii. Vocale mute, ocluzive interdentale, inflexiuni labiale, africate, ocluziuni palatale, foneme. De cele mai multe ori Hector n-avea nici cea mai vagă idee despre ce vorbea Nora, dar exerciţiile păreau să aibă efect. Limba lui a început să producă sunete pe care nu le scosese niciodată şi în cele din urmă, după nouă luni de efort şi repetiţii, progresase până-ntr-acolo că devenea din ce în ce mai greu să-ţi dai seama de unde era. Poate că încă nu vorbea ca un american, dar nici impresia de imigrant necioplit n-o mai dădea. Şi chiar dacă venirea la Spokane a fost una din gafele cele mai mari pe care Hector le făcuse vreodată, dintre toate lucrurile care i s-au întâmplat acolo, lecţiile de pronunţie ale Norei au avut probabil efectul cel mai profund şi mai de durată. Fiecare cuvânt pe care l-a rostit în următorii cincizeci de ani a fost influenţat de ele şi acele momente au rămas în el pentru tot restul vieţii. Marţea şi joia

O'Fallon avea obiceiul să stea în camera sa de la etaj sau, dacă nu, să iasă seara la o partidă de pocher cu prietenii. Într-o seară de pe la începutul lui octombrie, în mijlocul unei lecţii, a sunat telefonul şi Nora s-a dus în holul de la intrare ca să răspundă. A vorbit cu centralista câteva secunde, după care, cu o voce încordată şi emoţionată, l-a strigat pe tatăl său şi i-a spus că la telefon era Stegman. Era la Los Angeles, a zis ea, şi voia o convorbire cu taxă inversă. Să accepte sau nu? O'Fallon i-a răspuns că vine jos imediat. Nora a închis uşile glisante dintre salon şi holul de la intrare, ca să-i lase tatălui său o oarecare intimitate, dar O'Fallon era deja uşor ameţit de băutură, aşa că a vorbit destul de tare ca Hector să poată auzi unele din lucrurile pe care le spunea. Nu tot, dar destul ca să-şi dea seama că telefonul nu adusese veşti bune.

Zece minute mai târziu uşile s-au deschis şi O'Fallon a intrat în salon, târşâindu-şi picioarele. Purta o pereche de papuci de piele ponosiţi, iar bretelele îi alunecaseră de pe umeri şi îi atârnau la nivelul genunchilor. Nu mai avea nici guler şi nici cravată şi a trebuit să se apuce de marginea mesei de nuc ca să-şi regăsească echilibrul. În minutele care urmară i s-a adresat direct Norei, care şedea alături de Hector pe canapeaua din mijlocul camerei. După câtă atenţie i-a dat lui Hector, ai fi zis că elevul fiicei sale era invizibil. Nu că O'Fallon l-ar fi ignorat sau s-ar fi prefăcut că nu e acolo. Pur şi simplu nu l-a observat. Iar Hector, care a înţeles fiecare nuanţă din discuţia care-a urmat, n-a îndrăznit să se ridice şi să plece.

Stegman voia s-o lase baltă, a anunţat O'Fallon. Lucra la caz de luni de zile şi nu descoperise nicio pistă promiţătoare. Susţinea că toată treaba începuse să-l irite. Nu mai voia să le ia banii pe degeaba.

Nora l-a întrebat pe tatăl său cum răspunsese la toate astea, iar O'Fallon a zis că-l întrebase de ce suna mereu cu taxă inversă, dacă tot îi părea rău să le ia banii. Şi apoi îi spusese că nu era bun de nimic. Dacă Stegman nu mai voia slujba, va căuta pe altcineva.

Nu, tată, a replicat Nora, n-ai dreptate. Dacă Stegman n-a putut s-o găsească, nimeni n-o va face. Era cel mai bun detectiv particular de pe coasta de vest. Reynolds le spusese asta şi Reynolds era un om de încredere.

Să-l ia dracu' pe Reynolds, a zis O'Fallon. Să-l ia dracu' şi pe Stegman. N-aveau decât să spună ce vor, dar el nu voia să renunţe.

Nora a dat din cap şi ochii i s-au umplut de lacrimi. Era cazul să

accepte situaţia, a spus ea. Dacă Brigid ar mai fi fost în viaţă, le-ar fi scris. Le-ar fi dat un telefon. Le-ar fi spus unde era.

Ar fi făcut-o pe naiba, a zis O'Fallon. Nu le trimisese o scrisoare de patru ani de zile. O rupsese de tot cu familia şi trebuiau să accepte situaţia.

Nu cu familia, a răspuns Nora. Cu el. Ei, Brigid îi scrisese tot timpul. Cât fusese la şcoală în Pullman, primise câte o scrisoare la fiecare trei sau patru săptămâni.

Dar O'Fallon nici n-a vrut s-audă. N-avea de gând să mai discute despre asta şi dacă ea nu intenţiona să-l mai susţină, atunci va continua de unul singur şi s-o ia naiba cu nenorocitele ei de păreri cu tot. Acestea fiind spuse, O'Fallon a dat drumul mesei, s-a clătinat periculos o clipă sau două, încercând să-şi regăsească echilibrul, apoi a ieşit împleticindu-se din cameră.

Hector n-ar fi trebuit să asiste la această scenă. Nu era decât magazinerul, nu un prieten apropiat, şi n-avea ce căuta să asculte discuţiile particulare dintre tată şi fiică, n-avea niciun drept să rămână în acea cameră în timp ce şeful său se clătina prin ea, beat şi răvăşit. Dacă în acel moment Nora i-ar fi cerut să plece, subiectul ar fi fost închis pentru totdeauna. El n-ar fi auzit ceea ce auzise, n-ar fi văzut ceea ce văzuse, iar chestiunea n-ar mai fi fost menţionată niciodată. Nu era nevoie decât ca ea să rostească o propoziţie, să invoce o scuză cât de mică, şi Hector s-ar fi ridicat de pe canapea şi i-ar fi spus noapte bună. Dar Nora nu ştia să se prefacă. Ochii îi erau încă plini de lacrimi când O'Fallon a ieşit din cameră, iar acum, că subiectul interzis ieşise în sfârşit la lumină, de ce să se mai ascundă? Tatăl ei nu fusese întotdeauna aşa, a zis ea. Când ea şi surorile ei fuseseră mici, el se dovedise un cu totul alt om şi acum era greu de recunoscut, era greu să-şi aducă aminte cum fusese mai demult. Red O'Fallon, Fulgerul din Nord-Vest. Patrick O'Fallon, soţul lui Mary Day. Tata O'Fallon, împăratul fetiţelor sale. Dar gândeşte-te la ultimii şase ani, a continuat Nora, gândeşte-te numai prin ce a trecut, şi poate că nu mai era atât de ciudat că prietenul său cel mai bun era un bărbat pe nume Jameson – individul acela posac şi tăcut care locuia cu el la etaj, întemniţat în sticlele cu lichid de culoarea chihlimbarului. Prima lovitură venise odată cu moartea mamei fetelor, răpusă de cancer la patruzeci şi patru de ani. De parcă asta n-ar fi fost destul de rău, nenorocirile au început să se ţină lanţ în familie, numai pacoste după pacoste, un pumn în

stomac urmat de unul în plină figură, până ce Red n-a mai fost bun de nimic. La mai puţin de un an după înmormântare, Deirdre a rămas însărcinată şi, când a refuzat să facă nunta de ochii lumii pe care i-o aranjase O'Fallon, acesta a dat-o afară din casă. Asta a întors-o şi pe Brigid împotriva lui, a zis Nora. Sora ei cea mare era în ultimul an la Smith şi locuia în celălalt capăt al ţării, dar când a auzit ce se întâmplase, i-a scris tatălui ei, spunându-i că nu-i va mai vorbi niciodată dacă nu o primeşte pe Deirdre înapoi. O'Fallon nici n-a vrut s-audă. El era cel care plătea pentru educaţia lui Brigid, aşadar cine se credea ea să-i spună ce să facă? Prin urmare, Brigid şi-a plătit singură taxele în ultimul semestru şi apoi, după absolvire, a plecat direct spre California, ca să se facă scriitoare. Nici măcar n-a trecut în vizită prin Spokane. Era la fel de încăpăţânată ca şi tatăl ei, a spus Nora, iar Deirdre era de două ori mai încăpăţânată ca amândoi puşi la un loc. Nu conta că acum era măritată şi mai făcuse un copil. Deirdre refuza în continuare să aibă de-a face cu tatăl ei, iar Brigid îi ţinea isonul. Între timp, Nora a plecat la colegiu la Pullman. A păstrat legătura cu ambele surori, dar mai mult cu Brigid, şi rare au fost lunile în care Nora să nu primească măcar o scrisoare de la ea. Apoi, cândva pe la începutul anului III, Brigid a încetat să-i mai scrie. La început nu i s-a părut c-ar fi ceva alarmant, dar după trei sau patru luni de tăcere Nora i-a scris lui Deirdre, întrebând-o dacă ea primise veşti de la Brigid în ultimul timp. Când Deirdre i-a răspuns că nu ştia nimic de ea de şase luni, Nora a început să-şi facă griji. I-a vorbit tatălui ei despre asta, iar bietul O'Fallon, dornic să-şi răscumpere greşelile şi copleşit de vinovăţie din pricina a ceea ce le făcuse celor două fiice mai mari ale sale, a luat imediat legătura cu poliţia din Los Angeles. Un detectiv pe nume Reynolds a fost însărcinat să preia cazul. Ancheta a demarat rapid şi, după câteva zile, elementele de bază erau deja stabilite: că Brigid îşi lăsase slujba de la revistă, că încercase să se sinucidă şi sfârşise în spital, că fusese însărcinată, că se mutase din apartamentul în care locuise fără să lase nicio adresă unde să-i fie trimisă corespondenţa, că într-adevăr dispăruse. Dar, oricât de proaste erau veştile şi oricât de devastator ar fi fost să-şi dea seama ce însemnau aceste fapte, Reynolds părea totuşi să fie pe punctul de a descoperi ce se întâmplase cu ea. Apoi, încetul cu încetul, pista s-a răcit. A trecut o lună, apoi trei, apoi opt, fără ca Reynolds să mai aibă vreo noutate. Vorbeau cu toţi cei care o cunoscuseră, le-a spus el, făceau tot ce era posibil, dar după ce îi

dăduseră de urmă la Fitzwilliam Arms, se loviseră de un zid. Frustrat că lucrurile încetaseră să mai avanseze, O'Fallon a hotărât să le urnească din nou angajând un detectiv particular. Reynolds i l-a recomandat pe un anume Frank Stegman şi, pentru un timp, speranţele lui O'Fallon au renăscut. Nu mai trăia decât pentru acest caz şi ori de câte ori Stegman îi dădea cea mai mică informaţie, cel mai mic indiciu că ar exista o nouă urmă, tatăl ei se urca în primul tren spre Los Angeles, călătorind toată noaptea dacă era nevoie, şi bătea la uşa biroului lui Stegman la prima oră. Dar acum Stegman nu mai avea nicio idee şi era gata să renunţe. Hector auzise el însuşi. Despre asta fusese vorba la telefon, a zis ea, şi nimeni nu-l putea condamna că voia să lase totul baltă. Brigid era moartă. Ea ştia asta, Reynolds şi Stegman o ştiau şi ei, dar tatăl ei refuza să accepte ideea. Se învinovăţea pentru tot ce se întâmplase şi dacă nu mai găsea niciun motiv de speranţă, dacă nu se mai putea amăgi să creadă că Brigid va fi găsită, nu va mai putea trăi cu el însuşi. Era foarte simplu, a zis Nora. Tatăl ei va muri. Durerea îl va copleşi, îl va nimici, şi el va muri.

Din seara aceea, Nora i-a spus totul. Era firesc să vrea să-şi împărtăşească problemele cu cineva, dar dintre toţi oamenii din lume, dintre toţi posibilii candidaţi pe care i-ar fi putut alege, Hector a fost cel selectat pentru asta. El a devenit confidentul Norei, deţinătorul informaţiilor legate de propria lui crimă şi în fiecare marţi şi joi seara, în timp ce stătea alături de ca pe canapea, luptându-se cu vreuna din lecţiile lui, simţea cum i se dezintegrează încă o părticică din creier. Descoperea că viaţa era un delir şi realitatea – o lume arbitrară de plăsmuiri şi halucinaţii, un loc unde tot ce-ţi imaginezi devine realitate. Ştia cine e Hector Mann? l-a întrebat Nora într-o seară. Stegman avea o nouă teorie, i-a povestit ea, şi, după ce se lăsase de caz cu două luni înainte, detectivul îl sunase pe O'Fallon peste weekend şi îi ceruse să-i mai dea o şansă. Descoperise că Brigid publicase un articol despre Hector Mann. Unsprezece luni mai târziu Mann dispăruse şi el se întreba dacă era doar o coincidenţă că Brigid dispăruse în acelaşi timp. Dacă exista o legătură între cele două cazuri nerezolvate? Stegman nu putea promite niciun rezultat, dar măcar avea din nou ceva de care să se lege şi, cu permisiunea lui O'Fallon, ar fi vrut să investigheze această posibilitate. Dacă putea stabili că Brigid continuase să se vadă cu Mann după ce scrisese articolul, ar putea avea motive de optimism.

Nu, i-a răspuns Hector, nu auzise niciodată de el. Cine era acest

Hector Mann? Nici Nora nu ştia mare lucru despre el. Un actor, a zis ea. Făcuse nişte comedii mute cu câţiva ani în urmă, dar ea nu văzuse niciuna. N-avusese timp de cinema cât fusese la colegiu. Da, a spus Hector, nici el nu mergea foarte des. Costă bani şi mai citise undeva şi că filmele fac rău la ochi. Nora zise că-şi amintea vag cazul, dar nu îl urmărise îndeaproape la vremea respectivă. Conform lui Stegman, Mann lipsea de aproape doi ani. Şi de ce plecase? a vrut Hector să ştie. Nu ştia nimeni sigur, i-a spus Nora. Pur şi simplu într-o bună zi dispăruse şi de atunci nu mai ştia nimeni nimic de el. Nu sună prea promiţător, a zis Hector. Nimeni nu poate sta ascuns atâta timp. Dacă nu-l găsiseră până acum, probabil că era mort. Da, probabil, a fost Nora de acord, şi probabil că şi Brigid era moartă. Dar existau nişte zvonuri, a continuat ea, şi Stegman voia să le cerceteze. Ce fel de zvonuri? a întrebat Hector. Că s-ar fi întors în America de Sud, a răspuns Nora. De unde venise, Brazilia, Argentina, nu ţinea minte exact din ce ţară, dar era incredibil, nu-i aşa? Cum adică incredibil? a întrebat Hector. Că Hector Mann se trăgea din aceeaşi parte a lumii ca şi el. Cât de probabil era aşa ceva? Uita că America de Sud era imensă, a zis Hector. Peste tot era plin de sud-americani. Da, ştia asta, a spus Nora, dar şi aşa, n-ar fi fost incredibil dacă Brigid ar fi plecat acolo cu el? Numai gândul la aşa ceva o făcea fericită. Două surori, doi sud-americani. Brigid undeva cu al ei şi ea altundeva cu al ei. N-ar fi fost atât de groaznic dacă nu i-ar fi plăcut de ea atât de mult, dacă o parte din el nu s-ar fi îndrăgostit de ea din prima zi. Hector ştia că îi e interzisă, că până şi simplul gând de a o atinge ar fi fost un păcat de neiertat, şi totuşi continua să apară la ea acasă în toate serile de marţi şi joi, murind un pic de fiecare dată când ea se aşeza alături de el pe canapea şi îşi cuibărea trupul de douăzeci şi doi de ani în pernele de catifea bordo. Ar fi fost atât de uşor să se aplece spre ea şi să înceapă să o mângâie pe gât, să-şi treacă mâna pe lungimea braţului ei, s-o întoarcă spre el şi să înceapă să-i sărute pistruii de pe faţă. Oricât de groteşti erau uneori conversaţiile pe care le aveau (despre Brigid şi Stegman, decăderea tatălui ei, filiera Hector Mann), cel mai greu era să-şi stăpânească respectivele impulsuri şi avea nevoie de toată puterea de care era în stare ca să nu treacă dincolo de acea linie. Deseori, după două ore de chinuri, se trezea mergând de la lecţie direct spre râu, traversând oraşul până ce ajungea în micul cartier cu case dărăpănate şi hoteluri cu două etaje, unde se puteau cumpăra femei pentru douăzeci sau treizeci de minute. Era o

soluţie jalnică, dar nu exista nicio alternativă. Cu mai puţin de doi ani înainte, cele mai frumoase femei de la Hollywood se luptaseră să ajungă în pat cu Hector. Acum trebuia să scoată bani din buzunar pentru asta în fundăturile din Spokane, risipind jumătate din câştigul pe-o zi pe câteva minute de uşurare.

Lui Hector nu i-a trecut niciodată prin cap că Nora ar fi putut simţi ceva pentru el. El nu era decât o creatură lamentabilă, un bărbat nedemn de consideraţie, iar dacă Nora era dispusă să-i acorde atât de mult din timpul ei, nu o făcea decât din cauză că îi era milă de el, din cauză că era o tânără pasionată care se imagina în postura de salvator al sufletelor pierdute. Sfânta Brigid, cum îi spusese sora ei, martira familiei. Hector era băştinaşul african despuiat şi Nora era misionarul american care-şi croise drum prin junglă pentru a-i izbăvi pe cei din stirpea lui. Hector nu cunoscuse niciodată pe nimeni atât de inocent, atât de optimist, atât de inconştient de forţele întunecate care acţionează în lume. Uneori se întreba dacă nu cumva era pur şi simplu proastă. Alteori i se părea cuprinsă de o înţelepciune aleasă, unică. Iar alteori, când se întorcea spre el cu acea privire intensă şi încăpăţânată în ochi, Hector avea senzaţia că i se rupe inima. Acesta a fost paradoxul anului pe care l-a petrecut în Spokane. Nora făcea ca viaţa să-i fie intolerabilă şi tot Nora era singurul lucru pentru care trăia, singurul motiv pentru care nu-şi făcea bagajele şi n-o lua din loc. În jumătate din timp îi era teamă că i se va confesa. În cealaltă jumătate îi era teamă că va fi prins. Stegman a perseverat în direcţia Hector Mann timp de trei luni şi jumătate, apoi a renunţat din nou. Unde poliţia nu făcuse mare lucru, nici detectivul particular nu se dovedise mai bun, ceea ce nu însemna că poziţia lui Hector ar fi fost cu ceva mai sigură. O'Fallon fusese la Los Angeles de câteva ori în timpul toamnei şi al iernii şi era firesc să presupună că la un moment dat, într-una din vizite, Stegman îi arătase fotografii cu Hector Mann. Dacă O'Fallon ar fi observat asemănarea dintre harnicul său magaziner şi actorul dispărut? La începutul lui februarie, nu mult după întoarcerea din ultima călătorie la Los Angeles, O'Fallon a început să se uite la Hector într-alt fel. Părea cumva mai ager, mai curios, şi Hector n-a putut să nu se întrebe dacă nu cumva tatăl Norei îi descoperise secretul. După luni de tăcere şi dispreţ abia mascat, bătrânul îi dădea dintr-odată atenţie umilului ridicător de cutii care trudea în încăperea din fundul magazinului său. Înclinările indiferente din cap au fost înlocuite cu

zâmbete, iar din când în când, fără vreun motiv anume, îşi bătea angajatul pe umăr şi îl întreba ce mai face. Mai mult chiar, O'Fallon a început să-i deschidă lui Hector uşa când acesta venea pentru lecţiile de seară, îi strângea mâna ca şi cum ar fi fost un oaspete bine venit şi apoi, puţin stângaci, dar evident bine intenţionat, mai întârzia o clipă, cât să facă vreo remarcă despre vreme, înainte de a se retrage în camera sa de la etaj. La oricine altcineva o astfel de purtare ar fi părut firească – un minimum cerut de regulile etichetei –, dar în cazul lui O'Fallon era ceva cu totul ieşit din comun şi Hector era plin de suspiciune. Prea erau multe în joc ca să-l poată fraieri nişte zâmbete politicoase şi cuvinte prietenoase şi, cu cât această amabilitate se prelungea, cu atât mai înspăimântat devenea Hector. Pe la mijlocul lui februarie a simţit că zilele sale în Spokane erau numărate. I se întindea o cursă şi trebuia să fie pregătit în orice moment s-o şteargă din oraş, să plece în toiul nopţii şi să nu-şi mai arate vreodată faţa pe-acolo.

În cele din urmă inevitabilul s-a produs. Chiar pe când Hector se pregătea să-i servească Norei discursul de adio, O'Fallon l-a încolţit într-o după-amiază în camera din spatele magazinului şi l-a întrebat dacă era interesat de o mărire de salariu. Goines îi dăduse preaviz, i-a zis el. Directorul adjunct se muta la Seattle să conducă tipografia cumnatului său, iar O'Fallon dorea să găsească un înlocuitor cât se poate de repede. Ştia că Hector nu avea niciun fel de experienţă în vânzări, dar îl urmărise el, a mai spus O'Fallon, fusese foarte atent la felul în care îşi făcea treaba şi nu credea că-i va lua mult timp să-şi dea seama cam ce presupunea nouă slujbă. Urma să aibă responsabilităţi mai mari şi să lucreze mai multe ore, dar şi salariul va fi dublu faţă de ce avea în acel moment. Voia să se mai gândească sau era gata să accepte? Hector era gata să accepte. O'Fallon i-a strâns mâna şi l-a felicitat pentru avansare, după care i-a dat restul zilei liber, însă chiar când Hector dădea să plece din magazin, O'Fallon l-a strigat înapoi. Deschide casa şi ia o bancnotă de douăzeci de dolari, i-a zis şeful. Du-te apoi la magazinul de articole bărbăteşti Pressler's şi cumpără-ţi un costum nou, nişte cămăşi albe şi nişte papioane. De-acum înainte o să lucrezi la tejghea şi trebuie să arăţi bine.

O'Fallon îşi pusese practic întreaga afacere în mâinile lui Hector. Îi dăduse titlul de director adjunct, dar adevărul e că Hector nu mai era subordonat nimănui. El asigura de fapt funcţionarea magazinului, iar O'Fallon, care oficial era directorul propriei afaceri, nu conducea nimic.

Red petrecea prea puţin timp pe la sediu ca să-şi bată capul cu mărunţişuri şi, o dată ce s-a convins că acest parvenit străin avid de succes putea face faţă responsabilităţilor noului post, abia dacă a mai catadicsit să treacă pe-acolo. Era deja atât de sătul de toată afacerea, că nici n-a mai reţinut numele noului băiat de la magazie.

Hector a excelat în postura de director de facto al magazinului de articole sportive „La Red". După izolarea de un an de la fabrica de butoaie din Portland şi după regimul de singurătate din magazia lui O'Fallon, s-a bucurat de şansa de a se afla din nou printre oameni. Magazinul era ca un mic teatru, iar rolul care îi fusese încredinţat era de fapt acelaşi cu cel pe care-l jucase în filmele sale: Hector ca slugă conştiincioasă, ca funcţionar fercheş, cu papion. Singura diferenţă era că acum se numea Herman Loesser şi că trebuia să joace serios. Fără căzături în fund şi degete de la picioare turtite, fără schimonoseli burleşti sau izbituri cu capul. Sarcina sa era să convingă, să supravegheze contabilitatea şi să apere virtuţile sportului. Dar nu zicea nimeni că trebuia să se achite de ea cu o expresie sumbră pe faţă. Avea din nou un public în faţă şi o recuzită bogată de care se putea folosi şi, o dată ce şi-a înţeles rolul, vechile sale instincte de actor i-au revenit cu repeziciune. I-a fermecat pe clienţi cu tiradele sale volubile, i-a subjugat cu demonstraţiile cu mănuşile de baseball şi cu tehnicile de pescuit la muscă, le-a câştigat fidelitatea prin bunăvoinţa cu care tăia cinci, zece şi chiar cincisprezece la sută din preţul iniţial. Buzunarele erau cam goale în 1931, dar jocurile de tot felul erau o distracţie ieftină, un mijloc bun de a nu te gândi la ce nu-ţi puteai permite, aşa că „La Red" a continuat să facă vânzări decente. Copiii aveau să bată mingea indiferent de circumstanţe, iar adulţii nu intenţionau nici ei să înceteze să mai arunce undiţele în râu sau să înfigă gloanţe în trupul animalelor sălbatice. Şi-apoi, să nu uităm, mai erau şi uniformele. Nu numai pentru echipele liceelor şi colegiilor locale, ci şi pentru cei două sute de membri ai ligii de bowling de la Rotary Club, pentru cele zece formaţii ale asociaţiei de baschet Filantropia Catolică, precum şi trei duzini de echipamente de softball. O'Fallon pusese mâna pe această piaţă în urmă cu cincisprezece ani, iar comenzile veneau în continuare în fiecare sezon, cu regularitatea şi precizia fazelor lunii.

Într-o seară de pe la mijlocul lui aprilie, când tocmai terminaseră lecţia de marţi, Nora s-a întors spre Hector şi i-a spus că primise o cerere în căsătorie. Destăinuirea a venit din senin, fără să

aibă vreo legătură cu ceva dinainte, şi preţ de câteva secunde Hector n-a fost sigur că auzise bine. Un astfel de anunţ este de obicei însoţit de un zâmbet, poate chiar un râset, dar Nora nu zâmbea şi nu părea deloc fericită că-i împărtăşea această veste. Hector a întrebat-o cine era fericitul. Nora a dat din cap, apoi şi-a pironit ochii în podea şi a început să se joace cu rochia albastră de bumbac, în momentul în care şi-a ridicat privirea, ochii îi erau plini de lacrimi. Buzele au început să i se mişte, dar, înainte să poată rosti vreun sunet, s-a ridicat brusc de pe scaun, şi-a acoperit gura cu mâna şi s-a repezit afară din salon.

A dispărut înainte ca el să-şi poată da seama ce se întâmplase. Nu avusese timp nici măcar să strige după ea, iar când a auzit-o fugind în sus pe scări şi apoi trântind uşa de la camera ei, a înţeles că în noaptea aceea nu avea să mai coboare. Lecţia era gata. Trebuia să plece, şi-a spus, dar au trecut câteva minute şi el tot nu se urnise de pe canapea. În cele din urmă în încăpere s-a strecurat O'Fallon. Era puţin trecut de ora nouă şi Red era în starea sa obişnuită de fiecare seară, dar nu într-un stadiu atât de avansat încât să nu-şi poată menţine echilibrul. Şi-a fixat ochii asupra lui Hector şi, pentru un răstimp cât se poate de lung, s-a holbat la directorul său adjunct, măsurându-l din cap până-n picioare, în timp ce un zâmbet strâmb i se forma în partea de jos a gurii. Hector nu şi-a dat seama dacă e un zâmbet de milă sau de batjocură. Într-un fel, părea să fie ceva din amândouă, un soi de dispreţ plin de compasiune – dacă există aşa ceva –, iar lui Hector i s-a părut îngrijorător, semnul unei ostilităţi mocninde pe care O'Fallon n-o dezvăluise luni de zile. În cele din urmă Hector s-a ridicat şi a întrebat: Se mărită Nora? La care şeful său a râs scurt, sarcastic. De unde naiba să ştiu eu? a zis el. De ce n-o-ntrebi chiar tu? Şi apoi, mârâind ca răspuns la propriul său râs, O'Fallon s-a întors şi-a ieşit din cameră.

Două seri mai târziu Nora şi-a cerut scuze pentru izbucnirea ei. Se simţea mai bine acum, a zis ea, şi criza trecuse. Îl refuzase pe pretendent şi cu asta basta. Capitolul era încheiat; nu mai trebuia să-şi facă probleme. Albert Sweeney era un om de treabă, dar nu era decât un băieţandru, iar ea se săturase să aibă de-a face cu băieţandri, mai ales cu cei bogaţi, care trăiau pe spinarea taţilor lor. Dacă era să se mărite vreodată, n-o va face decât cu un bărbat în toată firea, cu cineva care ştia să se descurce în viaţă şi să aibă grijă de el. Hector i-a spus că nu trebuia să-l acuze pe Sweeney că avea un tată bogat. Nu era vina lui şi, în plus, ce era în fond chiar aşa de rău în a fi bogat? Nimic, i-a

răspuns Nora. Pur şi simplu nu voia să se mărite cu el, atâta tot. Măritişul era pentru totdeauna şi n-avea de gând să spună da până ce nu apărea bărbatul potrivit. Nora a revenit în curând la felul ei obişnuit de a fi, dar relaţiile lui Hector cu O'Fallon păreau să fi intrat într-o fază nouă şi îngrijorătoare.

Punctul de cotitură fusese scena din salon, cu zgâitul acela prelungit şi râsetul scurt şi ironic, iar după acea noapte Hector a simţit că era din nou urmărit cu atenţie. Când trecea acum pe la magazin, O'Fallon nu se amesteca deloc în tranzacţii sau în discuţiile cu clienţii. În loc să dea o mână de ajutor sau să stea la casă când era aglomerat, se instala într-un scaun, lângă vitrina cu rachete de tenis şi mănuşi de golf, şi îşi citea în tăcere ziarele de dimineaţă, ridicându-şi din când în când privirea, cu acelaşi zâmbet caustic în colţul buzelor. Era ca şi cum şi-ar fi considerat adjunctul un animăluţ amuzant sau o jucărie întoarsă cu cheia. Hector îi aducea bani buni, muncind şi câte zece – unsprezece ore pe zi pentru ca şeful său să poată trăi practic ca la pensie, dar toate aceste eforturi nu păreau decât să-l facă pe O'Fallon şi mai sceptic la adresa lui şi să-l privească şi mai de sus. Prudent cum era, Hector s-a prefăcut că nu observă. Era în regulă să fii considerat un prost care face exces de zel, s-a gândit el, şi poate că nici faptul că a început să-ţi spună Muchacho şi El Señor nu era chiar aşa de grav, dar de un om ca ăsta nu te apropiai şi, ori de câte ori intra în încăpere, te asigurai că spatele ţi-e acoperit.

Însă când te-a invitat la clubul său, rugându-te să i te alături la o partidă de golf într-o dimineaţă senină de duminică, pe la începutul lui mai, n-ai spus nu. Şi n-ai refuzat nici când s-a oferit să te scoată la prânz la Bluebell Inn, şi nu o dată, ci de două ori într-o singură săptămână, de ambele dăţi insistând să comanzi cele mai scumpe feluri din meniu. Atâta timp cât nu-ţi cunoştea secretul, atâta timp cât nu bănuia ce făceai în Spokane, puteai tolera tensiunea supravegherii sale continue. Ai suportat totul tocmai pentru că ţi se părea insuportabil să fii cu el, pentru că îţi era milă de epava care devenise, pentru că de fiecare dată când auzeai jalea aceea cinică răzbătându-i din voce, ştiai că erai, în parte, vinovat de a o fi provocat.

Al doilea prânz de la Bluebell Inn a avut loc într-o după-amiază de miercuri, spre sfârşitul lui mai. Dacă ar fi fost pregătit pentru ce urma să se întâmple, Hector ar fi reacţionat probabil altfel, dar, după douăzeci şi cinci de minute de conversaţie lipsită de importanţă,

întrebarea lui O'Fallon l-a luat prin surprindere. În seara aceea, când s-a întors la pensiunea în care stătea, la celălalt capăt al oraşului, Hector a scris în jurnal că într-o singură clipă întreg universul îşi schimbase pentru el forma. Mi-a scăpat totul. Am înţeles greşit totul. Pământul e cerul, soarele e luna, râurile sunt munţi, în tot acest timp m-am uitat la altă lume. Apoi, cu evenimentele acelei după-amiezi încă proaspete în minte, s-a pus şi a redat în scris, cuvânt cu cuvânt, conversaţia pe care o avusese cu O'Fallon:

Şi-aşa, Loesser, îl abordase O'Fallon dintr-odată, spune-mi ce intenţii ai.

Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, i-a răspuns Hector. Am în faţa mea o friptură minunată şi am toate intenţiile să o mănânc. Despre asta mă întrebaţi?

Eşti un tip deştept, Chico. Ştii foarte bine ce vreau să spun.

Mă scuzaţi, domnule, dar aceste intenţii mă nedumeresc. Nu le înţeleg.

Intenţii pe termen lung.

Oh, da, acum înţeleg. Vă referiţi la viitor, glodurile mele de viitor. Pot să vă spun cu siguranţă că singurele mele intenţii sunt să continui în acelaşi fel ca şi până acum. Să lucrez pe mai departe pentru dumneavoastră. Să fac tot ce pot pentru magazin.

Şi ce altceva?

Nu mai e nimic altceva, domnule O'Fallon. Vă vorbesc din tot sufletul. Mi-aţi dat o şansă fantastică şi vreau să profit de ea din plin.

Şi cine crezi că m-a convins să-ţi dau această şansă?

Asta nu pot să spun. Întotdeauna am crezut că a fost hotărârea dumneavoastră, că dumneavoastră aţi fost cel care mi-aţi oferit această ocazie.

Nora a fost.

Domnişoara O'Fallon? Nu mi-a spus niciodată. N-am avut nici cea mai vagă idee că ei i se datorează, îi eram deja oricum extrem de îndatorat şi acum se pare că am şi mai multe obligaţii faţă de ea. Sunt profund pătruns de ceea ce mi-aţi spus.

Îţi face plăcere s-o vezi cum suferă?

Pe domnişoara Nora cum suferă? Dar de ce Dumnezeu ar suferi? E o fată remarcabilă, plină de energie, şi toată lumea o admiră. Ştiu că durerile familiei îi împovărează sufletul – ca şi dumneavoastră, de altfel, domnule –, dar, în afară de lacrimile pe care le varsă din când în

când pentru sora ei absentă, n-am văzut-o niciodată altfel decât debordând de viaţă.

E puternică. Se preface bine.

Mă îndurerează să aud una ca asta.

Albert Sweeney a cerut-o de nevastă luna trecută şi l-a refuzat. De ce crezi c-a făcut-o? Tatăl băiatului e Hiram Sweeney, senatorul, cel mai puternic republican din district. Ar fi putut trăi cât se poate de bine fără să facă nimic în următorii cincizeci de ani, iar ea spune nu. Care crezi că e motivul, Loesser?

Mi-a spus că nu-l iubeşte.

Exact. Pentru că iubeşte pe altcineva. Şi cine crezi că e acea persoană?

Îmi este imposibil să vă răspund la această întrebare. Nu ştiu nimic despre sentimentele domnişoarei Nora, domnule.

Nu eşti poponar, Herman, nu-i aşa?

Cum aţi spus, domnule?

Poponar. Homosexual.

Bineînţeles că nu.

Atunci de ce nu faci ceva?

Nu vorbiţi pe-nţeles, domnule O'Fallon. Nu pricep.

Am obosit, fiule. Nu mai trăiesc decât pentru un lucru şi, o dată ce acest lucru se aranjează, tot ce-mi doresc e să mor în pace. Ajută-mă şi sunt dispus să fac un târg cu tine. Un cuvânt doar, amigo, şi totul e al tău. Magazinul, afacerea, absolut totul.

Vreţi să-mi vindeţi afacerea? Dar n-am bani. Nu pot să-mi permit să fac astfel de târguri.

Apari vara trecută la magazin cerşind ceva de lucru, iar acum tu conduci întreaga şandrama. Te pricepi, Loesser. Nora a avut dreptate în ceea ce te priveşte, iar eu n-am să-i stau în cale. Am terminat-o cu statul în calea oamenilor. Orice ar vrea, aia primeşte.

De ce vă tot referiţi la domnişoara Nora? Credeam că-mi faceţi o propunere de afaceri.

Aşa e. Dar numai dacă-mi faci o favoare. Şi nu că ţi-aş cere ceva ce nu vrei şi tu. Am văzut eu cum vă priviţi unul pe altul. Nu trebuie decât să acţionezi.

Ce vreţi să spuneţi, domnule O'Fallon?

Dă-ţi seama şi singur.

Nu pot, domnule. Pe cuvânt că nu pot.

Nora, idiotule. De tine e îndrăgostită.

Dar eu sunt un nimeni, un mare nimeni. Nora n-are cum să mă iubească.

Poate tu crezi asta, poate şi eu cred asta, dar greşim amândoi. Inima fetei ălei a e frântă şi să mă ia naiba dacă o să stau cu mâinile în sân s-o mai văd cum suferă. Am pierdut deja doi copii şi n-o să se întâmple încă o dată.

Dar n-am cum să mă însor cu Nora. Eu sunt evreu şi astfel de lucruri nu sunt permise.

Ce fel de evreu?

Evreu. Nu există decât un singur fel de evreu.

Crezi în Dumnezeu?

Ce importanţă are asta? Eu nu sunt ca dumneavoastră. Eu vin dintr-altă lume.

Răspunde-mi la întrebare. Crezi în Dumnezeu?

Nu, nu cred. Cred că omul este măsura tuturor lucrurilor. Şi bune, şi rele.

Atunci avem aceeaşi religie. Suntem la fel, Loesser. Singura diferenţă e că tu te pricepi la bani mai bine ca mine. Ceea ce înseamnă c-o să ai grijă de ea. Asta-i tot ce-mi doresc. Ai grijă de Nora şi după aceea pot să mor liniştit.

Mă puneţi într-o poziţie dificilă, domnule.

Habar n-ai ce-i aia dificil, hombre. O ceri de nevastă până la sfârşitul lunii, că, dacă nu, te concediez. M-ai înţeles? Te concediez şi-apoi îţi trag un şut în fund de te trimit dincolo de graniţele nenorocitului ăsta de stat.

Hector l-a scutit de efort. La patru ore după ce plecase de la Bluebell Inn, a închis magazinul pentru ultima oară, apoi s-a întors la el în cameră şi a început să-şi împacheteze lucrurile. La un anumit moment în cursul serii a împrumutat maşina de scris Underwood de la proprietăreasa lui şi a dactilografiat o scrisoare de-o pagină pentru Nora, semnând-o în josul paginii cu iniţialele H.L. Nu putea să rişte să-i lase o mostră din scrisul său, dar nici nu putea să dispară aşa, fără niciun fel de explicaţie, fără să inventeze o poveste care să justifice plecarea aceasta bruscă, misterioasă.

I-a spus că era însurat. Era cea mai gogonată minciună la care se putuse gândi, dar pe termen lung era mai puţin nemiloasă decât un refuz categoric. Soţia sa se îmbolnăvise în New York şi trebuia să se

întoarcă să se ocupe de această urgenţă. Nora va fi, bineînţeles, uluită, dar, o dată ce-şi va da seama că nu avuseseră niciodată vreo şansă, că Hector nu fusese disponibil încă de la început, va putea să-şi revină din dezamăgire fără sechele de durată. O'Fallon va vedea probabil înşelătoria, dar chiar dacă bătrânul va înţelege adevărul, era puţin probabil să-l împărtăşească fiicei sale. Preocuparea sa de bază era să-i protejeze Norei sentimentele, aşa că de ce ar fi avut obiecţii la îndepărtarea acestui nimeni deranjant care izbutise să se strecoare în sufletul ei? Se va bucura să scape de Hector şi, încetul cu încetul, când în cele din urmă lucrurile se vor linişti, tânărul Sweeney va începe să-i viziteze din nou şi Nora va reveni la normal. Hector îi mulţumea în scrisoare pentru marea bunătate pe care i-o arătase, îi mai spunea şi că n-o va uita niciodată. Era o prezenţă strălucitoare, o femeie deasupra tuturor celorlalte femei, şi simplul fapt că o cunoscuse în scurtul răstimp pe care l-a petrecut în Spokane îi schimbase viaţa pentru totdeauna. Totul adevărat şi totuşi totul fals. Fiecare propoziţie era o minciună şi totuşi fiecare cuvânt era plin de convingere. A aşteptat până la trei dimineaţa, apoi s-a dus la ea acasă şi i-a strecurat scrisoarea pe sub uşa de la intrare, la fel cum sora ei, Brigid, într-o expediţie similară, cu doi ani şi jumătate înainte, strecurase o scrisoare pe sub uşa casei lui.

A doua zi dimineaţă, în Montana, a încercat să se sinucidă, a zis Alma, iar trei zile mai târziu a încercat din nou în Chicago. Prima dată şi-a vârât revolverul în gură; a doua oară şi-a apăsat ţeava pe ochiul stâng, dar în niciuna din cele două situaţii n-a reuşit să-şi ducă gestul până la capăt. Se cazase la un hotel de pe bulevardul South Wabash, la marginea cartierului chinezesc, şi după cea de-a doua tentativă eşuată a ieşit în noaptea fierbinte de iunie ca să găsească un loc unde să se îmbete. Se gândea că dacă reuşea să-şi toarne alcool în sistem, va avea curajul să sară în râu şi să se înece înainte de venirea dimineţii. Sau cel puţin acesta fusese planul, dar, nu mult după ce-a plecat în căutarea sticlei, a dat peste ceva mai bun decât moartea, mai bun decât simpla damnare la care spera. Numele ei era Sylvia Meers, iar sub îndrumarea ei Hector a aflat că putea să continue să se sinucidă fără să trebuiască să termine treaba. Ea a fost cea care l-a învăţat cum să-şi bea propriul sânge, cea care l-a iniţiat în plăcerea de a-şi devora propria inimă.

A dat peste ea într-o cârciumă din strada Rush, sprijinită de tejgheaua unde el tocmai îşi comanda al doilea pahar. Nu arăta cine

ştie ce, dar preţul pe care i l-a aruncat era atât de mic, încât Hector se pomeni că e de acord cu propunerea. Oricum urma să moară înainte de sfârşitul nopţii şi ce putea fi mai potrivit decât să-şi petreacă ultimele ore pe această lume în compania unei curve?

L-a dus vizavi, într-o cameră de la hotelul White House, şi după ce şi-au terminat treaba în pat, l-a întrebat dacă nu voia să mai încerce o dată. Hector a refuzat, explicându-i că nu avea bani pentru încă o tură, dar când ea i-a spus că nu îi cerea nimic în plus, el a dat din umeri, zicând de ce nu, apoi s-a urcat pe ea a doua oară. Bis-ul a culminat în curând cu încă o ejaculare, iar Sylvia Meers a zâmbit. L-a felicitat pe Hector pentru performanţă şi apoi l-a întrebat dacă se gândea că are resurse s-o mai facă o dată. Nu chiar acum, i-a zis Hector, dar dacă îi dădea jumătate de oră, probabil că nu va fi nicio problemă. Nu era destul, a răspuns ea. Dacă reuşea în douăzeci de minute, îi mai făcea cinste cu o rundă, dar trebuia să i se scoale în zece. S-a uitat la ceasul de pe noptieră. Zece minute din acest moment, a zis ea în clipa în care secundarul a trecut prin dreptul cifrei doisprezece. Asta era înţelegerea. Zece minute să pornească şi apoi încă zece minute să termine treaba. Dar dacă la un moment dat i se înmuia, trebuia să-i ramburseze rândul precedent. Asta era pedeapsa. Trei ture la preţul uneia singure sau, dacă nu, avea să scoată banii pentru toată treaba. Ce alegea? Voia să plece acum sau credea că putea să se descurce sub presiune?

Dacă n-ar fi zâmbit în timp ce punea întrebarea, Hector ar fi crezut-o nebună. Curvele nu-şi ofereau serviciile pe gratis şi nici nu lansau provocări la adresa virilităţii clienţilor lor. Astea erau pentru specialistele în bice şi pentru cele care, în taină, îi urau pe bărbaţi, pentru cele interesate să împartă suferinţă şi umilinţe bizare, dar Meers i se păruse un soi de fată indolentă şi veselă şi nu părea neapărat să-l întărâte, cât să încerce să-l convingă să se prindă într-un joc. Nu, poate nu tocmai un joc, ci un experiment, o investigaţie ştiinţifică a rezistenţei copulative a membrului său epuizat deja de două ori. Puteau reînvia morţii, părea ea să-l întrebe, şi dacă da, de câte ori? ghicitul era interzis. Pentru a da rezultate concludente, studiul trebuia să se desfăşoare în cele mai stricte condiţii de laborator.

Hector i-a întors zâmbetul. Meers era întinsă pe pat, cu o ţigară în mână – plină de încredere, relaxată, perfect firească în goliciunea ei.

Ea ce câştiga din asta? a vrut Hector să ştie. Bani, a spus ea. Mulţi bani. Asta-i bună, a zis Hector. Pe de o parte se oferea pe nimic, pe de altă parte vorbea de îmbogăţire. Ce prostie era şi asta? Nu era o prostie, i-a răspuns ea, ci ceva foarte deştept. Se puteau face bani şi, dacă reuşea să şi-o scoale în următoarele nouă minute, avea şanse să-i facă împreună cu ea.

Şi-a stins ţigara şi a început să-şi plimbe mâinile pe corp, mângâindu-şi sânii şi trecându-şi palmele întinse peste stomac, ducându-şi vârfurile degetelor de-a lungul interiorului coapselor şi îndoindu-le astfel încât să-şi atingă părul pubian, vulva, clitorisul, desfăcându-se toată pentru el, în timp ce gura i se deschidea şi ea, şi începând să-şi plimbe limba peste buze. Hector nu era imun la aceste provocări clasice; încet, dar sigur, mortul a început să se iţească din mormânt şi când Meers a văzut ce se întâmplă, a lăsat să-i scape din gât un sunet surd şi provocator, o singură notă prelungită, aprobatoare şi în acelaşi timp încurajatoare. Lazăr era trezit din nou la viaţă. S-a rostogolit pe burtă, mormăind o înşiruire de cuvinte obscene şi gemând, pradă unei excitări prefăcute, apoi şi-a ridicat fundul în aer şi i-a spus s-o pătrundă. Hector nu era tocmai gata, dar în timp ce-şi împinse penisul în pliurile stacojii ale labiilor, se întări destul ca să reuşească să intre. Nu mai rămăsese mare lucru în el, dar ceva tot a ieşit pe lângă transpiraţie – destul, în orice caz, ca să-i poată dovedi ce era de dovedit –, iar când a alunecat în cele din urmă afară din ea şi s-a prăbuşit pe cearşafuri, ea s-a întors şi l-a sărutat pe gură. Şaptesprezece minute, i-a zis. O făcuse de trei ori în mai puţin de o oră şi exact aşa ceva căuta ea. Dacă voia, era dispusă să-l ia de partener. Hector habar n-avea despre ce vorbeşte. Ea i-a explicat şi, cum el tot n-a priceput, i-a mai explicat o dată. Existau oameni, a zis ea, oameni bogaţi din Chicago, oameni bogaţi din tot Midwestul, care erau dispuşi să plătească bani buni ca să se uite la alţii cum şi-o pun. Oh, a zis Hector, filme pentru bărbaţi, adică filme porno. Nu, a răspuns Meers, nimic din toate tâmpeniile alea trucate. Spectacole pe viu. Futai pe bune în faţa unor oameni în carne şi oase.

Ea făcea asta de ceva timp, i-a spus, dar luna trecută partenerul ei fusese arestat pentru o spargere ratată. Bietul Al. Bea prea mult şi oricum avea probleme să şi-o scoale. Dacă nu se scotea singur din circulaţie, ea tot ar fi trebuit să înceapă să-i caute un înlocuitor. În ultimele două săptămâni alţi trei sau patru candidaţi supravieţuiseră

testului, dar niciunul dintre ei nu se putea măsura cu Hector. Îi plăcea trupul lui, i-a zis ea, îi plăcea senzaţia pe care i-o dădea scula lui la pipăit şi i se părea că are o faţă tare chipeşă.

O, nu, i-a zis Hector. Faţa nu şi-o va arăta niciodată. Dacă-l voia alături de ea, va trebui să poarte o mască.

Nu făcea pe mofturosul. Filmele sale fuseseră populare în Chicago şi nu putea risca să fie recunoscut. Era oricum destul de greu să se achite de partea sa din treabă şi nu-şi putea imagina cum ar fi putut s-o facă dacă trebuia să evolueze într-o stare de permanentă frică, dacă de fiecare dată când păşea în faţa acelor oameni trebuia să-şi facă griji că, dintr-odată, cineva ar putea să-l strige pe nume. Asta era singura lui condiţie, a zis el. Dacă-l lăsa să-şi ascundă faţa, putea conta pe el.

Meers s-a arătat suspicioasă. De ce-ar fi dispus să-şi arate sula întregii lumi, dar să nu lase pe nimeni să vadă cine e. Dacă ea ar fi bărbat, a zis Sylvia, s-ar mândri să aibă ce avea el. Ar vrea ca toată lumea să ştie că îi aparţinea ei.

Dar oamenii aceia nu veneau acolo să se uite la el, a spus Hector. Ea era vedeta şi cu cât publicul se gândea mai puţin la el, cu atât mai fierbinţi vor fi spectacolele lor. Dacă-şi punea o mască, nu va mai avea nicio personalitate, nicio trăsătură distinctivă, nimic care să intervină în fanteziile bărbaţilor care se uitau la ei. Aceştia nu voiau să-l vadă pe el cum o fute, a zis Hector, voiau să-şi imagineze că ei erau cei care o futeau. Devenind anonim, se transforma într-o maşinărie de dorinţe masculine, reprezentantul fiecărui bărbat din public. Sir Armăsar cu ea sculată, pompând de zor în trupul insaţiabilei Lady Pizdă. Fiecare bărbat şi, în consecinţă, orice bărbat. Dar numai o femeie, a zis el, tot timpul o singură femeie, şi numele ei e Sylvia Meers.

Meers a înghiţit argumentaţia. Era prima ei lecţie despre tacticile din industria de divertisment şi, chiar dacă n-a putut urmări tot ce-i spunea Hector, i-a plăcut cum sună, i-a plăcut faptul că el voia ca ea să fie vedeta. Pe când a ajuns să-i spună Lady Pizdă, râdea în hohote. Unde învăţase să vorbească aşa? l-a întrebat. Nu cunoscuse niciodată pe nimeni care să pună ceva în cuvinte atât de vulgare şi în acelaşi timp atât de frumoase.

Sordidul îşi are recompensele sale, a zis Hector, vorbind dinadins mai elevat decât ar fi putut ea înţelege. Dacă un bărbat hotărăşte să se târască până în propria-i groapă, ce companie mai bună

ar putea avea decât o femeie focoasă? Astfel moare mai încet şi, atâta timp cât carnea îi este legată de a ei, poate să trăiască din putoarea emanată de propria sa putreziciune.

Meers a râs din nou, incapabilă să priceapă tâlcul vorbelor lui Hector. Îi suna ca din Biblie, chestii de-alea de predicatori şi evanghelişti propovăduind pe marginea drumului, dar Hector îşi recitase micul poem despre moarte şi descompunere atât de calm, cu un zâmbet atât de blând şi prietenos pe faţă, încât ea a presupus că făcea o glumă. Nu şi-a dat seama nici măcar pentru o clipă că Hector tocmai îi mărturisise secretele sale cele mai ascunse, că se uita la un bărbat care cu patru ore mai devreme se aşezase pe patul din camera sa de hotel şi-şi pusese un pistol la tâmplă pentru a doua oară în săptămâna aceea. Hector era bucuros. Când a văzut în ochii ei că nu-nţelegea nimic, s-a simţit norocos că nimerise peste o astfel de paraşută proastă, lipsită de orice strălucire. Ştia că, indiferent cât timp va petrece cu ea, când vor fi împreună va fi întotdeauna singur.

Meers avea douăzeci şi ceva de ani şi era o ţărancă din South Dakota care fugise de-acasă la şaisprezece ani, ajunsese la Chicago un an mai târziu şi începuse să lucreze pe stradă în aceeaşi lună în care Lindbergh zburase peste Atlantic. N-avea nimic special care să-ţi atragă atenţia, s-o deosebească de o mie de alte curve ce se aflau chiar în acel moment într-o mie de alte camere de hotel. O blondă oxigenată, cu o faţă rotundă, ochi gri şi goi şi obraji pătaţi de cicatrice de coşuri, cu o oarecare îndrăzneală depravată, dar fără niciun fel de farmec, niciun fel de vrajă care să-i menţină cuiva interesul treaz pentru mai mult timp. Gâtul îi era prea scurt prin comparaţie cu proporţiile întregului trup, sânii mici îi erau uşor lăsaţi şi în jurul şoldurilor şi feselor i se adunase un pic de grăsime. După ce-au convenit termenii înţelegerii (o împărţire de 60 la 40 la sută, ceea ce lui i s-a părut mai mult decât generos), Hector s-a întors brusc, dându-şi seama că nu va fi în stare să meargă mai departe cu toată treaba dacă se mai uita mult la ea. Ce s-a-ntâmplat, Herm, l-a întrebat ea, nu ţi-e bine? Ba da, a zis Hector, cu ochii încă ţintuiţi pe o bucată de tencuială scorojită de la celălalt capăt al încăperii. În viaţa mea nu m-am simţit mai bine. Sunt aşa de fericit, că-mi vine să deschid geamul şi să-ncep să urlu ca un nebun. Aşa de bine mă simt, scumpo. Mi-am ieşit cu totul din minţi de bucurie.

Şase zile mai târziu, Hector şi Sylvia au dat prima lor

reprezentaţie publică. Alma calculase că între acest prim angajament, de la începutul lui iunie, şi ultimul spectacol, de la mijlocul lui decembrie, cei doi au apărut împreună de patruzeci şi şapte de ori. Majoritatea amatorilor erau din Chicago, dar primiseră cereri şi din locuri îndepărtate, cum ar fi Minneapolis, Detroit şi Cleveland. Locurile de desfăşurare cuprindeau toată gama, de la cluburi de noapte la apartamente de hotel, de la depozite şi bordeluri la birouri şi locuinţe particulare. Cel mai numeros public pe care l-au avut vreodată a fost de vreo sută de spectatori (la o petrecere a unei frăţii în Normal, Illinois), iar cel mai mic a constat dintr-un singur bărbat (pentru care au repetat numărul în zece ocazii diferite). Spectacolul varia în funcţie de dorinţele clienţilor. Uneori Hector şi Sylvia trebuiau să joace mici piese, cu costume şi dialog cu tot, alteori nu făceau nimic altceva decât să intre goi şi să şi-o pună în linişte. Scheciurile se bazau pe cele mai convenţionale fantezii erotice şi funcţionau cel mai bine în faţa unei audienţe de dimensiuni mici şi mijlocii. Cel mai popular era numărul cu asistenta medicală şi pacientul. Oamenilor părea să le placă s-o urmărească pe Sylvia cum îşi dă jos uniforma albă, apretată, şi întotdeauna aplaudau în momentul în care începea să desfacă pansamentul de pe trupul lui Hector. Mai era şi Scandalul din Confesional (care se termina cu preotul violând-o pe călugăriţă), precum şi povestea ceva mai elaborată a celor doi libertini care se întâlnesc la un bal mascat din Franţa de dinainte de revoluţie. Aproape de fiecare dată spectatorii au fost în exclusivitate bărbaţi. Grupurile mai mari (petreceri ale holteilor, zile de naştere) erau de obicei destul de gălăgioase, în timp ce grupurile mai mici rareori făceau vreun zgomot. Bancheri şi avocaţi, oameni de afaceri şi politicieni, sportivi, agenţi de bursă şi pierde-vară putrezi de bogaţi, toţi priveau vrăjiţi. Deseori cel puţin doi sau trei dintre ei îşi desfăceau pantalonii şi începeau să se masturbeze. Un cuplu căsătorit din Fort Wayne, Indiana, care angajaseră serviciile duoului pentru o reprezentaţie privată la ei acasă, au mers până-ntr-acolo încât s-au dezbrăcat în timpul spectacolului şi au început şi ei să facă dragoste. Hector a descoperit că Meers avusese dreptate. Se puteau face bani buni dacă îndrăzneai să le dai oamenilor ceea ce-şi doreau. Şi-a închiriat o garsonieră în North Side şi, pentru fiecare dolar câştigat, dona şaptezeci şi cinci de cenţi pentru binefaceri. Strecura bancnote de zece şi douăzeci de dolari în cutia milei de la biserica Saint Anthony,

trimitea donaţii anonime congregaţiei B'nai Avraham şi împărţea cantităţi imense de mărunţiş cerşetorilor orbi şi ologi pe care-i întâlnea pe trotuarele din cartierul în care locuia. Patruzeci şi şapte de reprezentaţii înseamnă o medie de aproape două pe săptămână. Asta îi lăsa cinci zile libere, pe care Hector le petrecea în mare parte închis în casă şi citind. Lumea sa se scindase în două, a zis Alma; mintea şi trupul nu-i mai comunicau. Era un exhibiţionist şi un pustnic, un desfrânat nebun şi un călugăr sihastru, iar dacă a reuşit să supravieţuiască atât de mult acestor contradicţii din el însuşi, a fost numai din cauză că şi-a forţat creierul să amorţească. Nu se mai lupta să fie bun, nu se mai prefăcea că ar crede în virtuţile renunţării de sine. Trupul îl subjugase complet şi cu cât se gândea mai puţin la ce făcea corpul, cu atât era în stare s-o facă mai bine. Alma observase că în perioada asta Hector a încetat să mai scrie în jurnal. Singurele notaţii erau mici însemnări seci, care înregistrau datele şi locurile angajamentelor cu Sylvia – o pagină şi jumătate în şase luni. Ea interpreta asta ca pe un semn că lui Hector îi era teamă să se examineze, că se comporta ca un om care-şi acoperise toate oglinzile din casă.

Singura dată când a avut probleme a fost prima dată sau cu puţin înainte de prima dată, când încă nu era sigur dacă va fi în stare să facă faţă. Din fericire, Sylvia aranjase prima reprezentaţie pentru o singură persoană, ceea ce făcea totul oarecum suportabil – a te exhiba în particular, cum ar veni, cu doar o pereche de ochi aţintiţi asupra ta, nu cincizeci sau o sută. În acest caz ochii îi aparţineau lui Archibald Pierson, un judecător pensionar de şaptezeci de ani, care locuia singur într-o casă în stil Tudor cu trei etaje din Highland Park. Sylvia mai fusese o dată acolo, cu Al, şi în seara aceea, după ce s-au urcat într-un taxi şi au pornit-o spre suburbii, ea l-a prevenit pe Hector că vor trebui probabil s-o facă de două, poate chiar de trei ori. Tâmpitului i se pusese pata pe ea, a zis Sylvia. Suna deja de săptămâni, disperat să afle când avea de gând să se întoarcă, şi, încet-încet, negociase preţul până la două sute cincizeci de dolari pe tură, dublu faţă de data trecută. Mă pricep când vine vorba de mălai, a anunţat ea mândră. Dacă-l jucăm pe găgăuţă ăsta cum trebuie, Hermie băiatule, ar putea deveni bonul nostru de masă.

Pierson s-a dovedit a fi un bătrânel timid şi agitat – slab ca o scândură, cu o claie de păr alb pieptănat cu grijă şi cu nişte ochi

albaştri enormi. Se îmbrăcase pentru ocazie într-un capot de catifea verde şi în timp ce îi conducea pe Hector şi Sylvia în camera de zi, şi-a tot dres glasul şi şi-a netezit partea din faţă a capotului, de parcă nu s-ar fi simţit în largul lui în acea ţinută de fanfaron. Le-a oferit ţigări şi ceva de băut (pe care amândoi le-au refuzat), apoi i-a anunţat că avea de gând să pună ca acompaniament la reprezentaţia lor un disc cu Sextetul de Coarde în Si bemol de Brahms. Sylvia a chicotit auzind cuvântul sextet, nedându-şi seama că se referea la numărul de instrumente care cântau bucata respectivă, dar judecătorul n-a făcut niciun comentariu. Pierson i-a lăudat apoi lui Hector masca – pe care acesta şi-o strecurase pe faţă înainte de a intra în casă –, zicând că o găsea aţâţătoare. O notă inteligentă; cred că are să-mi placă, a zis el. Te felicit pentru partenerul pe care ţi l-ai ales, Sylvia. E mult mai stilat decât Al.

Judecătorului îi plăceau lucrurile simple. Nu-l interesau costumele provocatoare, dialogurile excitante sau scenele dramatice artificiale. Nu voia decât să se uite la trupurile lor, a zis el şi, o dată ce discuţia preliminară a luat sfârşit, i-a trimis în bucătărie să se dezbrace, între timp a dat drumul la muzică, a stins luminile şi a aprins lumânări în şase părţi din cameră. Era teatru fără efecte artistice, o punere brută în scenă a vieţii însăşi. Hector şi Sylvia trebuiau să intre în cameră goi şi apoi să se apuce de treabă pe covorul persan. Atâta tot. Hector urma să facă dragoste cu Sylvia şi, când se va apropia de momentul culminant, să iasă din ea şi să-i ejaculeze pe sâni. La asta se reducea totul, a spus judecătorul. Explozia era crucială şi cu cât ţâşnea mai departe prin aer, cu atât avea să-l facă mai fericit.

După ce şi-au dat jos hainele în bucătărie, Sylvia s-a dus la Hector şi a început să-şi treacă mâinile peste trupul lui. L-a sărutat pe gât, i-a ridicat masca şi l-a sărutat pe faţă, după care i-a luat penisul flasc în mână şi i l-a frecat până s-a întărit. Hector era bucuros că se gândise la mască. Îl făcea să se simtă mai puţin vulnerabil, mai puţin ruşinat de faptul că se expunea în faţa bătrânului, dar şi aşa avea emoţii, aşa că i-a fost recunoscător Sylviei pentru atingerea ei caldă, a apreciat faptul că încerca să-l facă să scape de jenă. O fi fost ea vedeta, dar ştia că principala responsabilitate îi revenea lui. Hector nu putea să se prefacă, aşa ca ea, nu putea doar să simuleze că era excitat şi să pretindă că-i plăcea ceea ce făcea. El trebuia să producă ceva cât se poate de real la sfârşitul reprezentaţiei şi dacă nu se apuca de treabă

cu convingere, n-avea nicio şansă să reuşească.

Au intrat în camera de zi ţinându-se de mână, doi sălbatici goi într-o junglă de oglinzi cu rame aurite şi scrinuri Ludovic al XV-lea. Pierson era deja instalat la locul său din celălalt capăt al încăperii, într-un scaun cu spătar înalt şi tapiţerie de piele, care părea să-l înghită, făcându-l să arate mai slab şi mai uscat decât era în realitate. În dreapta lui se afla pick-up-ul, cu sextetul lui Brahms învârtindu-se pe platan. La stânga se afla o măsuţă mică din lemn de mahon, plină de cutiuţe lăcuite, statuete de jad şi alte chinezării scumpe. Era o cameră plină de substantive şi obiecte încremenite, o enclavă de gânduri. Nimic n-ar fi putut părea mai distonant în acel mediu decât erecţia pe care o aducea Hector cu el, decât spectacolul de verbe care a început să se desfăşoare dintr-odată la mai puţin de trei metri de jilţul judecătorului.

Dacă bătrânului îi făcea într-adevăr plăcere ceea ce vedea, nu se manifesta în niciun fel. În timpul reprezentaţiei s-a ridicat de două ori ca să schimbe discul, dar în afara acestor întreruperi scurte, mecanice, a rămas în aceeaşi poziţie de la început până la sfârşit, aşezat pe tronul de piele, cu un picior peste celălalt şi mâinile în poală. Nu s-a atins, nu şi-a desfăcut nasturii pantalonilor, n-a zâmbit, n-a făcut niciun zgomot. Numai la sfârşit, în momentul în care Hector s-a smuls din Sylvia şi a avut loc mult-dorita erupţie, un sunet înfiorat a părut să vrea să iasă din gâtlejul judecătorului. Aproape ca un suspin, s-a gândit Hector, dar în acelaşi timp aproape imperceptibil.

Aşa a fost prima dată, a zis Alma, dar aşa a fost şi a cincea, şi a unsprezecea, şi a optsprezecea, şi de încă alte şase ori. Pierson a devenit clientul lor cel mai fidel şi au tot revenit în casa din Highland Park ca să se rostogolească pe covor şi să-şi ia banii. Hector şi-a dat seama că nimic n-o făcea pe Sylvia mai fericită decât banii şi după vreo două luni câştigase destui bani ca să renunţe să facă trotuarul în jurul hotelului White House. Nu toţi banii îi intrau în buzunar, dar chiar şi după ce-i dădea cincizeci la sută unui bărbat căruia îi spunea protectorul ei, venitul fetei era de două sau de trei ori mai mare decât fusese înainte. Sylvia era o ţărancă needucată, o semianalfabetă vulgară care vorbea într-un amestec zăpăcitor de dezacorduri şi cuvinte folosite aiurea, dar a dovedit că avea cap pentru afaceri. Ea era cea care aranja angajamentele, negocia cu clienţii şi se ocupa de chestiunile practice: transportul la şi de la locurile unde lucrau,

închirierea de costume, găsirea de noi comenzi. Hector n-a trebuit să se gândească niciodată la aceste detalii. Sylvia îl suna să-i spună când şi unde vor merge data viitoare şi tot ce avea el de făcut era s-o aştepte să vină cu un taxi şi să-l culeagă de acasă. Acestea erau regulile nescrise, graniţele relaţiei lor. Munceau împreună, şi-o puneau împreună, făceau bani împreună, dar nu s-au obosit niciodată să devină prieteni şi, în afară de situaţiile în care trebuiau să repete un nou scheci, nu se vedeau decât când dădeau câte o reprezentaţie.

În tot acest timp Hector a presupus că era în siguranţă cu ea. Nu-i punea întrebări şi nu se băga în trecutul lui, iar în cele şase luni şi jumătate cât au lucrat împreună, Hector n-a văzut-o niciodată uitându-se la un ziar, darmite să vorbească despre ştiri. I-a făcut o dată o aluzie mascată la actorul ăla de comedie mută care dispăruse în urmă cu câţiva ani. Cum îl chema? a întrebat-o el, pocnind din degete şi prefăcându-se că încearcă să găsească răspunsul, dar când Sylvia i-a răspuns cu una din privirile ei goale şi indiferente, Hector a dedus că nu ştie nimic despre caz. Totuşi cândva, pe parcurs, cineva trebuie să-i fi spus. Hector n-a aflat niciodată cine, dar l-a bănuit pe prietenul Sylviei, aşa-zisul ei protector, Biggie Lowe, o matahală de o sută douăzeci de kilograme care-şi începuse cariera la Chicago ca gorilă la o sală de dans şi lucra acum ca administrator în tura de noapte la hotelul White House. Poate că Biggie o întărâtase, umplându-i capul cu poveşti despre cum să stoarcă bani rapid şi fără riscuri, sau poate că Sylvia acţiona de una singură, încercând să-i mai smulgă lui Hector câţiva dolari. Oricum, lăcomia pusese stăpânire cu totul pe ea şi, o dată ce Hector a înţeles ce avea de gând, nu i-a mai rămas decât s-o ia la sănătoasa. S-a întâmplat la Cleveland, cu mai puţin de o săptămână înainte de Crăciun. Merseseră acolo cu trenul, la invitaţia unui bogat producător de cauciucuri, îşi terminaseră numărul cu libertinii francezi, pe care-l susţinuseră în faţa a trei duzini de bărbaţi şi femei (adunaţi la casa industriaşului pentru a lua parte la o orgie ce avea loc de două ori pe an), şi se aflau acum în limuzina gazdei lor, îndreptându-se spre hotelul unde aveau să se oprească pentru câteva ore de somn înainte de a se întoarce la Chicago a doua zi după-amiaza. Tocmai primiseră o sumă record pentru ce făcuseră: o mie de dolari pentru o singură reprezentaţie de patruzeci de minute. Partea lui Hector trebuia să fie de patru sute de dolari, dar când Sylvia a împărţit banii primiţi de la magnatul cauciucurilor, nu i-a dat partenerului ei

decât două sute cincizeci.

Asta nu-i decât douăzeci şi cinci la sută, a zis Hector. Îmi mai datorezi încă cincisprezece.

Nu cred, a replicat Meers. Mai mult de-atât nu primeşti, Herm, şi dac-aş fi în locul tău, aş zice săru' mâna şi pentru atâta.

Serios? Şi care-i motivul acestei bruşte schimbări de politică fiscală, dragă Sylvia?

N-are nimic de-a face cu fisicul, băieţaş. Nu-i decât dolari şi cenţi. Mi-a ajuns la urechi nişte chestii şi dacă nu vrei să-mi bat gura în tot târgul, o să cobori la două şi cinci. Gata cu patruzeci. S-a dus zilele alea.

Draga mea, te fuţi ca o prinţesă. Te pricepi la sex mai bine ca orice altă femeie pe care-am cunoscut-o vreodată, dar ai lipsuri mari la capitolul inteligenţă, ştiai asta? Dacă vrei o nouă înţelegere, foarte bine. Spune-mi despre ce-i vorba. Dar nu schimbi regulile fără să m-anunţi şi pe mine.

OK, domnu' Hollywood. Atunci nu mai folosi masca. Dacă faci asta, poate mă răzgândesc.

Înţeleg. Deci într-acolo bate vântul.

Când un tip nu vrea să-şi arate faţa, precis are un secret, nu? Iar când o tipă află care-i secretul, toată treaba se schimbă. Io am bătut palma cu Herm. Dar Herm nu iexistă, nu? îl cheamă Hector şi-acum tre' s-o luăm de la capăt.

Putea s-o ia de la capăt de câte ori voia, dar nu cu el. Câteva secunde mai târziu, când limuzina s-a oprit în faţa hotelului Cuyahoga, Hector i-a spus că vor continua discuţia mâine dimineaţă. Noaptea-i un sfetnic bun, a zis el, şi voia să se mai gândească puţin înainte de a lua o hotărâre, dar era sigur că vor putea ajunge la o înţelegere care să-i mulţumească pe amândoi. Apoi i-a sărutat mâna, aşa cum făcea întotdeauna când îşi lua rămas-bun de la ea după câte o reprezentaţie – un gest pe jumătate cavaleresc, pe jumătate batjocoritor, care devenise salutul lor standard de despărţire. Din rânjetul triumfător care s-a lăţit pe faţa Sylviei când i-a dus mâna la gură, Hector a înţeles că femeia n-avea nici cea mai vagă idee despre ceea ce tocmai făcuse. Nu-l şantajase ca să-şi ia o parte mai mare din profituri, ci tocmai desfiinţase toată afacerea.

A urcat în camera lui de la etajul şapte şi în următoarele douăzeci de minute a stat în faţa oglinzii, cu ţeava pistolului la tâmpla

dreaptă. A fost foarte aproape de a apăsa pe trăgaci, a zis Alma, mai aproape decât fusese în primele două daţi, dar când curajul l-a părăsit din nou, a pus pistolul pe masă şi a plecat din hotel. Era ora patru dimineaţa. A mers pe jos până la autogara Greyhound, care se afla la douăsprezece străzi mai sus de hotel, şi şi-a cumpărat un bilet la primul autobuz – la al doilea, de fapt. Cel de la ora şase se îndrepta spre Youngstown şi mergea spre est, cel de la şase şi cinci mergea în direcţia opusă. A noua staţie pe ruta celui înspre vest era Sandusky. Acesta era oraşul unde nu-şi petrecuse copilăria şi, amintindu-şi cât de frumos îi sunase cândva numele, Hector a hotărât să o pornească într-acolo, doar ca să vadă cum arată trecutul său imaginar.

Era dimineaţa zilei de 21 decembrie 1931. Sandusky se afla la şaizeci de mile depărtare şi Hector a dormit aproape tot drumul, trezindu-se doar două ore şi jumătate mai târziu, când autobuzul a ajuns la destinaţie. Avea un pic mai mult de trei sute de dolari în buzunar: cei două sute cincizeci de la Meers, încă cincizeci pe care îi pusese în portofel înainte de a pleca din Chicago, pe data de douăzeci, şi restul de la bancnota de zece pe care o schimbase pentru a-şi cumpăra biletul de autobuz. A intrat în bufetul autogării şi a comandat meniul special de micul dejun: şuncă şi ouă, pâine prăjită, cartofi prăjiţi, suc de portocale şi cafea la discreţie. Pe la jumătatea celei de-a treia ceşti, l-a întrebat pe tipul care îl servea dacă era ceva de văzut în oraş. Era în trecere, a zis el, şi se îndoia că va mai ajunge vreodată pe-acolo. Sandusky nu-i cine ştie ce, i-a răspuns bărbatul. Nu-i decât un mic târg, dar dacă aş fi în locul tău, m-aş duce să văd Cedar Point. Acolo-i parcul de distracţii. Are montagne russe şi poţi să faci ture cu bicicleta, poţi să mergi cu trenuleţul sau să vizitezi hotelul Breakers, tot felul de lucruri. Apropo, în caz că te pricepi la fotbal, acolo a inventat Knute Rockne faimoasa pasă înainte. E închis peste iarnă, dar merită să arunci o privire.

Chelnerul i-a desenat o mică schemă pe un şerveţel de hârtie, dar când a ieşit din autogara, în loc s-o ia la dreapta, Hector a pornit-o spre stânga. Asta l-a dus pe strada Camp în loc de bulevardul Columbus şi apoi, ca să complice şi mai mult lucrurile, de pe West Monroe a luat-o spre vest în loc de est. A apucat să facă tot drumul până pe strada King până să-i pice fisa că merge într-o direcţie greşită. Nici urmă de peninsulă şi, în loc de carusele şi scrâncioburi, s-a trezit uitându-se la o întindere deprimantă de fabrici părăsite şi depozite

goale. O vreme rece, închisă, o ameninţare de ninsoare în văzduh şi un câine râios cu trei picioare, singura creatură vie pe o rază de o sută de metri.

Hector s-a întors şi a început să refacă drumul înapoi, dar în momentul acela, a zis Alma, a fost cuprins de un sentiment de inutilitate şi de o oboseală atât de mari, atât de necruţătoare, încât a trebuit să se sprijine de zidul unei clădiri ca să nu cadă. Dinspre lacul Erie bătea un vânt rece ca gheaţa şi, chiar când l-a simţit lovindu-l cu putere peste faţă, nu şi-a putut da seama dacă vântul era real sau doar o plăsmuire. Nu ştia ce lună e, nici ce an. Nu-şi putea aduce aminte nici cum îl cheamă. Cărămizi şi pietre de pavaj, aburul propriei răsuflări în aerul din faţa sa şi câinele cu trei picioare şchiopătând, luând colţul şi dispărând din vedere. Era o imagine a propriei sale morţi, şi-a dat el seama mai târziu, tabloul unui suflet în ruine, şi mult timp după ce-a reuşit să se adune şi să meargă mai departe, o parte din el a rămas acolo, în picioare, pe strada aceea pustie din Sandusky, Ohio, gâfâind să-şi recapete respiraţia, în timp ce viaţa i se scurgea din trup.

La zece şi jumătate era pe bulevardul Columbus, făcându-şi loc cu dificultate prin mulţimea de oameni care-şi făceau cumpărăturile de Crăciun. A trecut pe lângă cinematograful Warner Bros., pe lângă salonul de manichiură Ester Ging şi pe lângă pantofăria Capozzi, a văzut oameni intrând şi ieşind din Kresge's, Montgomery Ward şi Woolworth's, a auzit un Moş Crăciun al Armatei Salvării sunând abătut dintr-un clopoţel de alamă. Când a ajuns la Banca Comercială, s-a hotărât să intre şi să schimbe vreo două din bancnotele de cincizeci în grămezi de bancnote de unu şi cinci şi zece dolari. Era o tranzacţie fără niciun rost, dar nu i-a trecut prin minte ce altceva ar fi putut să facă în acel moment şi, în loc să se învârtă în cerc, s-a gândit că n-ar fi chiar rău să se adăpostească de frig, fie şi numai pentru câteva minute.

În mod cu totul neaşteptat, banca era plină de clienţi. Bărbaţi şi femei stăteau aliniaţi în cozi de câte opt şi zece persoane în faţa celor patru ghişee cu gratii de pe peretele dinspre vest. Hector s-a aşezat la coada cea mai lungă, care se întâmpla să fie a doua de la uşă. Imediat după ce şi-a ocupat locul, la coada din stânga lui s-a pus o tânără. Arăta abia trecută de douăzeci de ani şi purta o haină groasă, din lână, cu un guler de blană. Cum tot n-avea nimic mai bun de făcut în acel moment, Hector a început s-o studieze cu coada ochiului. Găsi că are o faţă deosebită, interesantă, cu pomeţi proeminenţi şi o bărbie graţios

conturată, şi îi plăcu privirea meditativă şi independentă pe care i-o detecta în ochi. Pe vremuri ar fi început să-i vorbească imediat, dar acum s-a mulţumit s-o privească, să se gândească la trupul care se ascundea sub haină şi să-şi imagineze gândurile care se învârteau prin capul acela frumos, ieşit din comun. La un moment dat, din greşeală, s-a uitat şi ea spre el şi, când a văzut cât de lacom o fixa, i-a întors privirea cu un zâmbet scurt, enigmatic. Hector a dat din cap, mulţumindu-i pentru zâmbet tot cu un zâmbet scurt, iar o secundă mai târziu expresia de pe faţa ei s-a schimbat. Şi-a îngustat ochii într-o încruntătură nedumerită, cercetătoare, din care Hector a înţeles că-l recunoscuse. Nu exista niciun dubiu: femeia îi văzuse filmele. Faţa lui îi era cunoscută şi chiar dacă nu-şi amintea încă exact cine era, n-avea să dureze mai mult de treizeci de secunde până să găsească răspunsul.

I se întâmplase de câteva ori în ultimii trei ani, dar de fiecare dată reuşise să dispară înainte ca persoana să apuce să-l ia la întrebări. Dar chiar când se pregătea să facă din nou acelaşi lucru, în bancă s-a dezlănţuit iadul. Tânăra stătea la coada cea mai apropiată de intrare şi, din cauză că era întoarsă puţin în direcţia lui Hector, n-a observat că în spatele său uşa se deschisese şi un bărbat cu o eşarfă alb cu roşu legată peste faţă se năpustise înăuntru, într-o mână avea un sac de pânză gol şi în cealaltă un pistol încărcat. Nu le-a fost greu să-şi dea seama că pistolul era încărcat, a zis Alma, pentru că primul lucru pe care l-a făcut spărgătorul a fost să tragă un glonte în tavan. La podea, a strigat el, toată lumea jos, la podea, şi, în timp ce clienţii înspăimântaţi făceau ce li se spusese, el a întins mâna şi a apucat persoana care se afla chiar în faţa lui. Totul a fost o chestiune de amplasare, arhitectură, topografie. Tânăra din stânga lui Hector se găsea cel mai aproape de uşă şi, ca urmare, pe ea a apucat-o individul, ea a fost cea care a sfârşit cu un pistol la tâmplă. Nu mişcă nimeni, i-a prevenit bărbatul, nu mişcă nimeni sau păsărică asta se trezeşte cu creierii zburaţi. Cu un gest brusc şi violent, a smucit-o şi a început pe jumătate s-o împingă, pe jumătate s-o târască spre geamurile ghişeelor. Braţul stâng îi era petrecut peste umerii ei, sacul îi atârna de pumnul încleştat, iar ochii de deasupra basmalei erau înnebuniţi, ieşiţi din orbite, înroşiţi de frică. Hector n-a luat nicio decizie conştientă legată de ce a făcut în continuare, dar în momentul în care genunchiul i-a atins podeaua, s-a trezit că se ridică din nou în picioare. N-avea nicio intenţie să facă pe eroul şi cu siguranţă n-avea nicio intenţie să se lase omorât, dar, orice

altceva va fi simţit în acel moment, teamă nu îi era. Se poate să fi fost furios şi mai mult decât îngrijorat de faptul că urma s-o pună pe fată în primejdie, dar pentru el nu-şi făcea probleme. Unghiul abordării era lucrul cel mai important. O dată ce făcea mişcarea, nu va mai avea timp să se oprească sau să-şi schimbe direcţia, dar dacă se năpustea asupra bărbatului cu toată viteza şi dacă îl ataca din partea dreaptă – partea cu sacul –, individul n-avea cum să nu se întoarcă dinspre fată şi să aţintească pistolul asupra lui. Era singura reacţie firească. Atunci când o sălbăticiune te atacă din senin, uiţi de orice altceva în afară de sălbăticiune.

Până aici putea Hector să-şi spună povestea, mi-a zis Alma. Putea vorbi despre ce se întâmplase până în acel moment, până în clipa în care a început să alerge spre bărbat, dar nu-şi aducea aminte să fi auzit arma descărcându-se, să fi simţit cum glonţul îi sfâşie pieptul şi cum îl aruncă la pământ şi nici s-o fi văzut pe Frieda cum se eliberează din strânsoare. Din poziţia în care se afla, Frieda ar fi putut vedea mult mai bine ce se întâmpla, dar, pentru că era prea preocupată să se smulgă din braţele bărbatului, a pierdut şi ea multe din evenimentele care au urmat. L-a văzut pe Hector căzând la pământ, a văzut gaura care i s-a căscat în palton şi cum a ţâşnit sângele din ea, dar bărbatul i-a scăpat din vedere şi nu l-a observat încercând să fugă. Împuşcătura îi răsuna încă în urechi şi, cu atâţia oameni ţipând şi urlând în jurul ei, n-a auzit celelalte trei împuşcături, pe care paznicul de la bancă le trăsese în spatele individului.

Amândoi însă îşi aminteau data cu precizie. Rămăsese fixată în mintea lor, aşa că atunci când Alma a vizitat depozitul de microfilme al publicaţiilor *Sandusky Evening Herald*, *Plain Dealer* din Cleveland şi al altor câtorva ziare locale, defuncte sau încă existente, a putut să reconstituie singură restul poveştii. BAIE DE SÂNGE PE BULEVARDUL COLUMBUS, SPĂRGĂTOR DE BANCĂ MORT ÎN SCHIMBUL DE FOCURI, EROUL TRANSPORTAT DE URGENŢĂ LA SPITAL, spuneau câteva dintre titluri. Bărbatul care aproape îl omorâse pe Hector se numea Darryl Knox, alias Knox Ţăcănitul, un fost mecanic auto de douăzeci şi şapte de ani, căutat în patru state pentru o serie de jafuri armate şi spargeri de bănci. Toţi ziariştii îi salutau moartea, scoţând în evidenţă măiestria de trăgător a paznicului – care reuşise să administreze glontele decisiv chiar în clipa în care Knox se strecura pe uşă afară –, dar ce-i interesa cel mai mult era vitejia lui Hector, pe care o

preamăreau drept cea mai grozavă demonstraţie de curaj văzută prin acele părţi de mulţi ani de zile. Fata era ca terminată, era citat unul dintre martori. Dacă tipul ăla n-ar fi luat taurul de coarne, nu vreau să mă gândesc ce s-ar fi ales de ea. Fata era Frieda Spelling, în vârstă de douăzeci şi doi de ani, descrisă în diverse moduri: fie ca pictoriţă, fie ca proaspătă absolventă a Colegiului Bernard, fie ca fiică a răposatului Thaddeus P. Spelling, bancher şi filantrop de marcă din Sandusky. Articol după articol, ea îşi exprima recunoştinţa faţă de bărbatul care îi salvase viaţa. Fusese atât de înspăimântată, a zis ea, atât de sigură că va muri. Se ruga pentru însănătoşirea lui.

Familia Spelling s-a oferit să acopere cheltuielile de tratament, dar în primele şaptezeci şi două de ore a părut puţin probabil că bărbatul va supravieţui. Când a ajuns la spital, era inconştient şi, după o asemenea traumă şi atâta sânge pierdut, nu i s-a dat decât o şansă minimă de a ieşi de-acolo în viaţă, de a scăpa de pericolele de a intra în şoc şi de a face infecţie. Doctorii i-au scos plămânul stâng, care era complet distrus, au cules bucăţelele de metal explodat care se înfipseseră în ţesutul din jurul inimii şi apoi l-au cusut la loc. Se părea că Hector îşi găsise în cele din urmă glonţul. Nu aşa se gândise el că se vor întâmpla lucrurile, a zis Alma, dar ce nu fusese în stare să facă singur, făcuse altcineva pentru el, iar ironia era că Knox lucrase de mântuială. Hector n-a murit în urma acestei întâlniri cu moartea. Pur şi simplu a adormit, iar când s-a trezit din această lungă amorţeală, uitase că a vrut vreodată să se sinucidă. Durerea era prea cumplită ca să-şi mai bată capul cu ceva atât de complicat. Măruntaiele îi erau în flăcări şi singurul lucru la care se putea gândi era cum să tragă-n piept următoarea răsuflare, cum să continue să respire fără să ia foc.

La început n-au avut decât o vagă idee asupra identităţii lui. I-au golit buzunarele şi i-au examinat conţinutul portofelului, dar n-au găsit niciun permis de conducere, niciun paşaport, niciun fel de documente de identitate. Singurul lucru pe care apărea un nume era o legitimaţie la filiala din North Side a Bibliotecii Publice Chicago. H. Loesser, scria pe legitimaţie, dar nicio adresă sau un număr de telefon, nimic care să indice unde locuia. Conform articolelor de ziar publicate imediat după incident, poliţia din Sandusky făcea toate eforturile să afle mai multe informaţii despre el.

Dar Frieda ştia cine este – sau cel puţin credea că ştie. Făcuse facultatea la New York şi, ca proaspătă studentă de nouăsprezece ani,

în 1928 reuşise să vadă şase sau şapte din cele douăsprezece comedii ale lui Hector Mann. Nu c-ar fi avut vreun interes deosebit în comedia de acel gen, dar filmele rulau împreună cu alte pelicule, ca parte a programului de desene animate şi ştiri care se dădea înaintea reprezentaţiei principale, aşa că se obişnuise binişor cu felul în care arăta ca să-l poate recunoaşte dacă l-ar fi avut în faţă. Când l-a zărit pe Hector la bancă, trei ani mai târziu, absenţa mustăţii a încurcat-o pe moment. Faţa îi era cunoscută, dar n-a putut să-i asocieze un nume şi, înainte să apuce să-şi dea seama cine era bărbatul, Knox s-a repezit în spatele ei şi i-a pus pistolul la tâmplă. Au mai trecut douăzeci şi patru de ore până să fie în stare să se gândească la asta din nou, dar, o dată ce groaza de a fi fost atât de aproape de moarte a început să i se mai potolească, răspunsul i-a venit cu o siguranţă bruscă şi copleşitoare. Nu conta că se presupunea că numele individului era Loesser. Ea urmărise ştirile legate de dispariţia lui Hector în 1929, iar dacă nu era mort, aşa cum păreau să creadă majoritatea oamenilor, însemna că trăia sub un alt nume. Ilogic era faptul că apăruse în Sandusky, Ohio, dar adevărul e că majoritatea lucrurilor erau ilogice, iar dacă legile fizicii spun că fiecare persoană din lume trebuie să ocupe un anumit spaţiu – ceea ce înseamnă că fiecare trebuie să fie undeva –, atunci de ce acel „undeva" n-ar putea fi Sandusky, Ohio? Trei zile mai târziu, când Hector a ieşit din comă şi a început să discute cu doctorii, Frieda s-a dus la spital să-i mulţumească pentru ce făcuse. El n-a fost în stare să spună mare lucru, dar puţinul pe care a apucat să-l rostească purta semnele inconfundabile ale unui accent străin. Vocea a fost cea care a lămurit definitiv lucrurile în mintea ei, iar când s-a aplecat şi l-a sărutat pe frunte, înainte de a pleca de la spital, ştia dincolo de orice îndoială că viaţa îi fusese salvată de Hector Mann.

6

Aterizarea mi s-a părut mai puţin dificilă decât decolarea. Mă pregătisem să-mi fie frică, să fiu azvârlit într-o altă frenezie de neajutorare smiorcăită şi deranjament mintal, dar, când căpitanul ne-a anunţat că suntem pe punctul să intrăm în coborâre, m-am simţit curios de indiferent şi de stăpân pe mine. Am hotărât că trebuie să existe o diferenţă între ridicare şi coborâre, între a pierde contactul cu solul şi a reveni pe pământ solid. Una era un rămas-bun, cealaltă un bun venit şi probabil că începuturile erau mai uşor de suportat decât sfârşiturile, m-am gândit, sau poate descoperisem (pur şi simplu) că

morţii n-aveau voie să urle în tine decât o dată pe zi. M-am întors către Alma şi am apucat-o de braţ. Tocmai începuse să vorbească despre stadiile incipiente ale povestit de iubire dintre Hector şi Frieda, trecând prin noaptea în care el a clacat şi i-a mărturisit tot, ajungând apoi la surprinzătorul ei răspuns la această confesiune (Glonţul te absolvă, i-a zis ea; mi-ai dat înapoi viaţa, acum am să ţi-o dau eu înapoi pe-a ta), dar când mi-am pus mâna pe braţul ei, Alma s-a oprit dintr-odată, întrerupându-se în mijlocul unei propoziţii, în mijlocul unui gând. A zâmbit, apoi s-a aplecat şi m-a sărutat – prima dată pe obraz, apoi pe ureche şi apoi direct pe gură. S-au prăbuşit practic unul în braţele celuilalt, a zis ea. Dacă n-avem grijă, acelaşi lucru o să ni se întâmple şi nouă.

Probabil că aceste cuvinte m-au ajutat şi ele – să-mi fie mai puţin teamă, să fiu mai puţin predispus să mă pierd cu firea – şi cât de potrivită era folosirea aceluiaşi verb, a se prăbuşi, în două propoziţii care sintetizau perfect viaţa mea din ultimii trei ani. Un avion se prăbuşeşte şi toţi pasagerii sunt ucişi. O femeie se prăbuşeşte în braţele unui bărbat, el se prăbuşeşte în braţele ei şi, în timp ce avionul aterizează, niciunul din ei nu se gândeşte la moarte, nici măcar pentru o secundă. Acolo sus, în văzduh, cu pământul rotindu-se dedesubtul nostru în timp ce avionul se înclina într-o parte pentru un ultim viraj, am înţeles că Alma îmi dădea şansa unei a doua vieţi, că mă mai aştepta ceva în viitor, asta dacă aveam curajul să dau piept cu el. Am ascultat muzica motoarelor schimbând registrul. Zgomotul din cabină deveni din ce în ce mai puternic, pereţii tremurară şi apoi, aproape ca o reacţie întârziată, roţile aparatului atinseră pământul.

A mai durat până să putem porni din nou la drum. A trebuit să aşteptăm să se deschidă uşa hidraulică, să traversăm terminalul, să ne oprim la toaletă, să căutăm un telefon şi să sunăm la ranch, să cumpărăm apă pentru călătoria spre Tierra del Sueño (Bea cât poţi, a zis Alma, altitudinea aici e înşelătoare şi nu-i cazul să te deshidratezi,), să căutăm maşina Subaru combi a Almei prin parcarea pe termen lung şi în cele din urmă să ne oprim să punem benzină înainte de a începe călătoria. Era prima dată când veneam în New Mexico. În condiţii normale, m-aş fi holbat la peisaj, arătând cu degetul înspre formaţiunile de roci şi înspre cactuşii cu formele lor demente, întrebând care e numele acestui munte sau al acelui arbust cioturos, dar acum eram prea prins de povestea lui Hector ca să mă mai

intereseze altceva. Alma şi cu mine treceam printr-unul din cele mai impresionante ţinuturi din America de Nord, dar, judecând după efectul pe care priveliştea îl avea asupra noastră, am fi putut la fel de bine să fi fost într-o cameră cu luminile stinse şi draperiile trase, în zilele următoare aveam să mai fac de câteva ori acel traseu, dar din prima călătorie nu ţin minte aproape nimic. Ori de câte ori mă gândesc la acel drum în rabla galbenă a Almei, singurul lucru care îmi vine în minte e sunetul vocilor noastre – vocea ei şi vocea mea, vocea mea şi vocea ei – şi delicateţea aerului năvălind prin geamul întredeschis. Dar împrejurimile ca atare sunt invizibile. Trebuie să fi fost acolo, însă mă întreb şi acum dacă le-am aruncat măcar o privire şi, în caz că da, dacă nu cumva eram prea absorbit de altceva ca să înregistrez ce vedeam.

L-au ţinut în spital până la începutul lui februarie, a zis Alma. Frieda a mers să-l vadă în fiecare zi, iar când, în cele din urmă, doctorii i-au spus că Hector era destul de întremat ca să-l externeze, a convins-o pe mama ei să-l lase să se refacă la ei acasă. Starea lui nu era încă grozavă. A mai fost nevoie de încă şase luni ca să ajungă să se poată mişca fără probleme.

Şi mama Friedei n-a avut nimic împotrivă? Şase luni e-un timp destul de lung.

A fost încântată. Pe vremea aceea Frieda era o sălbăticiune, unul din acele spirite boeme libere care crescuse la sfârşitul anilor ’20, şi nu nutrea decât dispreţ pentru Sandusky, Ohio. Familia Spelling supravieţuise prăbuşirii bursei din 1929 cu averea intactă în proporţie de optzeci la sută, ceea ce însemna că făceau încă parte din ceea ce Friedei îi plăcea să numească cercul restrâns al marii bubozii. Era o lume îngustă, de republicani bătuţi în cap şi femei ultraconservatoare, principalele lor forme de distracţie fiind dansurile lipsite de viaţă de la cluburile pe care le frecventau şi mesele interminabile, sufocante. O dată pe an Frieda scrâşnea din dinţi şi venea acasă pentru sărbătorile de Crăciun, suportând aceste întruniri groteşti de dragul mamei şi al fratelui ei, Frederick, care era căsătorit şi locuia încă în oraş, cu soţia şi cei doi copii. Prin doi sau trei ianuarie o lua înapoi la goană spre New York, jurându-se că nu va mai reveni niciodată. Bineînţeles că în acel an nu s-a dus la nicio petrecere – şi nici la New York nu s-a întors. În loc de toate astea, s-a îndrăgostit de Hector. Din punctul de vedere al mamei ei, orice o reţinea pe Frieda în Sandusky era un lucru bun.

Adică n-a obiectat nimic nici la căsătorie?

Frieda se răzvrătea deja pe față de mult timp. Cu doar o zi înainte de jaf, îi spusese mamei sale că avea de gând să se mute la Paris și –, probabil, să nu mai pună niciodată piciorul în America. De aceea se și dusese la bancă – să-și scoată bani din cont pentru bilet. Ultimul lucru pe care doamna Spelling se aștepta să-l audă de pe buzele fiicei sale era cuvântul căsătorie. Prin prisma acestei miraculoase răsturnări de situație, cum să nu-l adopte pe Hector și cum să nu-l primească în familie cu brațele deschise? Nu numai că n-a avut nimic de obiectat, dar a organizat ea însăși nunta.

Așa că viața lui Hector începe totuși în Sandusky. Prinde numele orașului din zbor, spune o grămadă de minciuni despre el și apoi transformă aceste minciuni în realitate. E destul de bizar, nu crezi? Chaïm Mandelbaum devine Hector Mann, Hector Mann devine Herman Loesser și apoi ce? Ce se alege de Herman Loesser? El măcar mai știa cine este?

S-a întors la a fi Hector. Așa-i spunea Frieda. Așa i-am spus toți. După căsătorie, Hector a devenit din nou Hector.

Dar nu Hector Mann. Nu se poate să fi fost chiar atât de nesocotit, nu?

Hector Spelling. Și-a luat numele de familie al Friedei.

Grozav!

Nu-i nimic grozav în asta. Doar practic. Nu mai voia să fie Loesser. Numele acela reprezenta tot ce o luase razna în viața lui și dacă tot trebuia să-și spună altfel, de ce să nu folosească numele femeii pe care o iubea? Și de-atunci nu s-a mai răzgândit. E Hector Spelling de mai bine de cincizeci de ani.

Cum de-au ajuns în New Mexico?

Au mers în vest în luna de miere și au hotărât să rămână. Hector avea o grămadă de probleme respiratorii și s-a dovedit că aerul uscat îi făcea bine.

Zona era plină de artiști pe vremea aceea. Grupul lui Mabel Dodge din Taos, D.H. Lawrence, Georgia O'Keeffe. A avut și asta vreo influență?

Absolut deloc. Hector și Frieda locuiau în altă parte a statului. Nici măcar nu i-au cunoscut vreodată pe acești oameni.

S-au mutat acolo în 1932. Ieri mi-ai zis că Hector a început să facă din nou filme în 1940. Asta înseamnă opt ani. Ce s-a întâmplat în acest interval?

Au cumpărat patru sute de acri de pământ. Pe vremea aceea preţurile erau incredibil de mici şi nu cred c-au plătit mai mult de câteva mii de dolari pentru toată proprietatea. Frieda se trăgea dintr-o familie bogată, dar ea însăşi nu avea foarte mulţi bani. Doar o mică moştenire de la bunica ei – zece sau cincisprezece mii de dolari, ceva de genul ăsta. Mama ei s-a tot oferit să-i plătească facturile, dar Frieda a refuzat să-i accepte ajutorul. Prea mândră, prea încăpăţânată, prea independentă. Nu voia să se simtă un parazit. Aşa că ea şi Hector nu prea îşi puteau permite să angajeze echipe mari de muncitori care să le construiască o casă. Şi niciun arhitect sau un antreprenor. Din fericire, Hector era priceput, învăţase dulgherie de la tatăl său, construise decoruri pentru filme, şi toată această experienţă i-a ajutat să reducă la minimum costurile. A proiectat casa chiar el, după care el şi Frieda au clădit-o practic singuri. Era foarte simplă. O mică vilă cu şase camere şi un singur etaj, făcută din cărămizi de argilă. Unicul ajutor pe care l-au avut a fost o echipă de trei fraţi mexicani, zilieri şomeri care locuiau la marginea oraşului. În primii câţiva ani nici măcar n-au avut curent electric. Aveau, bineînţeles, apă, era absolut necesar să aibă apă, dar le luase câteva luni până s-o găsească şi să înceapă să sape puţul. Acesta fusese de fapt primul pas. Apoi au ales locaţia pentru casă. Apoi au făcut planurile şi au început construcţia. Toate astea au durat ceva timp. Nu s-au mutat pur şi simplu şi s-au instalat acolo. Era un loc pustiu şi sălbatic şi au fost nevoiţi să clădească totul de la zero.

Şi apoi? O dată ce casa a fost gata, cu ce s-au ocupat?

Frieda era pictoriţă, aşa că s-a întors la pictură. Hector citea şi scria în jurnal, dar în primul rând planta copaci. Asta a devenit îndeletnicirea lui de bază, munca lui din următorii câţiva ani. A defrişat câţiva acri de pământ din jurul casei şi apoi, încetul cu încetul, a instalat un sistem sofisticat de irigaţie subterană. Asta a făcut posibil grădinăritul şi, o dată treaba pornită, şi-a umplut timpul cu copacii. Nu i-am numărat niciodată, dar trebuie să fie vreo două sau trei sute. Plopi cenuşii şi plopi tremurători, sălcii şi ienuperi, pini de piatră şi stejari albi. Înainte, pe-acolo nu creştea decât yucca şi pelin. Hector a transformat locul într-o mică pădure. O s-o vezi cu ochii tăi în câteva ore, dar pentru mine e una din cele mai frumoase privelişti din lume.

Ăsta-i ultimul lucru la care m-aş fi aşteptat de la el. Hector Mann horticultor.

Era fericit. Probabil mai fericit decât fusese vreodată în viaţă,

dar odată cu fericirea a venit şi o lipsă totală de ambiţie. Nu-l interesa decât să aibă grijă de Frieda şi să se ocupe de bucăţica lui de pământ. După toate prin câte trecuse în ultimii ani, ce avea acum i se părea suficient, mai mult decât suficient, îţi dai seama că tot se mai căia. Atâta doar că nu mai încerca să se autodistrugă. Despre copaci vorbeşte chiar şi acum ca despre cea mai grozavă realizare a sa. Mai mare decât filmele, zice el, mai mare decât tot ce-a făcut vreodată.

Ce-au făcut la capitolul bani? Dacă situaţia era atât de grea, cum au reuşit să se descurce?

Frieda avea prieteni în New York şi mulţi dintre aceşti prieteni aveau relaţii, îi găseau de lucru. Ilustraţii pentru cărţi de copii, desene pentru reviste, comenzi de un fel sau altul. Nu aduceau bani mulţi, dar îi ajutau să se menţină pe linia de plutire.

Atunci probabil că avea ceva talent.

Vorbim de Frieda, David, şi nu de vreun impostor din înalta societate. Era extrem de înzestrată şi avea o mare pasiune pentru artă. Mi-a spus o dată că nu credea să aibă ceea ce-i trebuie ca să devină un mare pictor, dar a adăugat apoi că dacă nu l-ar fi întâlnit pe Hector atunci când l-a întâlnit, probabil că şi-ar fi petrecut restul vieţii încercând să devină unul. N-a mai pictat de ani de zile, dar încă desenează ca un demon. Linii fluide, sinuoase, un simţ al compoziţiei extraordinar. Când Hector s-a apucat din nou de filme, ea a fost cea care a făcut cartoanele cu replici, a creat decorurile şi costumele şi a contribuit în general la stabilirea felului în care arătau filmele. A fost o parte integrantă a întregii întreprinderi. Tot nu-nţeleg. Duceau această viaţă austeră în deşert. De unde au făcut rost de bani ca să înceapă să facă filme?

A murit mama Friedei. Averea i-a fost evaluată la peste trei milioane de dolari. Frieda a moştenit jumătate, cealaltă jumătate revenindu-i fratelui ei, Frederick.

Da, asta ar explica finanţarea. Pe vremea aceea erau bani mulţi. Sunt mulţi şi-acum, dar mai trebuie să fie ceva în toată povestea. Hector promisese să nu mai lucreze niciodată în domeniul filmelor. Chiar tu mi-ai spus asta acum câteva ore, iar acum, dintr-odată, se întoarce la regizatul de pelicule. Ce l-a făcut să se răzgândească?

Frieda şi Hector au avut un fiu. Thaddeus Spelling al II-lea, numit după tatăl Friedei. Pe scurt, Taddy sau Tad sau Tadpole – îl strigau în fel şi chip. S-a născut în 1935 şi a murit în 1938. A fost

înţepat într-o dimineaţă de o albină, în grădina tatălui său. L-au găsit zăcând pe jos, umflat şi buhăit, şi până să-l ducă la doctor, care se afla la treizeci de mile depărtare, era deja mort. Poţi să-ţi imaginezi ce efect a avut asupra lor.

Pot să-mi imaginez. Dacă există ceva ce pot să-mi imaginez, asta pot cu siguranţă.

Scuză-mă. A fost o prostie din partea mea să spun aşa ceva.

Nu te scuza. Pur şi simplu ştiu despre ce e vorba. Nu-i nevoie de niciun fel de acrobaţii mentale pentru a înţelege situaţia. Tad şi Todd. Mai apropiat de-atâta nu se poate, nu? Totuşi…

Niciun totuşi. Povesteşte mai departe…

Hector a clacat. Au trecut luni întregi fără să facă nimic. Stătea doar în casă, se uita la cer pe fereastra de la dormitor sau îşi studia mâinile. Nu că Friedei i-ar fi fost uşor, dar el era mult mai fragil decât ea, mult mai vulnerabil. Ea era destul de puternică şi şi-a dat seama că moartea băiatului fusese un accident, că murise pentru că era alergic la albine, dar Hector a văzut aici o formă de pedeapsă divină. Fusese prea fericit. Viaţa fusese prea bună cu el şi acum soarta îi dădea o lecţie.

Filmele au fost ideea Friedei, nu-i aşa? După ce a moştenit banii, l-a convins pe Hector să se întoarcă la muncă.

Mai mult sau mai puţin. Era clar că Hector se îndrepta spre o depresie nervoasă, iar ea şi-a dat seama că trebuie să intervină şi să facă ceva. Nu doar ca să-l salveze pe el, dar ca să-şi salveze şi căsnicia, să-şi salveze propria viaţă.

Şi Hector s-a conformat.

Nu de la început. Dar apoi l-a ameninţat că-l părăseşte, aşa că în cele din urmă a cedat. Fără prea mare reticenţă, trebuie să adaug. Ardea de nerăbdare să revină. De zece ani de zile visa la unghiuri de filmare, aranjamente de lumini, idei de povestiri. Era singurul lucru pe care şi-l dorea, singurul lucru din lume pe care-l înţelegea.

Dar promisiunea? Cum a justificat faptul că şi-a călcat cuvântul? Din ce mi-ai spus despre el, nu văd cum ar fi putut-o face.

A făcut-o despicând firul în patru – şi făcând apoi un pact cu diavolul. Dacă într-o pădure se prăbuşeşte un copac şi nu-l aude nimeni căzând, a făcut sau nu copacul zgomot? Hector citise deja o grămadă de cărţi, ştia toate argumentele şi chichiţele filosofilor. Dacă cineva face un film pe care nu-l vede nimeni, filmul există sau nu? Asta a fost justificarea acţiunii sale. Va face filme care nu vor fi vizionate

niciodată de public, va face filme din pura plăcere de a face filme. Era un act de un nihilism năucitor şi, cu toate acestea, s-a ţinut de cuvânt. Imaginează-ţi cum e să ştii că eşti bun la ceva, atât de bun că lumea ar fi plină de admiraţie dacă ţi-ar putea vedea opera, şi să nu-i spui lumii despre tine. A fost nevoie de multă concentrare şi rigoare pentru a face ce-a făcut Hector, dar şi de-o fărâmă de nebunie. Hector şi Frieda sunt amândoi un pic nebuni, cred, dar au realizat ceva remarcabil. Emily Dickinson a scris în anonimat, dar a încercat să-şi publice poeziile. Van Gogh a încercat şi el să-şi vândă tablourile. Din câte ştiu eu, Hector e primul artist care şi-a creat opera cu intenţia conştientă, premeditată, de a o distruge. Mai e Kafka, bineînţeles, care i-a spus lui Max Brod să-i ardă manuscrisele, dar când a venit momentul hotărâtor, Brod nu s-a putut ţine de cuvânt. Însă Frieda o va face. Nu există niciun fel de îndoială asupra acestui fapt. A doua zi după moartea lui Hector, va duce filmele în grădină şi va arde tot – fiecare copie, fiecare negativ, fiecare cadru. Garantat. Iar tu şi cu mine vom fi singurii martori.

De câte filme e vorba?

Paisprezece. Unsprezece lungmetraje de nouăzeci de minute sau mai mult şi încă trei de mai puţin de o oră.

Mă gândesc că n-a rămas tot la comedii, nu?

Reportaj din antiunivers, *Balada lui Mary White*, *Călătorii prin scriptorium*, *Ambuscadă la Standing Rock*. Ca să-ţi dau numai câteva dintre titluri. Nu sună prea vesel, ce zici?

Nu, nu par să fie tocmai cele mai haioase. Dar sper că nici prea deprimante nu sunt.

Depinde ce înţelegi prin cuvânt. Mie nu mi se par deprimante. Serioase da, şi deseori foarte ciudate, dar nu deprimante.

Ce înţelegi prin ciudat?

Filmele lui Hector sunt extrem de intime, simple, nespectaculoase ca ton. Dar sunt întotdeauna străbătute de un element fantastic, un fel de poezie stranie. N-a respectat o grămadă de reguli. A făcut lucruri pe care regizorii de film nu le fac de obicei.

Cum ar fi?

Vocile narative, de exemplu. Povestirea e considerată o slăbiciune în film, un semn că imaginile nu sunt destul de puternice, dar Hector a recurs din plin la ea într-o seamă de filme. Unul dintre ele, *Istoria luminii*, n-are un rând de dialog. E numai naraţiune, de la un capăt la altul. Ce altceva a făcut greşit? Voit greşit, adică. Cum nu era în

circuitul comercial, putea să lucreze fără niciun fel de constrângeri. Hector s-a folosit de această libertate pentru a explora chestiuni de care ceilalţi cineaşti nu aveau voie să se atingă, mai ales în anii ’40 şi ’50. Trupuri goale. Sex. Naşterea. Urinatul, defecarea. Scenele sunt puţin şocante la început, dar şocul se estompează destul de repede. Toate astea fac, în fond, parte din viaţă, dar nu suntem obişnuiţi să le vedem în filme, aşa că tresărim şi devenim atenţi. Hector n-a vrut să le scoată în evidenţă. O dată ce înţelegi ce e posibil în opera sa, aşa-zisele tabuuri şi momentele explicite se întrepătrund în textura de ansamblu a povestirilor. Într-un fel, aceste scene au reprezentat o formă de protecţie pentru el – în caz că cineva încerca să dispară cu vreo copie. Trebuia să se asigure că filmele lui nu vor putea fi proiectate pe marile ecrane.

Şi părinţii tăi au consimţit la toate acestea.

A fost un fel de lucru manual – a trebuit să se descurce cu ce aveau. Hector scria, regiza şi edita filmele. Tata se ocupa de lumini, filma şi, după ce filmările erau gata, el şi mama făceau munca de laborator. Procesau pelicula, decupau negativele, mixau sunetul şi se îngrijeau de toate până când variantele finale erau în cutii.

Chiar acolo la ranch?

Hector şi Frieda şi-au transformat proprietatea într-un mic studio. Au început construcţia în mai 1939 şi au terminat-o în martie 1940, produsul final fiind un univers independent, un loc pentru făcut filme, numai al lor. Într-una dintre clădiri se afla un studio de procesare a sunetului, pe lângă care mai existau un atelier de tâmplărie, unul de croitorie, vestiare, precum şi spaţii de depozitare a decorurilor şi costumelor. O altă clădire era pentru post-producţie. Nu puteau risca să-şi trimită peliculele la un laborator public, aşa că şi-au construit unul propriu. Acesta a ocupat o aripă. În cealaltă jumătate se găsea spaţiul de editare, camera de proiecţie şi un depozit subteran pentru copii şi negative.

Tot echipamentul acela trebuie să fi fost destul de scump.

A costat peste o sută cincizeci de mii de dolari să pună totul pe picioare. Dar îşi puteau permite şi majoritatea lucrurilor n-au trebuit cumpărate decât o singură dată. Mai multe aparate de filmat, dar o singură maşină de editat, o pereche de proiectoare şi un imprimator optic. După ce şi-au procurat tot ce aveau nevoie, au lucrat cu bugete strict controlate. Moştenirea Friedei aducea dobândă şi ei încercau să

evite pe cât posibil să se atingă de suma de bază. Lucrau la scară redusă. N-aveau încotro, dacă voiau să întindă de bani şi să-i facă să ţină cât mai mult.

Şi Frieda se ocupa de decoruri şi costume.

Printre altele. Era de asemenea editor adjunct, iar când se produceau filmele, avea tot felul de sarcini. Superviza scenariul, mânuia aparatul de filmat, regla obiectivul – orice trebuia făcut în acea zi, în acel moment.

Şi mama ta?

Faye a mea. Frumoasă, iubita mea Faye. Ea era actriţă. A venit la fermă în 1945 să joace un rol într-unul din filme şi s-a îndrăgostit de tata. N-avea decât douăzeci şi ceva de ani. A jucat în toate filmele pe care le-au făcut după aceea, având de obicei rolul feminin principal, ajutând însă şi pe alte fronturi. Croia costume, picta decoruri, îi dădea lui Hector sfaturi în legătură cu scenariile, lucra cu Charlie în laborator, în asta consta aventura. Nimeni nu făcea doar un singur lucru. Erau implicaţi cu toţii şi toţi munceau pe brânci ore în şir. Luni întregi de pregătire laborioasă, luni întregi de post-producţie. A face filme e o treabă înceată, complicată, şi cum erau atât de puţini, dar încercau să facă atât de mult, înaintau ca melcul. În general le lua cam doi ani ca să termine un proiect.

Înţeleg de ce Hector şi Frieda voiau să fie acolo – sau înţeleg parţial, mă străduiesc să înţeleg –, dar mama ta şi tatăl tău încă mă nedumeresc. Charlie Grund a fost un cameraman talentat. I-am studiat opera, ştiu ce-a făcut cu Hector în 1928 şi n-are nicio logică să-şi lase baltă cariera.

Tatăl meu tocmai trecuse printr-un divorţ. Avea treizeci şi cinci de ani, trecea pe treizeci şi şase şi încă nu ajunsese în primul eşalon de directori de imagine de la Hollywood. După cincisprezece ani în domeniu, lucra la filme de serie B – şi asta când avea de lucru. Westernuri, filme din seria Boston Blackie, seriale pentru copii. Avea un talent imens, Charlie, dar era un om tăcut, o persoană care nu părea să se simtă niciodată bine în propria piele, şi deseori această timiditate a fost greşit interpretată drept aroganţă. Pierdea tot timpul slujbele bune în favoarea altora şi, de la un timp, asta a început să-l roadă, să-i distrugă încrederea în sine. Când l-a părăsit prima soţie, timp de câteva luni s-a ales praful de el. Beţii, autocompătimire, muncă neglijată. Şi-atunci a sunat Hector – chiar când ajunsese pe fundul

acestei prăpăstii.

Ceea ce tot nu explică de ce a acceptat. Nimeni nu face filme fără să vrea ca şi ceilalţi să le vadă. Pur şi simplu nu se face. Ce rost mai are să pui film în aparat?

Nu-i păsa. Ştiu că ţi-e greu să crezi, dar pentru el munca în sine era singurul lucru care conta. Rezultatele erau secundare, aproape lipsite de importanţă. Mulţi dintre cei care lucrează în lumea filmului sunt aşa – mai ales cei care nu se văd, cei de la munca de jos, pălmaşii. Le place să descopere tot felul de lucruri. Le place să pună mâna pe echipament şi să-l facă să-i asculte. Nu e vorba nici de artă şi nici de idei. E vorba de a lucra la ceva şi de a face o treabă bună. Tatăl meu a avut suişurile şi coborâşurile lui, dar se pricepea să facă filme, iar Hector i-a dat ocazia să le facă fără să trebuiască să-şi bată capul cu nimic altceva. Mă îndoiesc că altcineva ar fi acceptat să plece. Dar tata ţinea foarte mult la Hector. Întotdeauna a spus că anul în care a lucrat pentru el la Kaleidoscope a fost cel mai fericit din viaţa sa.

Telefonul lui Hector trebuie să fi fost un şoc. Trec mai bine de zece ani şi dintr-odată ai un mort la celălalt capăt al firului. A crezut că-şi bate cineva joc de el. Cealaltă variantă era că stătea de vorbă cu o fantomă şi, cum tata nu credea în fantome, l-a trimis pe Hector la dracu' şi a trântit receptorul. Hector a trebuit să mai sune de trei ori înainte ca Charlie să fie dispus să accepte situaţia.

Când se-ntâmplau toate astea?

Sfârşitul lui '39. Noiembrie sau decembrie, imediat după ce nemţii invadaseră Polonia. La începutul lui februarie tata locuia deja la ranch. Casa cea nouă a lui Hector şi a Friedei era acum gata, iar el s-a mutat în cea veche, în mica vilă pe care cei doi o construiseră acolo când veniseră. Acolo am locuit şi eu cu părinţii mei când eram copil şi acolo locuiesc şi acum – în casa aceea cu şase camere, din cărămizi de argilă, la umbra copacilor lui Hector, scriind cartea aceasta nesfârşită şi descreierată.

Şi ceilalţi oameni care au venit la ranch? Au fost aduşi actori, ai spus, şi tatăl tău trebuie să fi avut ceva asistenţă tehnică. Nu poţi să faci un film doar cu patru oameni. Până şi eu ştiu atâta lucru. Se poate să se fi descurcat singuri cu faza de dinainte şi de după producţie, dar nu cu producţia în sine. Şi, o dată ce încep să-ţi vină oameni din afară, cum scapi nedescoperit? Cum îi opreşti să dea din gură?

Le spui că lucrezi pentru altcineva. Pretinzi că ai fost angajat de

un milionar excentric din México City, un individ atât de înnebunit după filmele americane, încât şi-a construit propriul lui studio în desertul american şi ţi-a cerut să-i faci filme – filme care nu vor fi văzute niciodată de nimeni în afară de el. Asta-i înţelegerea. Dacă vii la Blue Stone Ranch să lucrezi la un film, porneşti de la premisa că opera ta va fi văzută de un public format dintr-o singură persoană.

Ce prostie.

Poate, dar o grămadă au înghiţit povestea.

Trebuie să fii destul de disperat ca să crezi aşa ceva.

Se vede că nu prea ai petrecut mult timp prin preajma actorilor. Sunt cei mai disperaţi oameni din lume. Nouăzeci la sută dintre ei sunt şomeri, iar dacă le oferi o slujbă cu un salariu decent, n-o să-ţi pună multe întrebări. Nu vor decât o şansă să lucreze. Hector n-a căutat nume mari. Nu-l interesau vedetele. Voia doar nişte oameni calificaţi şi competenţi şi, cum scria scenariile pentru distribuţii mici – uneori numai două sau trei roluri –, oamenii nu erau greu de găsit. Până să termine un film şi să fie gata să se apuce de altul, apărea o nouă generaţie de actori din care să aleagă. Cu excepţia mamei, n-a folosit niciodată de două ori acelaşi actor.

Bine, să-i lăsăm deoparte pe toţi ceilalţi. Dar tu? Tu când ai auzit prima dată numele de Hector Mann? Pentru tine era Hector Spelling. Câţi ani aveai când ţi-ai dat seama că Hector Spelling şi Hector Mann sunt una şi aceeaşi persoană?

Am ştiut-o dintotdeauna. La ranch aveam un set complet cu filmele de la Kaleidoscope şi cred că le-am văzut de cincizeci de ori când eram copil. În momentul în care am învăţat să citesc, am văzut că Hector era Mann şi nu Spelling. L-am întrebat pe tata şi mi-a spus că Hector avusese un nume de scenă când era tânăr, dar acum, că nu mai juca, încetase să-l mai folosească. Mi s-a părut o explicaţie perfect plauzibilă.

Am crezut că filmele acelea s-au pierdut. Au fost foarte aproape de a se pierde, în mod normal, aşa ar fi trebuit să fie. Dar chiar când Hunt era pe punctul de a declara falimentul, cu o zi sau două înainte ca poliţiştii să vină să-i sechestreze bunurile şi să pună lacăt pe uşă, Hector şi tata au intrat pe furiş în birourile de la Kaleidoscope şi au furat filmele. Negativele nu erau acolo, dar au reuşit să ia cu ei copii ale tuturor celor douăsprezece comedii. Hector i le-a dat tatii în păstrare şi, două luni mai târziu, a dispărut, în 1940, când s-a mutat la ranch,

tata a adus filmele cu el.

Şi Hector ce-a zis?

Nu-nţeleg. Ce-ar fi trebuit să zică?

Eu te întreb pe tine. I-a părut bine sau nu?

I-a părut bine. Bineînţeles că i-a părut bine. Era mândru de filmuleţele alea şi s-a bucurat să le aibă din nou.

Atunci de ce a aşteptat atât de mult până să le trimită iar în lume?

Ce te face să crezi că el a făcut asta?

Nu ştiu, am presupus…

Credeam c-ai înţeles. Eu am fost. Eu am făcut-o.

Atâta m-a dus şi pe mine capul.

Atunci de ce n-ai zis nimic?

M-am gândit că n-am dreptul, în caz că trebuia să fie secret.

N-am secrete faţă de tine, David. Vreau să ştii tot ce ştiu şi eu. Chiar nu-ţi dai seama? Am trimis filmele alea la întâmplare şi le-ai găsit tocmai tu. Eşti singura persoană din lume care le-a găsit pe toate. Asta ne face vechi prieteni, nu crezi? E adevărat că nu ne-am întâlnit decât ieri, dar lucrăm împreună de ani de zile.

A fost o ispravă incredibilă. Peste tot unde-am mers, am vorbit cu custozii şi niciunul din ei n-avea nici cea mai vagă idee cine eşti. În California am luat prânzul cu Tom Luddy, directorul de la Arhiva de Film Pacific. Ei au fost ultimii care au primit una din misterioasele cutii Hector Mann. Când le-a ajuns şi a lor, făceai deja asta de câţiva ani şi vestea se răspândise. Tom mi-a zis că nici măcar n-a catadicsit să deschidă pachetul. L-a dus direct la FBI ca să-l caute de amprente, dar n-au putut găsi niciuna în cutie – nici măcar una. N-ai lăsat nicio urmă.

Am purtat mănuşi. Dacă tot mă străduiam să ţin un secret, sigur că n-aveam de gând să las să-mi scape tocmai un detaliu ca ăsta.

Eşti o femeie deşteaptă, Alma.

Cred şi eu. Sunt cea mai deşteaptă femeie din maşina asta şi te provoc să-mi dovedeşti că nu e aşa.

Dar cum poţi justifica faptul că ai făcut-o fără ştirea lui Hector? El trebuia să ia decizia, nu tu.

I-am spus mai întâi despre ce e vorba. Eu am avut ideea, dar n-am pus-o în aplicare până ce nu mi-a dat undă verde.

Şi ce-a spus?

A dat din umeri. După care mi-a surâs. N-are importanţă, mi-a

zis. Fă ce vrei, Alma.

Deci nu te-a oprit, dar nici nu te-a ajutat. N-a făcut nimic.

Era în noiembrie 1981, acum aproape şapte ani. Tocmai mă întorsesem la ranch pentru înmormântarea mamei şi treceam cu toţii printr-o perioadă foarte grea. Era, într-un fel, începutul sfârşitului. N-am luat lucrurile prea bine. Recunosc. N-avea decât cincizeci şi nouă de ani când am băgat-o în mormânt şi nu mă aşteptasem la aşa ceva. Nimicitor. Asta-i singurul cuvânt care-mi vine-n minte: o durere nimicitoare. De parcă totul în mine s-ar fi transformat în pulbere. Ceilalţi erau deja atât de bătrâni. Am ridicat privirea şi mi-am dat dintr-odată seama că erau terminaţi, că marele experiment luase sfârşit. Tata avea optzeci de ani, Hector optzeci şi unu, şi am înţeles că data viitoare, atunci când îmi voi ridica iar privirea, nu va mai fi niciunul prin preajmă. A avut un efect teribil asupra mea. În fiecare dimineaţă mergeam în camera de proiecţie s-o văd pe mama în filmele ei de demult şi când ieşeam era deja întuneric şi eu boceam de să-mi dau sufletul. După două săptămâni de regim din ăsta, m-am hotărât să mă întorc acasă. Pe vremea aceea locuiam la Los Angeles. Lucram la o companie de producţie independentă care avea nevoie de mine înapoi la lucru. Eram gata de plecare. Sunasem deja la compania aeriană şi-mi rezervasem biletul, dar în ultima clipă – literalmente chiar în ultima noapte petrecută la ranch – Hector m-a rugat să rămân.

Ţi-a dat vreun motiv?

Mi-a spus că e gata să vorbească şi că are nevoie de cineva care să-l ajute. Nu putea s-o facă de unul singur.

Adică el a avut ideea cărţii?

Totul a pornit de la el. Eu nu m-aş fi gândit la aşa ceva. Şi chiar dacă m-aş fi gândit, n-aş fi discutat niciodată cu el despre asta. N-aş fi îndrăznit, îl părăsise curajul.

Asta-i singura explicaţie. Sau îl părăsise curajul, sau se senilizase.

Aşa am crezut şi eu. Dar mă înşelam, după cum şi tu te înşeli acum. Hector s-a răzgândit din cauza mea. Mi-a spus că aveam dreptul să ştiu adevărul şi, dacă eram dispusă să rămân şi să-l ascult, îmi promitea să-mi spună toată povestea.

Bun, asta pot să înţeleg. Faci parte din familie şi-acum, că eşti o femeie în toată firea, meriţi să-i afli secretele. Dar de la o confesiune particulară la o carte e-un drum lung. Să-şi descarce sufletul în faţa ta e

un lucru, dar o carte e destinată lumii întregi şi în momentul în care îşi spune povestea lumii întregi, viaţa sa îşi pierde sensul.

Numai dacă e încă în viaţă când apare cartea. Dar nu va fi. Am promis să n-o arăt nimănui până după moartea lui. El mi-a promis adevărul şi eu i-am promis asta.

Şi nu ţi-a trecut niciodată prin cap că s-ar putea să se folosească de tine? Scrii cartea, da, şi dacă totul merge bine, e recunoscută ca o carte importantă, dar în acelaşi timp Hector ajunge să trăiască mai departe prin tine. Nu datorită filmelor lui – care nici nu vor mai exista –, ci a ceea ce-ai scris tu despre el.

E posibil, totul e posibil. Dar nu mă interesează prea mult motivele lui. Fie că acţionează din teamă, din orgoliu sau dintr-o răbufnire de regrete târzii, mi-a spus adevărul. Ăsta e singurul lucru care contează. E greu să spui adevărul, David, iar Hector şi cu mine am trecut prin multe în aceşti ultimi şapte ani. Mi-a pus totul la dispoziţie – toate jurnalele, toate scrisorile, toate documentele pe care a reuşit să pună mâna. În acest moment nici nu mă gândesc la publicare. Fie că apare sau nu, faptul că am scris cartea a fost cea mai importantă experienţă a vieţii mele.

Şi Frieda ce rol a avut în toate astea? V-a ajutat, pe tine şi pe Hector, sau nu?

I-a fost foarte greu, dar a făcut tot ce i-a stat în putinţă să ne susţină. Nu cred că e de acord cu Hector, dar nu vrea să-i stea în cale. E complicat. Când e vorba de Frieda, totul e complicat.

Cât ţi-a luat până să te hotărăşti să trimiţi în lume vechile filme ale lui Hector?

S-a întâmplat chiar la început. Nu ştiam încă dacă puteam să am încredere în el, aşa că am considerat-o un fel de test, să văd dacă e cinstit cu mine. Dacă mă refuza, nu cred c-aş fi rămas. Aveam nevoie să văd că sacrifică ceva, că-mi dă un semn de bună-credinţă. A înţeles. N-am vorbit niciodată deschis despre subiect, dar a înţeles. De aceea n-a făcut nimic să mă oprească.

Dar asta tot nu înseamnă că a fost cinstit cu tine. I-ai repus în circulaţie filmele. Nu văd ce-i rău în asta. Acum lumea şi-l aminteşte. Un profesor nebun din Vermont a scris chiar o carte despre el. Dar nimic din toate astea nu schimbă datele problemei.

De fiecare dată când mi-a spus câte ceva, am mers şi-am verificat. Am fost la Buenos Aires, am pornit pe urma oaselor lui Brigid

O'Fallon, am dezgropat vechile articole de ziar despre atacul din banca din Sandusky, am vorbit cu mai bine de o duzină de actori care au lucrat la ranch în anii '40 şi '50. Nu există nicio discrepanţă. Bineînţeles că pe unii din cei implicaţi nu i-am putut găsi, iar alţii muriseră între timp. Jules Blaustein, de exemplu. Şi încă n-am nimic despre Sylvia Meers. Dar am mers la Spokane şi am vorbit cu Nora.

Trăieşte încă?

Cum să nu? Sau cel puţin trăia, acum trei ani.

Şi?

S-a măritat în 1933 cu un bărbat pe nume Faraday şi a avut patru copii. Acei copii i-au dat unsprezece nepoţi şi chiar în perioada când am vizitat-o eu unul din nepoţi era pe punctul de a-i face străbunici.

Foarte bine. Nu ştiu de ce, dar mă bucur să aud asta.

A predat la clasa a patra timp de cincisprezece ani şi apoi au făcut-o directoare la şcoală. Ceea ce a şi rămas până s-a pensionat, în 1976.

Cu alte cuvinte, Nora a continuat să fie Nora.

Avea şaptezeci şi ceva de ani când m-am dus s-o văd, dar tot mi s-a părut că am în faţă exact aceeaşi persoană pe care mi-o descrisese Hector.

Şi Herman Loesser? Şi-a adus aminte de el?

A plâns când i-am menţionat numele.

Cum adică a plâns?

Adică i s-au umplut ochii de lacrimi şi lacrimile i-au curs pe obraji în jos. A plâns. La fel cum plângem şi eu, şi tu. La fel cum plânge toată lumea.

Dumnezeule!

A fost atât de surprinsă şi jenată, că a trebuit să se ridice şi să plece din cameră. Când s-a întors, mi-a luat mâna şi şi-a cerut scuze. L-a cunoscut cu mult timp în urmă, mi-a zis, dar n-a putut să-l uite niciodată. I-a stăruit în gânduri în fiecare zi din ultimii cincizeci şi patru de ani.

Inventezi.

Nu inventez nimic. Dacă n-aş fi fost acolo, nici eu n-aş fi crezut una ca asta. Dar aşa a fost. Şi totul s-a întâmplat exact aşa cum mi-a povestit Hector. Ori de câte ori am impresia că minte, se dovedeşte că spune adevărul. Tocmai asta face povestea lui atât de incredibilă,

David. Faptul că mi-a spus adevărul.

7

Nu era nici urmă de lună pe cer în noaptea aceea. Când m-am dat jos din maşină şi am păşit pe pământ, ţin minte că mi-am spus: Alma are ruj roşu pe buze, maşina este galbenă, iar în noaptea asta pe cer nu e nici urmă de lună. În întunericul din spatele clădirii principale am distins vag contururile copacilor lui Hector – mormane de umbre tresărind în vânt.

Memoriile unui om mort se deschid cu un pasaj despre copaci. M-am trezit gândindu-mă la asta în timp ce mă apropiam de intrare, încercând să-mi amintesc cum tradusesem al treilea paragraf din cartea de două mii de pagini a lui Chateaubriand, cel care începe cu cuvintele *Ce lieu me plaît*; *il a remplacé pour moi les champs paternels* şi se termină cu următoarele propoziţii: Sunt legat de copacii mei. Le-am adresat elegii, sonete şi ode. Nu există unul pe care să nu-l fi îngrijit cu propriile mele mâini, pe care să nu-l fi salvat de viermele care îi atacase rădăcina sau de omida care i se agăţase de frunze, îi ştiu pe toţi după nume, ca şi cum ar fi copiii mei. Ei sunt familia mea. Alta nu am şi sper să-mi fie aproape când am să mor.

Nu mă aşteptam să-l văd în noaptea aceea. Când Alma a sunat-o de la aeroport, Frieda i-a spus că Hector va fi probabil deja adormit când vom ajunge noi. Rezista încă, a zis ea, dar nu credea că va putea vorbi cu mine până a doua zi dimineaţa – presupunând că reuşea s-o mai ducă până atunci.

După unsprezece ani, încă mă mai întreb ce s-ar fi întâmplat dacă m-aş fi oprit şi m-aş fi întors înainte de a ajunge la uşă. Dacă, în loc s-o iau pe Alma pe după umăr şi să merg direct spre casă, m-aş fi oprit o clipă, m-aş fi uitat la cealaltă jumătate a cerului şi aş fi descoperit o lună mare şi rotundă strălucind deasupra noastră? Ar mai fi adevărat dacă spun că nu era nici urmă de lună pe cer în noaptea aceea? Dacă nu m-am obosit să mă întorc şi să mă uit în urma mea, atunci da, ar fi adevărat. Dacă n-am văzut luna, atunci luna n-a fost acolo.

Nu vreau să sugerez că nu m-am străduit. Mi-am ţinut ochii larg deschişi, am încercat să absorb tot ce se întâmpla în jurul meu, dar fără îndoială că mi-au şi scăpat multe. Fie că-mi place, fie că nu, nu pot să scriu decât despre ce am văzut şi am auzit, nu şi despre ce-am pierdut. Ceea ce nu e o recunoaştere a înfrângerii, cât mai degrabă o prezentare

a metodologiei, o declarație de principiu. Dacă n-am văzut luna, atunci luna n-a fost acolo.

La mai puțin de un minut după ce-am intrat în casă, Frieda mă conducea spre camera lui Hector de la etajul al doilea. N-am avut timp pentru mai mult de-o privire grăbită în jur, cea mai scurtă primă impresie posibilă – părul ei alb, tuns scurt, fermitatea cu care mi-a strâns mâna, sfârșeala din ochii ei –, și, înainte să apuc să rostesc un cuvânt din ce ar fi trebuit să spun (mulțumesc mult că m-ați invitat, sper că se simte mai bine), m-a informat că Hector era treaz. Ar vrea să vă vadă acum, a zis ea, și m-am trezit dintr-odată uitându-mă la spatele ei, în timp ce-mi arăta drumul în sus pe scări. N-am avut când să observ ceva din casă – în afară de impresia că era mare și simplu mobilată, cu multe desene și tablouri atârnând pe pereți (poate ale Friedei, poate nu) – și nici când să mă gândesc la persoana neverosimilă care deschisese ușa, un bărbat atât de mic, încât nici nu l-am văzut până ce Alma nu s-a aplecat și l-a sărutat pe obraz. După o clipă, în cameră a intrat Frieda și, deși țin minte că cele două femei s-au îmbrățișat, nu-mi amintesc dacă Alma a fost lângă mine în timp ce-am urcat scările, întotdeauna o pierd în acest moment. O caut în minte, dar nu reușesc niciodată s-o localizez. Iar pe când ajung în capul scărilor, Frieda dispare și ea fără urmă. Nu se poate să fi fost așa, dar asta îmi amintesc. De câte ori mă văd intrând în camera lui Hector, o fac singur.

Cel mai mult m-a uimit, cred, simplul fapt că avea un trup. Până nu l-am văzut acolo, întins pe pat, nu sunt sigur că am crezut în el întru totul. Sau cel puțin nu cum ai crede într-o persoană reală, nu cum credeam în Alma sau în mine însumi, în Helen sau chiar în Chateaubriand. Am fost uluit să văd că Hector avea mâini și ochi, unghii și umeri, un gât și o ureche stângă – că era tangibil, că nu era o ființă imaginară, îl purtam în minte de atâta timp, încât părea de necrezut că ar fi putut să aibă și un alt fel de existență.

Mâinile osoase și cu pete hepatice; degetele noduroase și venele groase, ieșindu-i în afară; pielea de sub bărbie lăsată; gura pe jumătate deschisă. Când am intrat în cameră, stătea întins pe spate, cu mâinile peste pătură, treaz, dar nemișcat, fixând tavanul într-un fel de transă, însă în momentul în care s-a întors spre mine, am văzut că ochii erau într-adevăr ai lui Hector. Obraji zbârciți, frunte brăzdată, gușă, un smoc de păr alb și, cu toate acestea, am recunoscut fața ca fiind a lui Hector. Trecuseră șaizeci de ani de când purtase mustața și costumul

alb, dar nu dispăruse cu totul, îmbătrânise, îmbătrânise îngrozitor, dar o parte din el era încă acolo.

Zimmer, a zis el. Aşază-te lângă mine, Zimmer, şi stinge lumina.

Vocea îi era slabă şi gâtuită de flegmă, o hârâială de suspine şi sunete semiarticulate, dar destul de clară ca să-mi pot da seama ce spune. R-ul de la sfârşitul numelui meu era puţin rulat şi m-am întrebat, în timp ce mă-ntindeam să sting lampa de pe noptieră, dacă nu i-ar fi venit mai uşor să continuăm în spaniolă, însă după ce-am stins lumina, am văzut că în celălalt colţ al camerei mai era o lampă – o lampă cu picior şi cu un abajur mare, de hârtie pergamentată – şi că pe un scaun, lângă lampă, stătea o femeie. S-a ridicat în momentul în care m-am uitat la ea şi probabil c-am tresărit puţin când a făcut-o – nu numai pentru că m-a luat prin surprindere, ci şi pentru că era micuţă, la fel de micuţă ca şi bărbatul care deschisese uşa de la intrare. Nu era niciunul mai înalt de un metru douăzeci. Mi s-a părut că-l aud pe Hector râzând în spatele meu (un şuierat uşor, un râs abia şoptit), după care femeia m-a salutat din cap în tăcere şi a ieşit din cameră. Cine e? am întrebat eu.

Nu-ţi face griji, a zis Hector. O cheamă Conchita. Face parte din familie.

Pur şi simplu n-am văzut-o. M-a luat pe neaşteptate.

Fratele ei, Juan, locuieşte şi el aici. Sunt pitici. Nişte pitici ciudaţi, care nu pot vorbi. Depindem de ei.

Vrei să sting şi cealaltă lumină?

Nu, e bine aşa. Nu bate atât de tare în ochi. Sunt mulţumit.

M-am aşezat pe scaunul de lângă pat şi m-am aplecat în faţă, încercând să mă apropii cât mai mult de gura lui. Lumina care venea din celălalt capăt al camerei nu era mai puternică decât a unei lumânări, dar era suficientă ca să pot vedea faţa lui Hector, să mă pot uita în ochii lui. Deasupra patului plutea un soi de strălucire palidă, un aer gălbui amestecat cu umbre şi întuneric.

Întotdeauna vine prea repede, a zis Hector, dar nu mă tem. Un om ca mine trebuie strivit, îţi mulţumesc, Zimmer, că eşti aici. N-am crezut c-ai să vii.

Alma a fost foarte convingătoare. Ar fi trebuit să mi-o trimiţi mai de mult.

M-ai cam zguduit, domnule. La început nu m-am împăcat deloc cu ce-ai făcut. Acum cred că mă bucur.

N-am făcut nimic.

Ai scris o carte. Am citit cartea aia iar şi iar, şi m-am întrebat iar şi iar: de ce m-ai ales pe mine? Care a fost scopul, Zimmer?

M-ai făcut să râd. Asta a fost tot. Ai reuşit să deschizi ceva în mine şi după aceea ai devenit scuza pentru care am continuat să trăiesc.

Cartea nu spune toate astea, îmi laudă lucrările mai vechi, de pe vremea mustăţii, dar despre tine nu vorbeşti deloc.

N-am obiceiul să vorbesc despre mine. Mă face să nu mă simt în largul meu.

Alma mi-a vorbit despre necazuri mari, durere imensă. Dacă te-am ajutat să suporţi acea durere, e poate cel mai mare bine pe care l-am făcut vreodată.

Îmi doream să mor. După ce-am auzit ce mi-a spus Alma azi după-masă, înţeleg că ai trecut şi tu prin asta.

Alma a făcut bine că ţi-a spus lucrurile alea. Sunt un om caraghios. Dumnezeu mi-a jucat multe feste şi cu cât ştii mai multe despre ele, cu atât o să-mi înţelegi mai bine filmele. Abia aştept să-mi spui ce crezi despre ele, Zimmer. Părerea ta e foarte importantă pentru mine.

Nu prea mă pricep la filme.

Dar studiezi lucrările altora. Ţi-am citit şi celelalte cărţi. Traducerile, scrierile despre poeţi. Nu-i nicio coincidenţă că te-ai aplecat ani de zile asupra chestiunii Rimbaud. Ştii ce-nseamnă să renunţi la tot. Am toată admiraţia pentru cineva care poate să gândească aşa. Îţi face părerea foarte importantă pentru mine.

Te-ai descurcat foarte bine până acum fără părerea nimănui. De ce această nevoie bruscă de a şti ce cred alţii?

Pentru că nu sunt singur. Mai trăiesc şi alţii aici şi nu trebuie să mă gândesc numai la mine.

Din câte-am înţeles, tu şi soţia ta aţi lucrat întotdeauna împreună.

Da, aşa e. Dar mai e şi Alma.

Biografia?

Da, cartea pe care-o scrie. După moartea mamei ei, am înţeles că-i datorez asta. Alma are atât de puţine pe lume şi mi s-a părut că merită să renunţ la unele dintre ideile pe care le aveam despre mine ca să-i dau ei o şansă. Am început să mă comport ca un tată. Nu-i neapărat

cel mai rău lucru care mi s-ar fi putut întâmpla.

Credeam că Charlie Grund e tatăl ei.

E adevărat. Dar şi eu sunt. Alma e copilul acestui loc. Dacă reuşeşte să-mi transforme viaţa într-o carte, poate că o să-nceapă să-i meargă bine. Dacă nu altceva, măcar e o poveste interesantă. O poveste stupidă, probabil, dar nu lipsită de momente interesante.

Adică nu-ţi mai pasă de tine, ai renunţat.

Nu mi-a păsat niciodată de mine. De ce m-ar deranja să devin un exemplu pentru alţii? Poate îi va face să râdă. Ar fi un deznodământ grozav – să-i fac din nou pe oameni să râdă. Tu ai râs, Zimmer. Poate vor începe şi alţii să râdă alături de tine.

Abia spărgeam gheaţa, de-abia începeam să intrăm în conversaţia propriu-zisă, dar, înainte să apuc să mă gândesc la o replică la ultima remarcă a lui Hector, Frieda a intrat în cameră şi m-a atins pe umăr.

Cred c-ar trebui să-l lăsăm să se odihnească acum, a zis ea. Puteţi continua discuţia mâine dimineaţă.

Era deprimant să fii întrerupt aşa, dar nu eram tocmai în măsură să obiectez. Frieda mă lăsase în compania lui mai puţin de cinci minute şi, cu toate acestea, Hector mă cucerise deja, mă făcuse deja să-l plac mai mult decât aş fi crezut că e posibil. Dacă un om pe moarte poate să exercite aşa o putere, mi-am zis, imaginează-ţi cum o fi fost în deplinătatea forţelor.

Ştiu că mi-a mai zis ceva înainte să ies din cameră, dar nu mai ţin minte ce. Ceva simplu şi politicos, dar cuvintele exacte îmi scapă acum. Va urma, cred că asta e fost, sau poate Pe mâine, Zimmer, o frază banală, care nu însemna mare lucru – în afară, probabil, de faptul că mai credea încă în viitor, oricât de scurt ar fi fost el. După ce m-am ridicat de pe scaun, s-a întins şi m-a apucat de braţ. Asta ţin minte. Ţin minte cum i-am simţit mâna rece, ca o gheară, şi ţin minte că m-am gândit: toate astea sunt aievea. Hector Mann trăieşte şi mâna lui tocmai mă atinge. Apoi ţin minte că mi-am spus să nu uit ce senzaţie mi-a dat mâna lui. Dacă nu mai trăia până dimineaţă, avea să fie singura dovadă că l-am mai prins în viaţă.

După aceste prime minute extrem de agitate, a urmat o perioadă de calm care a durat câteva ore. Frieda a rămas la etajul al doilea, pe scaunul pe care-l ocupasem eu în timpul cât am stat cu Hector, iar Alma şi cu mine am coborât în bucătărie, care s-a dovedit a fi o

încăpere mare şi puternic luminată, cu pereţi de piatră, cu un cămin şi aparatură casnică veche, ce părea să fi fost fabricată la începutul anilor ’60. Era plăcut acolo, era plăcut să mă aşez la masa lungă de lemn alături de Alma şi s-o simt atingându-mi braţul exact în acelaşi loc în care mă atinsese şi Hector o clipă mai devreme. Două gesturi diferite, două amintiri diferite – una suprapunându-se celeilalte. Pielea mea devenise un palimpsest de senzaţii fulgurante şi fiecare strat purta pecetea a cine eram.

Cina a fost un amestec la-ntâmplare de feluri reci şi calde: supă de linte, salam, brânză, salată şi o sticlă de vin roşu. Mâncarea ne-a fost servită de Juan şi Conchita, piticii ciudaţi care nu pot vorbi, şi, cu toate că nu pot nega că mă intimidau, eram prea preocupat de alte lucruri ca să le acord cu adevărat atenţie. Erau gemeni, a zis Alma, şi veniseră să lucreze pentru Hector şi Frieda pe când aveau optsprezece ani, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă. Le-am observat trupurile miniaturale perfect proporţionale, feţele necizelate, de ţărani, zâmbetele animate şi bunăvoinţa aparentă, dar eram mult mai interesat s-o urmăresc pe Alma vorbindu-le cu mâinile decât să-i urmăresc pe ei comunicând cu ea. Mă intriga faptul că Alma era atât de fluentă în limbajul semnelor, că putea expedia propoziţii întregi din câteva răsuciri şi coborâri rapide ale degetelor şi pentru că erau ale ei, erau degetele pe care voiam să le urmăresc. Se făcuse, în fond, destul de târziu şi în curând aveam să mergem la culcare, în ciuda a tot ce se întâmpla în acel moment, acesta era subiectul la care preferam să mă gândesc.

Îţi mai aduci aminte de cei trei fraţi mexicani? a zis Alma. Cei care au ajutat la construirea primei case. Fraţii Lopez. În familie mai erau şi patru surori, iar Juan şi Conchita sunt copiii cei mici ai celei de-a treia surori. Fraţii Lopez au construit majoritatea decorurilor pentru filmele lui Hector. Au avut la un loc unsprezece fii şi pe şase sau şapte dintre ei i-a instruit tata să devină tehnicieni de film. Ei formau echipa de filmare. Taţii construiau decorurile, iar fiii lucrau la pusul filmelor în aparat şi manevratul saşiului rulant al camerei, la înregistrarea sunetului şi la lumini, ca recuzitori şi operatori. Asta a durat ani de zile. Obişnuiam să mă joc cu Juan şi Conchita când eram copii. Ei au fost primii prieteni pe care i-am avut pe lume.

În cele din urmă Frieda a coborât şi ni s-a alăturat la masa din bucătărie. Conchita spăla o farfurie la chiuvetă (suită pe un scăunel şi muncind cu spor de adult, în ciuda acelui trup de copil de şapte ani) şi

în momentul în care a zărit-o pe Frieda, i-a aruncat o privire lungă, cercetătoare, ca şi cum ar fi aşteptat indicaţii. Frieda a dat din cap, iar Conchita a lăsat farfuria deoparte, s-a şters pe mâini cu un prosop de bucătărie şi a ieşit din încăpere. Nu se rostise niciun cuvânt, dar era clar că mergea sus să stea cu Hector, că îl vegheau cu schimbul.

După calculele mele, Frieda Spelling avea şaptezeci şi nouă de ani. Din descrierile pe care i le făcuse Alma, mă aşteptasem la ceva feroce – o femeie directă, intimidantă, o personalitate copleşitoare –, dar în seara aceea alături de noi s-a aşezat o persoană potolită, cu voce blândă, aproape rezervată în comportament. Nici urmă de ruj sau fard, niciun efort de a-şi aranja în vreun fel părul, dar era totuşi feminină, frumoasă într-un fel diminuat, imaterial. Uitându-mă la ea, am început să-mi dau seama că era unul dintre acei puţini oameni în care spiritul triumfă în cele din urmă asupra materiei. Pe aceşti oameni vârsta nu-i afectează, îi îmbătrâneşte, dar nu-i schimbă, şi cu cât trăiesc mai mult, cu atât mai implacabil şi mai pe deplin se întrupează pe sine.

Îmi cer scuze pentru încurcătură, domnule profesor Zimmer. Aţi venit într-un moment dificil. Hector a avut o dimineaţă proastă, dar când i-am spus că dumneavoastră şi Alma sunteţi pe drum încoace, a insistat să stea treaz. Sper că n-a fost un efort prea mare pentru el.

Am avut o discuţie interesantă, i-am răspuns. Cred că e fericit c-am venit.

Poate că nu fericit e cuvântul, dar e adevărat că simte ceva, ceva foarte intens. Aţi stârnit mare agitaţie în această casă, domnule profesor. Sunt sigură că v-aţi dat seama de asta.

Înainte să apuc să-i răspund, a intervenit Alma şi-a schimbat subiectul. Ai vorbit cu Huyler? a întrebat ea. Nu-mi place cum îi sună respiraţia. E mult mai rău decât ieri.

Frieda a oftat, apoi şi-a trecut mâinile peste faţă, epuizată de prea puţin somn, de prea multă agitaţie şi de prea multe griji. N-am de gând să-l sun pe Huyler, a zis ea (vorbind mai mult pentru sine decât cu Alma, de parcă ar fi repetat un argument pe care-l mai invocase de zeci de ori înainte), pentru că singurul lucru pe care-l va spune Huyler e Aduceţi-l la spital, iar Hector nu vrea să meargă la spital. E sătul de spitale. M-a făcut să-i promit şi i-am dat cuvântul. Gata cu spitalele, Alma. Aşa că de ce să-l sun pe Huyler?

Hector are pneumonie, a zis Alma. N-are decât un plămân şi de-abia dacă mai respiră. De asta trebuie să-l suni pe Huyler.

Vrea să moară acasă, a zis Frieda. În ultimele două zile mi-a repetat asta din oră-n oră şi n-am de gând să mă împotrivesc. I-am dat cuvântul.

Am să-l duc eu cu maşina la Saint Joseph dacă tu eşti prea obosită, a zis Alma.

Nu fără consimţământul lui, a zis Frieda. Şi nu putem vorbi cu el acum, pentru că a adormit. Încercăm mâine dimineaţă, dacă vrei, dar n-o voi face fără consimţământul lui.

În timp ce ele două vorbeau, mi-am ridicat privirea şi l-am văzut pe Juan cocoţat pe un taburet în faţa aragazului şi pregătind nişte ouă într-o tigaie. Când au fost gata, le-a pus pe o farfurie pe care a adus-o în dreptul Friedei. Ouăle erau fierbinţi şi galbene, iar aburii se ridicau de pe porţelanul albastru într-un vârtej dens, ca şi cum mirosul acelor ouă ar fi devenit vizibil. Frieda s-a uitat la ele, dar n-a părut să înţeleagă ce erau. Ar fi putut să fie un morman de pietre sau o ectoplasmă căzută din cer, dar mâncare nu erau, şi chiar dacă le-a recunoscut ca mâncare, n-avea nicio intenţie să le ducă la gură. Şi-a turnat în schimb un pahar de vin, dar, după o mică înghiţitură, a lăsat paharul din mână. Cu un gest foarte delicat, l-a împins de lângă ea şi apoi, folosindu-se de cealaltă mână, a îndepărtat şi ouăle.

Momentul e nepotrivit, mi-a zis ea. Speram să putem sta de vorbă, să ajung să vă cunosc puţin, dar se pare că nu va fi posibil.

Mai e şi ziua de mâine, am spus eu.

Poate, a răspuns ea. Acum însă nu mă gândesc decât la momentul de faţă.

Ar trebui să te culci, Frieda, a zis Alma. De când n-ai mai dormit?

Nu mai ţin minte. De alaltăieri, cred. Din noaptea dinaintea plecării tale.

Ei bine, m-am întors, a zis Alma, şi David e şi el aici. Nu trebuie să te ocupi tu singură de toate.

Ştiu, a spus Frieda, şi nici n-am făcut-o. Piticii mi-au fost de mare ajutor, dar trebuie să fiu acolo, să vorbesc cu el. E prea slăbit ca să mai poată face semne.

Odihneşte-te puţin, a zis Alma. Am să stau eu cu el. David şi cu mine putem s-o facem împreună.

Sper că nu te superi, a zis Frieda, dar aş fi mult mai liniştită dac-ai rămâne aici, în casă, în noaptea asta. Domnul profesor Zimmer poate să doarmă la tine, dar aş prefera ca tu să fii sus, cu mine. În caz

că se întâmplă ceva. E-n regulă? Am rugat-o deja pe Conchita să facă patul în camera mare de oaspeţi.

Nicio problemă, a spus Alma, dar nu-i nevoie ca David să doarmă în cealaltă casă. Poate să stea cu mine.

O, a zis Frieda, luată cu totul prin surprindere. Şi domnul profesor Zimmer ce are de spus?

Domnul profesor Zimmer e întru totul de acord, am răspuns eu.

O, a zis ea din nou şi a zâmbit pentru prima dată de când intrase în bucătărie. Mi s-a părut un zâmbet fantastic, plin de uimire şi stupefacţie, şi, în timp ce se tot uita de la mine la Alma şi-napoi, zâmbetul continua să i se lărgească. Doamne, a zis ea, dar ştiu c-aţi acţionat rapid. Cine s-ar fi gândit la una ca asta?

Nimeni, am fost pe punctul de-a spune, dar înainte să apuc să rostesc vorbele, a sunat telefonul. A fost o întrerupere bizară şi, pentru că a venit atât de repede după ce Frieda spusese cuvântul ăsta, între cele două evenimente a părut să existe o legătură, ca şi cum ţârâitul ar fi fost un răspuns direct la acel cuvânt. A stricat atmosfera cu totul. A stins licărirea de voioşie care i se răspândise Friedei pe faţă. Femeia s-a ridicat şi, în timp ce-o priveam cum se îndreaptă spre aparat (care se afla pe peretele de lângă uşă, la cinci sau şase paşi în dreapta ei), mi-a trecut prin minte că scopul acelui telefon era să-i spună că n-avea voie să zâmbească, zâmbetul nu era permis într-o casă a morţii. Era un gând nebunesc, ceea ce nu însemna că intuiţia mea era greşită. Tocmai fusesem pe punctul de a spune Nimeni, iar când Frieda a ridicat receptorul şi a întrebat cine e, s-a dovedit că nu era nimeni. Alo, a zis ea, cine e? şi, cum nu i-a răspuns nimeni la întrebare, a mai pus-o o dată şi apoi a închis. S-a întors spre noi cu o expresie chinuită pe chip. Nimeni, a zis ea. Absolut nimeni.

Hector a murit câteva ore mai târziu, cândva între trei şi patru dimineaţa. Când s-a întâmplat, Alma şi cu mine dormeam goi sub păturile de pe patul din camera de oaspeţi. Făcurăm dragoste, vorbiserăm, apoi făcurăm dragoste din nou şi nu mai ştiu sigur când ne-au cedat în cele din urmă trupurile. În două zile, Alma străbătuse ţara de două ori, condusese sute de mile înspre şi dinspre aeroporturi şi, cu toate acestea, a reuşit să se smulgă din somn când Juan a bătut la uşa noastră. Eu n-am fost în stare. Am dormit, în ciuda zgomotului şi a agitaţiei, şi am sfârşit prin a pierde totul. După ani de insomnie şi nopţi zbuciumate, dormeam în sfârşit adânc şi se întâmpla exact în noaptea

în care ar fi trebuit să fiu treaz.

M-am deşteptat abia la ora zece. Alma stătea pe pat, mângâindu-mi obrazul cu mâna şi şoptindu-mi numele pe un ton calm, dar presant, şi chiar şi după ce mi-am îndepărtat păienjenişul de pe ochi şi m-am ridicat în coate, nu mi-a dat vestea decât peste încă zece sau cincisprezece minute. Am început cu sărutări, urmate de o discuţie foarte intimă despre stadiul în care se aflau sentimentele noastre, după care mi-a dat o ceaşcă de cafea pe care, înainte de-a începe, m-a lăsat s-o beau până la fund. Întotdeauna am admirat-o că a avut tăria şi disciplina să facă aşa ceva. Nu mi-a vorbit imediat despre Hector şi astfel încerca de fapt să-mi spună că nu voia să ne lase să ne scufundăm în ce mai rămăsese din această istorie, începuserăm propria noastră poveste şi ea era la fel de importantă pentru Alma ca şi cealaltă, care reprezenta viaţa ei, întreaga ei viaţă până în momentul în care mă întâlnise pe mine.

Era bucuroasă că nu mă trezisem, mi-a zis. Astfel izbutise să fie singură pentru o vreme, să verse câteva lacrimi şi să treacă prin ce fusese mai rău înainte să înceapă ziua. Avea să fie o zi foarte grea, a continuat ea, o zi grea şi plină de evenimente pentru amândoi. Frieda era pe picior de război – înainta pe toate fronturile, se pregătea să ardă tot cât de repede putea.

Credeam că avem douăzeci şi patru de ore, am zis eu.

Aşa am crezut şi eu. Dar Frieda spune că trebuie să se întâmple pe parcursul celor douăzeci şi patru de ore. Ne-am certat straşnic pe tema asta înainte să plece.

Să plece? Adică nu mai e la ranch?

A fost o scenă incredibilă. La zece minute după moartea lui Hector, Frieda vorbea deja la telefon cu cineva de la morga Vista Verde din Albuquerque. I-a rugat să trimită o maşină cât se poate de repede. Au fost aici pe la şapte, şapte şi jumătate, ceea ce înseamnă că aproape au şi ajuns. Vrea să-l incinereze pe Hector astăzi.

Dar poate să facă aşa ceva? Nu trebuie să treci mai întâi printr-o serie de formalităţi?

N-ai nevoie decât de certificatul de deces. O dată ce doctorul examinează cadavrul şi spune că Hector a murit de moarte bună, va fi liberă să facă orice vrea.

Probabil că asta a intenţionat dintotdeauna. Atâta doar că nu ţi-a spus.

E grotesc. Noi vom fi în sala de proiecţii, uitându-ne la filmele lui Hector, iar trupul lui Hector va fi într-un cuptor, transformându-se într-un morman de cenuşă.

După care ea se va întoarce şi filmele se vor transforma şi ele în cenuşă.

N-avem decât câteva ore. Nu e destul timp să le vedem pe toate, dar s-ar putea să reuşim să parcurgem două sau trei, asta dacă începem acum.

Nu-i foarte mult, nu-i aşa?

Era gata să le dea foc acuma, dimineaţa. Măcar am reuşit s-o conving să nu facă una ca asta.

Din ce spui tu, reiese că şi-a pierdut minţile.

Soţul ei a murit şi primul lucru pe care trebuie să-l facă este să-i distrugă opera, să distrugă tot ce-au realizat împreună. Dacă s-ar opri să gândească, n-ar mai fi în stare să le ducă pe toate la bun sfârşit. Bineînţeles că şi-a ieşit din minţi. A făcut o promisiune acum aproape cincizeci de ani, iar azi e ziua când trebuie s-o ducă la îndeplinire. Dac-aş fi în locul ei, şi eu aş vrea să termin cu toate cât se poate de repede. Să termin – şi apoi să mă prăbuşesc. De aceea nu i-a dat Hector decât douăzeci şi patru de ore. N-a vrut să aibă timp să se răzgândească.

Alma s-a ridicat şi, în timp ce înconjura camera, ridicând rulourile, eu m-am strecurat afară din pat şi m-am îmbrăcat. Mai erau o mulţime de lucruri de spus, dar trebuia să le amânăm până după ce vom fi văzut filmele. Lumina soarelui s-a năpustit prin ferestre în timp ce Alma smucea jaluzelele, umplând încăperea cu strălucirea dimineţii târzii. Ţin minte că avea pe ea blugi şi un pulover de bumbac alb. Fără pantofi sau şosete, iar unghiile splendidelor ei degete de la picioare erau vopsite în roşu. Nu aşa trebuiau să se întâmple lucrurile. Contasem pe Hector să rămână în viaţă pentru mine, să-mi ofere acolo, la ranch, o serie de zile molcome, contemplative, în care să nu fac nimic altceva decât să-i vizionez filmele şi să-i ţin companie în camera sa de om bătrân. Era greu să alegi între dezamăgiri, să spui care dintre frustrări era mai mare: să nu mai pot să-i vorbesc niciodată sau să ştiu că filmele acelea vor fi distruse înainte să am ocazia să le văd pe toate.

Coborând, am trecut pe lângă camera lui Hector şi, când m-am uitat înăuntru, i-am văzut pe pitici scoţând aşternuturile. Camera era acum complet goală. Lucrurile care umpluseră suprafaţa biroului şi a

noptierei (flacoanele cu medicamente, paharele, cărţile, termometrele, prosoapele) dispăruseră şi, în afară de păturile şi pernele împrăştiate pe jos, nu era nimic care să sugereze că în urmă cu numai şapte ore acolo murise cineva. I-am surprins chiar când erau pe punctul de a îndepărta cearşaful de dedesubt. Stăteau de o parte şi de alta a patului, cu mâinile suspendate în aer, gata să tragă la unison de cele două colţuri din capătul acela. Efortul trebuia să fie coordonat, din cauză că erau atât de mici (capetele de-abia le ajungeau deasupra saltelei), şi în momentul în care cearşaful s-a ridicat scurt deasupra patului, am putut vedea că era mânjit cu tot felul de pete şi decolorări, ultimele semne intime ale prezenţei lui Hector în lume. Toţi murim mânjindu-ne cu pişat sau sânge, făcând pe noi ca nişte nou-născuţi, sufocându-ne în propria noastră mucozitate. O secundă mai târziu cearşaful s-a lăsat din nou, iar servitorii surdo-muţi au început să se mişte în susul şi în josul patului, de la cap la picioare, în timp ce cearşaful s-a împăturit şi a căzut în tăcere pe jos.

Alma pregătise sandvişuri şi băuturi pe care să le luăm cu noi în sala de proiecţie. În timp ce ea s-a dus în bucătărie să umple coşul de picnic, eu m-am învârtit pe la parter, uitându-mă la lucrările de artă de pe pereţi. Numai în camera de zi trebuie să fi fost trei duzini de tablouri şi desene, iar în hol încă o duzină: abstracţiuni luminoase, unduitoare, peisaje, portrete, desene în peniţă. Niciuna dintre lucrări nu purta vreo semnătură, dar toate păreau să fie opera unei singure persoane, ceea ce însemna că artistul era Frieda. M-am oprit în faţa unui mic desen care atârna deasupra vitrinei cu discuri. Nu aveam suficient timp să mă uit la tot, aşa că am hotărât să zăbovesc la acela şi să le ignor pe celelalte. Era un copilaş văzut de sus: un micuţ de doi ani întins pe spate, cu ochii închişi, evident adormit în leagăn. Hârtia era îngălbenită şi se fărâmiţa puţin pe la colţuri, iar când am văzut cât de veche era, am fost sigur că băieţelul din imagine era Tad, fiul mort al Friedei şi al lui Hector. Braţe şi picioare goale, vag articulate; bust gol; un scutec de bumbac prins cu un ac de siguranţă; barele pătuţului abia sugerate dincolo de vârful capului. Liniile dădeau o senzaţie de rapiditate şi spontaneitate – un vârtej de tuşe sigure, fremătătoare, probabil desenate în mai puţin de cinci minute. Am încercat să-mi imaginez scena, să reconstitui momentul în care creionul a atins pentru prima dată hârtia. Mama stă lângă copilul ei în timp ce micuţul îşi face somnul de după-amiază. Citeşte o carte, dar când îşi ridică

privirea şi îl vede în poziţia aceea de abandon complet – capul dat pe spate şi înclinat într-o parte –, scormoneşte după un creion în buzunar şi începe să-l deseneze. Cum n-are hârtie la ea, se foloseşte de ultima pagină a cărţii, care e goală. Când desenul e gata, rupe pagina din carte şi o pune în altă parte sau o lasă acolo şi uită complet de ea. Iar dacă uită, vor trece ani până să deschidă cartea din nou şi să redescopere desenul pierdut. De-abia atunci taie de la cotor foaia sfărâmicioasă, o înrămează şi o atârnă pe perete. N-aveam de unde să ştiu când se vor fi întâmplat toate astea. Ar fi putut fi cu patruzeci de ani în urmă sau, la fel de bine, luna trecută, dar oricând dăduse peste acel desen al fiului său, băiatul era deja mort – poate mort de mult, poate de dinainte de a mă fi născut eu.

După ce s-a întors din bucătărie, Alma m-a luat de mână şi m-a condus afară din camera de zi, într-un coridor alăturat, cu pereţi de stuc, văruiţi, şi podea acoperită cu gresie roşie.

Vreau să-ţi arăt ceva, a zis ea. Ştiu că ne grăbim, dar nu va dura mai mult de-un minut.

Am mers până la capătul coridorului, trecând pe lângă două sau trei uşi şi oprindu-ne în faţa ultimei. Alma a lăsat coşul cu mâncare jos şi a scos din buzunar un pumn de chei. Trebuie să fi fost cincisprezece sau douăzeci pe inelul acela, dar s-a dus direct la cea de care avea nevoie şi a vârât-o în broască. Biroul lui Hector, a zis ea. Aici a petrecut mai mult timp decât în orice altă parte. Dacă ranch-ul a fost lumea sa, aici a fost centrul acestei lumi.

Era plin de cărţi. A fost primul lucru pe care l-am observat când am intrat – cât de multe cărţi erau. Trei din cei patru pereţi erau acoperiţi cu rafturi de jos până sus şi fiecare din rafturi gemea de cărţi. Alte teancuri şi mormane zăceau pe scaune şi mese, pe covor, pe birou. Cărţi cu coperte cartonate şi cărţi cu coperte simple, cărţi vechi şi cărţi noi, cărţi în engleză, spaniolă, franceză şi italiană. Biroul era o masă de lemn lungă, aşezată în mijlocul camerei – sora geamănă a mesei din bucătărie – şi printre titlurile pe care ţin minte că le-am văzut acolo se afla şi *Ultimul meu suspin* de Luis Buñuel. Cum cartea era deschisă şi aşezată cu faţa în jos chiar în dreptul scaunului, m-am întrebat dacă nu cumva Hector citise din ea în ziua în care căzuse şi-şi rupsese piciorul – ultima zi în care a mai petrecut un timp în birou. Tocmai voiam s-o iau şi să văd unde se oprise, când Alma m-a apucat din nou de mână şi m-a dus la rafturile din colţul îndepărtat al camerei. Cred că te va

interesa asta, mi-a zis ea. Mi-a arătat un rând de cărţi care se afla la câţiva centimetri deasupra capului ei (dar exact în dreptul ochilor mei) şi am văzut că toate erau scrise de autori francezi: Baudelaire, Balzac, Proust, La Fontaine. Puţin mai la stânga, a zis Alma şi, cum îmi mişcăm ochii spre stânga, trecând în revistă copertele şi încercând să descopăr ce voia să-mi arate, am zărit dintr-odată bine cunoscutul verde şi auriu al celor două volume din ediţia Pleiade ale Memoriilor lui Chateaubriand.

N-ar fi trebuit să mă afecteze, dar a făcut-o. Chateaubriand nu era un scriitor obscur, dar m-a mişcat oricum să aflu că Hector citise cartea, că intrase în acelaşi labirint de amintiri pe care-l cutreierasem şi eu în ultimele optsprezece luni. Era, într-un fel, încă un punct de intersecţie, încă o verigă în lanţul de întâlniri întâmplătoare şi simpatii ciudate care mă atrăsese înspre el de la bun început. Am scos primul volum de pe raft şi l-am deschis. Ştiam că trebuie să ne grăbim, dar n-am putut rezista impulsului de a răsfoi câteva pagini, de a atinge câteva din cuvintele pe care Hector le citise în liniştea acestei încăperi. Cartea s-a deschis undeva la mijloc şi am observat că una dintre propoziţii fusese subliniată uşor cu creionul. *Les moments de crise produisent un redoublement de vie chez les hommes*. Momentele de criză stârnesc în oameni o vitalitate îndoită. Sau, mai succint, poate: Oamenii nu încep să trăiască pe deplin decât atunci când sunt puşi la zid.

Am ieşit în grabă în dimineaţa fierbinte de vară, având la noi sandvişurile şi băuturile reci. Cu o zi înainte trecuserăm cu maşina prin rămăşiţele unei furtuni din New England. Acum eram în deşert, mergând pe sub un cer fără urmă de nor şi inspirând aerul rarefiat, ce mirosea a ienupăr. La dreapta am zărit copacii lui Hector şi, în timp ce ne croiam drum pe la marginea grădinii, iarba înaltă răsuna de cicade. În jur, tufe de coada şoricelului, puricariţă şi sânziene. Mă simţeam hiperalert, cuprins de-un soi de dârzenie smintită, un amestec de teamă, speranţă şi fericire, de parcă aş fi avut trei minţi, toate trei funcţionând în acelaşi timp. În depărtare se înălţa un zid gigantic de munţi; un şoim se învârtea pe deasupra capetelor noastre; un fluture albastru ateriza pe o piatră. La mai puţin de o sută de metri după ce ieşisem din casă, simţeam deja cum mi se adună sudoarea la tâmple. Alma a arătat spre o clădire cu etaj lungă, din cărămizi de argilă, cu trepte de ciment crăpate şi cu buruieni crescute în faţă. Aici dormeau

actorii şi tehnicienii când se făceau filmele, mi-a zis ea, dar acum ferestrele erau astupate, iar apa şi curentul fuseseră tăiate. Complexul pentru post-producţie era la vreo cincizeci de metri mai jos, dar ce mi-a atras atenţia a fost clădirea de dincolo de el. Studioul era o structură enormă, un cub răsfirat de albeaţă sclipind în lumina soarelui, şi mi s-a părut că arăta ciudat în împrejurimile acelea, aducând mai degrabă cu un hangar pentru avioane sau un garaj de camioane decât cu un loc unde se turnau filme. Mânat de un impuls, am luat-o pe Alma de mână, apoi mi-am vârât degetele printre ale ei, împletindu-le laolaltă. La ce ne uităm prima dată? am întrebat-o.

Viaţa lăuntrică a lui Martin Frost.

De ce ăsta şi nu altceva?

Pentru că e cel mai scurt. Îl vom putea vedea până la capăt, iar dacă Frieda tot nu s-a întors când e gata, continuăm cu următorul, în ordinea lungimii. Nu m-am putut gândi la nicio altă metodă.

E vina mea. Ar fi trebuit să vin acum o lună. Nu-ţi poţi imagina cât de prost mă simt.

Scrisorile Friedei n-au fost tocmai prietenoase. Şi eu aş fi ezitat dacă aş fi fost în locul tău.

N-am putut accepta ideea că Hector e încă în viaţă. Şi apoi, după ce-am acceptat-o, n-am putut accepta că era pe moarte. Filmele astea există de ani de zile. Dacă aş fi acţionat cum trebuie, le-aş fi văzut pe toate. Aş fi putut să le văd de două sau de trei ori, să le învăţ pe de rost, să le rumeg. Acum ne dăm peste cap să apucăm să vedem unul. E absurd.

Nu te chinui, David. Mie mi-au trebuit luni de zile să-i conving că ar trebui să vii la ranch. Dacă e vina cuiva, atunci e a mea. Eu sunt cea care a fost înceată. Eu sunt cea care se simte prost.

Alma a descuiat uşa cu una din cheile ei şi în momentul în care am trecut pragul şi-am intrat în clădire, temperatura a scăzut cu zece grade. Instalaţia de aer condiţionat mergea şi, cum mă-ndoiam că o ţineau în funcţiune tot timpul, însemna că Alma mai venise aici dimineaţa devreme. Putea să pară un amănunt nesemnificativ, dar după ce m-am gândit la asta preţ de câteva clipe, am simţit cum mă cuprinde o milă imensă faţă de ea. O urmărise pe Frieda plecând cu trupul lui Hector pe la şapte sau şapte şi jumătate şi apoi, în loc să urce să mă trezească, se dusese în clădirea pentru post-producţie şi dăduse drumul la aerul condiţionat. Rămăsese acolo singură pentru

următoarele două ore şi jumătate, jelindu-l pe Hector, în timp ce clădirea se răcea încet-încet, şi n-a fost în stare să dea ochii cu mine până ce nu a plâns pe săturate. Am fi putut petrece orele acelea uitându-ne la un film, dar ea nu fusese gata să înceapă, aşa că o parte din zi ni se strecurase printre degete. Alma nu era puternică. Era mai curajoasă decât crezusem eu, dar puternică nu era şi, în timp ce o urmam de-a lungul coridorului răcoros spre sala de proiecţie, am înţeles în cele din urmă cât de groaznică avea să fie această zi pentru ea, cât de groaznică fusese deja.

Erau uşi şi la stânga, şi la dreapta, dar n-am avut timp să deschidem niciuna, n-am avut timp să intrăm şi să ne uităm prin încăperile de montaj sau prin studioul de procesare a sunetului, n-am avut timp nici măcar să-ntreb dacă echipamentul era încă acolo. La capătul coridorului am luat-o la stânga, am mers de-a lungul unui alt coridor cu pereţi goi, din bolţari (albastru deschis, ţin minte), apoi am intrat pe o uşă dublă în mica sală de spectacole, înăuntru erau trei rânduri de scaune de cinema tapiţate – vreo opt sau zece pe fiecare rând –, iar podeaua era uşor înclinată. Ecranul era ţintuit de perete, fără nicio scenă sau cortină în faţă – un dreptunghi de plastic alb, opac, cu perforaţii minuscule şi un luciu de oxid. În spatele nostru se găsea cabina de proiecţie, care ieşea din peretele din spate. Luminile din interiorul ei erau aprinse şi când m-am întors şi m-am uitat în sus, primul lucru pe care l-am observat a fost că erau două proiectoare – şi că în fiecare era încărcat un film.

În afară de câteva date şi cifre, Alma nu mi-a spus mare lucru despre film. *Viaţa lăuntrică a lui Martin Frost* era cel de-al patrulea pe care Hector îl făcuse la ranch, a zis ea, şi după terminarea filmărilor, în martie 1946, a mai muncit la el încă cinci luni înainte să prezinte versiunea finală la o reprezentaţie în cadru intim, pe 12 august. Durata filmului era de patruzeci şi unu de minute. La fel ca toate filmele lui Hector, şi acesta era alb-negru, dar Martin Frost era oarecum diferit de celelalte prin aceea că putea fi descris ca o comedie (sau un film cu elemente comice), fiind astfel singura din lucrările lui de mai târziu care avea cât de cât o legătură cu comediile de două bobine din anii ’20. Îl alesese din cauza lungimii, a zis ea, dar asta nu însemna că nu era un început bun. Era filmul în care mama sa jucase primul ei rol pentru Hector şi dacă nu era neapărat cel mai ambiţios lucru pe care-l făcuseră vreodată, era probabil cel mai fermecător. Alma şi-a ferit

privirea pentru o clipă. Apoi, după ce a tras adânc aer în piept, s-a întors spre mine şi a adăugat:

Pe vremea aceea Faye era atât de plină de viaţă, atât de strălucitoare. Nu mă pot sătura s-o privesc.

Am aşteptat să continue, dar acesta a fost singurul comentariu pe care l-a făcut, singura observaţie care s-a apropiat cât de cât de o opinie subiectivă. După încă un moment de tăcere, a deschis coşul cu mâncare şi a scos dinăuntru un caiet şi un pix prevăzut cu o lanternă pentru scris pe întuneric, în caz că vrei să-ţi iei ceva notiţe, mi-a zis ea. În timp ce-i luam lucrurile din mână, s-a aplecat spre mine şi m-a sărutat pe obraz – o atingere doar, un sărut de şcolăriţă –, apoi s-a întors şi s-a îndreptat spre uşă. Douăzeci de secunde mai târziu, am auzit un răpăit uşor. M-am uitat în sus şi am văzut-o din nou – îmi făcea cu mâna de după pereţii de sticlă ai cabinei de proiecţie. I-am făcut şi eu semn – poate chiar i-am trimis şi-un sărut –, după care, chiar când mă aşezam pe scaunul din mijloc de pe rândul din faţă, Alma a început să stingă luminile. N-a mai coborât decât după terminarea filmului.

Mi-a luat ceva timp să mă obişnuiesc, să înţeleg ce se întâmpla. Acţiunea era filmată cu un realism care părea atât de convingător, cu o atenţie atât de scrupuloasă la amănuntele vieţii de fiecare zi, încât mi-a scăpat magia care se împletea în inima povestirii. Filmul începea ca orice altă comedie romantică şi în primele douăsprezece sau cincisprezece minute Hector s-a conformat vechilor convenţii ale genului: întâlnirea întâmplătoare dintre bărbat şi femeie, neînţelegerea care-i îndepărtează, răsturnarea de situaţie neaşteptată şi explozia de dorinţă, scufundarea în frenezie, apariţia dificultăţilor, lupta cu îndoiala şi înfrângerea îndoielii – elemente care aveau să conducă (sau cel puţin aşa am crezut) la un deznodământ triumfător. Apoi însă, cam pe la o treime din poveste, mi-am dat seama că mă înşelam, în ciuda aparenţelor, filmul nu se petrecea la Tierra del Sueño sau la Blue Stone Ranch. Totul se întâmpla în mintea unui bărbat, iar femeia care intrase în acea minte nu era o femeie reală. Era un spirit, o fantasmă a imaginaţiei bărbatului, o făptură efemeră trimisă să-i devină muză.

Dacă pelicula ar fi fost filmată într-altă parte, poate că nu mi-ar fi trebuit chiar atât de mult să mă prind de ce se-ntâmplă. Am fost derutat de caracterul nemijlocit al peisajului şi în primele câteva

minute a trebuit să mă lupt cu impresia că vedeam o casetă video de familie foarte minuţios şi foarte bine făcută. Casa din film era casa lui Hector şi a Friedei; grădina era grădina lor; şoseaua era şoseaua lor, până şi copacii lui Hector erau prezenţi, arătând poate mai tineri şi mai subţirei decât acum, însă erau aceiaşi copaci pe lângă care trecusem cu nici zece minute mai devreme, în drum spre clădirea de post-producţie. Mai era camera în care dormisem în noaptea precedentă, piatra pe care văzusem fluturele aşezându-se, masa de bucătărie de la care se ridicase Frieda ca să răspundă la telefon, înainte ca filmul să înceapă să ruleze în faţa mea, toate aceste lucruri fuseseră reale. Acum, în imaginile alb-negru filmate de aparatul lui Charlie Grund, se transformaseră în elementele unei lumi ficţionale. Trebuia să le interpretez ca pe nişte umbre, dar mintea mea se adapta încet. Continuam să le văd aşa cum erau şi nu aşa cum fuseseră menite să fie.

Genericul a apărut în tăcere, fără muzică de fundal, fără niciun fel de semnale sonore care să pregătească spectatorul pentru ce avea să urmeze. O succesiune de cartoane în alb-negru anunţa elementele esenţiale. *Viaţa lăuntrică a lui Martin Frost*. Scenariul şi regia: Hector Spelling. Distribuţia: Norbert Steinhaus şi Faye Morrison. Imagine: C.P. Grund. Decoruri şi costume: Frieda Spelling. Numele de Steinhaus nu-mi spunea nimic, iar câteva clipe mai târziu, când actorul a apărut pe ecran, am fost sigur că nu-l mai văzusem niciodată. Era un individ înalt şi deşirat, la vreo treizeci şi cinci de ani, cu o privire ageră şi pătrunzătoare şi cu părul uşor rărit. Nu deosebit de arătos sau impresionant, dar uman, înţelegător, cu o expresie destul de mobilă ca să sugereze o oarecare activitate mentală. M-am simţit în largul meu privindu-l şi n-am avut nicio problemă în a crede în rolul lui, ceea ce a fost mai greu când a fost vorba de mama Almei. Nu pentru că nu era o actriţă bună şi nu pentru că mă simţeam dezamăgit (arăta minunat şi juca excelent), ci pur şi simplu pentru că era mama Almei. Fără îndoială că asta a contribuit la sentimentul de confuzie şi dezechilibru pe care l-am avut la începutul filmului. O aveam în faţă pe mama Almei – dar mama Almei când era tânără, cu cincisprezece ani mai tânără decât era Alma acum – şi nu m-am putut abţine să nu caut în ea semnele fiicei, urmele de asemănare între ele. Faye Morrison era mai brunetă şi mai înaltă decât Alma, categoric mai frumoasă decât Alma, dar corpurile lor aveau o formă similară, iar privirea din ochi, înclinarea capului şi tonul vocilor trădau şi ele înrudirea. Nu vreau să

spun că erau la fel, dar existau destule paralele, destule ecouri genetice ca să-mi imaginez că mă uitam de fapt la Alma fără semnul din naştere, Alma dinainte de-a o cunoaşte eu, Alma ca o tânără de douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei de ani, trăind prin mama ei o versiune alternativă a propriei sale vieţi.

Filmul începe cu o panoramare metodică a interiorului casei. Aparatul alunecă de-a lungul pereţilor, pluteşte deasupra mobilei din camera de zi şi se opreşte în cele din urmă în faţa uşii. Casa era goală, ne spune vocea din off şi, o clipă mai târziu, uşa se deschide şi intră Martin Frost, cu o valiză într-o mână şi o pungă cu cumpărături în cealaltă. În timp ce el închide uşa cu piciorul, vocea continuă: Îmi petrecusem ultimii trei ani scriind un roman şi eram obosit. Aveam nevoie de odihnă. Când familia Spelling s-a hotărât să-şi petreacă iarna în Mexic, m-au invitat să mă mut la ei. Hector şi Frieda îmi erau prieteni apropiaţi şi amândoi ştiau cât mă epuizase cartea. M-am gândit că vreo două săptămâni în deşert ar putea să-mi facă bine, aşa că într-o bună dimineaţă m-am urcat în maşină şi-am plecat din San Francisco spre Tierra del Sueño. Nu-mi făcusem niciun plan. Nu voiam decât să ajung acolo şi să nu fac nimic, să duc o viaţă de stâncă.

În timp ce ascultăm povestirea lui Martin, îl vedem plimbându-se prin diferite părţi ale casei, îşi duce cumpărăturile în bucătărie, dar în momentul în care plasa atinge masa, scena se mută în camera de zi, unde îl găsim inspectând cărţile de pe rafturi. Când mâna se întinde după una dintre ele, sărim sus în dormitor, unde Martin deschide şi închide sertarele dulapului, aranjându-şi lucrurile. Unul din sertare se închide cu zgomot şi în clipa următoare Martin e pe pat, testând elasticitatea saltelei. E un montaj zigzagat, eficient orchestrat, combinând planurile apropiate cu planurile medii, într-o succesiune de unghiuri uşor ciudate, tempouri diferite şi mici surprize vizuale, în mod normal, te-ai aştepta ca astfel de secvenţe să fie însoţite de muzică, dar Hector se lipseşte de instrumente în favoarea sunetelor naturale: scârţâitul arcurilor patului, paşii lui Martin pe gresia de pe jos, foşnetul pungii de hârtie. Aparatul de filmat se fixează pe arătătoarele ceasului şi în timp ce ascultăm ultimele cuvinte ale monologului de deschidere (Nu voiam decât să ajung acolo şi să nu fac nimic, să duc o viaţă de stâncă), imaginea începe să se estompeze. Urmează tăcere. Pentru un moment sau două ai impresia că totul s-a oprit – vocea, zgomotele, imaginile – şi apoi, foarte brusc, scena se

mută afară. Martin se plimbă prin grădină. Un plan îndepărtat e urmat de unul apropiat; faţa lui Martin şi apoi o trecere lentă în revistă a lucrurilor din jurul lui: copacii şi tufişul, cerul, o cioară aşezându-se pe creanga unui plop. Când aparatul de filmat îl găseşte din nou, Martin e ghemuit ca să se uite de aproape la o procesiune de furnici. Auzim vântul fluierând printre copaci – un sunet şuierător, prelungit, vuind ca un val. Martin se uită în sus, apărându-şi ochii de soare, şi iar ne îndepărtăm de el într-o altă parte a peisajului: o piatră cu o şopârlă târându-se pe ea. Aparatul de filmat se ridică un centimetru sau doi şi în partea de sus a cadrului putem vedea un nor trecând pe deasupra pietrei. Dar ce ştiam eu? spune Martin. Câteva ore de tăcere, câteva guri de aer de deşert şi dintr-odată începe să mi se învârtă în minte o idee pentru o nouă povestire. Se pare că aşa se întâmplă întotdeauna cu povestirile, în clipa asta n-ai nimic, în clipa următoare e acolo, şi-a luat deja locul în tine. Aparatul se deplasează de la un prim-plan cu faţa lui Martin la un cadru mai larg, care include copacii. Bate din nou vântul şi, cu frunzele şi ramurile care se cutremură sub acest atac, sunetul se amplifică, devenind un freamăt pulsând ca o respiraţie, o larmă de suspine purtate de aer. Imaginea durează cu trei sau patru secunde mai mult decât ne imaginăm că va dura. Efectul e ciudat de diafan, dar chiar când suntem pe punctul de a ne întreba ce poate să însemne această curioasă insistenţă, suntem aruncaţi înapoi în casă. E o trecere bruscă, dură. Martin e aşezat la un birou, într-una din camerele de sus, şi clămpăne de zor la maşina de scris. Auzim zăngănitul tastelor, ne uităm la el cum lucrează la povestire, dintr-o varietate de unghiuri şi de la diferite distanţe. N-avea să fie lungă, zice el. Douăzeci şi cinci sau treizeci de pagini, cel mult patruzeci.

Nu ştiam cât îmi va lua s-o scriu, dar am hotărât să rămân în casă până o termin. Acesta era noul plan. Să scriu povestirea şi să nu plec până n-o termin.

Imaginea se întunecă. Când se reia acţiunea, e dimineaţă. Un prim-plan cu faţa lui Martin ni-l arată adormit, cu capul odihnindu-i-se pe pernă. Soarele se revarsă printre deschizăturile jaluzelelor şi, pe când ne uităm cum îşi deschide ochii şi se străduieşte să se trezească, aparatul de filmat se dă înapoi ca să ne dezvăluie ceva ce nu poate fi adevărat, ceva ce sfidează legile bunului simţ. Martin n-a petrecut noaptea singur. Cu el în pat se află o femeie şi, în timp ce camera continuă să se retragă, vedem că doarme sub pături, încolăcită pe-o

parte, cu faţa spre Martin, cu braţul stâng aruncat la întâmplare peste pieptul lui şi părul lung, întunecat, împrăştiat pe perna alăturată. Pe măsură ce îşi revine din toropeală, Martin observă braţul gol care zace pe pieptul lui, apoi îşi dă seama că braţul e ataşat de un trup şi apoi se ridică în fund, arătând ca un om care tocmai a fost electrocutat.

Deranjată de aceste mişcări bruşte, tânăra geme, îşi îngroapă capul în pernă şi apoi îşi deschide ochii. La început nu observă că Martin e acolo, încă ameţită, încercând să-şi revină, se întoarce pe spate şi cască. Când îşi întinde braţele, mâna dreaptă mătură trupul lui Martin. Timp de o secundă sau două nu se întâmplă nimic şi apoi, foarte încet, femeia se ridică, se uită la faţa uimită şi îngrozită a lui Martin şi ţipă. O clipă mai târziu aruncă păturile cât colo şi sare din pat, ţâşnind spre cealaltă parte a încăperii, într-o frenezie de teamă şi jenă. E goală puşcă. N-are nimic pe ea, nici măcar iluzia unei umbre care să ascundă ceva. Uluitoare în goliciunea ei, cu pântecele şi sânii dezveliţi, complet expuşi aparatului de filmat, ea se repede înspre obiectiv, îşi smulge halatul de baie de pe spătarul unui scaun şi îşi vâră grăbită braţele pe mâneci.

Durează până să lămurească neînţelegerea. Martin, la fel de nedumerit şi agitat ca şi misterioasa lui parteneră, se strecoară jos din pat şi îşi pune pantalonii pe el, apoi o întreabă cine e şi ce caută acolo, întrebarea pare s-o jignească. Nu, spune ea, cine e el şi ce face el acolo? Lui Martin nu-i vine să creadă. Ce tot vorbeşti acolo? zice el. Eu sunt Martin Frost – nu că ar fi treaba ta – şi dacă nu-mi spui chiar în clipa asta cine eşti, chem poliţia, în mod inexplicabil, afirmaţia lui o uimeşte. Tu eşti Martin Frost? zice ea. Adevăratul Martin Frost? După cum tocmai ţi-am spus, zice Martin, din ce în ce mai enervat, trebuie s-o repet? Dar te cunosc, răspunde tânăra. Adică nu personal, dar ştiu cine eşti. Eşti prietenul lui Hector şi al Friedei.

Ce legătură are ea cu Hector şi Frieda? vrea să ştie Martin şi când ea îl informează că e nepoata Friedei, el o întreabă pentru a treia oară cum o cheamă. Claire, spune ea în cele din urmă. Claire şi mai cum? Ea ezită pentru un moment şi apoi spune: Claire… Martin. Martin pufneşte cu dezgust. Ce-i asta, zice el, o glumă proastă? Mi-e teamă că n-am ce face, zice ea. Aşa mă cheamă.

Şi ce faci aici, Claire Martin?

Frieda m-a invitat.

Când Martin răspunde cu o privire plină de îndoială, ea îşi ia

poşeta de pe scaun. După ce cotrobăie prin ea câteva secunde, scoate o cheie şi o ridică să i-o arate lui Martin. Vezi? zice ea. Frieda mi-a trimis-o. E cheia de la intrare.

Cu iritare crescândă, Martin se caută în buzunar şi scoate o cheie identică, pe care i-o arată furios lui Claire, vârându-i-o chiar sub nas. Atunci de ce mi-a trimis-o Hector pe asta? zice el.

Pentru că… răspunde Claire, îndepărtându-se de el, pentru că… e Hector. Iar Frieda mi-a trimis-o pe asta pentru că e Frieda. Veşnic fac de-astea.

Există o logică irefutabilă în afirmaţia lui Claire. Martin îşi cunoaşte prietenii destul de bine ca să ştie că sunt perfect capabili să-şi interpreteze greşit mesajele unul altuia. Să invite doi oameni la ei acasă în acelaşi timp e chiar genul de lucru la care familia Spelling se pricepe de minune.

Cu o expresie înfrântă pe faţă, Martin începe să umble încoace şi încolo prin cameră. Nu-mi place asta, zice el. Am venit aici ca să fiu singur. Am de lucru şi cu tine aici e… ei bine, nu e ca şi când aş fi singur, nu-i aşa?

Nu-ţi face griji, zice Claire. N-am să te-ncurc. Şi eu am venit aici să lucrez.

După cum reiese, Claire e studentă, în momentul de faţă se pregăteşte pentru un examen de filosofie, zice ea, şi are atâtea cărţi de citit – temele din tot semestrul înghesuite în doar două săptămâni. Martin e sceptic. Cam ce au de-a face fetele drăguţe cu filosofia? pare să spună privirea lui. Apoi o interoghează în legătură cu studiile pe care le face, întrebând-o la ce facultate merge, numele profesorului care ţine cursul, titlurile cărţilor pe care le are de citit şi aşa mai departe. Claire se preface să nu observe insulta care se ascunde în aceste întrebări. Studiază la Universitatea Berkeley, California, zice ea. Pe profesor îl cheamă Norbert Steinhaus, iar cursul se numeşte De la Descartes la Kant: Fundamentele gândirii filosofice moderne.

Promit să nu fac zgomot, zice Claire. Am să-mi mut lucrurile într-o altă cameră şi nici n-o să-ţi dai seama că sunt aici.

Martin a rămas fără argumente. Bine, spune el, cedând plin de reticenţă, am să mă ţin departe de tine, iar tu să te ţii departe de mine. Ne-am înţeles?

Da. Ba chiar îşi dau mâna ca să pecetluiască târgul şi, după ce Martin iese tropăind din cameră ca să înceapă să lucreze la povestire,

aparatul de filmat se leagănă încoace şi încolo, apropiindu-se de faţa lui Claire. E un cadru simplu, dar fascinant – prima dată când ne uităm la ea în linişte –, şi pentru că e realizat cu atâta răbdare şi fluiditate, simţim că aparatul nu încearcă să ne-o dezvăluie pe Claire, ci mai degrabă să pătrundă în mintea ei şi să-i citească gândurile, să o mângâie. Ea îl urmăreşte pe Martin cu ochii, privindu-l cum iese din încăpere, şi, o secundă după ce aparatul de filmat ajunge să se oprească în faţa ei, auzim zgomotul uşii care se închide. Expresia de pe faţa lui Claire nu se schimbă. La revedere, Martin, zice ea. Vocea îi e înceată, aproape o şoaptă.

Pe tot parcursul zilei Martin şi Claire lucrează fiecare în camera sa. Martin stă la birou, bătând la maşină, uitându-se pe fereastră, bătând din nou la maşină, mormăind în barbă în timp ce recitеşte ultimele cuvinte scrise. Claire, care arată ca o studentă, în blugi şi bluză de trening, e întinsă pe pat cu *Principiile cunoaşterii umane* de George Berkeley. La un moment dat observăm că BERKELEY, numele filosofului, dar şi numele universităţii la care studiază, e scris cu litere mari şi pe partea din faţă a bluzei de trening. Oare să însemne ceva sau e pur şi simplu un joc vizual de cuvinte? În timp ce aparatul de filmat se mută rapid dintr-o cameră într-alta, o auzim pe Claire citind cu voce tare: Şi apare la fel de evident faptul că diferitele senzaţii sau idei întipărite în simţuri, oricât ar fi de amestecate sau combinate între ele, nu pot exista altfel decât în mintea care le percepe. Şi apoi: în al doilea rând, se va obiecta că există o mare diferenţă între focul adevărat şi ideea de foc, între a visa sau a-ţi imagina că eşti ars şi a fi într-adevăr ars.

După-amiaza târziu se aude o bătaie în uşă. Claire continuă să citească, dar când a doua bătaie, mai puternică, o urmează pe prima, aşază cartea alături şi îi spune lui Martin să intre. Uşa se deschide câţiva centimetri şi din spatele ei se iţeşte capul lui Martin. Vreau să-mi cer scuze, zice el. N-am fost tocmai drăguţ cu tine azi-dimineaţă. N-ar fi trebuit să mă comport aşa. E o scuză bâţoasă şi împiedicată, dar e rostită cu o asemenea stângăcie şi ezitare, încât Claire nu se poate abţine să nu zâmbească amuzată sau cuprinsă, poate, chiar de o uşoară milă. Mai are încă un capitol, spune ea. Ce-ar fi să se-ntâlnească peste o jumătate de oră în camera de zi şi să bea ceva? Bună idee, spune Martin. Dacă tot au nimerit unul cu altul, ar putea măcar să se comporte ca nişte oameni civilizaţi.

Acţiunea se mută în camera de zi. Martin şi Claire au deschis o sticlă de vin, dar Martin pare încă tulburat, neştiind sigur cum să se comporte cu această ciudată şi atrăgătoare cititoare de filosofie. Într-o încercare neîndemânatică de a face o glumă, el arată cu degetul înspre bluza de trening şi zice, Scrie Berkeley pentru că îl citeşti pe Berkeley? Când o să-ncepi să-l citeşti pe Hume, o să porţi una cu Hume?

Claire râde. Nu, nu, zice ea, cele două cuvinte se pronunţă diferit. Berk-ley şi Bark-ley. Primul e o facultate, al doilea e o persoană. Ştii asta. Toată lumea ştie asta.

Se scriu la fel, zice Martin. Aşa că e acelaşi cuvânt.

Se scriu la fel, zice Claire, dar sunt două cuvinte diferite.

Claire e pe punctul de a continua, dar apoi se opreşte, dându-şi dintr-odată seama că Martin se amuză pe seama ei. Un zâmbet larg îi apare pe faţă. Întinzându-şi paharul, îl roagă pe Martin să-i mai toarne unul. Ai scris o nuvelă despre două personaje cu acelaşi nume, zice ea, şi iată-mă ţinându-ţi predici despre principiile nominalismului. Vinul e de vină. Nu mai gândesc clar.

Deci ai citit povestea aia, zice Martin. Eşti probabil una din cele şase persoane din univers care o ştiu.

Ţi-am citit toată opera, răspunde Claire. Atât romanele, cât şi cărţile de povestiri.

Dar n-am publicat decât un roman.

Tocmai l-ai terminat pe al doilea, nu-i aşa? Şi le-ai dat o copie a manuscrisului Friedei şi lui Hector, Frieda mi-a împrumutat-o şi am citit-o săptămâna trecută. *Călătorii prin scriptorium*. Cred că e cel mai bun lucru pe care l-ai scris până acum.

Orice rezerve va fi avut Martin la adresa ei, ele au dispărut deja aproape cu totul. Nu numai că e o persoană inteligentă şi dezgheţată, nu numai că e o plăcere să te uiţi la ea, dar îi şi cunoaşte şi-i înţelege opera, îşi mai toarnă un pahar de vin. Claire vorbeşte despre structura ultimului său roman şi, în timp ce-i ascultă comentariile incisive, dar măgulitoare, Martin se lasă pe spate pe scaun şi zâmbeşte. E prima dată de la începutul filmului când veşnic seriosul şi meditativul Martin Frost a coborât garda. Cu alte cuvinte, zice el, domnişoara Martin aprobă. O, da, zice Claire, categoric. Domnişoara Martin îl aprobă pe Martin. Această glumă ce porneşte de la numele lor îi duce înapoi la problema Berk-ley/Bark-ley şi Martin o roagă încă o dată pe Claire să-i explice cuvântul de pe bluza de trening. Care e până la urmă? zice el.

Omul sau facultatea? Ambele, răspunde Claire. Înseamnă ce vrei tu să însemne.

În acest moment în ochi îi sticleşte o sclipire poznaşă. I-a trecut ceva prin minte – un gând, un impuls, o inspiraţie de moment. Sau, spune Claire, punându-şi paharul pe masă şi ridicându-se de pe canapea, nu înseamnă nimic.

Ca demonstraţie, îşi dă jos bluza şi o aruncă calmă pe podea. N-are pe dedesubt decât un sutien negru de dantelă – nu tocmai felul de îmbrăcăminte peste care te-aştepţi să dai la cineva care studiază atât de asiduu lumea ideilor. Dar bineînţeles că şi asta e o idee şi acum, că a pus-o în practică printr-un gest atât de curajos şi hotărât, Martin nu poate decât să rămână mut de uimire. Nici în visele lui cele mai îndrăzneţe nu şi-ar fi putut imagina că lucrurile se vor întâmpla atât de repede.

Ei bine, zice el în cele din urmă, e într-adevăr o modalitate de a elimina confuzia.

Simplă logică, zice Claire. O dovadă filosofică.

Cu toate acestea, continuă Martin după încă o lungă pauză, eliminând un fel de confuzie, nu faci decât să creezi alta.

O, Martin, zice Claire, nu fi confuz, încerc să fiu cât pot de clară.

Există o linie fină de demarcaţie între farmec şi agresiune, între a te repezi la cineva şi a lăsa natura să-şi urmeze cursul, în această scenă, care se încheie cu cuvintele rostite mai sus (încerc să fiu cât pot de clară), Claire reuşeşte să fie simultan de ambele părţi ale argumentului, îl seduce pe Martin, dar o face într-un fel atât de inteligent şi de vesel, încât nici nu ne punem problema să-i punem la îndoială motivele, îl vrea pentru că-l vrea. Aceasta e tautologia dorinţei şi, decât să continue să discute nesfârşitele nuanţe ale unei astfel de propuneri, ea trece direct la subiect. Faptul că-şi dă jos bluza de trening nu e un anunţ vulgar al intenţiilor pe care le are. E un moment de sublimă isteţime şi din acea clipă Martin ştie că şi-a găsit perechea.

Sfârşesc în pat. E acelaşi pat în care s-au întâlnit de dimineaţă, dar de data asta nu se grăbesc să se despartă, să o ia la goană când se ating şi să-şi pună iute hainele pe ei. Se năpustesc pe uşă, mergând şi în acelaşi timp îmbrăţişându-se, iar când se prăbuşesc pe pat, într-o amestecătură incomodă de braţe şi picioare şi guri, n-avem nicio îndoială unde va duce această pipăială şi gâfâială. Convenţiile cinematografice ale anului 1946 ar fi impus ca scena să se termine aici.

O dată ce bărbatul şi femeia începeau să se sărute, regizorul trebuia să se mute din dormitor pe o imagine cu vrăbii luându-şi zborul, valuri izbindu-se de ţărm, un tren gonind prin tunel – oricare din cele câteva imagini standard care simbolizau pasiunea carnală, împlinirea poftei trupeşti –, dar New Mexico nu era Hollywood şi Hector îşi putea permite să lase aparatul să meargă oricât avea chef. Hainele sunt date jos, dezvăluind pielea goală, iar Martin şi Claire încep să facă dragoste. Alma avusese dreptate să mă prevină asupra momentelor erotice din filmele lui Hector, dar se înşelase crezând că voi fi şocat de ele. Scena mi s-a părut destul de liniştită, aproape înduioşătoare în banalitatea intenţiilor sale. Lumina e difuză, trupurile sunt pătate cu umbre şi totul nu durează mai mult de nouăzeci sau o sută de secunde. Hector nu vrea să aţâţe, să excite, ci mai degrabă să ne facă să uităm că vizionăm un film, iar în momentul în care Martin începe să-şi plimbe gura peste trupul lui Claire (peste sâni şi de-a lungul curburii coapsei drepte, peste părul pubian şi în interiorul moale al piciorului), vrem să credem că într-adevăr am uitat. Iarăşi nici urmă de muzică. Singurele zgomote sunt cele făcute de respiraţie, de foşnetul cearşafurilor şi al păturilor, de arcurile patului, de vântul repezindu-se printre crengile copacilor în întunericul nevăzut de afară.

A doua zi dimineaţa Martin începe din nou să ne vorbească, într-un montaj care denotă trecerea a cinci sau şase zile, ne povesteşte cum îi avansează nuvela şi despre dragostea lui tot mai puternică pentru Claire. Îl vedem singur la maşina de scris, o vedem pe Claire singură cu cărţile ei, îi vedem împreună în diferite locuri din casă. Gătindu-şi cina în bucătărie, sărutându-se pe canapeaua din camera de zi, plimbându-se prin grădină. La un moment dat îl vedem pe Martin ghemuit pe jos, lângă birou, înmuind o pensulă într-o cutie de vopsea şi scriind încet literele H-U-M-E pe un tricou. Mai târziu Claire e îmbrăcată în acest tricou şi stă aşezată, cu picioarele încrucişate sub ea, citind o carte de următorul filosof de pe lista ei, David Hume. Aceste mici viniete sunt presărate cu prim-planuri aleatorii ale unor obiecte diverse, detalii abstracte care par să nu aibă nicio legătură directă cu ce spune Martin: un ibric cu apă care fierbe, un nor de fum de ţigară, două perdele albe fâlfâind prin crăpătura unei ferestre pe jumătate deschise. Abur, fum şi vânt – o înşiruire de lucruri imateriale, fără formă. Martin ne descrie o idilă, un moment de fericire intensă şi perfectă, şi totuşi prin această procesiune de imagini ca de vis care

continuă să se succeadă pe ecran aparatul de filmat ne spune să nu avem încredere în aparenţe, să ne îndoim de dovezile pe care ni le oferă propriii noştri ochi.

Într-o după-amiază Martin şi Claire iau prânzul în bucătărie. Martin tocmai îi povesteşte o întâmplare (Şi-atunci i-am spus, Dacă nu mă crezi, ai s-o păţeşti. Şi apoi mi-am băgat mâna în buzunar şi…), când sună telefonul. Martin se ridică să răspundă şi, de îndată ce iese din cadru, aparatul de filmat inversează unghiul şi se apropie de Claire. Putem vedea cum expresia de pe faţa ei se schimbă de la una de camaraderie degajată la una îngrijorată, poate chiar alarmată. La telefon e Hector, sunând de la Cuernavaca, şi deşi nu-l auzim, comentariile lui Martin sunt destul de clare ca să-nţelegem ce zice Hector. Se pare că un front atmosferic rece se îndreaptă spre deşert. Centrala a cam dat rateuri în ultima vreme, iar dacă temperaturile vor scădea într-adevăr cât a fost anunţat, Martin va trebui să se uite puţin la ea. Dacă se întâmplă ceva, să-l sune pe Jim, Jim Fortunato de la firma Fortunato – Instalaţii termice şi sanitare.

Nu e decât o chestiune măruntă, dar Claire e din ce în ce mai tulburată pe măsură ce ascultă discuţia. Când Martin îi menţionează într-un final numele (Tocmai îi povesteam lui Claire despre pariul pe care l-am pus data trecută când am fost aici), Claire se ridică şi se repede afară din încăpere. Martin e surprins de plecarea ei subită, dar această surpriză nu e nimic prin comparaţie cu cea care vine în secunda următoare. Cum adică, cine-i Claire? îi spune el lui Hector. Claire Martin, nepoata Friedei. Nu-i nevoie să auzim răspunsul lui Hector ca să ştim ce spune. Ajunge să aruncăm o privire spre faţa lui Martin ca să înţelegem că Hector tocmai i-a zis că n-a auzit niciodată de ea, că habar n-are cine e Claire.

Claire e deja afară, îndepărtându-se de casă în fugă. Într-o succesiune de cadre rapide şi extrem de clare, îl vedem pe Martin năpustindu-se pe uşă şi luând-o la goană după ea. O strigă, dar Claire continuă să alerge şi mai trec zece secunde înainte ca el să reuşească s-o ajungă din urmă. Întinzându-se şi apucându-i cotul din spate, o întoarce spre el şi o forţează să se oprească. Amândoi gâfâie. Cu piepturile ridicându-li-se şi plămânii încercând cu disperare să respire, niciunul nu e în stare să vorbească.

În cele din urmă Martin zice: Ce se întâmplă, Claire? Spune-mi, ce se întâmplă? Cum Claire nu-i răspunde, se apleacă înspre ea şi îi

strigă în faţă: Trebuie să-mi spui!

Te-aud foarte bine, spune Claire, vorbind pe un ton calm. Nu-i nevoie să strigi, Martin.

Tocmai mi s-a spus că Frieda are un singur frate, spune Martin. Acest frate are doi copii şi amândoi sunt băieţi. Asta înseamnă doi nepoţi, Claire, dar nicio nepoată.

N-am ştiut ce altceva să fac, zice Claire. Trebuia să găsesc o metodă să te fac să ai încredere în mine. M-am gândit că după o zi, două, o să-ţi dai seama de unul singur şi apoi n-avea să mai conteze.

Să-mi dau seama de ce?

Până în acest moment Claire s-a arătat jenată, mai mult sau mai puţin cuprinsă de remuşcări şi nu atât ruşinată de minciuna ei, cât dezamăgită că a fost prinsă, însă în clipa în care Martin îşi mărturiseşte ignoranţa, expresia ei se schimbă cu totul. Pare să fie cu adevărat uluită. Nu înţelegi, Martin? Suntem împreună de o săptămână şi îmi spui că tot nu-nţelegi?

Bineînţeles că nu-nţelege – şi nici noi, de altfel. Frumoasa şi inteligenta Claire s-a transformat într-o enigmă şi, cu cât spune mai multe, cu atât suntem mai puţin în stare să o urmărim.

Cine eşti? întreabă Martin. Ce naiba faci aici?

O, Martin, spune Claire, gata dintr-odată să izbucnească în plâns. Nu contează cine sunt.

Dar bineînţeles că da. Contează foarte mult.

Nu, dragul meu, nu contează.

Cum poţi să spui aşa ceva?

Nu contează, pentru că mă iubeşti. Pentru că mă vrei. Asta contează. Restul nu înseamnă nimic.

Imaginea se estompează pe un prim-plan cu Claire şi, înainte să-i urmeze o alta, auzim sunetul înfundat al maşinii de scris a lui Martin clămpănind în depărtare. Imaginea începe să se recompună încet şi, pe măsură ce ecranul se luminează treptat, zgomotele maşinii de scris par să se apropie de noi, ca şi cum am intra în casă, am urca apoi scările şi ne-am apropia de uşa camerei lui Martin. Când în cele din urmă obiectivul se focalizează, întregul ecran e ocupat de un cadru imens şi compact cu ochii lui Martin. Aparatul rămâne în această poziţie câteva secunde şi apoi, în timp ce vocea continuă povestirea, începe să se retragă, dezvăluindu-ne faţa lui Martin, umerii lui Martin, mâinile lui Martin deasupra tastaturii maşinii de scris şi – în cele din

urmă – pe Martin aşezat la birou. Fără nicio oprire în această mişcare de retragere, aparatul de filmat părăseşte camera şi începe să străbată coridorul. Din păcate, spune Martin, Claire avea dreptate. O iubeam şi o doream. Dar cum poţi iubi pe cineva în care nu ai încredere? Aparatul se opreşte în faţa uşii lui Claire. Ca la o comandă telepatică, uşa se deschide, iar noi intrăm şi ne apropiem de Claire, care e aşezată în faţa oglinzii, machiându-se. Trupul îi e învăluit într-un furou negru de satin, părul îi e prins neglijent într-un coc, gâtul îi e dezgolit. Claire nu era asemenea celorlalte femei, spune Martin. Era mai puternică decât oricine altcineva, mai sălbatică decât oricine altcineva, mai deşteaptă decât oricine altcineva. Aşteptasem toată viaţa să întâlnesc pe cineva ca ea şi, cu toate acestea, acum, că eram împreună, îmi era teamă. Ce ascundea de mine? Ce secret groaznic refuza să-mi spună? O parte din mine credea că trebuia s-o iau din loc – să împachetez pur şi simplu şi să dispar, înainte de a fi prea târziu. Şi o altă parte din mine îmi spunea că mă pune doar la încercare. Dacă nu trec testul, am s-o pierd.

Creion de sprâncene, rimel, fond de ten, pudră, ruj. În timp ce Martin îşi rosteşte monologul confuz, meditativ, Claire îşi continuă munca în faţa oglinzii, transformându-se dintr-un fel de femeie într-altul. Băieţoiul impulsiv dispare, lăsând locul unei seducătoare sofisticate şi fermecătoare. Claire se ridică de la măsuţa de machiaj şi se vâră cu mişcări unduitoare într-o rochie neagră, scurtă şi strâmtă, îşi strecoară picioarele într-o pereche de pantofi cu tocuri de opt centimetri şi abia dacă o mai recunoaştem. Face o impresie încântătoare: stăpână pe sine, plină de încredere, personificarea puterii feminine. Cu o urmă de zâmbet pe buze, îşi mai aruncă o ultimă privire în oglindă şi apoi iese din cameră.

Ne mutăm pe hol. Claire bate la uşa lui Martin şi zice: E gata cina, Martin. Te aştept jos.

Ne mutăm în sufragerie. Claire e aşezată la masă, aşteptându-l pe Martin. Apetitivele au fost deja aranjate, vinul destupat, lumânările aprinse. Martin intră în tăcere. Claire îl întâmpină cu un zâmbet cald, prietenos, dar Martin nu-i dă atenţie. Pare circumspect, tulburat, deloc sigur cum ar trebui să se poarte.

Examinând-o pe Claire cu suspiciune, el se îndreaptă spre locul care i-a fost pregătit, trage scaunul şi dă să se aşeze. Scaunul pare să fie solid, dar de-abia ce-şi lasă Martin greutatea pe el, că se şi dezintegrează în zeci de bucăţi. Martin se rostogoleşte pe jos.

E o întorsătură hilară, cu totul neașteptată. Claire izbucnește în râs, dar Martin nu e deloc amuzat. În fund și cu picioarele crăcănate, fumegă de o amestecătură de mândrie rănită și resentiment și cu cât Claire râde mai mult (nu se poate abține; e pur și simplu prea nostim), cu atât mai ridicol apare el. Fără să scoată un cuvânt, Martin se ridică încet în picioare, dă la o parte cu piciorul bucățile de lemn și își ia alt scaun. Se așază de data asta cu grijă, iar când e în cele din urmă sigur că scaunul e destul de zdravăn ca să-l țină, își îndreaptă atenția spre mâncare. Arată bine, zice el. E o încercare disperată de a-și păstra demnitatea, de a-și înghiți jena.

Claire pare să fie deosebit de încântată de comentariu. Cu un nou zâmbet luminându-i fața, se apleacă spre el și-l întreabă: Cum merge povestirea, Martin?

În acest moment Martin are în mâna stângă o felie de lămâie pe care e gata să o stoarcă pe sparanghelul din farfurie. În loc să răspundă imediat la întrebare, el strânge lămâia între degetul mare și cel mijlociu și zeama îi țâșnește în ochi. Martin schelălăie de durere. Din nou Claire izbucnește în râs și din nou eroul nostru bosumflat nu e deloc amuzat, își înmoaie șervetul în paharul cu apă și începe să-și spele ochiul, încercând să scape de înțepătură. Arată învins, complet umilit de această nouă dovadă a stângăciei sale. Când lasă într-un final șervetul din mână, Claire repetă întrebarea.

Deci, Martin, spune ea, cum merge povestirea?

Martin nu mai suportă. Refuzând să-i răspundă la întrebare, o privește direct în ochi și zice: Cine ești tu, Claire? Ce cauți aici?

Impasibilă, Claire îi răspunde cu un zâmbet. Nu, spune ea, eu am întrebat prima. Cum merge povestirea?

Martin arată de parcă ar fi pe punctul să izbucnească, înnebunit de aceste eschivări, nu face decât să se holbeze la ea și nu zice nimic.

Te rog, Martin, spune Claire. E foarte important.

Străduindu-se din răsputeri să-și stăpânească furia, Martin șuieră printre dinți un monolog sarcastic – neadresându-i-se lui Claire, ci mai degrabă gândind cu voce tare, vorbind cu el însuși: Chiar vrei să știi?

Da, chiar vreau să știu.

Foarte bine… Foarte bine, am să-ți spun cum merge. Merge… (se gândește un moment) … merge (continuând să se gândească) … De fapt, merge destul de bine.

Destul de bine… sau foarte bine?

Hmm… (gândindu-se) … foarte bine. Aş spune că merge foarte bine.

Vezi?

Ce să văd?

O, Martin. Bineînţeles că vezi.

Nu, Claire. Nu văd nimic. Dacă vrei să ştii adevărul, sunt complet pierdut.

Bietul Martin. Nu trebuie să fii atât de sever cu tine însuţi.

Martin îi aruncă un zâmbet jalnic. Au ajuns într-un fel de punct mort, iar pentru moment nu mai e nimic de spus. Claire începe să mănânce. Se vede clar că o face cu plăcere, savurându-şi creaţia cu înghiţituri mici, de probă. Mmm, zice ea. Nu-i rău. Ce părere ai, Martin?

Martin ridică furculiţa ca să ia o îmbucătură, dar chiar când să-şi pună mâncarea în gură, aruncă o privire în direcţia lui Claire, atras de gemetele uşoare de plăcere care îi ies din gâtlej, şi, cu atenţia distrasă de la ce face, încheietura îi coboară puţin. În timp ce furculiţa îşi continuă drumul spre gură, o dâră subţire de sos de salată i se prelinge de pe tacâm şi-i alunecă pe partea din faţă a cămăşii. Martin nu observă la început, dar când deschide gura şi privirea i se întoarce spre bucăţica de sparanghel care se apropie, îşi dă dintr-odată seama ce se întâmplă. Se trage brusc în spate şi dă drumul furculiţei. Doamne! zice el. Iar am făcut-o!

Camera se întoarce spre Claire (care izbucneşte în râs pentru a treia oară) şi apoi se apropie de ea pentru un prim-plan. Cadrul e asemănător cu cel care a încheiat scena din dormitor de la începutul filmului, dar dacă atunci faţa lui Claire a rămas imobilă în timp ce-l urmărea pe Martin cum iese, de data asta e animată, plină de încântare, radiind ceva ce pare să fie o veselie aproape transcendentă. Era atât de plină de viaţă pe vremea aceea, spusese Alma, atât de strălucitoare. Niciun alt moment din film nu surprinde acel sentiment de plenitudine şi vitalitate mai bine decât acesta. Pentru câteva secunde Claire se transformă în ceva indestructibil, într-o întruchipare a unei străluciri umane pure. Imaginea începe să se dizolve, dezintegrându-se pe un fundal de negru compact, şi, cu toate că mai continuă câteva clipe, râsul lui Claire începe şi el să se destrame, dispărând într-o serie de ecouri, de răsuflări întretăiate, de reverberaţii din ce în ce mai îndepărtate.

Urmează o lungă pauză şi pentru vreo douăzeci de secunde ecranul e dominat de o singură imagine nocturnă: luna de pe cer. Trec nori, prin copacii de dedesubt foşneşte vântul, dar practic n-avem nimic în faţa ochilor, în afară de luna din înalt. E o tranziţie foarte clară şi hotărâtă şi în câteva momente am uitat de veselia din scena precedentă. În noaptea aceea, spune Martin, am luat una din cele mai importante hotărâri din viaţa mea. Am hotărât că nu voi mai pune niciun fel de întrebări. Claire îmi cerea încredere oarbă şi, în loc să continui să o hărţuiesc, am decis să închid ochii şi să iau lucrurile aşa cum sunt. Habar n-aveam ce mă aştepta, dar asta nu însemna că nu merita riscul. Aşa că am orbecăit mai departe… iar după o săptămână, chiar când începeam să cred că nimic rău nu se mai putea întâmpla, Claire a ieşit la o plimbare.

Martin stă la biroul din camera sa de la etajul al doilea. Se întoarce de la maşina de scris ca să se uite pe fereastră şi, în timp ce aparatul se dă în spate ca să ne ofere perspectiva lui, vedem un cadru lung, filmat de sus, cu Claire plimbându-se singură prin grădină. Frontul de aer rece pare să fi sosit. Ea e îmbrăcată în palton şi are un fular în jurul gâtului; mâinile îi sunt în buzunare şi o ninsoare uşoară a albit pământul. Când aparatul revine la Martin, el se uită încă pe geam, incapabil să-şi ia ochii de la ea. Încă o întoarcere şi apoi încă un cadru cu Claire singură în grădină. Mai înaintează câţiva paşi, după care, fără niciun avertisment, se prăbuşeşte la pământ. Căderea are un efect teribil. Nici urmă de clătinare sau ameţeală, nici de împleticire treptată a genunchilor, în intervalul dintre doi paşi, Claire se prăbuşeşte într-o stare de completă inconştienţă, iar din felul brusc şi fără milă în care au lăsat-o puterile, putem deduce că e moartă.

Camera se apropie dinspre fereastră, aducând în prim-plan trupul inert al lui Claire. În cadru intră Martin: în fugă, cu respiraţia tăiată, înnebunit. Cade în genunchi şi îi ia capul în mâini, căutând un semn de viaţă. Nu mai ştim la ce să ne aşteptăm. Povestirea a intrat în alt registru şi, la un minut după ce râdeam în hohote, ne trezim în mijlocul unei scene melodramatice, plină de tensiune. Claire îşi deschide în cele din urmă ochii, dar trece destul timp până să ne dăm seama că nu e vorba de o revenire, ci de o amânare a sentinţei, o prevestire a ceea ce va urma. Îşi ridică privirea spre Martin şi zâmbeşte. E, într-un fel, un zâmbet spiritual, un zâmbet interior, zâmbetul cuiva care nu mai crede în viitor. Martin o sărută, apoi se

apleacă, o ia pe Claire în braţe şi porneşte cu ea spre casă. Părea să se simtă bine, spune el. Doar un leşin, ne-am gândit. Dar a doua zi dimineaţa Claire s-a trezit cu febră mare.

Ne mutăm la o imagine cu Claire în pat. Învârtindu-se în jurul ei ca o asistentă medicală, Martin îi ia temperatura, o îndoapă cu aspirine, îi tamponează fruntea cu un prosop ud, îi dă să mănânce supă cu lingura. Nu s-a plâns deloc, continuă el. Pielea îi era fierbinte când puneai mâna pe ea, dar Claire părea să se simtă bine. După un timp m-a dat afară din cameră. Întoarce-te la povestirea ta. Prefer să stau aici cu tine, i-am spus, dar a izbucnit în râs şi, cu o figură caraghioasă, bosumflată, mi-a spus că dacă nu mă întorceam la lucru în secunda aceea, avea să sară din pat, să-şi smulgă hainele de pe ea şi să fugă afară în pielea goală. Şi toate astea n-o vor face să se simtă mai bine, nu?

Un moment mai târziu Martin e aşezat la birou, scriind încă o pagină din povestire. Sunetul este deosebit de intens aici – tastele ţăcănind într-un ritm furios, izbucniri sacadate de activitate –, dar apoi volumul se reduce până aproape de tăcere şi vocea lui Martin revine. Ne întoarcem în dormitor. Unul câte unul, vedem o succesiune de prim-planuri extrem de detaliate, reprezentări în natură moartă a lumii minuscule din jurul patului în care Claire zace bolnavă: un pahar cu apă, muchia unei cărţi închise, un termometru, mânerul sferic al sertarului de la noptieră. Dar a doua zi dimineaţă, spune Martin, febra îi crescuse. I-am spus că-mi iau liber în ziua aceea, fie că-i place, fie că nu. Am stat lângă ea preţ de câteva ore, iar pe la mijlocul după-amiezii starea ei a părut că se îmbunătăţeşte.

Camera se dă înapoi, ne oferă un cadru larg al camerei şi iat-o pe Claire proptită pe perne, arătând vioaie ca-ntotdeauna. Pe un ton prefăcut serios, îi citeşte cu voce tare lui Martin un pasaj din Kant: …lucrurile pe care le vedem nu sunt în sine ceea ce vedem… astfel încât, dacă ne dezbărăm de sinele nostru sau de forma subiectivă a simţurilor noastre, toate calităţile, toate relaţiile dintre obiecte în spaţiu şi timp – ba chiar însuşi timpul şi spaţiul – ar dispărea.

Lucrurile par să revină la normal. Cu Claire în convalescenţă, Martin se întoarce a doua zi la povestirea sa. Lucrează fără întrerupere timp de două sau trei ore şi după aceea ia o pauză ca să vadă ce mai face Claire. Când intră în dormitor, o vede dormind dusă, ghemuită sub un maldăr de pături şi plăpumi. În cameră e frig, atât de frig că Martin

îşi vede propria respiraţie când expiră. Hector l-a prevenit în legătură cu centrala, dar e clar că Martin a uitat să se ocupe de ea. Prea multe lucruri nebuneşti s-au întâmplat după acel telefon şi probabil că a uitat de Fortunato.

În cameră există însă un şemineu şi în el o grămăjoară de lemne. Martin începe să pregătească focul, mişcându-se cât poate el de încet, ca să n-o trezească pe Claire. După ce lemnele iau foc, aranjează buştenii cu vătraiul, iar unul din ei alunecă din greşeală de sub ceilalţi. Zgomotul îi tulbură somnul lui Claire. Se foieşte, geme uşor în timp ce se zvârcoleşte sub pături, apoi deschide ochii. Martin se întoarce spre ea de la locul lui din faţa şemineului. N-am vrut să te trezesc, zice el. Îmi pare rău.

Claire zâmbeşte. Arată slăbită, sleită de resurse fizice, abia conştientă. Salut, Martin, şopteşte ea. Ce mai face frumosul meu?

Martin se duce la pat, se aşază şi-şi pune mâna pe fruntea lui Claire. Arzi toată, zice el. N-am nimic, răspunde ea. Mă simt bine. E a treia zi, Claire. Cred că ar trebui să chemăm un medic.

Nu-i nevoie. Mai dă-mi numai câteva din aspirinele alea. În jumătate de oră voi fi ca nouă. Martin scoate trei aspirine din cutie şi i le dă, împreună cu un pahar cu apă. În timp ce Claire înghite pastilele, Martin spune: Nu-mi place ce se-ntâmplă. Chiar cred c-ar trebui să te vadă un doctor.

Claire îi întinde lui Martin paharul gol şi el îl pune înapoi pe masă. Spune-mi ce se întâmplă în povestire, zice ea. Asta mă va face să mă simt mai bine.

Ar trebui să te odihneşti.

Te rog, Martin. Numai puţin.

Nevrând s-o dezamăgească, dar nevrând nici să-i pună la încercare puterile, Martin îşi reduce rezumatul la doar câteva propoziţii, E noapte acum, spune el. Nordstrum a ieşit din casă. Anna e pe drum, dar el nu ştie. Dacă ea nu va ajunge acolo repede, el va cădea în capcană.

Va reuşi?

Nu contează. Cel mai important lucru e că merge spre el.

S-a îndrăgostit de el, nu-i aşa?

În felul ei, da. Îşi pune viaţa în pericol pentru el. E şi asta o formă de iubire, nu?

Claire nu răspunde, întrebarea lui Martin a copleşit-o şi e prea

emoţionată ca să-i dea o replică. Ochii i se umplu de lacrimi; buzele îi tremură; faţa îi radiază o expresie de o intensitate cutremurătoare. E ca şi cum tocmai ar fi dobândit o nouă înţelegere asupra ei însăşi, ca şi cum întregul trup i-ar fi emanat dintr-odată lumină. Cât mai ai? întreabă ea.

Două sau trei pagini, spune Martin. Sunt aproape gata.

Scrie-le acum.

Pot s-aştepte. Am să le fac mâine.

Nu, Martin, fă-le acum. Trebuie să le faci acum.

Aparatul zăboveşte o clipă sau două pe faţa lui Claire şi apoi, de parcă ar fi fost propulsat de forţa poruncii ei, îl vedem pe Martin la birou, bătând la maşină. Această scenă iniţiază un montaj de imagini alternate între cele două personaje. Ne mutăm de la Martin la Claire, de la Claire înapoi la Martin şi, în spaţiul a zece cadre simple, ne cade în cele din urmă fisa, înţelegem în cele din urmă despre ce a fost vorba. Apoi Martin se întoarce în dormitor şi, pe parcursul a încă zece cadre, înţelege într-un final şi el.

1. Claire se zvârcoleşte în pat, chinuită de dureri puternice, încercând din răsputeri să nu strige după ajutor.

2. Martin ajunge la capătul unei pagini, o smulge din maşină şi pune în loc o altă foaie, începe să scrie din nou.

3. Vedem şemineul. Focul e aproape stins.

4. Prim-plan cu degetele lui Martin bătând la maşină.

5. Prim-plan cu faţa lui Claire. E mai slăbită ca înainte, nu mai luptă.

6. Prim-plan cu faţa lui Martin. La birou, bătând la maşină.

7. Prim-plan cu şemineul. Doar câţiva tăciuni pâlpâind.

8. Plan mediu cu Martin. Dactilografiază ultimul cuvânt al povestirii. O scurtă pauză. Apoi smulge foaia din maşina de scris.

9. Plan mediu cu Claire. Se cutremură uşor şi apoi pare să moară.

10. Martin e în picioare, lângă birou, adunând paginile manuscrisului. Iese din încăpere, cu povestirea terminată în mână.

11. Martin intră în cameră zâmbind. Se uită înspre pat şi zâmbetul îi dispare într-o clipă.

12. Plan mediu cu Claire. Martin se aşază lângă ea, îşi pune mâna pe fruntea ei şi nu simte nicio reacţie, îşi apasă urechea pe pieptul ei – tot nicio reacţie. Cuprins de o panică din ce în ce mai puternică, azvârle

manuscrisul cât colo şi începe să-i frece trupul cu ambele mâini, încercând cu disperare să o încălzească. Ea e moale; pielea îi e rece; a încetat să mai respire.

13. Cadru cu şemineul. Vedem tăciunii murind. Nu mai sunt alte lemne de pus pe foc.

14. Martin se ridică brusc de pe pat. Apucând manuscrisul, se întoarce şi se repede spre şemineu. Arată de parcă ar fi posedat, de parcă şi-ar fi ieşit din minţi de frică. Nu mai rămâne decât un singur lucru de făcut – şi trebuie făcut acum. Fără urmă de ezitare, Martin mototoleşte prima pagină a povestirii şi o aruncă în foc.

15. Prim-plan cu focul. Cocoloşul de hârtie aterizează în cenuşă şi izbucneşte în flăcări. O clipă mai târziu, al doilea cocoloş aterizează în cenuşă şi ia foc.

16. Prim-plan cu faţa lui Claire. Încep să-i tremure pleoapele.

17. Plan mediu cu Martin ghemuit în faţa focului. Apucă următoarea foaie, o mototoleşte şi o aruncă şi pe aceasta, încă o izbucnire de flăcări.

18. Claire deschide ochii.

19. Grăbindu-se cât poate de tare, Martin continuă să mototolească paginile şi să le arunce în foc. Una câte una, toate încep să ardă, aprinzându-se una de la alta pe măsură ce flăcările devin din ce în ce mai intense.

20. Claire se ridică în capul oaselor. Clipind plină de nedumerire, căscând, întinzându-şi braţele, fără urmă de boală. A fost înviată.

Revenindu-şi încet în fire, Claire începe să se uite în jur prin cameră şi când îl vede pe Martin în faţa şemineului, mototolindu-şi ca un nebun manuscrisul şi aruncându-l în foc, e şocată. Ce faci acolo? zice ea. Dumnezeule, Martin, ce faci acolo?

Te răscumpăr, zice el. Treizeci şi şapte de pagini pentru viaţa ta, Claire. Cel mai bun târg pe care l-am făcut vreodată.

Dar nu poţi face asta. Nu e permis.

Poate că nu. Dar mă vezi că o fac, nu? Am schimbat regulile.

Claire e surescitată, pe punctul de a izbucni în lacrimi. O, Martin, zice ea. Habar n-ai ce-ai făcut.

Deloc descurajat de protestele lui Claire, Martin continuă să hrănească flăcările cu povestirea sa. Când ajunge la ultima pagină, se întoarce spre ea cu o privire triumfătoare în ochi. Vezi, Claire? spune el. Nu sunt decât cuvinte. Treizeci şi şapte de pagini – nimic altceva

decât cuvinte.

Se aşază pe pat şi Claire îşi aruncă braţele pe după gâtul lui. E un gest surprinzător de vehement şi de pasional şi, pentru prima dată de la începutul filmului, Claire pare înspăimântată. Îl vrea şi nu-l vrea. E extaziată; e îngrozită. Ea a fost întotdeauna cea tare, cea plină de curaj şi încredere, dar acum, că Martin a dezlegat misterul vrăjii de care a fost cuprins, Claire pare pierdută. Ce-o să ne facem? zice ea. Spune-mi, Martin, ce Dumnezeu o să ne facem?

Înainte ca Martin să-i poate răspunde, scena se mută afară. De la o distanţă de vreo cincisprezece metri, vedem casa aşezată în mijlocul pustietăţii. Aparatul de filmat se ridică, se mută uşor spre dreapta şi se opreşte pe crengile unui plop. Totul e nemişcat. Nicio adiere de vânt, nicio suflare nu foşneşte printre ramuri, nicio frunză nu se mişcă. Trec zece secunde, trec cincisprezece, şi apoi, complet pe neaşteptate, ecranul se întunecă şi filmul e gata.

8

În aceeaşi zi, puţin mai târziu, pelicula cu Martin Frost a fost distrusă. Ar trebui probabil să mă consider norocos că am văzut-o, că am participat la ultima proiecţie de film de la Blue Stone Ranch, dar o parte din mine îşi doreşte ca Alma să nu fi pornit proiectorul în dimineaţa aceea, ca eu să nu fi fost expus niciodată la vreun cadru din acel filmuleţ elegant şi obsedant. N-ar fi avut nicio importanţă dacă nu mi-ar fi plăcut, dacă aş fi putut să-l expediez ca pe o povestire proastă sau slab realizată, dar filmul era foarte departe de a fi prost, foarte departe de a fi slab realizat, iar acum, că ştiam ce era pe punctul de a se pierde, mi-am dat seama că venisem de la o depărtare de două mii de mile ca să fiu părtaş la o crimă. În acea după-amiază de iulie, în momentul în care *Viaţa lăuntrică* a dispărut mistuită de flăcări împreună cu restul operei lui Hector, mi s-a părut că e o tragedie, că e sfârşitul lumii ăsteia nenorocite.

Acesta a fost singurul film pe care l-am văzut. N-a mai fost timp pentru altul şi, având în vedere că şi pe Martin Frost nu l-am văzut decât o dată, a fost bine că Alma se gândise să mă doteze cu un caiet şi ceva de scris. Nu e nicio contradicţie în această afirmaţie. Chiar dacă-mi doream să nu fi văzut niciodată filmul, acum, că-l văzusem totuşi, acum, că imaginile şi cuvintele sale îşi făcuseră loc în mine, eram recunoscător că exista o modalitate prin care să le păstrez. Notiţele pe care le-am luat în dimineaţa aceea m-au ajutat să-mi

amintesc detalii pe care altfel le-aş fi uitat, să-mi păstrez filmul viu în minte chiar după atâţia ani. Abia dacă mă uitam la foaie în timp ce scriam – mâzgălind în stenografia dementă pe care o inventasem ca student – şi, cu toate că partea cea mai mare din ce pusesem pe hârtie era aproape ilizibilă, am reuşit în cele din urmă să descifrez textul în proporţie de nouăzeci sau nouăzeci şi cinci la sută. A fost nevoie de săptămâni de eforturi migăloase pentru transcriere, dar, o dată ce am avut o copie curată a dialogului şi am împărţit povestirea în scene numerotate, a devenit posibil să restabilesc contactul cu filmul. E adevărat că trebuie să intru într-un soi de transă ca să reuşesc (ceea ce înseamnă că nu funcţionează întotdeauna), dar dacă mă concentrez destul de puternic şi mă aduc în starea de spirit necesară, cuvintele pot efectiv să învie imaginile şi e ca şi cum m-aş uita din nou la *Viaţa lăuntrică a lui Martin Frost* – sau măcar la bucăţi din film –, încuiat în camera de proiecţie din propriul meu cap. Anul trecut, când am început să cochetez cu ideea de a scrie această carte, am mers la un specialist în hipnoză pentru câteva consultaţii. Prima dată nu s-a întâmplat mare lucru, dar următoarele trei vizite au dat rezultate uimitoare. Ascultând înregistrările pe casetă ale întâlnirilor, am reuşit să umplu anumite goluri, să recuperez o serie de lucruri care începuseră să dispară. Ne place sau nu, se pare că filosofii au avut dreptate. Nimic din ce ni se întâmplă nu se pierde.

Filmul s-a terminat la câteva minute după ora douăsprezece. Şi mie, şi Almei ne era deja foame, amândoi aveam nevoie de o scurtă pauză, aşa că, în loc să ne aruncăm direct în următorul film, am ieşit pe hol să luăm prânzul din coş. Era un loc ciudat pentru un picnic – aşezaţi pe podeaua acoperită cu linoleum prăfuit, devorându-ne sandvişurile cu brânză sub un şir de tuburi fluorescente pâlpâind –, dar n-am vrut să pierdem timpul căutând un loc mai bun afară. Am vorbit despre mama Almei, despre restul lucrărilor lui Hector, despre amestecul ciudat de satisfăcător de capriciu şi seriozitate din filmul care tocmai se încheiase. Filmele sunt în stare să ne amăgească să credem tot felul de prostii, am spus eu, dar de data asta chiar mă lăsasem prins. Când Claire revine la viaţă în scena finală, m-am cutremurat, m-am simţit de parcă urmăream un miracol autentic. Martin şi-a ars povestirea ca s-o salveze pe Claire din morţi, dar era vorba aici şi de Hector salvând-o pe Brigid O'Fallon, de Hector arzându-şi propriile filme, şi cu cât lucrurile se suprapuseseră mai

mult în acest fel, cu atât mai adânc intrasem în film. Ce păcat că nu-l mai puteam vedea o dată, am zis. Nu sunt sigur că am urmărit vântul destul de îndeaproape, că am acordat destulă atenţie copacilor.

Probabil că am pălăvrăgit mai mult decât ar fi fost cazul, pentru că de-abia ce-a anunţat Alma titlul următorului film pe care urma să-l vedem (*Reportaj din antiunivers*), că undeva în clădire s-a trântit o uşă. Tocmai ne ridicam în picioare, scuturându-ne firimiturile de pe haine, luând o ultimă înghiţitură de ceai rece din termos şi pregătindu-ne să intrăm din nou înăuntru. Am auzit sunetul unor tenişi lipăind pe linoleum. Câteva secunde mai târziu, la capătul coridorului a apărut Juan şi când a pornit-o în grabă înspre noi – mai mult fugind decât mergând –, am înţeles amândoi că se întorsese Frieda.

În scurtul răstimp care a urmat a fost ca şi când nu m-aş mai fi aflat acolo. Juan şi Alma şi-au vorbit în tăcere, într-o agitaţie de semne din mâini, mişcări impetuoase ale braţelor şi încuviinţări şi dezaprobări energice din cap. N-am înţeles ce-şi spuneau, dar pe măsură ce replicile zburau de la unul la altul, am văzut că Alma era din ce în ce mai supărată. Gesturile i-au devenit iritate, dure, aproape agresive în felul în care respingeau ce îi spunea Juan. Juan şi-a aruncat mâinile în aer într-o atitudine de abandon (Nu da vina pe mine, părea să spună, eu nu sunt decât mesagerul), dar Alma s-a dezlănţuit din nou împotriva lui şi ochii lui Juan s-au întunecat de ostilitate. Şi-a lovit palma cu pumnul, apoi s-a întors şi-a arătat cu degetul înspre faţa mea. Deja nu mai era o conversaţie. Era o ceartă şi cearta era dintr-odată despre mine.

Am continuat să privesc, am continuat să încerc să înţeleg despre ce vorbeau, dar n-am putut descifra codul, n-am putut pricepe ce vedeam. Apoi Juan a plecat şi, în timp ce el se îndepărta, purtat de picioarele lui scunde şi îndesate, Alma mi-a explicat ce se întâmplase. Frieda s-a întors acum zece minute, a zis ea. Vrea să înceapă imediat.

Dar ştiu că s-a grăbit, am zis eu.

Hector nu va fi incinerat decât la cinci după-amiază. N-a vrut să piardă atâta timp în Albuquerque, aşa că s-a hotărât să se întoarcă acasă. Se gândeşte să se ducă să ridice cenuşa mâine dimineaţă.

Atunci de ce v-aţi certat, tu şi Juan? Habar n-am avut ce se întâmplă, dar a arătat cu degetul spre mine. Nu-mi place când oamenii mă arată cu degetul.

Vorbeam despre tine.

De-atâta mi-am dat şi eu seama. Dar care-i legătura dintre mine şi planurile Friedei? Eu nu sunt decât un vizitator.

Credeam c-ai înţeles.

Nu înţeleg limbajul semnelor, Alma.

Dar ai văzut că m-am înfuriat.

Bineînţeles că da. Dar tot nu ştiu de ce.

Frieda nu te vrea prin preajmă. E totul prea intim, zicea, şi nu e timpul potrivit pentru străini.

Adică îmi trage un picior în fund şi mă zboară de la ranch?

Nu chiar în aceşti termeni. Dar cam asta ar fi ideea. Vrea să pleci mâine. Planul e să te lăsăm la aeroport dimineaţă, în drum spre Albuquerque.

Dar ea a fost cea care m-a invitat. A uitat asta?

Atunci Hector era în viaţă. Acum nu mai e. Situaţia s-a schimbat.

Ei bine, poate are dreptate. Am venit aici ca să mă uit la filme, nu? Dacă nu mai sunt filme la care să mă uit, probabil că nu mai există niciun motiv pentru care să rămân. Am reuşit să văd unul din ele. Acum pot să mă uit cum celelalte sunt mistuite de flăcări şi apoi să-mi văd de drum.

Tocmai asta e. Nu vrea să vezi nici atât. După cum mi-a spus Juan, nu te priveşte.

O, acum înţeleg de ce ţi-ai pierdut cumpătul.

N-are nimic de-a face cu tine, David. Despre mine e vorba. Ştie că te vreau aici. Am discutat despre asta azi-dimineaţă şi acum îşi calcă promisiunea. Sunt aşa de furioasă că-mi vine s-o pocnesc.

Şi unde ar trebui să mă pitesc în timp ce voi, restul, mergeţi la făcut grătar?

La mine acasă. A spus că poţi să stai la mine acasă. Dar am să vorbesc cu ea. O voi convinge să se răzgândească.

Nu-i nevoie. Dacă nu mă vrea acolo, nu pot să fac valuri şi să-mi invoc drepturile, nu-i aşa? În fond, n-am niciun fel de drepturi. Sunt pe proprietatea Friedei şi trebuie să fac aşa cum vrea ea.

Atunci nu mă voi duce nici eu. N-are decât să ardă nenorocitele alea de filme cu Juan şi Conchita.

Bineînţeles că te vei duce. E ultimul capitol din cartea ta, Alma, şi trebuie să fii de faţă când se întâmplă. Trebuie s-o duci până la capăt.

Voiam să fii şi tu acolo. Va fi cu totul altceva fără tine.

Paisprezece pelicule şi negative vor face un foc pe cinste. Mult

fum, multe flăcări. Cu puţin noroc, voi putea să văd totul de la fereastra casei tale.

Până la urmă a reieşit că am văzut într-adevăr focul, dar mai mult fumul decât flăcările, şi, cum ferestrele de la căsuţa Almei erau deschise, mai mult am mirosit decât am văzut. Când arde, celuloidul emană un miros înţepător, usturător, iar chimicalele răspândite în văzduh au rămas acolo mult timp după ce fumul s-a împrăştiat. După cum mi-a spus Alma în seara aceea, lor patru le-a trebuit mai mult de o oră să scoată filmele din depozitul de la subsol. Apoi au încărcat cutiile în cărucioare, pe care le-au împins peste terenul pietros spre o zonă aflată imediat în spatele studioului de sunet. Cu nişte ziare şi cherosen, au aprins focuri în două butoaie de petrol – unul pentru pelicule şi altul pentru negative. Peliculele vechi, pe bază de nitrat, au ars uşor, dar filmele de după 1951, care fuseseră imprimate pe pelicule pe bază de triacetat, mai rezistente şi mai puţin inflamabile, au luat foarte greu foc. Au trebuit să desfăşoare filmele de pe bobine şi să le pună pe foc unul câte unul, a zis Alma, şi asta a durat mai mult decât anticipase oricare dintre ei. Se gândiseră că vor termina în jur de ora trei, dar de fapt au continuat să lucreze până la şase. Am petrecut acele ore singur, în casa ei, încercând să nu fiu iritat de exilul meu. Mă ţinusem tare în faţa Almei, dar adevărul e că eram la fel de furios ca şi ea. Comportamentul Friedei fusese de neiertat. Nu chemi pe cineva la tine acasă şi apoi, o dată ce omul ajunge acolo, îţi retragi invitaţia. Iar dacă o faci, dai măcar o explicaţie şi nu prin intermediul unui servitor surdo-mut, care transmite mesajul altcuiva, cu degetul aţintit spre faţa ta. Ştiam că Frieda era înnebunită, că trăia o zi furtunoasă, de dureri cataclismice, dar oricât aş fi încercat să-i găsesc scuze, n-am putut să nu mă simt jignit. Ce căutam acolo? De ce fusese Alma trimisă în Vermont să mă aducă aici, sub ameninţarea pistolului, dacă nu voiau să mă vadă? În fond, Frieda era cea care redactase scrisorile. Ea era cea care mă rugase să vin în New Mexico şi să mă uit la filmele lui Hector. După spusele Almei, avusese nevoie de luni de zile să-i convingă să mă invite. Presupusesem iniţial că Hector se opusese ideii şi că Alma şi Frieda îl făcuseră până la urmă să accepte. Acum, după optsprezece ore petrecute la ranch, începeam să bănuiesc că mă înşelasem.

Dacă n-ar fi fost felul insultător în care fusesem tratat, probabil că nu m-aş fi gândit niciodată la aceste chestiuni. După ce Alma şi cu mine ne-am terminat discuţia în clădirea pentru post-producţie, ne-am

adunat rămăşiţele prânzului şi ne-am îndreptat spre vila ei din cărămizi de argilă, aşezată pe o ridicătură de pământ, la aproximativ trei sute de metri de clădirea principală. Alma a deschis uşa, iar la picioarele noastre, chiar dincolo de prag, se afla geanta mea de voiaj. Dimineaţa o lăsasem în camera de oaspeţi din cealaltă casă şi acum cineva (probabil Conchita) o adusese la ordinele Friedei şi o depozitase pe podeaua locuinţei Almei. Mi s-a părut un gest trufaş, arogant. M-am prefăcut din nou că trec peste asta râzând (Ei bine, am zis, măcar mă scuteşte de oboseala de a mă duce eu după el), dar, sub masca remarcii mele uşuratice, fierbeam de furie. Alma a plecat să li se alăture celorlalţi şi în următoarele cincisprezece sau douăzeci de minute m-am tot fâţâit prin casă, intrând şi ieşind din încăperi şi încercând să-mi stăpânesc nervii. Curând am auzit zdrăngănitul cărucioarelor în depărtare, zăngănitul metalului frecându-se de piatră, sunetul intermitent al cutiilor cu filme lovindu-se una de alta şi vibrând. Autodafeul era gata să înceapă. Am mers în baie, mi-am dat jos hainele şi am dat drumul la robinetele din cadă la maxim.

Stând în apa caldă, mi-am lăsat mintea să hoinărească o vreme, trecând în revistă faptele aşa cum le înţelegeam eu. Apoi, întorcându-le pe toate părţile şi judecându-le dintr-un alt unghi, am încercat să le ajustez după evenimentele care avuseseră loc în ultima oră: dialogul agresiv dintre Juan şi Alma, reacţia vehementă a Almei la mesajul Friedei (Şi-a încălcat promisiunea… Îmi vine s-o pocnesc), expulzarea mea de la ranch. Era un raţionament pur speculativ, dar când m-am gândit la ce se întâmplase în noaptea dinainte (graţia cu care mă întâmpinase Hector, nerăbdarea să-mi arate filmele) şi-am făcut apoi o comparaţie cu ce se întâmplase de-atunci încoace, am început să mă întreb dacă nu cumva Frieda se opusese vizitei mele de la bun început. Nu uitasem că ea era cea care mă invitase la Tierra del Sueño, dar probabil că scrisese acele scrisori împotriva voinţei ei, capitulând în faţa dorinţelor lui Hector, după luni de certuri şi discuţii în contradictoriu. Dacă aşa stăteau lucrurile, faptul că îmi poruncise să plec de pe pământul ei nu mai reprezenta o schimbare de atitudine atât de dramatică. Era pur şi simplu ceva ce-şi putea permite acum, că Hector murise.

Până în acel moment mi-i imaginasem ca pe nişte parteneri egali. Alma îmi vorbise destul de mult despre căsnicia lor şi nu-mi trecuse nicio clipă prin minte că s-ar fi putut ca motivaţiile lor să fie

diferite, ca gândirea lor să nu fie în perfectă armonie. În 1939 încheiaseră un pact – să facă filme care nu vor fi arătate niciodată publicului – şi îmbrăţişaseră amândoi ideea că în cele din urmă munca lor trebuia distrusă. Acestea au fost condiţiile în care s-a întors Hector la producţia de film. A fost o interdicţie brutală, dar unica modalitate prin care şi-ar fi putut justifica revenirea era să sacrifice singurul lucru care ar fi putut da semnificaţie muncii sale – plăcerea de a o împărtăşi cu alţii. Aşa că filmele au devenit o formă de penitenţă, o recunoaştere a faptului că rolul pe care-l avusese în uciderea accidentală a lui Brigid O'Fallon era un păcat care nu putea fi iertat. Sunt un om caraghios. Dumnezeu mi-a jucat multe feste. O formă de pedeapsă a făcut loc alteia şi în logica încurcată, autoflagelantă, a deciziei sale, Hector a continuat să plătească în faţa unui Dumnezeu în care refuza să creadă. Glontele care îi sfâşiase pieptul în banca din Sandusky îi dăduse posibilitatea să se însoare cu Frieda. Moartea fiului său îi dăduse posibilitatea să se întoarcă la film. În niciunul dintre cazuri însă nu fusese absolvit de responsabilitatea pe care o purta pentru ce se întâmplase în noaptea de 14 ianuarie 1929. Nici suferinţa fizică, provocată de pistolul lui Knox, şi nici cea mentală, provocată de moartea lui Taddy, nu fuseseră destul de groaznice ca să-l elibereze. Aşa că da, fă filme. Toarnă fiecare picătură de talent şi energie pe care o ai în producerea lor. Fă-le ca şi cum viaţa ţi-ar depinde de asta şi apoi, când viaţa ţi se termină, asigură-te că vor fi distruse, îţi e interzis să laşi ceva în urma ta. Frieda fusese de acord cu toate astea, dar pentru ea nu se poate să fi fost acelaşi lucru. Nu ea comisese o crimă; nu ea era împovărată de greutatea unei conştiinţe încărcate; nu ea îşi amintea cum pusese o femeie moartă în portbagajul unei maşini şi cum îi îngropase trupul în munţii Californiei. Frieda era nevinovată. Şi totuşi acceptase termenii lui Hector, lăsându-şi propriile ambiţii la o parte ca să-şi închine viaţa creării unei opere al cărei scop principal era nimicul.

Din punctul meu de vedere, ar fi fost de înţeles dacă l-ar fi urmărit de la distanţă, lăsându-l să-şi vadă de obsesii, compătimindu-l, poate, pentru mania lui, dar refuzând să se lase prinsă în mecanismele întreprinderii ca atare. Frieda îi era însă complice, apărătorul lui cel mai înfocat, implicată în toate până-n gât de la bun început. Nu numai că-l convinsese pe Hector să se apuce iar de filme (ameninţându-l că-l părăseşte dacă n-o face), ci şi finanţase operaţiunea din banii ei. A

cusut costume, a desenat panourile cu secvenţele principale din povestiri, a decupat şi montat, a conceput decoruri. Nu-ţi dai atâta osteneală dacă nu-ţi place ceea ce faci, dacă nu simţi că eforturile tale au ceva valoare – dar ce plăcere să fi găsit în faptul că şi-a petrecut toţi acei ani în slujba nimicului? Măcar Hector, prins cum era în bătălia sa psihoreligioasă dintre dorinţă şi sacrificiu de sine, putea să se consoleze cu gândul că ceea ce făcea avea o noimă. Nu făcea filme ca să le distrugă, ci în ciuda acestui fapt. Erau două acţiuni separate, iar partea cea mai grozavă era că nici nu va fi nevoit să fie de faţă la a doua. Urma să fie deja mort când filmele îi vor fi aruncate în flăcări, deci pentru el nu va mai avea nicio importanţă. Pentru Frieda însă acţiunile trebuie să fi fost una şi aceeaşi, două trepte dintr-un singur proces unificat – de creaţie şi distrugere. În tot acest timp, ea a fost cea menită să aprindă chibritul şi să încheie opera lor, iar acest gând probabil că se amplificase în ea odată cu trecerea anilor, până când a depăşit ca importanţă orice altceva, încetul cu încetul, se transformase într-un principiu estetic de sine stătător. Chiar în timp ce continua să lucreze la filme alături de Hector, simţise, fără îndoială, că acea operă nu avea de-a face cu producţia de pelicule. Avea de-a face cu ideea de a crea ceva pentru a-l distruge. Aceasta era opera şi, până ce nu era ştearsă şi ultima urmă a muncii lor, opera nu putea exista. Nu se va naşte decât în momentul anihilării ei, iar apoi, în timp ce fumul se va înălţa în fierbinţeala zilei din New Mexico, va dispărea.

Era ceva înspăimântător şi frumos în idee. Înţelegeam cât de seducătoare va fi fost pentru ea, dar o dată ce mi-am îngăduit să o contemplu prin prisma ei, am înţeles şi de ce voia să scape de mine. Prezenţa mea întina puritatea momentului. Filmele erau menite să moară virgine, nevăzute de nimeni din lumea din afară. Era suficient de neplăcut că apucasem să văd unul dintre ele, dar acum, când clauzele testamentului lui Hector erau pe punctul de a intra în vigoare, putea să insiste ca ritualul să se desfăşoare aşa cum şi-l imaginase ea dintotdeauna. Filmele se născuseră în secret şi trebuiau să dispară tot în secret. Străinii n-aveau voie să privească şi chiar dacă Alma şi Hector se mobilizaseră într-un efort de ultim moment pentru a mă include în cercul lor intim, Frieda nu mă considerase niciodată nimic altceva decât un străin. Alma făcea parte din familie, aşa că fusese unsă ca martor oficial. Ea era cronicarul curţii, cum ar veni, şi după ce şi ultimul membru al generaţiei părinţilor ei va muri, singurele amintiri

despre ei care vor supravieţui vor fi cele cuprinse în cartea tinerei. Eu fusesem destinat să fiu martorul martorului, observatorul independent adus ca să confirme acurateţea afirmaţiilor martorului. Era un rol mărunt pentru o dramă atât de grandioasă, dar şi aşa Frieda mă exclusese din scenariu. Din punctul ei de vedere, fusesem inutil de la bun început.

Am stat în vană până s-a răcit apa, apoi m-am înfăşurat în nişte prosoape şi am mai pierdut vremea încă vreo douăzeci sau treizeci de minute bărbierindu-mă, îmbrăcându-mă, pieptănându-mă. Mi se părea plăcut să mă aflu în baia Almei, să stau printre tuburile şi cutiuţele aliniate pe rafturile dulăpiorului de pe perete şi îngrămădite pe micul cufăr de lemn de lângă fereastră. Peria de dinţi roşie la locul ei, deasupra chiuvetei, rujurile în ambalajele lor de plastic auriu, rimelul şi dermatograful, cutia cu tampoane, aspirinele, aţa dentară, apa de colonie Chanel No. 5, sticla cu soluţie antimicrobiană preparată după reţetă. Fiecare era un semn de intimitate, o mărturie a singurătăţii şi aplecării spre sine. Îşi punea tabletele în gură, îşi întindea crema până ce intra în piele, îşi trecea pieptenii şi periile prin păr şi în fiecare dimineaţă venea în această încăpere şi stătea în faţa aceleiaşi oglinzi în care mă uitam şi eu acum. Ce ştiam despre ea? Aproape nimic. Şi totuşi eram sigur că nu voiam s-o pierd, că eram dispus să lupt ca s-o revăd după ce aveam să plec de la ranch a doua zi dimineaţa. Problema mea era ignoranţa. N-aveam nicio îndoială că existau necazuri în familie, dar n-o ştiam pe Alma îndeajuns de bine ca să pot să-mi dau seama de adevăratele dimensiuni ale furiei sale împotriva Friedei, iar din cauză că nu puteam face asta, nu ştiam nici în ce măsură trebuia să fiu îngrijorat în legătură cu ce se întâmpla. În noaptea dinainte le văzusem împreună la masa din bucătărie şi nu detectasem nicio urmă de conflict, îmi aminteam solicitudinea din vocea Almei, cererea delicată a Friedei ca Alma să-şi petreacă noaptea acolo, senzaţia unei legături de familie. Nu era ceva neobişnuit ca oameni atât de apropiaţi să se repeadă unul asupra altuia, să spună, provocaţi de tensiunea momentului, tot felul de lucruri pe care să le regrete mai târziu, dar izbucnirea Almei fusese deosebit de intensă, clocotind de ameninţări de violenţă rare (din câte ştiu eu) printre femei. Sunt aşa de furioasă că-mi vine s-o pocnesc. Cât de des mai spusese aşa ceva? Avea o înclinaţie spre astfel de afirmaţii pripite, hiperbolice, sau era vorba de o întorsătură nouă în relaţiile sale cu Frieda, o ruptură bruscă după ani

de animozitate ţinută sub tăcere? Dacă aş fi ştiut mai multe, n-aş fi avut nevoie să pun o astfel de întrebare. Aş fi înţeles că vorbele Almei erau menite să fie luate în serios, că tocmai extravaganţa lor dovedea că lucrurile începeau să scape de sub control.

Mi-am terminat treburile în baie, apoi mi-am continuat fâţâiala fără rost prin casă. Era o locuinţă mică şi compactă, construită solid, oarecum stângace ca design, dar, în ciuda dimensiunilor restrânse, Alma părea să nu locuiască decât într-o parte din ea. O cameră din spate fusese transformată cu totul în depozit. De-a lungul unui perete şi jumătate erau stivuite cutii de carton şi vreo duzină de obiecte abandonate zăceau împrăştiate pe podea: un scaun fără un picior, o tricicletă ruginită, o maşină de scris veche de cincizeci de ani, un televizor alb-negru portabil, cu antena ruptă, o grămadă de animale din pluş, un dictafon şi câteva cutii de vopsea începute. O altă cameră n-avea absolut nimic în ea. Nicio mobilă, nicio saltea, nici măcar un bec. Dintr-unul din colţurile tavanului atârna o pânză complicată de păianjen. Trei sau patru muşte moarte erau prinse în ea, dar trupurile le erau atât de uscate, atât de asemănătoare cu nişte fire de praf lipsite de orice greutate, încât mi-am dat seama că păianjenul îşi abandonase pânza şi se apucase de treabă în altă parte. Rămâneau bucătăria, camera de zi, dormitorul şi biroul. Aş fi vrut să mă aşez şi să mă apuc de cartea Almei, dar simţeam că n-am dreptul s-o fac fără permisiunea ei. Scrisese deja mai bine de şase sute de pagini, dar erau încă într-o formă brută şi dacă scriitorul nu-ţi cere în mod direct să-ţi dai cu părerea asupra textului în lucru, nu ai voie să te uiţi pe furiş. Alma îmi arătase manuscrisul mai devreme (Iată monstrul, zisese ea), dar nu menţionase nimic despre lectura lui şi nu voiam să-mi încep viaţa cu ea înşelându-i încrederea. Aşa că mi-am omorât timpul uitându-mă la toate celelalte lucruri din cele patru camere în care locuia, examinând mâncarea din frigider, hainele din dulapul din dormitor şi colecţiile de cărţi, discuri şi casete video din camera de zi. Am aflat astfel că bea lapte degresat şi îşi ungea pâinea cu unt fără sare, că prefera albastrul (mai ales în nuanţe închise) şi că avea gusturi literare şi muzicale variate – o fată pe gustul meu. Dashiell Hammett şi André Breton, Pergolesi şi Mingus, Verdi, Wittgenstein şi Villon. Într-un colţ am găsit cărţile pe care le publicasem pe când trăia Helen – cele două volume de critică şi cele patru cărţi de traduceri de poezie – şi mi-am dat seama că nu le mai văzusem pe toate şase împreună decât la mine acasă. Pe

un alt raft erau cărţi de Hawthorne, Melville, Emerson şi Thoreau. Am scos o ediţie broşată a povestirilor lui Hawthorne şi am căutat „Semnul din naştere", pe care am citit-o în faţa bibliotecii, pe gresia rece de pe jos, încercând să-mi imaginez cum trebuie să se fi simţit Alma când o citise ea, pe când era doar o fetiţă. Chiar când mă apropiam de sfârşit (Momentul era prea copleşitor pentru el; nu reuşi să se desprindă de pecetea întunecată a timpului…), am adulmecat primul iz de cherosen pătrunzând prin fereastra din spatele casei. Mirosul mă cam înnebunea, aşa că m-am ridicat imediat în picioare şi am început să mă plimb din nou de colo-colo. M-am dus în bucătărie, am băut un pahar cu apă, apoi am mers mai departe, în biroul Almei, unde m-am învârtit de jur-împrejur timp de zece sau cincisprezece minute, încercând din răsputeri să rezist tentaţiei de a-i citi manuscrisul. Dacă nu puteam face nimic să împiedic distrugerea filmelor lui Hector, puteam măcar să încerc să înţeleg de ce se întâmpla. Niciunul din răspunsurile care mi se dăduseră până în acel moment nu reuşise să explice acest lucru. Făcusem tot ce-mi stătea în putinţă să urmăresc raţionamentul, să pătrund modul de gândire care îi condusese la o astfel de poziţie sinistră şi neîndurătoare, dar acum, că focurile erau aprinse, totul mi se părea absurd, fără rost, oribil. Răspunsurile se găseau în carte, motivele se găseau în carte, rădăcinile ideii care condusese la această clipă erau în carte. M-am aşezat la masa de lucru a Almei. Manuscrisul se afla chiar în stânga computerului – un morman imens de pagini, cu o piatră aşezată pe ele, ca să nu se împrăştie. Am dat piatra la o parte şi am citit cuvintele de dedesubt: *A doua viaţă a lui Hector Mann*, de Alma Grund. Am întors pagina şi următorul lucru pe care l-am văzut a fost un epigraf din Luis Buñuel. Pasajul era din *Ultimul meu suspin*, aceeaşi carte peste care dădusem de dimineaţă în biroul lui Hector. Ceva mai târziu, începea citatul, am sugerat să ardem negativul în Place du Teâtre din Montmartre, lucru pe care l-aş fi făcut fără să ezit dacă grupul ar fi fost de acord. De fapt, aş face-o şi acum; pot să-mi imaginez un rug imens în mica mea grădină, pe care să dispară în flăcări toate negativele şi toate copiile filmelor mele. N-ar avea nici cea mai mică importanţă. (În mod ciudat însă, suprarealiştii s-au împotrivit categoric sugestiei mele.)

Asta a destrămat cumva vraja. Văzusem unele din filmele lui Buñuel în anii ’60 şi ’70, dar nu-i ştiam autobiografia şi mi-au trebuit câteva clipe ca să meditez la ceea ce tocmai citisem. Mi-am ridicat

privirea, iar faptul că mi-am îndepărtat – oricât de puţin – atenţia de la manuscrisul Almei mi-a permis să mă repliez, să mă opresc înainte de a merge mai departe. Am pus prima pagină la loc, de unde o luasem, apoi am acoperit titlul cu piatra, în timp ce făceam asta, m-am aplecat uşor în faţă, schimbându-mi poziţia suficient ca să pot vedea ceva ce nu observasem mai devreme: un caiet mic şi verde care zăcea pe masă, la jumătatea distanţei dintre manuscris şi perete.

Avea dimensiunile unui caiet dictando, iar după coperta zdrenţuită şi rupturile de pe cotorul de pânză mi-am dat seama că e destul de vechi. Suficient de vechi ca să fie unul dintre jurnalele lui Hector, mi-am zis – exact ceea ce s-a şi dovedit a fi.

Mi-am petrecut următoarele patru ore în camera de zi, aşezat pe un fotoliu vechi, cu caietul în poală, citindu-l de două ori de la cap la coadă. Erau în total nouăzeci şi şase de pagini, care acopereau aproximativ un an şi jumătate – din toamna lui 1930 până în primăvara lui 1932 –, începând cu o descriere a uneia din lecţiile de engleză cu Nora şi terminându-se cu un pasaj despre o plimbare în timpul nopţii, la câteva zile după ce-i mărturisise Friedei păcatul lui. Dacă mai aveam îndoieli în legătură cu povestea pe care mi-o spusese Alma, ele au fost risipite de ceea ce am citit în acel jurnal. Hector în propriile lui cuvinte era acelaşi Hector despre care îmi vorbise ea pe avion, acelaşi suflet chinuit care fugise din Northwest, ajunsese la un pas de sinucidere în Montana, Chicago şi Cleveland, se lăsase târât într-o legătură degradantă de şase luni cu Sylvia Meers, fusese împuşcat într-o bancă din Sandusky şi supravieţuise. Avea un scris mărunt, înghesuit, tăia deseori cuvinte şi scria peste ele cu creionul, ortografiind greşit, întinzând cerneala, şi, pentru că folosise ambele părţi ale foii, nu era întotdeauna uşor să descifrezi ce scrisese. Dar am reuşit, încetul cu încetul, cred că am ajuns să înţeleg cea mai mare parte şi de fiecare dată când mai dezlegam câte un paragraf, faptele corespundeau cu cele din povestirea Almei, iar detaliile se potriveau. Folosindu-mă de caietul pe care mi-l dăduse ea mai devreme, am copiat câteva din fragmentele semnificative, transcriindu-le în întregime, ca să am o consemnare exactă a cuvintelor lui Hector. Printre ele era şi ultima discuţie pe care o avusese cu Red O'Fallon la Bluebell Inn, funesta confruntare cu Meers pe bancheta din spate a maşinii care le fusese pusă la dispoziţie şi cea care urmează aici, din perioada petrecută în Sandusky (pe când locuia în casa familiei

Spelling, după ce fusese externat din spital), cu care se încheia caietul:

37103 /'32. Plimbat câinele lui F. în seara asta. Un animal negru şi neastâmpărat pe nume Arp, după artist. Dadaist. Strada era pustie. Ceaţă peste tot, aproape imposibil să-mi dau seama unde sunt. Poate şi ploaie, dar picăturile atât de fine încât le simţeai ca pe un abur. Senzaţie că nu mai eram pe pământ, că mergeam prin nori. Ne-am apropiat de un stâlp de iluminat şi dintr-odată totul a început să pâlpâie, să lucească slab în întuneric. O lume de punctişoare, o sută de milioane de punctişoare de lumină refractată. Foarte straniu, foarte, frumos, statui de ceaţă iluminată. Arp smucea de lesă, adulmecând. Am mers mai departe, am ajuns la capătul străzii, am luat colţul. Alt stâlp şi apoi, oprindu-mă o clipă în timp ce Arp îşi ridica piciorul, ceva mi-a atras atenţia. O scânteiere de pe trotuar, o izbucnire de strălucire licărind dintre umbre. Avea o nuanţă albastră – albastru aprins, albastrul ochilor lui F. M-am lăsat pe vine ca să mă uit mai de aproape şi am văzut că era o piatră, poate vreo bijuterie. Piatra lunii, m-am gândit, sau un safir sau poate doar un ciob de sticlă. Suficient de mică să fi fost de inel sau, dacă nu, un pandantiv care căzuse dintr-un colier sau o brăţară, un cercel pierdut. Primul lucru care mi-a trecut prin minte a fost să i-l dau nepoatei lui F., Dorothea, fiica de patru ani a lui Fred. Micuţa Dotty. Vine deseori în vizită, îşi adoră bunica, adoră să se joace cu Arp, o adoră pe F. Un spiriduş fermecător, înnebunit după fleacuri şi podoabe, întotdeauna gătindu-se în costume năstruşnice. Mi-am zis: am să-i dau pietricica lui Dotty. Aşa că am dat s-o culeg de pe jos, dar în momentul în care mi-am pus degetele pe piatră, am descoperit că nu era deloc ceea ce crezusem eu că e. Era moale şi s-a împrăştiat când am atins-o, dezintegrându-se într-o pastă umedă, lunecoasă. Ceea ce luasem drept piatră preţioasă era un scuipat de om. Cineva trecuse pe aici, îşi golise gura pe trotuar şi saliva se adunase într-o mingiuţă, o sferă netedă şi derutantă de balonaşe. Cu lumina strălucind prin ea şi cu reflexele luminii dându-i nuanţa aceea lucioasă de albastru, păruse un obiect solid şi tare. În clipa în care mi-am dat seama de greşeală, mi-am tras mâna ca ars. Mi s-a făcut greaţă, am fost cuprins de dezgust. Degetele îmi erau acoperite de scuipat. Nu-i chiar aşa de rău când e al tău, dar e scârbos când vine din gura unui necunoscut. Mi-am scos batista şi mi-am şters degetele cât am putut de bine. Când am terminat, n-am fost în stare să pun batista înapoi în buzunar. Ţinând-o la distanţă de mine, am mers până la capătul străzii

şi am aruncat-o în primul coş de gunoi pe care l-am văzut.

La trei luni după ce-au fost scrise aceste cuvinte, Hector şi Frieda s-au căsătorit, într-o ceremonie ce-a avut loc în salonul casei doamnei Spelling. Au plecat cu maşina să-şi petreacă luna de miere în New Mexico, au cumpărat nişte pământ şi s-au hotărât să rămână acolo, înţelegeam acum de ce aleseseră numele de Blue Stone Ranch pentru reşedinţa lor. Hector văzuse deja piatra aceea şi ştia că nu există, că viaţa pe care urmau să şi-o construiască se întemeia pe o iluzie.

Incinerarea s-a terminat pe la ora şase, însă Alma a ajuns acasă abia cu puţin înainte de şapte. Afară era încă lumină, dar soarele începuse să apună şi ţin minte cum, chiar înainte ca ea să intre pe uşă, casa s-a umplut de strălucire: mănunchiuri de raze năvăliră pe ferestre şi o inundaţie de auriuri şi purpuriuri scăpărătoare pătrunseră în toate ungherele încăperii. Pentru mine era abia al doilea apus în deşert şi nu eram pregătit pentru un atac de o asemenea intensitate. M-am mutat pe canapea, întorcându-mă în partea cealaltă ca să nu mă mai orbească scânteierea, dar, la câteva minute după ce m-am aşezat în noul loc, am auzit cheia răsucindu-se în uşa din spatele meu. În cameră se revărsă şi mai multă lumină: şuvoaie de soare roşu, lichefiat, un flux de luminozitate. M-am întors, ducându-mi mâna streaşină la ochi, şi în uşa deschisă apăru Alma, aproape invizibilă, un contur spectral, cu vârfurile părului străfulgerând – o fiinţă în flăcări.

Apoi a închis uşa şi am putut să-i văd faţa, să o privesc în ochi în timp ce traversa camera, îndreptându-se spre canapea. Nu ştiu ce aşteptam de la ea în acel moment. Lacrimi, probabil, sau furie sau vreo manifestare excesivă a sentimentelor. Dar Alma arăta remarcabil de calmă – nu atât agitată, cât epuizată, stoarsă de puteri. A înconjurat canapeaua din dreapta, nepărând să-i pese că-mi arăta astfel semnul din naştere de pe obrazul stâng, şi mi-am dat seama că era pentru prima dată că făcea aşa ceva. Nu ştiam însă dacă trebuia să văd în asta un progres sau s-o consider doar o neatenţie, un simptom al oboselii. S-a aşezat alături de mine fără să scoată o vorbă, apoi şi-a lăsat capul pe umărul meu. Mâinile îi erau murdare; tricoul îi era mânjit de funingine. Am luat-o în braţe şi am ţinut-o aşa o vreme, nevrând să o sâcâi cu întrebări, s-o forţez să vorbească, dacă nu voia. În cele din urmă am întrebat-o dacă se simte bine şi când mi-a răspuns da, mă simt bine, am înţeles că n-avea chef să intre în amănunte, îi părea rău

că durase atâta, mi-a zis, dar în afară de faptul că mi-a oferit câteva explicaţii pentru întârziere (aşa am aflat despre butoaiele de petrol, despre cărucioare şi aşa mai departe), în tot restul serii abia dacă am atins subiectul. Când s-a terminat totul, a zis ea, a condus-o pe Frieda înapoi, la clădirea principală. Discutaseră aranjamentele pentru a doua zi şi apoi o culcase pe Frieda, dându-i un somnifer. S-ar fi întors imediat, dar telefonul de la ea de-acasă avea probleme (uneori mergea, alteori nu) şi, nevrând să rişte, sunase de la telefonul de-acolo ca să-mi rezerve un bilet la zborul de dimineaţă spre Boston. Avionul decola din Albuquerque la opt patruzeci şi şapte. Până la aeroport se făceau două ore şi jumătate cu maşina şi, din cauză că Frieda n-avea cum să se trezească destul de devreme ca să ne ducă acolo în timp util, singura soluţie fusese să-mi comande un microbuz. Voise să vină chiar ea cu mine, să mă conducă personal, dar ea şi Frieda trebuiau să fie la crematoriu la ora unsprezece şi cum să poată să facă două drumuri la Albuquerque înainte de ora unsprezece? Matematica spunea că era imposibil. Chiar dacă ar fi pornit cu mine la cinci, tot n-ar fi putut să meargă acolo, să se întoarcă şi să ajungă din nou acolo în mai puţin de şapte ore şi jumătate. Cum să fac ce nu pot să fac? a zis ea. Nu era o întrebare retorică. Era o afirmaţie despre ea însăşi, o declarare a nefericirii. Cum naiba să fac ce nu pot să fac? Şi apoi, îngropându-şi faţa la pieptul meu, a izbucnit dintr-odată în plâns.

Am dus-o în baie şi în următoarea jumătate de oră am stat pe jos lângă ea, spălându-i spatele, braţele şi picioarele, sânii şi faţa şi mâinile şi părul. A durat până să se poată opri din plâns, dar, încetul cu încetul, tratamentul a părut să producă efectul dorit, închide ochii, i-am spus, nu te mişca, nu spune nimic, doar lasă-te în voia apei şi relaxează-te. Am fost impresionat de uşurinţa cu care a cedat poruncilor mele, de lipsa ei de sfială faţă de propria-i goliciune. Era prima dată când îi vedeam trupul la lumină, dar Alma se comporta de parcă acesta îmi aparţinea deja, de parcă trecuserăm deja de stadiul în care astfel de lucruri mai erau încă sub semnul întrebării. S-a lăsat moale în braţele mele, a capitulat în faţa căldurii apei, a capitulat necondiţionat în faţa ideii că eu eram cel care avea grijă de ea. Nu mai exista nimeni altcineva. Trăise singură în această casă în ultimii şapte ani şi amândoi ştiam că venise timpul să meargă mai departe. Vei veni în Vermont, i-am zis. Vei locui acolo cu mine până vei termina cartea şi am să-ţi fac baie în fiecare zi. Eu voi lucra la Chateaubriand, tu vei lucra la biografie

şi când nu vom lucra, o să ne futem. O să ne futem în fiecare colţişor al casei. O să facem orgii de câte trei zile în curte şi în pădure. O să ne futem până n-o să ne mai putem ţine pe picioare şi apoi o să ne întoarcem la lucru şi când îl vom termina, vom pleca din Vermont şi vom merge în altă parte. Unde vrei tu, Alma. Sunt dispus să iau în considerare orice posibilitate. Nimic nu e exclus.

Era un lucru pripit, având în vedere circumstanţele, o propunere vulgară şi excesivă, dar n-aveam mult timp la dispoziţie şi nu voiam să plec din New Mexico fără să ştiu cum stăm. Aşa că mi-am asumat riscul şi am hotărât să forţez lucrurile, prezentându-mi poziţia în termenii cei mai brutali şi mai plastici la care mă puteam gândi. Ca să fiu cinstit cu ea, Alma nici n-a tresărit. Avea ochii închişi când m-am pornit şi i-a ţinut închişi până la sfârşitul discursului, dar la un moment dat am observat cum colţurile gurii i se întind într-un zâmbet (cred c-a început când l-am folosit prima dată pe a fute) şi cu cât îi vorbeam mai mult, cu atât mai tare i se lăţea zâmbetul. Când am terminat însă, n-a spus nimic, iar ochii i-au rămas închişi. Ei bine? am zis eu. Ce crezi?

Ce cred eu, a răspuns ea încet, e că dacă mi-aş deschide ochii acum, s-ar putea să nu fii acolo.

Da, i-am răspuns, ştiu ce vrei să spui. Pe de altă parte, dacă nu-i deschizi, nu vei şti niciodată dacă sunt sau nu, nu-i aşa?

Nu cred că am destul curaj.

Bineînţeles că ai. În plus, uiţi că am mâinile în vană. Îţi ating spinarea şi mijlocul. Dacă n-aş fi aici, cum aş putea să fac asta?

Orice e posibil. Ai putea fi altcineva, cineva care pretinde doar că e David. Un impostor.

Şi ce-ar căuta un impostor aici, cu tine, în această baie?

Să-mi umple capul cu fantezii periculoase. Să mă facă să cred că pot avea ceea ce-mi doresc. Nu se întâmplă prea des să-ţi spună cineva exact ceea ce-ţi doreşti să spună. Poate am rostit chiar eu cuvintele acelea.

Poate. Sau poate cineva le-a spus din cauză că vrea acelaşi lucru ca şi tine.

Dar nu exact acelaşi. Nu e niciodată exact acelaşi, nu-i aşa? Cum ar putea spune exact aceleaşi cuvinte pe care le aveam eu în minte?

Cu gura. De-acolo vin cuvintele. Din gură.

Şi unde-i gura asta? Lasă-mă s-o simt. Pune gura aia peste a mea, domnule. Dacă o s-o simt aşa cum trebuie s-o simt, atunci am să

ştiu că e gura ta şi nu gura mea. Atunci poate am să încep să te cred.

Cu ochii încă închişi, Alma şi-a ridicat mâinile în aer, întinzându-le la fel ca şi copiii mici atunci când vor să fie îmbrăţişaţi, când vor să fie luaţi în braţe, iar eu m-am aplecat şi am sărutat-o, strivindu-i gura cu a mea şi făcându-mi loc cu limba printre buzele ei. Eram în genunchi – cu braţele în apă, mâinile pe spatele ei, coatele sprijinindu-se de peretele vanei – şi când Alma m-a cuprins pe după gât, trăgându-mă înspre ea, mi-am pierdut echilibrul şi m-am prăbuşit peste ea. Capetele ni s-au scufundat pentru o clipă şi când am ieşit înapoi la suprafaţă, ochii Almei erau deschişi. Apa se revărsa peste marginea vanei, eram amândoi cu respiraţia tăiată şi cu toate acestea, oprindu-ne doar cât să luăm o gură de aer, ne-am repliat şi am început să ne sărutăm cu pasiune. Acela a fost primul sărut din cele câteva care au urmat, din multele care au urmat. Nu pot să-mi explic manevrele ulterioare, mişcările complexe prin care am reuşit s-o scot pe Alma din apă, reuşind în acelaşi timp să-mi ţin buzele lipite de ale ei, să nu pierd contactul cu limba ei, dar a venit şi momentul în care era afară şi eu o ştergeam cu un prosop. Asta ţin minte. Mai ţin minte şi cum, după ce am uscat-o, mi-a scos cămaşa udă de pe mine şi mi-a desfăcut cureaua care-mi ţinea pantalonii. O văd făcând asta şi mă văd şi pe mine sărutând-o din nou, ne văd pe amândoi lăsându-ne pe un morman de prosoape şi făcând dragoste pe jos.

Când am ieşit din baie, în casă era întuneric. Câteva licăriri de lumină pe geamurile din faţă, o fâşie îngustă şi strălucitoare întinzându-se de-a lungul orizontului, rămăşiţe ale amurgului. Ne-am îmbrăcat, am băut câteva pahare de tequila în camera de zi şi apoi ne-am dus în bucătărie să improvizăm o cină. Tacos de la congelator, mazăre de la congelator, piure de cartofi – încă o combinaţie ad-hoc, o încercare de a ne descurca cu ce aveam. Nu conta. Mâncarea a dispărut cât ai bate din palme şi apoi ne-am întors în camera de zi, unde ne-am mai turnat un rând de băuturi. Din acel moment Alma şi cu mine n-am vorbit decât despre viitor, iar când ne-am târât în pat, la ora zece, mai făceam încă planuri, mai vorbeam încă despre cum va fi viaţa noastră când va veni să mi se alăture pe deluşorul meu din Vermont. Nu ştiam când va reuşi s-o facă, dar ne gândeam că nu-i va lua mai mult de o săptămână sau două să-şi încheie socotelile la ranch – trei, în cel mai rău caz. Între timp urma să vorbim la telefon şi ori de câte ori avea să fie prea târziu sau prea devreme să sunăm, ne vom trimite faxuri. Orice

s-ar întâmpla, ne-am spus, vom ţine legătura în fiecare zi.

Am plecat din New Mexico fără s-o mai văd pe Frieda. Alma sperase că va veni la vilă să-şi ia rămas-bun de la mine, dar eu nu mă aşteptam la aşa ceva. Mă tăiase deja de pe lista ei şi, având în vedere cât de devreme plecam (microbuzul era programat să sosească la cinci şi jumătate), părea foarte puţin probabil că va catadicsi să-şi strice somnul din cauza mea. Când n-a apărut, Alma a dat vina pe tableta pe care o luase înainte de a merge la culcare, ceea ce mie mi s-a părut foarte optimist. După cum vedeam eu lucrurile, Frieda nu s-ar fi deplasat oricum – nici dacă microbuzul ar fi plecat la amiază.

În acel moment nimic din toate astea nu părea foarte important. Ceasul a sunat la cinci şi, cum n-aveam decât o jumătate de oră ca să mă pregătesc şi să plec, nici nu mi-ar fi trecut prin cap să mă gândesc la Frieda dacă nu i-ar fi fost menţionat numele. Ce conta pentru mine în dimineaţa aceea era că mă trezisem lângă Alma, că îmi beam cafeaua cu ea pe treptele din faţa casei, că puteam s-o ating din nou. Complet buimac şi şifonat, prostit de fericire, ameţit de sex şi de gânduri despre noua mea viaţă. Dacă aş fi fost mai limpede la minte, aş fi înţeles de la ce plecam, dar eram prea obosit şi prea pe fugă pentru orice altceva în afară de gesturile cele mai simple: o ultimă îmbrăţişare, un ultim sărut şi apoi microbuzul s-a oprit în faţa casei şi a trebuit să plec. Am intrat să-mi iau geanta şi, în timp ce ieşeam din nou, Alma a apucat o carte de pe masa de lângă uşă şi mi-a dat-o (Să citeşti pe avion, a zis ea), apoi a urmat o ultimă ultimă îmbrăţişare, un ultim ultim sărut, şi am pornit spre aeroport. De-abia la jumătatea drumului mi-am dat seama că Alma uitase să-mi dea Xanaxul.

În orice altă zi, i-aş fi spus şoferului să întoarcă şi să meargă înapoi la ranch. Aproape c-am făcut-o şi atunci, dar, gândindu-mă la umilinţele care ar fi decurs din această hotărâre – aveam să pierd avionul, să arăt cât de laş eram, să-mi confirm statutul de molâu nevrotic –, am reuşit să-mi stăpânesc panica. Trecusem deja printr-un zbor fără medicamente, cu Alma. Ideea era acum să văd dacă eram în stare s-o fac şi singur. În măsura în care îmi trebuia ceva să-mi distragă atenţia, cartea pe care mi-o dăduse Alma s-a dovedit un ajutor enorm. Avea mai bine de şase sute de pagini, cântărea aproape un kilogram şi jumătate şi mi-a ţinut companie tot timpul cât am fost în aer. Era un compendiu de plante sălbatice, clar şi concis, intitulat Ierburi din Vest, fusese editat de un grup de şapte autori (dintre care şase erau descrişi

ca specialişti fitosanitari, iar al şaptelea era un director de ierbar din Wyoming) şi publicat, destul de logic, de ceva cu numele de Societatea Vestică pentru Studierea Plantelor Sălbatice în colaborare cu Serviciile Fitosanitare ale Cooperativei Universităţilor Agricole din Vestul Statelor Unite, în general nu mă prea interesa botanica. N-aş fi fost în stare să numesc mai mult de câteva zeci de plante şi copaci, dar această carte, cu cele nouă sute de fotografii color pe care le avea, cu descrierile precise ale habitatelor şi ale caracteristicilor a mai bine de patru sute de specii, mi-a captat atenţia timp de câteva ore. Nu ştiu de ce mi s-a părut atât de fascinantă, dar poate era din cauză că tocmai mă întorceam din acel ţinut cu vegetaţie spinoasă, însetată, şi voiam să văd mai mult, fiindcă nu mă săturasem încă. Majoritatea fotografiilor fuseseră făcute de foarte aproape, cu nimic pe fundal în afară de cer. Uneori poza includea ceva iarbă dimprejur, un petic de pământ sau, şi mai rar, o stâncă sau un munte în depărtare. Absenţa cea mai de seamă o reprezentau oamenii, vreo referire – cât de mică – la activitatea umană. New Mexico era locuit de mii de ani, dar dacă te uitai în cartea aceea, aveai senzaţia că acolo nu se întâmplase niciodată nimic, că întreaga istorie a locului fusese ştearsă. Nici urmă de vechii locuitori ai stâncilor, nici urmă de ruine arheologice, nici urmă de cuceritori spanioli, nici urmă de preoţi iezuiţi, nici urmă de Pat Garrett şi Billy the Kid, nici urmă de sate pueblo, nici urmă de cei care construiseră bomba atomică. Nu mai exista decât pământul şi ceea ce acoperea pământul, excrescenţele sărăcăcioase de tulpini şi lujere şi floricele ţepoase ieşind din solul pârjolit: o civilizaţie redusă la o mână de buruieni. Plantele în sine nu arătau cine ştie ce, dar numele lor aveau o muzicalitate impresionantă şi după ce-am studiat fotografiile şi am citit cuvintele care le însoţeau (Frunza de formă ovată spre lanceolată… Achenele sunt turtite, cu nervuri şi aspect rugos, cu caliciu cu terminaţii ţepoase), am luat o mică pauză ca să notez câteva din aceste nume în caiet. Am început o pagină nouă pe verso, imediat după cele pe care copiasem fragmentele din jurnalul lui Hector, care la rândul lor veneau după descrierea *Vieţii lăuntrice a lui Martin Frost*. Cuvintele aveau un fel de consistenţă ţeapănă şi mi-a făcut plăcere să mi le repet, să le simt pe limbă rezonanţa molcomă şi metalică. Când mă uit acum la listă, mi se pare aproape păsărească, o adunătură la întâmplare de silabe dintr-o limbă moartă – probabil limba vorbită cândva pe Marte. Asmăţui ghimpos. Chendir târâtor. Iarba fiarelor.

Pelin. Cârligeoare. Spini. Pălămidă. Purcariţă păroasă. Gălbenuşi. Iarba vântului. Scai porcesc. Calapăr. Petimbroasă. Armurar. Scaieţi spinoşi. Lipici. Ineaţă cu sămânţă măruntă. Drobuşor. Creson, Guşa porumbului. Fierul plugului. Cuscută. Laptele cucului. Cosaci. Mâneră de pădure. Luntricică. Iarba bivolului. Măselariţă. Urzică roşie. Răscoage. Obsigă. Mei mărunt. Păiuş. Avrămeasă. Linariţă. Şopârliţă albă. Ciumăfaie.

La întoarcere, Vermontul mi s-a părut cu totul altfel. Nu fusesem plecat decât trei zile şi două nopţi, dar în absenţa mea totul devenise mai mic: îngrămădit, întunecat, rece şi umed. Verdele pădurilor din jurul casei părea nefiresc, imposibil de luxuriant prin comparaţie cu maroniurile şi cafeniurile deşertului. Aerul era îmbibat de umezeală, pământul de sub picioare era moale şi oriunde mă întorceam vedeam o proliferare sălbatică a lumii vegetale, uluitoare exemple de descompunere: ramuri suprasaturate şi bucăţi de scoarţă putrezind pe cărări, scări de ciuperci pe copaci, pete de mucegai pe pereţii casei. Am înţeles după un timp că mă uitam la toate astea prin ochii Almei, încercând să le văd cu o limpezime nouă, menită să mă pregătească pentru ziua în care se va muta la mine. Zborul până la Boston se desfăşurase bine, mult mai bine decât îndrăznisem să sper că va fi, şi m-am dat jos din avion cu sentimentul că am realizat ceva important. Probabil că în marea schemă a lucrurilor nu însemna prea mult, dar în cea mică, pe câmpul microscopic unde se câştigă şi se pierd bătăliile personale, marca o victorie unică. Mă simţeam mai puternic decât în orice alt moment din ultimii trei ani. Aproape întreg, mi-am zis, aproape gata să devin aievea din nou.

În următoarele câteva zile m-am ţinut cât am putut mai ocupat, atacând treburile pe care le aveam de făcut pe câteva fronturi deodată. Am lucrat la traducerea din Chateaubriand, mi-am dus camioneta lovită la service pentru reparaţii şi am făcut aşa o curăţenie în casă – frecând podelele, lustruind mobila, ştergând cărţile de praf –, de era să nu mai rămână mare lucru din ea. Ştiam că nimic nu putea ascunde urâţenia de substanţă a arhitecturii, dar puteam cel puţin să fac încăperile prezentabile, să le dau un luciu pe care nu-l mai avuseseră niciodată. Singura dificultate a fost să hotărăsc soarta cutiilor din camera goală – pe care intenţionam s-o transform într-un birou pentru Alma. Urma să aibă nevoie de un loc unde să-şi termine cartea, un loc unde să meargă când simţea nevoia să fie singură, şi aceea era singura

cameră disponibilă. Spaţiul de depozitare din restul casei era însă limitat şi, cum nu aveam la dispoziţie un pod sau un garaj, singura soluţie la care m-am putut gândi a fost pivniţa. Problema cu această soluţie era podeaua de pământ. Ori de câte ori ploua, pivniţa se umplea de apă şi orice cutie de carton lăsată acolo avea să fie îmbibată. Ca să evit dezastrul, am cumpărat nouăzeci şi şase de bolţari şi opt plăci mari de placaj. Punând bolţarii unul peste altul, câte trei, am reuşit să construiesc o platformă mult mai înaltă decât orice nivel al apei pe care-l avusesem vreodată. Pentru o protecţie suplimentară împotriva efectelor umezelii, am învelit fiecare cutie în saci mari şi groşi de plastic, pe care i-am sigilat cu bandă adezivă. Ar fi trebuit să mă simt mulţumit, dar mi-au mai trebuit încă două zile să-mi adun curajul să le duc jos. Cutiile acelea conţineau tot ce mai rămăsese din familia mea. Rochiile şi fustele lui Helen. Peria ei de păr şi ciorapii. Paltonul de iarnă cu capişon de blană. Mănuşa de baseball şi cărţile cu benzi desenate ale lui Todd. Jocurile puzzle şi omuleţii din plastic ai lui Marco. Pudriera de aur cu oglinda crăpată. Hooty Tooty, ursuleţul de pluş. Insigna din campania electorală a lui Walter Mondale. Nu mai aveam ce face cu aceste lucruri, dar nu fusesem în stare să le arunc şi nu mă gândisem nici să le dau de pomană. Nu voiam ca hainele lui Helen să fie purtate de alte femei şi nu voiam ca şepcile Red Sox ale băieţilor mei să stea pe capul altor băieţi. Ducându-le jos în pivniţă era ca şi cum le-aş fi îngropat pe toate. Nu era, probabil, sfârşitul, dar era începutul sfârşitului, primul pas pe drumul spre uitare. Greu de făcut, dar nici pe jumătate atât de greu cât fusese să mă urc în avionul acela spre Boston. După ce am terminat de golit camera, am mers la Brattleboro şi am ales nişte mobilă pentru Alma. Am cumpărat un birou de mahon, un scaun de piele care se legăna în faţă şi în spate când apăsai pe un buton, un dulap de stejar pentru hârtii şi dosare şi un covoraş colorat, foarte drăguţ. Era ce-aveau mai bun în magazin, cel mai nou echipament de birou. Nota de plată a fost de peste trei mii de dolari şi am achitat-o cu bani gheaţă.

Îmi era dor de ea. Oricât de impetuos fusese planul nostru, n-am avut niciodată îndoieli cu privire la el, nici n-am fost tentat să mă răzgândesc. Am mers mai departe, într-o stare de fericire oarbă, aşteptând clipa în care ea avea să poată să vină în est, şi ori de câte ori începea să-mi fie prea dor de ea, deschideam uşa congelatorului şi mă uitam la pistol. Pistolul dovedea că Alma fusese deja acolo şi dacă

fusese o dată, nu exista niciun motiv pentru care să nu se întoarcă. La început nu m-am gândit la faptul că pistolul mai era încărcat, dar după vreo două sau trei zile a început să mă deranjeze, în tot acest timp nu m-am atins de el, dar într-o după-amiază, aşa, pentru siguranţă, l-am scos din frigider şi l-am dus în pădure, unde am tras toate cele şase gloanţe în pământ. Au făcut un zgomot ca un şir de artificii, ca nişte pungi de hârtie pocnind. Când m-am întors în casă, am pus arma în sertarul de sus al noptierei. Acum nu mai putea ucide, dar asta nu însemna că era mai puţin puternică, mai puţin periculoasă. Era întruparea forţei unui gând şi ori de câte ori mă uitam la ea, îmi aduceam aminte cât de aproape de a mă distruge fusese acel gând.

Telefonul din vila Almei era plin de temperament şi când o sunam nu reuşeam întotdeauna să vorbesc cu ea. Cablaj prost, a zis ea, o întrerupere undeva în sistem, ceea ce însemna că şi după ce formam numărul şi auzeam ţăcăniturile şi ţiuiturile rapide care sugerau că se făcea apelul, soneria telefonului ei nu suna. De cele mai multe ori însă te puteai baza pe aparat pentru dat telefoane, în prima zi după întoarcerea în Vermont am încercat s-o sun de câteva ori, dar fără succes, iar când Alma a sunat în cele din urmă la ora unsprezece (ora nouă pe munte), am hotărât să rămânem la acest aranjament şi pe viitor. Mă va suna ea, mai degrabă decât invers. După aceea, de fiecare dată când vorbeam, terminam conversaţia fixând ora următorului telefon şi trei seri la rând procedura a funcţionat la fel de lin ca un truc într-un spectacol de scamatorie. Spuneam ora şapte, de exemplu, şi la şapte fără zece mă instalam în bucătărie, îmi turnam nişte tequila (am continuat să bem tequila împreună chiar şi de la distanţă) şi la şapte fix, chiar când al doilea ac al pendulei marca ora fixă, telefonul suna. Am ajuns să depind de precizia telefoanelor ei. Punctualitatea Almei era un semn de încredere, o validare a principiului conform căruia doi oameni din două colţuri diferite ale lumii pot totuşi să gândească la fel în legătură cu aproape orice.

Apoi, în a patra seară (a cincea de când plecasem de la Tierra del Sueño), Alma n-a mai sunat. M-am gândit că are probleme cu telefonul şi de aceea n-am acţionat imediat. Am rămas la locul meu, aşteptând răbdător ţârâitul aparatului, dar când tăcerea s-a întins pe alte încă douăzeci de minute, apoi treizeci, am început să-mi fac griji. Dacă telefonul ar fi fost stricat, mi-ar fi trimis un fax în care să-mi explice de ce nu putuserăm vorbi. Faxul Almei era legat la o altă linie telefonică şi

cu acel număr nu existaseră niciodată niciun fel de probleme. Ştiam că e inutil, dar am ridicat oricum receptorul şi am sunat-o – cu previzibilul rezultat negativ. Apoi, gândindu-mă că s-ar putea să fi fost reţinută de vreo treabă cu Frieda, am format numărul de la clădirea principală, dar cu acelaşi rezultat. Am sunat din nou, doar ca să mă asigur că formasem corect, dar nici de data asta n-a răspuns nimeni, în ultimă instanţă, am trimis un bilet scurt prin fax: Alma, unde eşti? S-a întâmplat ceva? Nedumerit. Scrie-mi (fax), te rog, dacă nu merge telefonul. Te iubesc, David.

N-aveam decât un telefon în casă şi acesta se afla în bucătărie. Mi-era teamă să merg sus, în dormitor, că nu cumva să nu aud dacă Alma suna mai târziu sau, dacă auzeam, să nu fiu în stare să ajung jos la timp ca să răspund. Habar n-aveam ce să fac. Am aşteptat în bucătărie timp de câteva ore, sperând că se va întâmpla ceva, şi apoi, când trecuse de unu noaptea, m-am dus în camera de zi şi m-am întins pe canapea. Era aceeaşi adunătură denivelată de arcuri şi perne pe care-o transformasem în pat improvizat pentru Alma în prima noapte petrecută împreună – locul potrivit să-ţi treacă prin minte tot felul de gânduri morbide. Am ţinut-o aşa până în zori, torturându-mă cu tot felul de închipuiri despre accidente de maşină, incendii, urgenţe medicale, împiedicat şi prăbuşiri pe scări. La un moment dat s-au trezit păsările şi au început să ciripească pe crengile de-afară. La scurt timp după aceea, pe neaşteptate, am adormit.

Nu-mi imaginasem că Frieda îi va face Almei ce-mi făcuse şi mie. Hector voise să stau la ranch şi să-i văd filmele; apoi a murit şi Frieda n-a mai permis una ca asta. Hector voise ca Alma să-i scrie biografia. Acum, că era mort, de ce nu-mi trecuse oare prin minte că Frieda va avea grijă să împiedice şi publicarea cărţii? Situaţiile erau aproape identice şi cu toate acestea nu văzusem asemănarea, fusesem complet incapabil să observ similarităţile dintre ele. Probabil din cauză că diferenţa de cifre era atât de mare. Mie nu mi-ar fi luat mai mult de patru sau cinci zile să văd filmele acelea; Alma muncise la carte timp de aproape şapte ani. Nu mi-am imaginat cum cineva poate să fie atât de nemilos încât să-i ia cuiva şapte ani de muncă şi să-i facă bucăţi, îmi lipsea pur şi simplu curajul să mă gândesc la aşa ceva.

Dacă mi-aş fi dat seama ce se putea întâmpla, n-aş fi lăsat-o pe Alma singură la ranch. Aş fi făcut-o să-şi împacheteze manuscrisul, aş fi urcat-o cu forţa în microbuz în acea ultimă dimineaţă şi aş fi luat-o cu

mine la aeroport. Chiar dacă n-aş fi acţionat atunci, ceva tot s-ar mai fi putut face înainte de a fi prea târziu. Avuseserăm patru convorbiri telefonice de când mă întorsesem în Vermont şi numele Friedei fusese menţionat în fiecare dintre ele. Eu însă nu voisem să vorbesc despre Frieda. Capitolul acela era acum complet închis pentru mine şi nu mă mai interesa să vorbesc decât despre viitor. I-am trăncănit Almei despre casă, despre camera pe care i-o pregăteam, despre mobila pe care o comandasem. Ar fi trebuit să-i pun întrebări, să o bat la cap să-mi dea detalii despre starea de spirit a Friedei, dar Almei părea să-i placă să mă audă discutând despre aceste chestiuni casnice, începuse mutatul – umplea cutii cu haine, se hotăra ce să ia şi ce să lase în urma ei, mă întreba care din cărţile ei le aveam şi eu în bibliotecă – şi ultimul lucru la care se aştepta era să aibă probleme.

La trei ore după plecarea mea spre aeroport, Alma şi Frieda o porniseră spre crematoriul din Albuquerque să ridice urna. Mai târziu, în aceeaşi zi, împrăştiaseră cenuşa lui Hector într-un colţ ferit de vânt al grădinii, printre tufe de trandafiri şi straturi de lalele. Era acelaşi loc unde Taddy fusese înţepat de albină şi pe parcursul întregii ceremonii Frieda de-abia se ţinuse pe picioare, abţinându-se câte un minut sau două şi izbucnind apoi în hohote prelungite de plâns tăcut. Când am vorbit în seara aceea la telefon, Alma mi-a spus că Frieda nu i se păruse niciodată atât de vulnerabilă, atât de periculos de aproape de prăbuşire, însă a doua zi dimineaţă, devreme de tot, s-a dus la clădirea principală şi a văzut că Frieda era deja trează, aşezată pe jos în biroul lui Hector, şi sorta munţi de hârtii, fotografii şi desene, aşezate toate în cerc în jurul ei. Scenariile erau următoarele la rând, i-a spus Almei, şi după aceea avea de gând să caute sistematic orice altă hârtie legată de producţia filmelor: foile cu desenele scenelor principale, schiţele de costume, proiectele pentru decoruri, diagramele pentru lumini, notiţele pentru actori. Totul trebuia ars, a spus ea. Nici un singur petic de material nu putea scăpa.

La doar o zi după ce părăsisem ranch-ul, limitele distrugerii fuseseră deja modificate, împinse astfel încât să facă loc unei interpretări mai largi a testamentului lui Hector. Nu mai era vorba doar de filme. Era vorba de orice dovadă care ar fi putut arăta că filmele acelea existaseră vreodată.

În fiecare din următoarele două zile s-au făcut focuri, dar Alina n-a mai luat parte la ele, lăsându-i pe Juan şi Conchita pe post de

ajutoare şi văzându-şi de propriile ei treburi. În a treia zi au fost scoase şi arse decorurile din încăperile din dosul studioului de sunet. A fost arsă recuzita, au fost arse costumele, au fost arse jurnalele lui Hector. Chiar şi caietul pe care-l citisem în casa Almei a fost ars şi noi tot n-am fost în stare să vedem încotro se îndreptau lucrurile. Acel caiet fusese scris la începutul anilor treizeci, cu mult înainte ca Hector să se fi întors la cinematografie. Singura sa valoare consta în aceea că era o sursă de informaţie pentru cartea Almei. Distruge sursa şi, chiar dacă biografia o să apară în cele din urmă, povestea pe care o spune nu va mai fi credibilă. Ar fi trebuit să înţelegem asta, dar în seara aceea, când am vorbit la telefon, Alma n-a menţionat incidentul decât în treacăt. Principala ştire a zilei era legată de filmele mute ale lui Hector. Copii ale acestor filme erau, bineînţeles, deja în circulaţie, dar Friedei îi era teamă că dacă vor fi descoperite la ranch, cineva ar putea face legătura dintre Hector Spelling şi Hector Mann, aşa că hotărâse să le ardă şi pe acestea. Era o treabă sinistră, mi-a spus Alma c-ar fi zis, dar trebuia făcută cum trebuie. Dacă o parte rămânea neterminată, atunci toate celelalte părţi îşi pierdeau rostul.

Am stabilit să vorbim din nou a doua zi seara la nouă (şapte, ora ei). Alma urma să fie în Sorocco în cea mai mare parte a după-amiezii, făcând cumpărături la supermarket şi rezolvându-şi tot felul de treburi, dar, deşi îi lua o oră şi jumătate cu maşina ca să ajungă înapoi la Tierra del Sueño, ne-am socotit că va fi acasă pe la şase. Când ea n-a mai sunat, imaginaţia mea a început imediat să umple golurile şi la ora unu, când m-am dus să mă întind pe canapea, eram convins că Alma n-ajunsese deloc acasă, că i se întâmplase ceva groaznic.

S-a dovedit că avusesem dreptate, dar în acelaşi timp mă şi înşelasem. Mă înşelasem când crezusem că nu ajunsese acasă, dar avusesem dreptate cu restul – deşi nu în vreunul din felurile pe care mi le imaginasem. Alma a ajuns în faţa casei ei la şase şi câteva minute. Nu încuia niciodată uşa, aşa că n-a fost prea alarmată să găsească uşa vilei deschisă, dar din horn se înălţa fum şi asta i s-a părut ciudat, cu totul de neînţeles. Era o zi călduroasă, de mijloc de iulie, şi chiar dacă Juan şi Conchita veniseră să aducă aşternuturi curate sau să ducă gunoiul, de ce Dumnezeu aprinseseră focul? Alma şi-a lăsat cumpărăturile în portbagaj şi s-a dus direct în casă. Chircită în faţa şemineului din camera de zi, Frieda mototolea foi de hârtie şi le arunca în foc. Era, gest cu gest, o reconstituire exactă a scenei finale din Martin Frost: Norbert

Steinhaus arzând manuscrisul povestirii pe care o scrisese, într-o încercare disperată de a o readuce la viaţă pe mama Almei. Prin cameră pluteau fulgi de cenuşă de hârtie, planând în jurul Friedei ca nişte fluturi negri răniţi. Marginile aripilor le străluceau portocaliu pentru o secundă, apoi deveneau gri alburii. Văduva lui Hector era atât de prinsă în ce făcea, atât de hotărâtă să termine treaba pe care o începuse, că nici măcar nu şi-a ridicat privirea când Alma a intrat pe uşă. Paginile nearse încă îi erau aşezate pe genunchi, un mic teanc de foi A4, poate douăzeci sau treizeci, poate patruzeci. Dacă asta era tot ce rămăsese, atunci celelalte şase sute de pagini fuseseră deja distruse.

Ca s-o citez, Alma s-a dezlănţuit turbată într-o tiradă veninoasă, o izbucnire dementă de urlete şi ţipete. S-a năpustit în camera de zi, iar când Frieda s-a ridicat să se apere, Alma a împins-o la o parte. Asta-i tot ce-şi amintea, a zis ea. O îmbrâncire violentă, după care era deja dincolo de Frieda, fugind înspre birou şi înspre computerul din partea din spate a casei. Manuscrisul ars nu era decât o copie listată. Cartea era în computer şi dacă Frieda nu se atinsese de el sau dacă nu găsise dischetele cu copiile de siguranţă, nu era nimic pierdut.

Speranţă de o secundă, un iureş de optimism în timp ce trecea pragul camerei – şi-apoi nicio speranţă. Alma a intrat în birou şi primul lucru pe care l-a văzut a fost un gol acolo unde fusese computerul. Pe masa de lucru nu mai era nimic: nici monitor, nici tastatură, nici imprimantă, nici cutia albastră de plastic în care fuseseră cele douăzeci şi una de dischete etichetate şi cele cincizeci şi trei de dosare cu documentaţia pentru carte. Frieda le dusese pe toate. Fără îndoială că Juan o ajutase şi el şi dacă Alma înţelegea corect situaţia, era deja prea târziu să mai poată face ceva. Computerul era probabil distrus; dischetele probabil tăiate în bucăţele. Şi chiar dacă nu încă, unde să se apuce să le caute? Ranch-ul se întindea pe mai bine de patru sute de acri. Nu trebuia decât să alegi un loc oarecare, să sapi o groapă, şi cartea dispărea pentru totdeauna.

Nu ştia cât timp rămăsese în birou. Câteva minute, credea ea, dar ar fi putut fi şi mai mult de-atâta, poate chiar şi un sfert de oră. Îşi amintea că s-a aşezat la birou şi şi-a lăsat capul între mâini. Voia să plângă, a zis, să se descarce într-o dezlănţuire de ţipete şi hohote, dar era încă prea uluită ca să plângă, aşa că n-a făcut altceva decât să stea acolo şi să-şi asculte propria respiraţie printre mâini. La un moment dat a început să-şi dea seama cât de linişte se făcuse în casă. A

presupus că asta însemna că Frieda plecase deja, că pur şi simplu ieşise şi se dusese înapoi, la cealaltă casă. Cu atât mai bine, s-a gândit Alma. Nicio ceartă şi nicio explicaţie nu mai puteau vreodată să repare ce se întâmplase şi adevărul era că nu voia să mai vorbească niciodată cu Frieda. Să fie adevărat însă? Da, a hotărât ea, era adevărat. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci venise timpul să o ia din loc. Îşi va face bagajul, se va urca în maşină şi se va duce la un motel de lângă aeroport. Şi, a doua zi dimineaţă, primul lucru pe care-l va face va fi să urce în avionul de Boston.

Acesta a fost momentul în care Alma s-a ridicat şi a ieşit din birou. Nu era încă ora şapte, dar mă cunoştea destul de bine ca să fie sigură că eram acasă, învârtindu-mă în jurul aparatului din bucătărie şi turnându-mi un pahar de tequila, în aşteptarea telefonului ei. N-avea de gând să aştepte până la ora stabilită. Tocmai îi fuseseră furaţi ani întregi din viaţă, întreaga lume îi exploda în cap şi trebuia să discute cu mine acum, trebuia să înceapă să discute cu cineva înainte s-o podidească lacrimile şi să nu mai poată rosti un cuvânt. Telefonul era în dormitor, camera de lângă birou. Tot ce trebuia să facă era să iasă pe uşă, să o ia la dreapta şi în zece secunde avea să fie pe pat, formându-mi numărul de telefon. Când a ajuns în pragul biroului, a ezitat o clipă şi, în loc de dreapta, a luat-o la stânga. Peste tot prin camera de zi zburaseră scântei şi, înainte să înceapă o convorbire lungă cu mine, trebuia să se asigure că focul era stins. Era o hotărâre rezonabilă, un lucru corect, date fiind circumstanţele. Aşa că a făcut acel mic ocol spre cealaltă parte a casei şi, o clipă mai târziu, povestea acelei seri s-a transformat într-o altă poveste, noaptea a devenit o altă noapte. Acesta e lucrul cel mai oribil pentru mine: nu doar că n-am fost în stare să împiedic ce s-a întâmplat, ci să ştiu că dacă Alma m-ar fi sunat mai întâi pe mine, s-ar fi putut să nu se mai întâmple deloc. Frieda ar fi fost tot acolo, zăcând moartă pe jos, dar niciuna din reacţiile Almei nu ar mai fi fost aceeaşi, niciunul din lucrurile care s-au întâmplat după ce a descoperit trupul neînsufleţit nu s-ar mai fi desfăşurat cum au făcut-o. Dacă ar fi vorbit cu mine, s-ar fi simţit mai puternică, mai puţin înnebunită, oarecum mai pregătită să absoarbă şocul. Dacă mi-ar fi spus despre brânciul pe care i-l dăduse, de exemplu, dacă mi-ar fi descris cum o împinsese pe Frieda cu mâna înainte de a se repezi pe lângă ea în birou, aş fi putut să-i atrag atenţia asupra posibilelor consecinţe. Oamenii îşi pierd echilibrul, i-aş fi spus,

se împiedică şi cad pe spate, îşi izbesc capetele de obiecte tari. Du-te în camera de zi şi verifică. Vezi dacă Frieda mai e acolo. Şi Alma s-ar fi dus în camera de zi fără să închidă telefonul. Aş fi putut să vorbesc cu ea imediat după ce ar fi descoperit cadavrul şi asta ar fi calmat-o, i-ar fi dat ocazia să gândească mai limpede, ar fi făcut-o să se oprească şi să mai chibzuiască înainte de a duce la îndeplinire groaznicele lucruri pe care intenţiona să le facă. Dar Alma a ezitat în prag, a luat-o la stânga în loc de dreapta şi, când a găsit trupul Friedei căzut grămadă pe jos, a uitat de telefonul pe care urma să mi-l dea. Nu, nu cred că a uitat, nu vreau să spun că a uitat, dar ideea începuse să-i încolţească deja în minte şi nu s-a mai putut hotărî să ridice receptorul, în loc de asta, s-a dus în bucătărie, s-a aşezat la masă cu o sticlă de tequila şi cu un pix şi şi-a petrecut restul nopţii scriindu-mi o scrisoare.

Dormeam pe canapea când a început să intre faxul. Era ora şase în Vermont, dar încă noapte în New Mexico, şi aparatul m-a trezit la al treilea sau al patrulea ţârâit. Aţipisem de mai puţin de-o oră, cufundat într-o comă a epuizării, şi primele sunete n-au ajuns la mine decât atât cât să modifice visul pe care-l aveam în acel moment – un coşmar despre ceasuri deşteptătoare şi termene limită şi faptul că trebuia să mă trezesc să ţin un curs despre metaforele iubirii. Rareori îmi amintesc visele, dar pe ăsta mi-l amintesc, aşa cum îmi amintesc şi tot ce mi s-a întâmplat după ce-am deschis ochii. M-am ridicat în capul oaselor, înţelegând acum că zgomotul nu venea de la ceasul deşteptător din dormitor. Era telefonul care suna în bucătărie, dar până să mă scol în picioare şi să ies împleticindu-mă din camera de zi, soneria s-a oprit. Am auzit un clic în aparat, dându-mi de ştire că era pe punctul de a începe transmisia unui fax, şi când am reuşit în cele din urmă să ajung în bucătărie, primele părţi ale scrisorii se răsuceau deja afară prin deschizătura îngustă. În 1988 nu existau faxuri cu hârtie normală. Hârtia era în suluri – pergamente subţiri, cu un înveliş electronic special – şi când primeai o scrisoare, arăta de parcă fusese trimisă din antichitate: pe jumătate ca un sul cu tablele legii sau un mesaj venit de pe vreun câmp de bătălie etrusc. Alma petrecuse mai bine de opt ore compunând epistola, oprindu-se din când în când şi reluând-o, luând pixul în mână şi punându-l iar jos, devenind tot mai beată pe măsură ce înainta în noapte, iar forma finală avea peste douăzeci de pagini. Am citit-o pe toată în picioare, trăgând de sul pe măsură ce ieşea din aparat, centimetru cu centimetru. Prima parte

relata lucrurile pe care tocmai le-am rezumat: arderea cărţii, dispariţia computerului, descoperirea trupului Friedei în camera de zi. Ultima parte se încheia cu următoarele paragrafe:

N-am încotro. Nu sunt destul de puternică să port cu mine o astfel de povară. Tot încerc s-o cuprind, dar e prea mare pentru mine, David, prea grea, şi nici măcar nu pot s-o urnesc.

Acesta-i motivul pentru care n-am să te sun în seara asta. Îmi vei spune că a fost un accident, că n-a fost vina mea, iar eu am să încep să te cred. Voi vrea să te cred, dar adevărul e că am împins-o cu putere, mult mai tare decât ai avea voie să împingi o femeie de optzeci de ani, şi am omorât-o. Nu contează ce mi-a făcut ea mie. Am omorât-o. Şi dacă te las să mă convingi să nu fac ce vreau să fac, asta ne va distruge mai târziu. Nu există scăpare. Ca să mă opresc, ar trebui să renunţ la adevăr şi dacă fac asta, tot ce-i bun în mine va începe să moară. Vezi, trebuie să acţionez acum, cât încă mai am curaj. Mulţumesc lui Dumnezeu că există alcoolul. Guiness Îţi dă Putere, cum spuneau reclamele din Londra. Tequila îţi dă curaj.

Începi de undeva şi, oricât de mult crezi că te-ai îndepărtat de acel loc, în cele din urmă tot acolo sfârşeşti. Am crezut că mă poţi salva, că aş putea să fac în aşa fel încât să-ţi aparţin, dar nu le-am aparţinut niciodată decât lor. Îţi mulţumesc pentru vis, David. Alma cea urâtă şi-a găsit un bărbat, iar el a făcut-o să se simtă frumoasă. Dacă ai reuşit să faci asta pentru mine, gândeşte-te numai ce ai putea face pentru o fată cu o singură faţă.

Simte-te norocos. E bine că se termină înainte să afli cine sunt cu adevărat. Când am venit la tine atunci, în prima seară, aveam un pistol, nu? Să nu uiţi niciodată ce înseamnă asta. Numai un nebun ar face aşa ceva şi în nebuni nu poţi avea încredere. Se vâră în vieţile altora, scriu cărţi despre lucruri care nu-i privesc, cumpără tablete. Mulţumesc lui Dumnezeu că există tabletele. Să fi fost oare un accident că le-ai uitat acum câteva zile? Au fost în geanta mea tot timpul cât ai stat aici. Am tot vrut să ţi le dau şi-am tot uitat – până în clipa în care te-ai urcat în microbuz. Să nu mă învinovăţeşti. Se dovedeşte că eu am mai multă nevoie de ele decât tine. Cei douăzeci şi cinci de prieteni ai mei, mici şi violeţi. Xanax de putere maximă, garantat să ofere o noapte de somn neîntrerupt.

Iartă. Iartă. Iartă. Iartă. Iartă.

Am încercat s-o sun după aceea, dar n-a răspuns. De data asta

legătura fusese făcută – auzeam telefonul sunând la celălalt capăt –, dar Alma n-a ridicat receptorul. L-am lăsat să sune de patruzeci sau cincizeci de ori, sperând cu încăpăţânare că zgomotul îi va distruge concentrarea, îi va distrage atenţia, făcând-o să se gândească la altceva decât la tablete. Oare lucrurile ar fi fost altfel dacă l-aş mai fi lăsat să sune de încă cinci ori? Încă zece ţârâituri ar fi oprit-o din ce făcea? M-am hotărât în cele din urmă să închid, am căutat o bucată de hârtie şi i-am trimis şi eu un fax. Te rog, vorbeşte-mi, am scris. Te rog, Alma, ridică receptorul şi vorbeşte cu mine. O clipă mai târziu am sunat-o din nou, dar de data asta linia a amuţit după ce-a sunat de şase sau şapte ori. La început n-am înţeles, dar apoi mi-am dat seama că trebuie să fi smuls cablul din perete.

9

Am îngropat-o în aceeaşi săptămână alături de părinţii ei, într-un cimitir catolic, la douăzeci şi cinci de mile nord de Tierra del Sueño. Alma nu-mi vorbise niciodată de nicio rudă şi, cum niciun Grund sau Morrison n-a apărut să-i revendice trupul, am acoperit eu însumi costurile înmormântării. Am avut de luat decizii sinistre, de făcut alegeri groteşti, legate de meritele relative ale îmbălsămării şi incinerării, de rezistenţa feluritelor tipuri de lemn, de preţul sicrielor. Apoi, după ce am optat pentru înhumare, au apărut alte întrebări, referitoare la haine, nuanţe de ruj, lac de unghii, coafură. Nu ştiu cum am reuşit să fac toate astea, dar îmi imaginez că aşa cum le face toată lumea: pe jumătate prezent, pe jumătate nu, pe jumătate ieşit din minţi, pe jumătate nu. Tot ce-mi amintesc e că am refuzat ideea incinerării. Gata cu focul, am zis, gata cu cenuşa. O tăiaseră deja ca să-i facă autopsia, dar n-aveam de gând să-i las s-o şi ardă.

În noaptea în care s-a sinucis Alma, am sunat de la mine de-acasă la biroul şerifului. Un adjunct pe nume Victor Guzman a fost trimis la ranch să vadă care e situaţia, dar, deşi a ajuns acolo înainte de şase dimineaţa, Juan şi Conchita o şterseseră deja. Alma şi Frieda erau amândouă moarte, scrisoarea pe care mi-o trimisese prin fax era încă în aparat, dar piticii dispăruseră. Când am plecat din New Mexico, cinci zile mai târziu, Guzman şi ceilalţi adjuncţi încă îi mai căutau.

De rămăşiţele pământeşti ale Friedei s-a ocupat avocatul ei, urmând instrucţiunile din testament. Slujba s-a ţinut în pergola de la Blue Stone Ranchehiar în spatele clădirii principale, în pădurica de sălcii şi plopi tremurători a lui Hector –, dar am ţinut cu tot dinadinsul

să nu fiu prezent, în acel moment eram prea plin de ură pentru Frieda, iar gândul de a merge la ceremonia aceea îmi întorcea stomacul pe dos. Pe avocat nu l-am întâlnit niciodată, dar Guzman îi spusese despre mine şi când m-a sunat să mă invite la înmormântare, i-am spus pur şi simplu că sunt ocupat. A mai turuit câteva minute după aceea, vorbind despre biata doamnă Spelling şi biata Alma şi cât de teribil fusese totul, şi apoi, în cel mai strict secret, abia făcând pauză între propoziţii, m-a informat că averea rămasă era estimată la peste nouă milioane de dolari. Ranch-ul va fi pus în vânzare după ce se va stabili autenticitatea testamentului, a zis el, iar banii aceia, împreună cu cei obţinuţi din plasarea acţiunilor şi obligaţiunilor doamnei Spelling, vor fi donaţi unei organizaţii non-profit din New York. Care? am întrebat eu. Muzeul de Artă Modernă, a răspuns el. Toate cele nouă milioane urmau să fie puse într-un fond anonim pentru conservarea filmelor vechi. Destul de ciudat, a zis el, nu credeţi? Nu, i-am răspuns, nu ciudat. Crunt şi greţos poate, dar nu ciudat. Dacă eşti stilul căruia îi plac glumele proaste, la asta nu te-ai opri din râs ani în şir.

Am vrut să mai merg o dată la ranch, dar când am ajuns în faţa porţii, n-am fost în stare să trec dincolo de ea. Speram să găsesc nişte fotografii de-ale Almei, să mă uit prin casă după nimicuri pe care să le iau cu mine în Vermont, dar poliţia ridicase una din barierele acelea cu bandă galbenă care delimitează locul unde s-a întâmplat ceva, şi dintr-odată m-a cuprins teama. Nu era nici picior de poliţist care să-mi blocheze drumul şi n-aş fi avut nicio problemă să mă strecor pe lângă gard şi să intru pe proprietate, dar n-am putut, pur şi simplu n-am putut, aşa c-am întors maşina şi am plecat. Mi-am petrecut ultimele ore în Albuquerque comandând o piatră de mormânt pentru Alma. La început m-am gândit să reduc inscripţia la minimul necesar: ALMA GRUND 1950 – 1988. Dar apoi, după ce semnasem deja contractul şi-i plătisem omului manopera, m-am întors şi i-am spus că mă răzgândisem. Voiam să mai adaug un cuvânt, am zis. Pe inscripţie trebuia să scrie: ALMA GRUND 1950 – 1988 SCRIITOARE, în afara celor douăzeci de pagini de adio pe care mi le trimisese în ultima noapte a vieţii ei, nu citisem niciodată vreun cuvânt scris de ea. Dar Alma murise din cauza unei cărţi şi se impunea să rămână în amintire ca autoarea acelei cărţi.

Am plecat acasă. În timpul zborului înapoi spre Boston nu s-a întâmplat nimic. Deasupra Midwestului ne-am confruntat cu

turbulenţe atmosferice, am mâncat nişte pui şi am băut un pahar de vin, m-am uitat pe fereastră – dar nu s-a întâmplat nimic. Norii albi, aripa argintie, cerul albastru. Nimic.

N-aveam nimic în barul de-acasă şi era prea târziu să mai ies să cumpăr ceva. Nu ştiu dacă asta m-a salvat, dar uitasem că terminasem sticla de tequila în ultima noapte pe care o petrecusem acolo şi, neavând vreo speranţă de a găsi uitarea pe o rază de treizeci de mile în jurul unui West T adormit, am fost nevoit să mă duc la culcare fără alcool în mine. A doua zi dimineaţa am băut două cafele şi m-am întors la lucru, îmi făcusem planuri să mă dezintegrez, să mă las pradă vechii mele rutine, cea a disperării şi prăbuşirii în alcool, dar, în lumina acelei dimineţi de vară din Vermont, ceva din mine a rezistat imboldului de a mă autodistruge. Chateaubriand tocmai se apropia de sfârşitul lungii sale meditaţii despre viaţa lui Napoleon şi m-am alăturat iarăşi lui în cartea a douăzeci şi patra a memoriilor, pe insula Sfânta Elena, împreună cu împăratul detronat. Era deja în exil de şase ani; îi trebuise mai puţin de-atâta ca să cucerească Europa. Abia dacă mai punea piciorul afară din casă şi-şi petrecea zilele citindu-l pe Ossian în traducerea italiana a lui Casarotti… Când ieşea, Bonaparte se plimba pe cărări accidentate, mărginite de aloe şi grozamă înmiresmată… sau se ascundea în norii groşi care se rostogoleau pe jos… În acest moment al istoriei totul se veştejeşte într-o zi; cel care trăieşte prea mult moare de viu. Cum înaintăm prin viaţă, lăsăm în urmă trei sau patru imagini ale noastre, fiecare diferită de celelalte; le vedem prin negura trecutului, portrete ale feluritelor noastre vârste.

Nu-mi dădeam seama dacă mă ispitisem cumva să cred că eram destul de puternic să continui lucrul sau pur şi simplu amorţisem cu totul. Tot restul verii m-am simţit de parcă aş fi trăit într-o altă dimensiune, conştient de lucrurile din jurul meu, dar în acelaşi timp îndepărtat de ele, ca şi cum trupul mi-ar fi fost învelit într-un pansament transparent. Munceam la Chateaubriand ore în şir, sculându-mă devreme şi culcându-mă târziu, şi am făcut progrese constante odată cu trecerea săptămânilor, mărindu-mi treptat porţia zilnică de la trei la patru pagini terminate din ediţia Pleiade. Părea să fie un progres, îl simţeam ca pe un progres, dar tot aceasta a fost şi perioada în care am devenit predispus la ciudate derapaje de atenţie şi accese de neglijenţă care păreau să se ţină scai de mine prin de câte ori mă îndepărtam de birou. Am uitat să plătesc factura de telefon trei luni

la rând, am ignorat avertismentul amenințător primit prin poștă și n-am rezolvat-o cu datoria decât într-o bună zi, când în curte mi-a apărut un bărbat venit să-mi deconecteze linia. Două săptămâni mai târziu, într-o expediție de cumpărături la Brattleboro, care a inclus și o vizită la poștă și una la bancă, am reușit să-mi arunc portofelul în cutia poștală, crezând că e un teanc de scrisori. Mă nedumereau aceste incidente, dar nu m-am oprit măcar o dată ca să mă întreb de ce se întâmplau. Să-mi pun această întrebare ar fi însemnat să mă las în genunchi și să deschid trapa ascunsă sub covor, or eu nu-mi puteam permite să mă uit în întunericul de-acolo. În majoritatea serilor, după ce mă opream din tradus și-mi terminam cina, stăteam în bucătărie până târziu, transcriind notițele pe care le luasem în timp ce mă uitam la *Viața lăuntrică a lui Martin Frost*.

N-avusesem parte decât de opt zile cu Alma. În cinci dintre ele am fost departe unul de celălalt și când am calculat cât timp am petrecut efectiv împreună în celelalte trei, am ajuns la mărețul total de cincizeci și patru de ore. Din care optsprezece am irosit în somn. Alte șapte le-am risipit în despărțiri de-un fel sau altul: cele șase ore cât am stat singur la ea acasă, cele cinci sau zece minute pe care le-am petrecut cu Hector, cele patruzeci și unu de minute pe care le-am petrecut vizionând filmul. Rămâneau douăzeci și nouă de ore în care putusem efectiv să o văd și să o ating, să mă includ în sfera prezenței ei. Am făcut dragoste de cinci ori. Am mâncat împreună de șase ori. I-am făcut o baie. Alma a intrat și a ieșit din viața mea atât de rapid, încât uneori simțeam că doar mi-o închipuisem. Asta a fost partea cea mai grea în încercarea de a mă obișnui cu ideea morții ei. Nu existau destule lucruri de care să-mi amintesc, așa că am trecut la infinit prin ce aveam și am tot adunat aceleași cifre, ajungând la aceleași rezultate derizorii. Două mașini, un avion cu reacție, șase pahare de tequila. Trei paturi în trei case în trei nopți diferite. Patru convorbiri telefonice. Eram atât de buimac, încât nu știam cum altfel s-o jelesc decât prin a rămâne eu însumi în viață. Luni mai târziu, după ce-am terminat traducerea și m-am mutat din Vermont, am înțeles că asta făcuse Alma pentru mine. În opt zile scurte, mă adusese înapoi din morți.

Ce s-a întâmplat cu mine după aceea n-are importanță. Aceasta e o carte din crâmpeie, o compilație de tristeți și vise pe jumătate amintite, și ca să spun povestea, trebuie să mă limitez la evenimentele poveștii în sine. Am să spun doar că acum locuiesc într-un oraș mare,

undeva între Boston şi Washington, D.C., şi că aceasta e prima carte pe care am încercat să o scriu de la *Universul mut al lui Hector Mann* încoace. M-am întors pentru o vreme la catedră, mi-am găsit altă slujbă, mai satisfăcătoare, apoi m-am lăsat cu totul de predat. Ar trebui să mai spun (pentru cei cărora le pasă de astfel de lucruri) şi că nu mai trăiesc singur.

Sunt unsprezece ani de când m-am întors din New Mexico şi în tot acest timp n-am spus nimănui o vorbă despre ce mi s-a întâmplat acolo. Nicio vorbă despre Alma, nicio vorbă despre Hector şi Frieda, nicio vorbă despre Blue Stone Ranch. Cine ar fi crezut o astfel de poveste dacă aş fi încercat s-o spun? N-aveam nicio probă, nicio dovadă care să-mi susţină afirmaţiile. Filmele lui Hector fuseseră distruse, cartea Almei fusese distrusă şi singurul lucru pe care l-aş fi putut arăta era mica şi patetica mea colecţie de notiţe, trilogia mea de însemnări din deşert: redarea detaliată a lui Martin Frost, fragmentele din jurnalul lui Hector şi un inventar de plante extraterestre, care n-avea nicio legătură cu nimic. Mai bine să-mi ţin gura, am hotărât eu, să las enigma din jurul lui Hector Mann să rămână neelucidată. Acum scriau şi alţii despre el şi în 1992, când comediile mute au fost puse în circulaţie pe casete video (un set de trei casete), bărbatul în costum alb a început încet-încet să-şi dobândească admiratori. Era o revenire măruntă, fără îndoială, un eveniment minuscul în lumea divertismentului la scară industrială şi a bugetelor de marketing de miliarde de dolari, dar era oricum satisfăcătoare şi m-am bucurat să dau peste articole care se refereau la Hector ca la un mic maestru al genului sau – ca să citez din textul lui Stanley Vaubel din *Sight and Sound* – drept ultimul mare practicant al artei comediei mute. Poate că asta era de ajuns, în 1994, când s-a înfiinţat un fan club, am fost invitat să devin membru de onoare. Cum primul şi singurul studiu complet al operei lui Hector mi se datora, eram perceput ca un spirit fondator al mişcării şi sperau că le voi da binecuvântarea. La un calcul, Frăţia Internaţională a Hector Manniacilor număra mai bine de trei sute de membri plătitori de cotizaţie, unii dintre ei de prin locuri chiar îndepărtate, cum ar fi Suedia sau Japonia. În fiecare an preşedintele mă invita să particip la întâlnirea lor anuală de la Chicago şi în 1997, când în cele din urmă am acceptat, am fost răsplătit cu ovaţii prelungite la finalul prelegerii pe care am ţinut-o. În sesiunea de discuţii care a urmat, cineva m-a întrebat dacă în timpul cercetărilor făcute pentru

carte descoperisem vreo informaţie legată de dispariţia lui Hector. Nu, am răspuns, din păcate nu. Căutasem luni de zile, dar nu reuşisem să dau nici măcar peste un singur indiciu nou.

Am împlinit cincizeci şi unu de ani în martie 1998. Şase luni mai târziu, în prima zi de toamnă, la doar o săptămână după ce-am participat la o masă rotundă pe tema filmelor mute la Institutul American de Film din Washington, am avut primul atac de cord. Al doilea s-a întâmplat pe douăzeci şi şase noiembrie, în toiul cinei de Ziua Bunăvoinţei, acasă la sora mea din Baltimore. Primul fusese destul de blând, un aşa-numit preinfarct, echivalentul unui scurt solo fără acompaniament instrumental. Cel de-al doilea mi-a spintecat trupul ca o simfonie corală pentru două sute de cântăreţi şi orchestră de alămuri şi aproape m-a omorât. Până în acel moment refuzasem să cred că cincizeci şi unu de ani ar însemna o vârstă înaintată. Nu era tocmai prima tinereţe, dar nu era nici vârstă la care un om ar trebui să se pregătească pentru sfârşit şi să se împace cu lumea. M-au ţinut în spital câteva săptămâni, iar veştile de la doctori au fost destul de descurajante ca să mă facă să-mi revizuiesc opinia. Ca să folosesc o expresie care mi-a fost întotdeauna dragă, am descoperit că zilele îmi erau numărate.

Nu cred c-am făcut rău că mi-am păstrat secretele atâţia ani şi nu cred c-am făcut rău că le-am spus acum. Vremurile s-au schimbat şi, odată cu ele, mi-am schimbat şi eu opiniile. M-am externat la mijlocul lui decembrie şi la începutul lui ianuarie scriam deja primele pagini ale acestei cărţi. Acum e sfârşitul lui octombrie şi, pe măsură ce mă apropii de sfârşitul proiectului meu, constat cu un fel de satisfacţie sumbră că ne îndreptăm vertiginos şi spre ultimele săptămâni ale secolului – secolul lui Hector, secolul care a început cu optsprezece zile înainte de naşterea lui şi pe care nimeni întreg la minte n-o să-l regrete. Urmând exemplul lui Chateaubriand, nu voi face nicio încercare să public ce am scris acum. I-am lăsat avocatului meu o scrisoare cu instrucţiuni, iar el va şti unde să găsească manuscrisul şi cum să acţioneze după ce eu nu voi mai fi. Am toate intenţiile să trăiesc până la o sută de ani, dar dacă, prin absurd, se-ntâmplă să n-ajung atât de departe, au fost făcute toate aranjamentele necesare. Dacă şi când această carte va fi publicată, poţi fi sigur, dragă cititorule, că bărbatul care a scris-o e mort de mult.

Există gânduri care frâng mintea, gânduri de o asemenea putere şi urâţenie că te corup de îndată ce începi să le gândeşti. Mi-a fost

teamă de ceea ce ştiam, m-am temut să nu mă prăbuşesc în oroarea a ceea ce ştiam, aşa că nu mi-am pus gândul în cuvinte până când a fost prea târziu ca aceste cuvinte să mă mai poată ajuta în vreun fel. Nu pot să ofer fapte, nu pot să ofer dovezi concrete care să fie acceptate într-o sală de tribunal, dar după ce în ultimii unsprezece ani am reluat la nesfârşit în mintea mea evenimentele acelei nopţi, sunt aproape sigur că Hector n-a murit de moarte bună. E adevărat că era slăbit când l-am văzut, slăbit şi, fără îndoială, doar la câteva zile de moarte, dar era lucid şi când m-a apucat de braţ, la sfârşitul discuţiei noastre, şi-a înfipt degetele în pielea mea. Era strânsoarea unui om care voia să continue să trăiască. Avea de gând să rămână în viaţă până ne terminam treaba şi când am coborât, după ce Frieda mi-a spus să ies din cameră, n-am avut nicio îndoială că-l voi vedea a doua zi dimineaţa. Gândiţi-vă la sincronizare – gândiţi-vă la viteza cu care s-au derulat dezastrele după aceea. Alma şi cu mine ne-am culcat şi, după ce-am adormit, Frieda a străbătut tiptil coridorul, a intrat în camera lui Hector şi l-a sufocat cu o pernă. Sunt convins că a făcut-o din dragoste. N-a fost mânie, nici răzbunare şi nici sentimentul c-ar fi fost trădată, ci pur şi simplu devotamentul fanaticului pentru o cauză dreaptă şi sfântă. Probabil că Hector n-a opus multă rezistenţă. Era mai puternică decât el, iar prin faptul că-i scurta viaţa cu doar câteva zile îl salva de la sminteala de a mă fi invitat la ranch. După ani de curaj de nezdruncinat, Hector capitulase în faţa îndoielilor şi nehotărârii, sfârşise prin a pune sub semnul întrebării tot ce făcuse cu viaţa sa în New Mexico, iar în momentul în care am apărut eu la Tierra del Sueño, din lucrul acela frumos pe care el şi Frieda îl înfăptuiseră urma să se aleagă praful. Nebunia n-a început decât în momentul în care am pus eu piciorul la ranch. Eu am fost catalizatorul a tot ce s-a întâmplat cât am fost acolo, ultimul ingredient care a declanşat explozia fatală. Frieda trebuia să se descotorosească de mine şi singura modalitate de a o face era să se descotorosească de Hector.

Deseori mă gândesc la ce-a fost a doua zi. Atât de mult din ce s-a întâmplat atunci atârnă de ce n-a fost niciodată pus în cuvinte, de mici goluri şi tăceri, de curioasa pasivitate de care a dat dovadă Alma în anumite momente critice. Dimineaţa, când m-am trezit, stătea lângă mine pe pat, mângâindu-mă pe faţă. Era ora zece, ar fi trebuit să fim de mult în sala de proiecţii, uitându-ne la filmele lui Hector, şi cu toate acestea nu m-a grăbit. Am băut ceaşca de cafea pe care o pusese pe

noptieră, am stat un timp de vorbă, ne-am îmbrăţişat şi ne-am sărutat. Mai târziu, după distrugerea filmelor, când s-a întors acasă, a părut relativ neafectată de scena la care fusese martoră. Nu uit că a izbucnit în plâns, dar reacţia ei a fost mult mai puţin intensă decât mă aşteptasem. Nu s-a văitat, nu şi-a pierdut cumpătul, n-a blestemat-o pe Frieda pentru că aprinsese focurile mai devreme decât o silea testamentul lui Hector. Discutaserăm destul în cele două zile de dinainte ca să ştiu că Alma era împotriva incendierii filmelor. Era pătrunsă de dimensiunea sacrificiului lui Hector, cred, dar era de părere şi că e o greşeală şi îmi spusese că de-a lungul anilor discutase de multe ori în contradictoriu cu el pe această temă. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci de ce nu s-a înfuriat mai tare când filmele au fost în cele din urmă distruse? Mama ei juca în acele filme, tatăl ei le filmase, şi totuşi abia dacă le-a menţionat după ce focurile s-au stins. Mă gândesc de mulţi ani la tăcerea ei şi singura teorie plauzibilă pentru mine, singura care explică pe deplin indiferenţa pe care a arătat-o în seara aceea, e că ştia că filmele nu fuseseră distruse. Alma era o persoană extrem de inteligentă şi ingenioasă. Făcuse deja copii după filmele timpurii ale lui Hector şi le trimisese la şase arhive de peste tot din lume. De ce n-ar fi făcut copii şi după filmele târzii? Călătorise destul de mult cât timp lucrase la carte. Ce ar fi împiedicat-o să ia pe furiş câteva negative de fiecare dată când pleca de la ranch şi să le ducă undeva la vreun laborator, ca să facă alte copii? Depozitul din subsol nu era păzit, ea avea chei de la toate uşile şi n-ar fi fost nicio problemă să ia materialul şi să-l pună înapoi fără s-o observe nimeni. Dacă făcuse asta, atunci probabil că ascunsese copiile undeva şi aştepta să moară Frieda înainte de a le face publice. Ar fi durat ani de zile, probabil, dar Alma era răbdătoare. Şi de unde să fi ştiut că propria ei viaţă se va termina în aceeaşi noapte cu a Friedei? Îmi veţi spune că mi-ar fi împărtăşit secretul, că n-ar fi ţinut aşa ceva numai pentru ea, dar poate că se gândea să-mi spună când venea în Vermont. N-a făcut nicio referire la filme în lunga şi incoerenta ei scrisoare de adio dinainte de a se sinucide, dar în noaptea aceea Alma a fost într-o stare de demenţă, pradă unui delir de groază şi autoflagelare apocaliptică, şi nu cred că mai era cu totul pe lumea asta când s-a aşezat să-mi scrie. A uitat să-mi spună. A vrut să-mi spună, dar apoi a uitat. Dacă aşa stau lucrurile, atunci filmele lui Hector nu s-au pierdut. Sunt doar dispărute, iar mai devreme sau mai târziu va apărea cineva care va deschide din greşeală

uşa încăperii unde le-a ascuns Alma, iar atunci povestea va începe din nou. Trăiesc cu această speranţă.

sfârşit

Poet, eseist, traducător, cineast şi, mai ales, mare romancier, Paul Auster s-a născut în 1947 la Newark, New Jersey. Studiază la Columbia University. Între 1970 şi 1974 trăieşte în Franţa, scrie poezie şi traduce din Sartre, Mallarmé, André du Bouchet şi Maurice Blanchot. Mai târziu, în 1982, publică la Random House o remarcabilă *Antologie a poeziei franceze din secolul XX*. Pasionat de cinematografie, semnează scenariile filmelor *Smoke* şi *Brooklyn Boogie* (la al doilea fiind coregizor) şi, în 1998, scenariul şi regia filmului *Lulu on the Bridge*. Autor prolific, Paul Auster publică mai multe volume de poezie, eseistică şi proză autobiografică. Debutează ca romancier în 1985 cu *Oraşul de sticlă*, urmat, în 1986, de *Fantome* şi *Camera încuiată*, care alcătuiesc împreună *Trilogia New York-ului*, „o meditaţie postmodernă asupra elementelor romanului poliţist" (Hal Hinson). *Palatul lunii* (1989), *Muzica întâmplării* (1990), *Leviathan* (1992) şi *Mr. Vertigo* (1994) îi consolidează reputaţia de scriitor preocupat de experimentele lingvistice şi de „jocul ideilor". În 1999 apare romanul *Tombuctu* (1999), descris de autorul lui ca „o fabulă, un soi de comedie traversată de ample episoade negre". Domnul Osache, emoţionantul personaj canin din *Tombuctu*, se înscrie într-o galerie celebră, din care fac parte câinele lui Ulise şi Şarik al lui Mihail Bulgakov.

Romanele lui Paul Auster sunt traduse în peste treizeci de limbi. În Franţa a primit titlul de „Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres".

Cartea iluziilor (2002) este un roman tulburător despre cât de iluzoriu e tot ce credem că ştim, despre fantasmele care ne învăluie şi ne călăuzesc existenţa. David Zimmer, profesor universitar şi traducător, cade pradă disperării în momentul în care soţia şi fiii săi mor într-un accident de avion. Până într-o seară, când nimereşte peste un program despre maeştrii cinematografiei mute şi o secvenţă reuşeşte să-i smulgă primul râset după luni de zile. Această salvatoare întâmplare îi prilejuieşte personajului principal o incursiune în lumea fascinantă a acestui gen de filme şi a unuia din cei mai talentaţi eroi ai săi, Hector Mann, dispărut misterios în plină carieră.